

ఆగమ గీతి

కవితాసంచయనం

ఆలంబిత

ప్రచురణకర్తలు :

అలూరి బైరాగి సంస్మరణ సంచిక కమిటీ

నెం. 13, అరుణా కాలని

సైదాపేట రోడ్డు, వడపళని, మద్రాసు-600 026

ప్రథమ ముద్రణ :

మే 1, 1981

సాదాప్రతి : రు. 20/-

మేలుప్రతి : రు. 25/-

ప్రతులు దొరకుచోటు :

విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్,

చంద్రం బిల్డింగ్స్,

విజయవాడ - 520 004.

ఎ. బి. సి. ప్రచురణలు

6-1-1081/6 లక్ష్మికాపుల్,

హైదరాబాద్ - 500 004.

సర్వస్వామ్యములు :

అలూరి గురవయ్య

13, అరుణాకాలని,

నైదాపేట రోడ్డు, వడపళని,

మద్రాసు - 600 026

ముద్రణ :

ఉదయ ఎంటర్ ప్రైజెస్

11-4-668/1 రెడ్ హిల్స్,

హైదరాబాద్ - 500 004.

అనుక్రమణిక

ఆగమ గీతి	1	ప్రేమ - మృత్యువు	60
క్షమించండి	4	ఒక గీతం	61
మధ్యాహ్నం వేళ	6	ఆడుకొంటున్న బాలిక	62
చెప్పనిది	8	సాంధ్య భూమిక	63
త్రిశంకు స్వర్గం	10	జీవిత బుభుక్ష	64
మల్లెపూలు	15	మేలుకొన్న వాడు	65
కామ్రేడ్ రాయ్ స్మృత్యర్థం	19	న ర్తకి	67
అమాత్యుని అకాలమరణం	22	సూతాశ్రమం	70
పలాయనం	27	శ్రీరంగం నారాయణబాబు	72
ఫోను పిలుపు	41	క్రొత్త ఏడు	74
పరాజితుల కొక పాట	45	పిరమిడ్లు	75
నా క్కొంచెం సమ్మతమివ్వు	51	పగిలిన అద్దం	77
ఎంతెంత దూరం ?	53	పుడమికి కన్నెరికం	79
ఎవరు ?	55	వేసవిరేయి - రెండు పక్షాలు	80
విను నే స్తం :	56	రంగులతోట	83
శాంతిపథం	57	హుసేన్ సాగర్	85
పాటలమన్నది	58	ఎందుకు మాసిపోతుందో ప్రేమ ?	86

కామోన్మత్తుడు	87	శ్రావణ లక్ష్మి	138
వాన వెలిసింది	89	దీపదూత	140
అపూర్ణ కవిత - 1	91	చిరనిద్ర	141
ఒంటరి దేగ	92	చెరలో షాజహాను	142
మూడు సంకేతాలు	94	అపూర్ణ కవిత - 1	143
కలలు వగులగొడుతున్నాను	95	అపూర్ణ కవిత - 2	145
పొగమంచు	97	అపూర్ణ కవిత - 3	147
వారసులు	98	అపూర్ణ కవిత - 4	148
అనిమిష గీతి	99	అపూర్ణ కవిత - 5	150
గడ్డిపూలు నవ్వుతాయి	100	నైశ భూమిక	151
రక్త కమలం	101	అపూర్ణ కవిత	
నేను మీ కవిని కాను	104	(దైత్యదేశంలో గలివర్)	155
అరచిత కవిత	107	ఎర్ర క్రీస్తు	156
ప్రేమ కవితలు - 1	113	వినతి	158
ప్రేమ కవితలు - 2	115	కెందామర	161
ప్రేమ కవితలు - 3	117	రెండు క్రిస్మస్ గీతాలు	162
ప్రేమ కవితలు - 4	120	పాంచజన్యం	164
అపూర్ణ కవిత - 2		మాతృ గీతిక	168
(అమృత మథనం)	122	శిలలలో మెడోనా	169
ఇంక కవిత లేదు	123	వియత్ నామ్	171
నాయకునకు సానుభూతి	124	స్ఫురణ	173
రాజభూట్	126	సాంధ్య గీతిక	174
వందేమాతరమ్ - 1	128	,	175
వాగ్దత్త వసుంధర	130	నరులారా :	176
వందేమాతరమ్ - 2	133	హే జననీ :	177
పెంచిన తల్లి	136	అదే జ్యోతి	178

అనిల తరంగం	179	అనునయము	XXIII
వీడుకోలు	181	నీలిమ	XXIV
అన్వేషణ	182	వనలతా సేన్	XXVI
నీ కోసం	183	పిపాస	XXVII
ఎవరో వస్తున్నారు	185	యుద్ధనౌకతో	XXIX
హోరున వీస్తున్నది గాలివాన	187	హృదయ	
జయ 'దేవానాం ప్రేయ'	188	హిమాలయంపై న	XXXII
జనం గెలుస్తారు	189	ఏదో వస్తున్న గ్రహణం	XXXIII
సుగత స్తవము	191	నెలవు	XXXIV
ఒకే సత్యం	193	సోది సాని	XXXV
ఆవాహన	194	ఏనుగు	XXXVI
వద్దాయామిని	197	ప్రేయసి	XXXVII
జ్యోతి :	198	కడవటి కవిత	XXXVIII
నాకు చావు లేదు	199	చీకటిని సొంతం	

చేసుకొన్నాం XXXIX

అనువాదాలు

ఉరుము చెప్పినది	III	హెచ్చరిక	XL
చీకటి	VIII	ఘంటారావం	XLI
యాత్రికులకు ఒక మాట	X	సూర్యుడు	XLII
బోలు మనుషులు	XII	అతుల్యం	XLIII
శబరి	XVI	మొద్దు	XLIV
శాంతిపర్వమిది	XVII	ఇచట ఇంకా ఇచట	XLV
బుద్ధుడు	XX	అలా మనం నడుస్తాం	XLVI
ఉద్బోధము	XXI	చతుష్పదులు	XLVII
		మహాభియానం	XLVIII
		శ్రద్ధాంజలి	LI

నావాడు

దాదాపు పాతికేళ్ళ క్రితం.

నా మనస్సు చాలా ఉల్లాసంగా ఉండేది ఆ రోజులలో. నాకూతురు వెళ్ళిపోలేదు. పద్మరాజు మా యింట్లోనే కాపురం అప్పుడు.

నా కాటూరి బావ, శివశంకరులు అందరూ నన్ను వదలలేక నాతోనే ఉండే వారు, త్యాగరాజనగరం హబీబుల్లా రోడ్డులో సిమ్లా హౌస్ లో.

సిమ్లా హౌస్ చాలా పెద్దది.

తెరచి ఉన్న ఏ కిటికీలోనుంచో చల్లగాలి కెరటాలు వస్తూ - ప్రతీ గాలికెరటం మా కవి మిత్రులతో కలసి ఏదో మాట్లాడేది. ఒకనాడు మాకు గాని, ఆ గాలులకు గాని తెలియకుండానే మరొక వింత గాలికెరటం చల్లగా లోపలికి పాతన్నేహితుల్లాగ వచ్చింది.

ఆ రావడం కూడా భోజనాల గదిలోకే, నేరుగా. అక్కడ సొంత యింట్లోలాగ కూర్చుని, “ఊఁ” అంది - పోనీ అన్నాడు. “వడ్డించండి” అన్నట్టు! మాతో హాయిగా కబుర్లు చెప్తూ భోజనం చేసేడు.

అక్కడ ఉన్న మిత్రులు అందరూ పరమాత్ములు చిరకాలం నుంచీ. ఆయినా అతిథులు.

ఈ వచ్చిన గాలికెరటం - ఈయన ఇంట్లోవాడాయెను - బైరాగి.

బైరాగి గాలికెరటమున్నూ, మనిషిన్నీ.

బైరాగి మనిషిన్నీ, బైరాగిన్నీ.

బైరాగి అరేబియావాని ఒంటెన్నూ.

ఒక అరబ్బీవాడు ఒక డేరా వేసుకొని దానిలో కాపురమున్నాడు. గడ్డు వేసంగి వచ్చింది. పాపం! ఒకనాడు ఒక ఒంటె వచ్చింది డేరా వద్దకు. మూతితో డేరా వాకిలి కదిపింది. వాడు ఇవతలికి వచ్చి, “ఏం? ఎందుకు?” అన్నాడు.

నా మూతి లోపలికి చొరనిమ్మంది.

“ఊ!” అన్నాడు.

మెల్లగా మెడ, ఆవెనుక ముందుకాళ్ళు, తరువాత పూర్తిగా లోపలికి వచ్చేసింది.

వచ్చి, ఆ ఒంటె ఏమందీ - “నాకు ఇరుగ్గా ఉంది, నీవు బైటికి వెడతావా” అని.

బైరాగి అరేబియావాని ఒంటె - మన హృదయంలో మూతి పెట్టడంతో ప్రారంభించి, మనిషంతా దూరిపోయి నిండిపోతాడు, మనలోనుంచి మనల్నే బైటికి తోసేసి - అంటే “తన తనం” అంతా తోసేసి.

ఆ రోజుల్లో చందమామలో పడేవి చిన్నపిల్లలకోసం వ్రాసిన అతని గేయ కథలు; నన్ను ఎంతో ఆకర్షించాయి మొదట.

అవి ఎంత సులభసుందరంగా ఉండేవో, అంత గడుసుగా ప్రౌఢంగా ఉండేవి.

రచన పిల్లలకోసం; రచయిత చాలా గడసరీ, ప్రౌఢుడూ అనిపించింది.

ఇవి వ్రాసినవాడు ఎవడు చెప్పా అని ఎవరినయినా అడిగానో యేమో! ఒకనాడు చల్లగా వచ్చి కూర్చున్నాడు నా యింట్లో బైరాగి. అతగాడే వ్రాసేడు ఆ గేయకథల్ని.

అలాగా కాస్సేపు కూర్చుని వెళ్ళిపోయాడు.

తరువాత, మరునాటినుంచే పూర్తిగా నావాడు. నా యింట్లోవాడూ అయి పోయాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు తిన్నగా భోజనాల బిల్ల వద్దకు మాటాడకుండా వచ్చి “ఊ!” అనేవాడు. “వడ్డించండి” అన్నట్టు. భోజనం చేసి పేకాడేవాడు. చనిపోయిన నా కూతురు చిన్నపిల్ల - దానితో కూడా.

తరువాత, అతని కంటపడింది ఒకనాడు. ఎవరో నా పద్యానికి హిందీలో చేసిన అనువాదం. “చెస్ : బాగాలేదు. మీ కవిత అనువాదం చేయడం చాలా కష్టం” అని తల పంకించి ఆలోచించాడు - తానుగాని చేస్తాడా ఆ పని అని నాకు ఆశ కలిగేటట్టు.

ఆ రోజులలోనే అచ్చయి వెలువడి వచ్చిన (1955 కాబోయి) “నూతిలో గొంతుకలు” చదివాను.

మానవుడి సహజవేదనలో మథనపడి పూర్ణత్వాన్ని దాదాపు కవిగా బైరాగి అందుకున్నా డా అనిపించింది.

అమ్మ! బైరాగీ! ఎంత గొప్పగా అన్నాడు కవిత్వ తత్వవేదీ, అచ్చమైన గొప్ప కవీ అయిన బైరాగి.

“శబ్దాల అసమర్థత ప్రతి కవికీ ఏదో ఒక సందర్భంలో తట్టే ఉంటుంది. కవితాకామిని చేలాంచలాల కొస విసురులు ఎప్పుడూ ఒక బారెడు దూరానే మాయమై నట్లు అగుపిస్తాయి” అని.

బైరాగికి మాత్రం ఆ కొస విసురులు దూరాన మాయమైనట్లుగాక, దగ్గరగా వచ్చినప్పుడు అతనిని నిలుపునా నిమిరి, అంతరంగాన్ని పలకరించేవి.

బైరాగి మన కవులు - వ్రేళ్ళమీద లెక్కపెట్టదగిన బహుకౌద్దిమందిలో ఒకడు.

కృష్ణశాస్త్రి

ఆగమగీతి

మానస యజన వాటికిపై మరల నేడు
మునురుతోంది సందేహాల మందేహాంధ దేహచ్ఛాయ.
ద్విధా మాషిత ద్వాధా సహజానుర మాయ.
సుడిగాలుల వడిలో విడి ఎడమైనాయి
హృదయావేగ హేమంతాల జీర్ణ శీర్ణ పర్ణాళులు.
విశ్వాసాలు, ఆస్థలు, శ్రద్ధాసక్తులాచారాలు,
ప్రాత రోత ఋతుల తెలిపిలేని ప్రచారాలు.
బ్రహ్మాండ కటాహంలో సల సల సల మరుగుతోంది నూతన జీవనపాతం
ఊహల ఈహాల పెనగిన కల్పిత భూతల నాకిం.
ప్రాక్తన శిథిలాలయాల దివాంధాల పక్షస్వసం,
విస్మృత మంత్రోచ్ఛ్ఛజ సుస్వరాల దీన విహీనానుకరణం.
దీపరాధనలు కాప్ప, నిశ్చల భాస్వన్నయన జ్యోతులు
పరిమళధూపాలు కాప్ప, తిక్తతీతపు చేతల తలలుచెడిన తలపోతలు.
ఘనుకుమనపు ప్రాఘనుకులు, గౌరవనీయులు నిన్నటి దేవ ముఖ్యులిప్పుడేరి ?
జగదాలయపీఠి పీడి వెరచి పారినారా విని, నవయుగ దైత్యులదురంత విజయభేరి.
ఎప్పటినుంచో ఉన్న ఊడలు దిగిన పెటవృక్షలు రూలిపోయి
వాటి జటిల జటల్లోంచి నానావిధశకుంతాలు స్పృంతచ్చిన్న లలాంతాల్లా రాలిపోయి
ప్రళాంతాశ్రమ పరిసరాల మహోపద్రవ పరిస్థితులు
ధావిత భీత వనచరాల కెక్కడ ఇక పుట్టగతులు ?
మనమెరిగిన జగతికంతకిది అంతం, కల్పాంతం;
ఇది విలయం, జన క్షయం, ఇది ఆదిమ భ్రాంతి ధ్వాంతం.
త్రోవ చూపు వారెవ్వరు ? సమ్మకాల ఏ వివిటీ వెలుగుల్లో
దిక్సాచిక పలుకుతుంది, ఏ పులుగుల ఎలుగుల్లో ?
విధ్వంసం ను ర్తించే ఈ రుద్రస్థలులందున, ఈ ఊషరసీమల్లో

వేచి ఉన్నవే బీజాలే ఆశలు, ఏ మును నోచిన పంటలు ?

ఈ కోలాహల కల్లోలాల్పటిలో ఏ ఉదర్క జయఘంటలు ?

ఏ రేపటి తీయ చాయలీ నిమునపు పెనుబాముల వేముల్లో

జీవమంత్ర మేది అహో ! ఈ మిత్తవ జాముల్లో ?

మనుజుని ప్రేమ “పద్మ పత్ర మివాంభసా” జారిపోయే ఈక్షణాన

మనుజుని ఆస్థ మధ్యాహ్నపు మంచులాగు కరగి నీళ్లు కారిపోయే ఈక్షణాన

మనుజుని ఆశ యజ్ఞైర్తుని దగ్గులాగు పచ్చి నెత్తురులు క్రక్కే ఈక్షణాన

మనుజుని ఆత్మ కృష్ణ జర్జర దుర్గతిలో చివికి క్రుశ్ని

గుప్పెడు ధూళికి మ్రొక్కే ఈక్షణాన

ఆరతి వెలిగించే దెవరు ? కుఱురోగి కౌగిలి నాదనగల వారెవరు ?

అమ్రపాలి ప్రేమికు లెవరు? చుంబించిన హస్తానికి ద్రోహులుకాని వారెవరు ?

శిలువ మోయగల వారెవరు ?

కూలాగ్రాన్నధిష్ఠించి “అనలహక్” అని ఖంగున మ్రోయగల వారెవరు ?

దుర్బల రక్త మాంసాల్లోంచి పిండిన వజ్రఖండం వంటి విశ్వాసం

భ్రాతల ఎడ వాసుకి బంధ సుదృఢమైన ప్రేమపాశం

హిమాచలంవంటి దీక్ష, నయాగరావంటి కరుణ

శరదాకాశ సారల్యం, జాహ్నవీ జలంవంటి, వహ్నివంటి నైర్మల్యం

పిల్లలవంటి తెల్లని మనసు కలిగినవాడు,

ఏడీ, ఆ అపరాజేయ మానవేయుడు ?

జితేంద్రియుడు, వీరభయుడు, మృత్యుంజయుడు;

ఏడీ, ఆ మహనీయుడు ?

వస్తున్నా దొస్తున్నా డరుదెంచక తప్ప దతడు !

జగతీవిషసారపాయి, సంతత కూలాగ్రశాయి,

కరుణా జల నిధులు కంట, ఎదలో కార్పిచ్చుల మంట;

పన్నగ భూషణుడతనికి, అస్థికలాయుధాలంట !

వస్తున్నా దోస్తున్నా డరుదెంచక రప్పదతడు !

“సంభవామి యుగే యుగే” అశనిఘోషితాశ్వాసం

కురిసిన కరుణాకణాల ఆరుతుంది జనుల మనో సంత్రాసం.

అడుగుల నవ్విడి వినబడి రలచించిన భూభరాలు

పాయలుగా విచ్చి త్రోవ నిచ్చిన రిచ్చారాలు,

జీర్ణి పర్ణ మర్మరాల కర్ణకర్ణి విన్న కీర్తి

కింశుక చరణాల హసన్నప రాగాగమచ్ఛాయ,

రుష్కు శుష్కు పరి పాండుర దీర్ఘదా జీర్ణికాయ

హరితభరితమై రలిచ్చి, ప్రావృషద్రుమంద్రాశ్వాసన సువార్త.

వృథాకాదు, తామస గర్భాచేదన, మనుజుని గరళాస్వాదన

తామరసం హసిస్తుంది, శ్వసిస్తుంది ప్రాతిర్వాతంలో తన

పరిమళాలు, నిన్నటి శంకాలంకాచ్ఛాదన రొలగి మరిల

విరుస్తుంది ధర రుధిరచ్ఛవి జీవనదీప్తి కెరల.

ఈ వంధ్యాభూషినుంచి, వికృత భస్మపాశినుంచి

ఉదయిస్తా డనల సంభవు చాత్మభవుడు, సవమానప్రభు;

అతని కొరకే చెచ్చి ఉంది యుగయుగాలనుంచి ఫరణి.

అతని వ్యోమమార్గంలో ఉల్కాధర ప్రహరి తరణి.

క్షమించండి

అనుభవానికందని ఆనందపు ఆక్రోశం
రోడ్డు మలుపు సీడల్లో కళ్ళు కప్పి
మాయమైన అచృష్టపు మోసం
చేతకాని తోలుబొమ్మల ఉక్రోశం
త్రోవతప్పి తొంగిచూచే మహత్తర సన్నివేశం -

అది నా కవిత.

జీవితపు ఊబిలోన; గొంతువరకు దిగి కొట్టుకలాడుతోన్న
వీనికి వినిపించకండి మీ బాధలు, మీ గాఢలు !
క్షమించండి !
తన హృదిలో రేగే సుడిగాడ్పు హోరు,
పడి పరుగిడి ఉరికే చక్రాల పోరు,
చావు బ్రతుకుల ఆలాపన, భూమ్యాకాశాల నటన
తాకినంత తీగల్లా మ్రోగే శబ్దాల బాట
వెలువరించ చేతగాక, కలచరించి, పలచరించి,
మూలుగులో అంతమొంది, ఎంతకూ పిగిలిరాదు నోట మాట
పొగ నెగలై రగులుతోన్న పీడా ?
మీ గుండె దడల మెరుపు టలల
జీవిత కావ్యాల కలల సెలగా, ధ్వనిలో అనువదించి
గత చరిత్రల చొరరాని చీకటి దరబారులోన
ప్రతిధ్వనింప చేయువాడు? ఇతనిది కాదా భాగ్యం !
లక్షల పక్షిస్తలాల కదలికలో ఒక లయగా
కోటి తలల నాలుకగా, నిశ్శబ్దపు గొంతుకగా
జీవిత జయమోషల పల్లవిగా
నోచుకొన్నవారెవరో ! ఇతడు కాదు !
క్షమించండి !

ఇతడు కాదు మీ పూజారి !

ఇత దొంటరి బాటసారి !

జీవన సభాధవన ప్రాంగణాల కట్టిన తోరణాలు
 మారాన కడలిహోరులా ఘర కరితాళధ్వనులు
 ఆ చక్కని పూలమాల
 ఇతని కొరికు కాదు, ఇతడు వాకిటిలో నిలబడి చూచే దికారి
 ఇతడు కాదు మీ పూజారి !
 కాని బహుశా
 ఆకాశం మన్ను తిన్న పాములాగు
 కరతపింజేరులాగు ఉన్నవేళ
 రానిపోని జ్ఞాపకాల సంజ మనక
 ఆరిపోయే పాడెలోంచి కడురుకంపు
 జీవితం ఉరిత్రాటి ఉచ్చులాగు
 ఒంటరి సున్నలాగు పిలుస్తోన్న రోజున
 నీ గుండెల డమడమాల బండి మోత నద్దుమణగి
 నీడలేని మైదానంలో, ఒంటరి బాటసారిలా ప్రాణం
 మొండి గుర్రమై చతికిలపడినప్పుడు నా గానం
 నైరాశ్యపు కొండబాటపై, తడబడు అడుగులలో కౌనక్షిపిరి వెదుకులాట
 నీ మండిన గొంతుకలో
 నీ ఎండిన పెదపులపై
 పించుబొట్టు చెమ్మలాగు నాపాట ఆరిపోతే చాలు
 నీ కన్నుల రోరుల్లో నీడల్లా చిరునవ్వులు జారిపోతే చాలు
 బ్రతుకు కిటికీ రెక్కలోంచి
 నీ వెరిగిన మొగం ఒకటి మెరసిపోతే చాలు !

మధ్యాహ్నం వేళ

తమ్ముడూ ! తమ్ముడూ ! ఏమిటి చేశాను నిన్ను !

మంటినుంచి మండుతెండ కురుస్తోంది

రాతిరోడ్డు మెరుస్తోంది.

సాగినాయి వడగాడ్పులు;

ఎదలో ఎండిన ఏడ్పులు

మందే పీఠుల్లోన ఎండుతూకులు, వాడిన పూలరేకులు

చెమటలు కారుతున్నయ్ ! చూపులు పోరుతున్నయ్

తీక్షణ సూర్యకాంతులతో !

నడుస్తున్నాం మనుషులం తలలు వంచి తొందరగా,

మూసిన దుకాణాలు, ఇళ్ళ తలుపులు

మూసిన మనసులు !

ప్రపంచం మండుతోంది, తమ్ముడూ ! తమ్ముడూ !

ఈ అట్లపెనం మీద, ఈ ఋళ్ళయొంకలోన

ఈ రాక్షస లంకలోన, ఎందుకు నిలబడ్డావో?

ఈ దుమ్మా ! ఈ చెమటా ! నీ కనులు చింతనిప్పులు !

నీ కన్నులు ! నీ కన్నులు ! దేనవికాలపు మిన్నులు !

ఎందుకు నిలబడ్డావో ?

ఆ బయటకురాని పిలుపు !

ఆ చూపుల ఆరాటం !

తెరచి తెరువని పెదవుల

పిగిలిరాని పోరాటం !

ఈ మందే మధ్యాహ్నపు రోడ్డుమీద

ఎందుకు నిలబడ్డావో ?

నీ హృదయంలో వినయం, నీ దెదురు కనుల చూపు

సగం ఆశ, అయోమయం. ఒక సత్తుపలేని ఊపు

నీ వడుగని ఒక ప్రశ్న, నీ పలుకని ఒక్క పలుకు

కాల హృదయశల్యంగా మరి మరి వేస్తోంది కలక

గుడ్డివాణ్ణి; చూడలేదు నీ హృదయపు పెనుగులాట
 చెవిటిని; వినలేకుంటిని, నీ పెదవి పాడని పాట.
 నాదేహపు రాతి గోడ మూసిన గ్రంథపు భావం :
 మరి తెలియటమెలాగ హృదయపు రిక్తప్రావం ?

ఏమిటి చేశాను నిన్ను తమ్ముడూ !

కొన్ని ఏళ్ళ మైలు రాళ్ళు, మమ్ము త్రోవలో అలసట
 మధ్యాహ్నపు మందుతెంద, మాడిన చేహాల చెమట
 మూర్ఛిల్లిన యాత్రాంతం, గిర్రుమనే జ్ఞాపరాలు
 నీవడుగని ప్రశ్న నేడు చేస్తున్నది నన్ను నవాయి.
 ఆరిన బూడిదలో ఒరి నిప్పురచ్చ రిగులుతోండి
 మరల తిరిగివచ్చిన ఒకతనాపు వాద మిగులుతోండి.
 భావలేని గాథలేదు, నీడపోని వాడలేదు
 మధ్యాహ్నపు రోడ్డుమీద

ఏమిటి చేశాను నిన్ను తమ్ముడూ !

చెప్పనిది

ఇది ముందే ఎందుకు చెప్పావుకావు

ఇది మొదటే ఎందుకు చెప్పావురావు

చూరుపు క్రౌంజిపురు కెంపు మాయకముందు
పగటి హంగుల అంగడులు తీయకముందు
వివిక్త బాంఘా వీధుల యుద్ధవిరమణ వేళయందు
హారపు తీరపు పిలుపు వినుపించే వీలున్నపుడు
మొదటే నీవు ఎందుకు చెప్పావురావు !

ఆశల ఇన్ ఫ్లేషన్ హృదయావేశపు రేషన్
కోరికల, తీరికల, ధరల, జీతాల కంబ్రోళ్ళు
(ధర హెచ్చుట తగ్గుట కొరకు వాడేసారి)
జీవితపు బెలూన్ లో ఇంకా గేసు లేనపుడు
(చిల్లి పొడవటంతప్ప లేదిక దారి)
మొదటే నీవు ఎందుకు చెప్పావురావు !

అమాయకపు మోముపైన గడుసరి మచ్చలు రాసరాకముందు
(కుమారనమీరంలో తృణదీలాల పసి గుసగుసలు)
చివ్చేకపు రక్షణలకు పార్శ్వభంగ ప్రమాదంలేకముందు
నత్తువలేని చేతులు వణకనపుడు
మెత్తని గాత్రమింకా ముదిమిచేత రొణకనపుడు
మొదటే నీవు ఎందుకు చెప్పావురావు !

బొను పాపం : నీకు మాత్రం ఏమె తెలుసు !
కనుపించదు కంటి నలుసు !
ప్రాతశ్శాంతి ద్వీపం గూర్చి ఏమీ ఎరుగమపుడు
హెచ్చరికలైనా లేవు, లాభం లేదిపుడు
తిరుగుత్రోవ కనుపించదు మలుపు తిరుగలేను నేను
ప్రాతశ్శాంతి ప్రదేశానికి తిరిగి యరుగలేను నేను

రాత్రి సమీపిస్తున్నది, ముసురుతున్న మురికినీడలు
 వేచి ఉన్నవి ముళ్ళపొదల మృగాల అలికిడికొరకు,
 వాయుశ్వాసల వెడలులోంది ఓతి చేష్టల దగ్ధ గంధం
 అలసిన అడుగులు చేరుతున్నాయి కడ వాడలు
 కథ ముగిసింది; అర్థంతాని ఆశ్వాసపు పునరావృత్తి
 అసంభవం గతం గతం నిరుల్లంఘ్యం, నిర్వ్వంద్యం.
 అనాగతం వేచి ఉండదు మనిషి సిద్ధమయ్యేవరకు

చాలమీరం వచ్చేవాను
 తిరిగి పోవలేను నేను
 స్వర్ణసుమనోద్భానానికి.

ఇప్పుడెందుకు ఆ దృశ్యాలు : పచ్చని ముసుగులోంచి
 పృథ్వీ షుభా మందహాసం ; పితృవత్సల సీలాకాశం,
 వై గా భూయ, సురభిత శంపాలతలు, మంత్ర ముగ్ధ స్నిగ్ధ హృదయోల్లాసం
 ప్రేమలయి మేలుకొలవట మెందుకిప్పుడు మరుగులోంచి;
 చెప్పని దానిని గురించి ఎందుకిప్పుడాలోచన ?
 'సంఖాత మొకటే నిజం : సంఖావ్యం ఒక యోచన
 చలనిన దేశం దారెడు కటికనేల !
 చలనిన కాలం ఒక క్షణమాత్రపు సంజ వేళ
 పెనుగాడ్పులు రేగినపుడు ఎండుటాకులన్ని ఎగిరి
 ప్రళయ తుషార జ్వాలల అగ్రుకణములన్ని ఇగిరి
 నీలి నిద్రలో, తడిసిన హేమంతపు కౌగిలిలో
 శయనిస్తాం, శూన్య తమస్సుల చిక్కని ఉక్కని చలిలో.

త్రునంకుస్వర్గం

గాలిరాని చీకటి గదిలో

మారుమూల మదిలో

నిర్మించిన మహా ప్రపంచం; నేను విరించిని —

భారంగా వ్రేలాడే సిగరెట్ పొగ, పారాడే బండరాయి

చీకటితో పోరాడే వెలుతురులో నోరాడని కటికదుమ్ము,

భూమ్యాకాశాల మధ్య ఆ త్రిశంకుస్వర్గంలో

తారాడే సావీరుకు ఈడు జోడు వాడు వీడు

చాపమీద పొరలాడే నరాధముడు !

పాత బూజు జ్వారీరాజు ఈ గదిలో

ఆకాశపు కిడికీల్లా, చీకటిలో చుక్కల్లా

ఇంటి కప్పులో చిల్లులు —

నిశ్శబ్దపు గాత్రంగా చిట్టెలుకల కీచలాట

ఆలకించి ఆనందించే బల్లులు.

చాపమీద యోగనిద్ర. పొర్లాడే నరాధముడు.

బయట డీవితపు తొందరి

భుగ భుగ భుగ ఇండిన్ పొగ

తారుతోడ్డు నిగ నిగ నిగ

ధగ ధగ లాడే కారులు, కూర్చున్న కులుకులాడులు.

హోటల్లో మహాజనం

కడిగే కప్పుల చప్పుడు

మ్రోగే మాటల డప్పులు

బల్లపైని చిల్లకై వినాయకుడు యజమాని;

తొండ మొక్కచే తక్కువ !

మహా ప్రపంచపు హోటల్ వాకిట్లో అడుక్కొనే బిచ్చగాళ్ళు

కసురుతాడు వినాయకుడు అవృష్టపు లంజకొడుకు !

దుమ్ము ! దుమ్ము ! దుమ్ము !

ఆరవిలే బొమ్మల కనుబొమ్మలపై
 రోడ్డుప్రక్క నిర్మించిన పెత్తన బొమ్మలపై, రెమ్మలపై,
 తెలియ తెలియగా బరిగే దుమ్ము.

ప్రపంచపు పాపిబడిన బొమ్మరింటి గుమ్మరిలో
 కాలపు రోలకూనింలా పొలుపొలుగా పెరిగే దుమ్ము.
 ఆ చిక్కిన దుమ్మురొంచి,
 ఉబికి క్రుళ్ళి, అగి క్రుళ్ళి, ప్రవహించే ఋతుగునీటి చెమ్మలోంచి
 కనుపించని విషపు క్రిములు, అప్పురిన చలే లేచి వాయువిహారం చేస్తయ్ !
 నే న్తంలా మృత్యు ప్రచారం చేస్తయ్ !
 అంతఃపురిపు పాకిదొడ్డి కోట తలుపులన్ని తెరచి
 రోట్లరొంచి కోయిల కిక్కిరిచాడే మహాసభలు.
 (స్త్రీలకు ప్రత్యేక స్థలం) ఉచ్చాయల మేటి ప్రభలు
 అనుభవించగలంతా నన్నం నెవిస్తూ చూచునాల్సిన చేతికపై
 మహాసభలు ! మహాజనం !

చీమల్లా బిల బిల బిల
 పక్షుల్లా కిల కిల కిల
 దద్బాల్లా గల గల గల

జీవితపు దొల్లలోన అల్లరిగా కల్లు త్రాగి
 ముది కోతుల మహాసభలు, మహాజనం !
 గది లోపల --

అగుపించని చేతులతో ఆరాళపు గొంతు పిసికి
 ఊపిరికి ఊపిరాడకి
 గడియారం గుండెలపై పెండ్ల్యలం ప్రళయకేళి !
 జీవిత శస్త్రక్రియకు సిద్ధంగా శయనించిన రోగి ఆతడు
 ఏకాంతపు మత్తుమందు నరికపు వెచ్చని గొడ్బల ఉచ్చావసం !
 మెదడులో క్రమ్ముతోన్న ఆరాళం !
 తెరలో మోగే గుండెల శవవాద్యం
 టిక టిక టిక థమ థమ థమ, ఎంతో శ్రమ !

మూసిన కన్నుల చీకటి కలలాగా క్లియోపాత్ర !
 తన ఊర్వశి, హెలెన్ ఆపె,
 కుందేందు తుషాం హార ధవళ శుభ్ర సుమ కోమలి !
 తల వైపున పూలగు త్తి !
 దేవదూతలా నిలచిన నర్సు ఆమె !
 తన తెల్లనిమల్లు వెనక, అతని కొరకు అమృతపాత్ర
 కాచి దాచి తెచ్చిందట !
 జీవితాల ఎంగిలితో నిండి ఉన్న ఈ గదిలో
 అది రాచిన ఎండు మెతుకు, ఇది వాచిన పండుటాకు
 జహ్నూమాని మూత్రంలో జన్మించిన పవిత్ర దేవనదిలో
 కొట్టుకవచ్చే చచ్చిన పందిపిల్ల !
 ఉబ్బి, పొంగి, పాచిపోయి, తెల్లబడి పవిత్రమైన పందిపిల్ల !
 గదిలో పొరలాడే నరాధముడు.

తలకడ తెలి పూలగు త్తి
 తెల్లమల్లలో దాగిన దేవదూత
 గాలిలో జాలి జాలిగా మూల్గే శవవాద్యం
 అన్నీ, ఇవి అన్నీ, ఆ కాలనముద్రపుటొడ్డున కడుగబడే గులకరాళ్ళు
 అవి నురుగులు, చిరుబుడగలు, చీకటిలో చిన్ని కలలు,
 నిత్యమేది ? సత్యమేది ?
 ఇది సత్యం, ఇది నిత్యం.

ఒక్కక్షణపు మెలకువలో యుగయుగాల పెనుమంటలు
 నెత్తురులా ఎర్రబడిన కడ్డీపై సుత్తి దెబ్బ
 అపాయాల జయఘంటలు, పొక్కిన అరచేతి బొబ్బ !
 జ్వరతీవ్రత, అంపనెజ్జపై భీష్ముడు
 ఇది సత్యం, ఇది నిత్యం - గుండెలు పిండేటి బాధ !
 నెత్తురుతో ఎర్రబడిన లోహగాథ !

చైతన్యం చరమసీమ చేరుకొన్న ఒక్క క్షణం !
 జపాపుష్ప కాంతిలాగు, పచ్చిపుండు వాంతిలాగు
 పసినెత్తురు కారుతోన్న ఒక్క క్షణం !

చాప పుట్టుకల బ్రతుకుల, విషమదాహు త్రిభుజంలో
 మధ్యనున్న ఒక అదృశ్య బిందువులా
 మనీషూర వాస్తవ కేంద్రీకరణం, ఒక్క ఉణం !
 బ్రతుకు రంపపు రాపిడిలో రజనై రాలి
 పొరల పొరల చెరిగి సురిగి,
 కాలపు అడక తైర మధ్య నలిగి
 కంది కనలి కెంపెక్కిన, ఒకే జ్వలిత జీవ ఉణం !
 లోకానికి నాడి ప్రీతి, కాలానికి గుండెలాగి
 ద్రహ్మాండపు పుర్రెలోని భూకంపం !
 ఒక ఉణమో, ఒక యుగమో, ఇది ఎప్పుడు చెప్పగలడు !
 కండ్లలో మెరుపు తీగె ! చెప్పలను కరిగిప సీసం !
 రక్తంలో లావా జ్వాలా కీలలు !
 నే నెవ్వరు ? నీ వెవ్వరు ?
 మాటాడకు ఒక్క ఉణం !

*

కండ్లలో సరద మడ్డి ! ఒంటపైని బురద జిడ్డు !
 తల నాదు ! కండరాల కటిక తీపు !
 ఏడివడ పలవాటు తప్పి కనురెప్పలు !
 రిగిలే చీకటి తప్పలు !

జిగురు, జిగురు, చమురు, చమురు, మెలకువ అది !
 పారుబోతు అడుగుల చిరు అంకిడి అది !
 ఏదో పోగొట్టుకొన్న ఒక భావన ! అది మెలకువ
 సర్వస్వం పొట్టబెట్టుకొన్న రక్తసి !

*

విసుగు ! విసుగు !
 కనులముందు విసుగులేని ఇసుకబయలు
 జీవితపు శూన్యంపై ముసుగు విసుగు !
 ఎంతకూరాని తుమ్ము, వెళ్ళిపోని వాంతి
 కడుపులో త్రిప్పుతోంది విసుగు త్రేపు !

అరగని అన్నపు మెతుకులు !
 చెవిదూరిన ఈగ చొదలు !
 అన్నపై పింకలలా అనతి దాభ !

సోదిలాంటి గాథ !

గుబులుకొనే మత్తుపొరలు

రగులుకొనే చైతన్యం

జీవితమొక అప్పలింత

జీవితమొక చొప్పు పిరుపు

జీవితమొక గజ్జి కురుపు

మొన నున్నని చచ్చింపై ప్రాకే దురిద విసుగు !

విసుగు ! జీవితాల ముసుగు !

*

అది తెల్లని విసుగు గోడ !

అంతులేని దుప్పటిలా పరమకొన్న దానిపైన

నల్లని చిరుమచ్చలాంటి

ఆశ్రయం వెదుకుతాయి అలసిన కనులు !

కాని దృష్టి గూడులేని పక్షిలాగు

రోడ్డుమీది కుక్కలాగు

తిరుగుతోంది, తిరుగుతోంది, తిరుగుతోంది

విసుగెత్తి, విసుగులేక !

గూటిలోని ఏయక కాదు !

వోసులో బెబ్బులి కాదు !

పిల్లనోట చిక్కుకొన్న ఎయక అతడు !

శ్లేష్మంలో తన్నుకొనే ఈగ అతడు !

దేవనది నీటిలో మునిగి తేలి

చచ్చి, ఉబ్బి, పాచిపోయి

తెల్లబడి పవిత్రమైన

పందిపిల్ల !

మల్లెపూలు

మహానగరమధ్యంలో ప్రమోదమసలగు
హఠాత్తుగా గుండెలు పట్టుకొనే పరివిధాల పరిమళాలు !
వెచ్చని చేనవిరాత్రి ఒరుగుతోంది బరువుగా నగరంమీద
వెలిగే దివ్యెలమీద. తెరిచిన షాపులమీద, తిరిగే జనంమీద !
వెచ్చని చీకటి రాత్రి. జీవం కరిగి పిడిపిచ్చే
నల్లని దేహంలా, ఒరుగుకొని తాకుతోంది ప్రపంచాన్ని.
చీకటి చెమ్మబురం తెలుస్తుంది కొంచెం గమనిస్తే
చీకటి చలిస్తోంది మానవుల కదలికలో !
చక్కరిగిరి రగిలినట్లు కలకలలాడుతోంది విశ్వ హృదయం !
మంత్రంతో మాయానగరి ద్వారాలు తెరిచినట్లు
జ్ఞాపకాల తేనియ పిండి బ్రతుకు పులుపు పొచినట్లు
సర్గ స్వర్గ విహిసంలో ఒక్కక్షణం మాధవుని
మోహనముఖం మారుమ్రోగి తరులన్నీ పరిసినట్లు !
జీవిత సంపుటిలోన పరిమళ మొలకైన పుటలు అరసినట్లు
పూల అంగడిలోంచి పూలు పరికరిస్తున్నవి నన్ను
పన్నీరు చిలుకరిస్తున్నది తెన్ను !

*

ఈ పూల బజారంటే ఇష్టం నాకు !
ఇక్కడికొచ్చి నిలదడతాను సంజ చేళ
ఒత్తుకొని, త్రొక్కుకొని. త్రోసుకొని, రాసుకొని
వచ్చే పోయే మహాజనసందోహం మధ్య.
మానవదేహాల చేసే చాసలు చూడ పూల పరిమళాల
తేలి, కలసి ప్రసరిస్తాయి ఇచ్చటి గాలిలోన !
ఈ సహస్ర ప్రవాసోద్భవ పాషాణపున్న దిశ పాళిలోన !
ఈ గుంపు అన్నీ రసయ, అన్నీ చెవులు, అవయవాలు.
పరిమళ ప్రేరిత ప్రాణ ప్రసంపాత్త చిత్తాలు !
దాల్తలు, కూరలు. పిల్లలు. చీరలు, నగలు, ధరలు
వ్యాపార వివరాలు మాటాడుతూ, నవ్వుతూ !

ఈ మహాజనంమధ్య ఆహాన్ని మరచిపోయి
 ఐక్యం కావచ్చు ఒక అదృశ్య పరమాణువులా !
 వినీల సాగరంలో ఒక అల్పాశ్రుబిందువులా !
 ఎలా తిరిగి వెళ్ళేది ఒంటరి గదిలోకి ?
 గదిలో కడు ఒంటరి చీకటిలోకి ?
 పూలు పలురకాలు !

దివంగత మాతృస్మృతులు కొనివచ్చే పారిజాతం
 మాగిన సాఫల్యాన్ని సూచించే సంపెంగలు
 చక్కని కళాకృతిలా చక్కలిగిలిలా సన్నజాజులు
 విరజాజులు, మందారాలు, చామంతులు, బంతులు
 జూరామల్లె, రేరాణి, ఇంకా ఎన్నో పూలు !
 అన్నిటినీ మించిన జీవరుధిరంలాంటి రోజులు
 ఆరొకకానుభూతుల కలువలు, తామరపూలు
 పూలు పలురకాలు !

కాని మానవజీవితాల మధుర మృణ్మయగంధంతో మరిపించే
 మల్లెలను మించినది ఏదీ లేదు వాటిలో.
 మల్లెపూలు ! మల్లెపూలు ! మట్టిలోంచి పుట్టుకొచ్చిన మల్లెపూలు !
 మనుషుల్లా మాట్లాడే మల్లెపూలు !
 నీ హృదయపు కథ విప్పి చెప్పటానికి !
 ఒంటరితనాన్ని ఒంటరిని చేయటానికి !
 మల్లెలను మించినది ఏదీ లేదు; అందుకనే
 మల్లెపూలు కొని పట్టుకవెళ్తాను నా గదిలోకి !
 నా గదిలో మసకవెలుగు; మల్లెదండ దిల్లమీద !
 నేను పడకకుర్చీలో; పొగ క్రక్కే సిగరెట్తో —
 బయట చీకటిరాత్రి, మూసిన ద్వారంలా,
 స్ఫుర్క గంధ రస రూపాల జగత్తును బంధిస్తో
 బాహ్యంతరాల నడుపు సంసర్క సూత్రాలు ఖండిస్తో —
 ఒంటరిగా నేను గదిలో, మసక వెలుగు.
 మెరుస్తున్నవి పటాలు గోడలమీద
 అతీతస్మృతుల్లాగ అలికినట్లుగ అద్దాలు !

బల్లమీద మల్లెపూలు, గారి గర్భవతిలా
 పరిమళంతో బరువెక్కి నిండినది తనలో తాను !
 కదులుతున్నది కమాను లక్ష్మీకృష్ణ పయోనిన్ పై
 గడచిన మరచిన సంగతులు పలుకుతున్నది !
 ఏ ఆశలు, ఏ వాంఛలు ఈ గదిలో
 స్వప్నంలోనైనా నే సాహసించని స్వప్నాలు !
 ఈ మల్లెల వాసంతో కలవరపడి మేల్కొన్నాయి !
 ప్రకృతి పరుగెత్తుతోంది చుట్టూ చూపుకోకి !
 ఆర్థోస్తుల చుక్కల్లో, గీతల్లో !
 ఎక్కడ నీవు ! ఎక్కడ నీవు !
 తెల్లగా మెరుస్తున్నవి బల్లమైన మల్లెపూలు
 దాదల చిరునివ్వల్లా, టూత్ పేస్ట్ ప్రకటనలా
 బర్మా బియ్యంలా, లజరేషన్ గది గోడల్లా
 చేపతల వస్త్రాల్లా, పసిపాపల ముఖాల్లా
 మల్లెపూలు మేళవిస్తాయి సత్యాన్ని, స్వప్నాన్ని.
 పరాన్నీ, అపరాన్నీ. భావాన్నీ, ఊహానూ
 సౌకుమార్యాన్నీ, శక్తిని, మోహాన్నీ, ముక్తిని, చావునూ, బ్రతుకునూ !
 నిష్క్రియ చైతన్యంలో నీనమైనవి క్రియలన్నీ-
 చేహం కరుగుతోంది లభ్యంగా - “ఏక మేవా ద్విత్వీయం” !
 ఎక్కడ నీవు ? ఎక్కడ నీవు ? కలలాగా ఒక్క పిలుపు.
 ఎక్కడ నీవు ? ఎక్కడ నీవు ? ఒక్కచూరి రాలేవా ?
 ఒక్క ఉబం నా గుండెల ముప్పుల్లో మెరుపులు రాలేవా ?
 హోరై త్తి పోరైతే ఈ ప్రకృతులందరూ రానకట్టపై
 నా నిర్భరాధినయపు యచనికడై
 నా మరచిన పాటలోని పదాల పొందికడై
 రాలేవా? రాదా? రాదా? రా! రా!
 రా! ఇక్కడ ఈ గదిలో, ఈ మనక చీకటులలో
 ఈ పిడికెడు మన్నుముద్దల చావులేని కలలో
 నేను నీకు నిశ్చలంగా మృత్యువును మోహించటం నేర్చుతాను.
 నీవు నాకు జీవితాన్ని ప్రేమించటం నేర్పుదువుగాని !

మనమిద్దర మొకటై ద్వైతంలో అద్వైతాన్ని
నేర్చుకొని, తెలుసుకొందాం ఆనేకంలో ఏకాన్ని.

రా ! మనమిద్దరం చేసే చాలా పరిణయవాటి
అస్తిత్వపు గుహలో. అనంతకూన్యంలో, గదిలో, చీకటిలో విహరిద్దాం.
సేదవులమై, చేదులమై, కౌగిలియై, చుంబనమై
ఒక శ్రోత్రియము క్షణమై చంద్రాం !

ఒక్కక్షణం పాదర్థ, సబ్బులు, రోమనాశక ద్రవ్యాలు మరచిపోదాం !
మరిచిపోదాం ద్రావిడులు, దాదీలు, లఘుశంకలు, దీర్ఘశంకలు !
జ్యోతి ఒకటి వెలుగుతుంది అశాశ్వత జీవితాల
చమనీమల విన్న భిన్న చిహ్నాలు చెందిచెస్తూ !
కవచాశ్రం వీడి ఉండదండ, నీపుతప్ప, నేనుతప్ప !
సిగ్రో చీకడుల మల్లెల నవ్వుతప్ప -
మన శ్వాసల తుపాను -

జీవనజుడి మధన జనిత వినీల హాలాహలా బీల జ్వాల
హృత్కంప భూకంపాలు, మర్దిత పయోదర భూధరాలు
కాంచని సృత్యాంవోళిత గ్రహ గోళ హిందోళాలు -
ఒక్క క్షణం గడుపుతుంది ప్రతి నరమూ, ప్రత్యక్షమూ
అస్థితమైన, అనిన్యమైన, ప్రత్యేకమైన జీవితం !
ఒకే ఒక ఆగ్నిరిఫలో అన్నీ నీనమైయున్నాయి !
తడుపరి మరీ వీడుటని అడుగకు నన్ను !
బహుశా ఒక హిమశీతల మృత్యు నిద్ర
మూస్తొంది ముక్తలతో కారిసే పురిచెప్పలనూ. పెదవులనూ !
అలసిన కక్తం విశ్రమిస్తుంది నిచ్చు నీల సాగరంలో !
బహుశా మనం ఉండమేమో ఇక్కడా, అక్కడా, ఎక్కడా !
రా ! ఈ క్షణం ఇక్కడ మల్లెపూల సన్నిధిలో
రాజీ పడదాం మన కరడుగట్టిన అహోలను కరగించి.
విరిగినా పంగిపోని ఉక్కుపెదదల విడుదలకై
పెత్తని వెన్నెల వెన్నలా, జన్నులా మరగించి.
చేహత్మల మళిత వాంఛల విష్టావ్వైతంలో
ఏకం చేదాం మనం మల్లెలను మంచలతో !
ఎక్కడ నీవు ! రా! రా! మళ్ళెలు పిలుస్తున్నాయి !

కామ్రేడ్ రాయ స్మృత్యర్థం

'But that which is only living, can only die'.

T. S. ELIOT (Burnt Norton)

హౌగమంపి ప్రేమరున్నది
శిథిలాంగాల చైతన్యం క్రమంకుతున్నది
తవ్వరత్విగా చరితాంపు ప్రోద్బలాగు.
తృప్తిత మృత్యు నైరంతరితో ప్రాజ్ఞతనం ఇంకుతున్నది
ఎగిరిపో నుండిస్తోంది రామచిరుక
పెదవలపై ఇగిరిపోయే ముద్దలాగు
కడిగివేసి పార జ్ఞానరాం చలక !
సంధ్యాసాగు రతాని ఆలలు విరిగి వదులున్నవి.
తెరువని చిలుపు రదులున్నది.

*

ఇది కాదా మన మృత్యువు —
చిరపరిచిత ముద్రుడు మృత్యువు !
ఎరిగినదంత చెరిగిపోయే
మహాకూన్మజ్జ దుగ్గమ మీర లేరాలంక
పులుగు గూటికి తిరిగిపోయే చరమక్షణం !
సర్వ నిరమణ సరమక్షణం !
మానిన చొక్కాలా ఈ దేహాన్ని విడిచివేసి
శబ్దాలందిన ర్యజించి విహరించే ఛాపింలా
కనుపించని కిరిం చాచి, ఆయినవారి అజ్ఞాలో ఆశ్రులు తుడిచివేసి
వయనిస్తున్నాడు దేహి మునుపెరుగని మార్గమూని.
దారి ఖర్చు ఆత్మరతేదు చిల్లికాని !
ఇచ్చటనే ఉన్నది చిన్నదోయిన గూడు
పెదవి విరుపు, కన్ను మోడ్చు, నొసటి ముడుత, వల్లకాడు !
మనమెరిగిన ఈదేహం
మంటిని మొలచిన మోహం !

*

శేషమేమిటి ?

జయాపజయాల జమాఖర్చులు చూసినాక

కలుషం కలసిన కర్మల కషాయాన్ని రాచి వడపోసినాక

మిగిలే సత్యలేశమేమిటి ?

పొగమంచుల మనకలోంచి

తృటి మాత్రం తొంగిచూచి మాయమయ్యే ఇ్యోతిర్లేఖ :

మృణ్మయ మరణంలోంచి మరల మరల ములకెత్తే జీవితాని :

అవినశ్వర రవి కిరణం

శాశ్వత శతదల గంధం !

సకల సంశయాల శరణం

నిర్మోహం, నిర్ద్వంద్వం

సంధ్యా సాగరతటాన జాగ్రత ఇ్యోతిఃస్తంభం !

అన్ని యాత్రలకు అంతం, ఆరంభం !

*

ఎక్కడున్నవి సామ్రాజ్యాలు ?

విద్వేషాల విలయాగ్నులకు ఆకాంక్షల ఆఞ్ఞాలు :

ధ్వస్తావ్యస్త జనపదాల, పత్తనాల పతనంపై

విహరించిన వాహినులేవి ?

వాహనాలు రేపిన దుమ్ము మాత్రమింది ?

సాహసించిన కరాళేవి ? కరదాలాల గురుతేముంది ?

కూరిన కోట గోడలపై న సేచవు నాచు నుడుగుతోంది :

చలువరాతి తిన్నెలమీద పిరికి పాచి పెడుగుతోంది !

నేటి క్రొత్తధిల్లీ రేపటి ఇంద్రప్రస్థం !

నేటి క్రెడ్లిన్ రేపటి బేబిలోన్ !

నీరో లేడు, ఫిడెల్లేడు, రాని ఇంకా లగోచసి శాసనాలు

మాయకున్నవి మానవ హృదయఫలరంపించి.

చాణక్యుడు, మేకియా విలీలు మరుగుబడినా,

బుద్ధుడు, క్రీస్తు మరుపుకురారు !

పొగమంచుల మనకలోంచి మరల మరల కాంతికిరణం ఇవ్వబడుంది.

ఉత విక్షర పక్షంలో భద్రపరచిన మనుజమాత్రుల ఏకైకాశ ఫలిస్తుంది.

చరమ విజయ ముహూర్తాన రాజున్ బెతాడు యాదా :

మానవ సూతి కోరుకొన్నది శలుపితాదా ?

మంటముద్దల నెత్తుబిజల్లు కురిసిన కనుమ పారిజాత పరిమళాలు శ్వసిస్తాయి

రంటకాప్పత ఢియద సంఘవిపినింలో పురోగాముల పదముద్రలు

ప్రసవిస్తాయి

పరాజయం పొంచి ఉన్న పొదలను పరిహసిస్తాయి :

*

నేడు ఇచట కిగిలి రాలే రాజ్యాంగాల భ్వంసంలో

సలుచిన్నామి సరుచొకడే మృత్యుంజయుడు.

పొగలు నెగలు క్రిముతున్నవి, కన్నులు నీరు చిముతున్నవి

తీసిపోడు ఆతడు ఏ అంశంలో మునుపెరిగిన మహనీయులకు.

రనుపించని శలుప నేడు, అదే ప్రశ్న, శబ్దాల్లో మార్పున్నది.

“దేవా ! ఎదిలేకావా నీపు కూడా ?” బుచ్చాను విలపిస్తాడు.

యుగ యుగాల ఆచేదన నెత్తురుగా పారుతోంది

ఎండి మండిన రః కటిక నేలమీద :

మళ్ళీ మానవ హృదయం బ్రద్దలయ్యి, పచ్చినెత్తురు ముద్దలయ్యి

ప్రసవిస్తోంది, స్రవిస్తోంది

తృషా దగ్ధ వసుధా కంఠ గహ్వరంలో

కొంచెం కరుణ

తులసి నీళ్ళు

నవ్య సృజన బీజాలు :

అమాత్యుని అకాలమరణం

“నిన్న ఉదయం ఎనిమిదింటికి
మద్రాసున స్వగృహంలో
పోర్టుఫోలియోలేని మంత్రి “శ్రీ ఫలానాగారు”
హృద్రోగం చేత మరణించారు.
కుటుంబాన్ని, దేవాన్ని దుఃఖాంబుధిలో ముంచారు :
ఎయ్యన్న ఎంతో లేడు. (పాపం) 45.
ఈ కష్ట సమయంలో వారి నుంచి
ఎంతో ఆశించింది దేశమంతా :
గొప్ప రాజకీయవేత్త; అర్థశాస్త్రంలో నిపుణుడు;
(మంచి సాహిత్యవేత్త, సినిమాలకు బంధునికీ.)
నాలుకపై అదేవి జనాభా పెంచుతన్నా.
ఆయన కూర్చోగానే సభా ఉపనాయకు
వచ్చేదొక చింత అందం : శ్రోతలను ఆనందం :
ఆయన గర్జించినపుడు శ్రుతిపూరి గుండెల్లో
వరుగిడేవి చిట్టెలుకలు :
ఆయన మంచిసీతప్రాయంగా మాట్లాడుతూ ఉంటే
హాయిగా నిద్ర వచ్చేది శాసనసభ్యులకు.
ఇంకా పెద్దిరోకి రావలసివచ్చింది, మాత్రుగా పాపం ..
వారి కుటుంబీకుల, మిత్రుల నుంచి మృత్యువాయికలు చూసేసామూతి !”
(ఆయన వదులు కార్యదర్శిని సంతాపం పీకెలుగను :)
ఈ విధంగా చిక్కిని నల్లగీతల మధ్య రాచాయి పరిచిలన్నా :
“ఒక తాచి రాలిపోయింది, ఒక చెట్టు హరిపోయింద”ని
అనన్య ప్రచారంగల ప్రముఖ దినపత్రిక సంపాదకీయం :
నాయకుల సానుభూతి సందేశాలు, శోక సభలు
అశేష ప్రజానీకపు విశేషమైన జోహారులు
మరణానంతర సన్మాన ప్రదర్శనలు
చూచి ఆనందించనివాడెవ్వరూ, పాపం, అమాత్యుడొక్కడే !

అమాత్యుడు లేడిప్పుడు !
 మిగిలినవి ఎలుకల చప్పుడు !
 అందమైన బంగళా అద్దె కిచ్చేశారు !
 అమ్మేశారు సరిక్రొత్త కారు !
 చక్రం కట్టిన సన్నానపత్రాలు మూటకట్టి
 పెళ్ళాం పిల్లలు స్వగ్రామానికి తరలిపోయారు !
 అమాత్యుని చేషచిహ్నాలు
 అతడావిష్కరించిన ఎలుకకన్నాలు !
 అమాత్యుడు చనిపోయాడు
 పట్టని ప్లేట్ ఫారం మీద మూగిన మహాజనం
 నినాదాలు, పూలమాలలు, నగుమొగాలు
 వెదుకుతోన్న వేయికనుల స్వాగతాలు
 అతని కొరకు కావిప్పుడు !
 అతనికి ఎలుకల చప్పుడు !
 అమాత్యుడు నిదురించాడు
 జీవిత సప్తరథాల స్వప్నాలు సోకలేని
 జీవిత జ్వరోన్మాదపు పలవంతలు ప్రాకలేని
 మంచుదుప్పటి కప్పకొన్న మరణశయ్యను.
 కొగిలించుకొన్నాడొక కొరకరాని కొయ్యను.
 చనిపోయిన చరిత్రల గ్రంథిల గ్రంథాల్లో
 చిరిగిన, మురికి మరకలైన పేజీలవి !
 భూయంతిత కిరీటాలు
 బ్రద్దలైన కవాటాలు !
 సమాధులు, శ్మశానాలు
 నాచుపట్టిన శిథిలాల్లో
 పాచిపోయిన జ్ఞాపకాలు
 గబ్బిలాల సృత్యాలకు
 ఉలూకాల గానాలు !
 రాజ్యావిధి; అద్దెకిచ్చిన బంగళాలు !

అమాత్యు డెక్కడున్నాడు : ఏం చేస్తున్నాడు :
 చలికాలం, చీకటిరాత్రి
 హోరున పీస్తున్నాది చివరగాది;
 నిర్జన పీఠుల్లో చిలచేస్తూ.
 మూసిన కిటికీలపైన జాలిగాపోలి, వారి.
 మాతృపరిష్కరంగంలో కయినించిన వైశం.
 ఉష్ణ పరిరంభంలో నిదురించిన యౌవనం.
 ముదునలులకు పరువులనుంచి, రగ్గులనుంచి ఎరువాన్ని పెచ్చునం :
 కాని ఇచట శీతలసమాధిలో కటికనేల
 మృతకాత్యలు కలచరించి, పలచరించి పొరిలేయే,
 కనులముందు స్వర్గ నిరకచ్ఛాయా చిత్రావం
 అతీత ప్రేత స్మృతుల నృత్యావళి :
 కటికనేల, చాలు కుదరక కుసుమపట్టక
 పొరలుతోంది అమాత్యుని గౌరవనీయమైన శివం !
 చావుకు మర్యాదలేదు; గౌరవనీయులకా పరాధం !
 అమాత్యుడు చనిపోయాడు.
 రాజకీయపు శుత్రుగడలు
 ప్రజాక్షేమ పంచపర్షి ప్రణాళికలు
 కుర్చీలు, మేజాలు, ముఖ్యమైన కాగితాలు, పత్రాలు,
 పత్రికా విలేఖరుల సమయోచిత దర్శనాలు
 ఎముకపిండి ఛేక్టరీ తెరుచుపలసిన అగర్బాంబు
 పండుల పెంపకానికి ప్రత్యేక పథకాలు
 అన్నీ మరచిపోయి....
 కొడుకు చదువు, మేసల్లుడి ఉద్యోగం.
 బంధుమిత్ర ప్రముఖులకు లైసెన్సులు, పర్మిట్లు.
 ఎందుకో తలపుకొచ్చే సుందర పదనాచిందాలు
 కార్యదర్శిని పక్షోజి రిందుక క్రీడలోని ఆనందాలు
 అన్నీ మరచిపోయి, చలుకున్న చనిపోయాడు.
 పురుగుల పురిటిగది
 అమాత్యుని సమాధి అది !

హోరున వీస్తోంది చదుగారి,
చెడిన, ప్రుప్పుపట్టిన జీవిత యంత్రాలపైన వార.
జాలిగా తాకుతోంది మొండి మోళ్ళను,
చలికి బిగిసిపోయిన కీళ్ళను,
అమాత్యు డెక్కడున్నాడు;

ఏం చేస్తున్నాడు ?

పత్రికల శోకసంచికలు పంపిస్తోని నిదురించాడా ?
గాలిలో ఎవరిదా కేక :

మృతకాత్మల అశాంత ఆర్తనాదం :
రాష్ట్ర జాపుకొనేందుకు చోటుచాలక విదాదం :
చీరబిల్లో చెరిగిపోయే చిత్రాలు
అమాత్యుని శ్వేతపత్రాలు !
ఎక్కడయా ఆయన చేవ్రాలు !
పంపు కురుస్తున్నదా సమాధిమీద ?
మరచిపో, మరచిపో, మరచిపో జీవితాన్ని !
గానుగబెట్టల గతాన్ని !

*

రాక పోకలులేని చాట
ఇరుసు విరిగిన బండిలా నాగరికత
గాలిలో జోలపాట —
ఈ రటిక నేలపైన నిదురించిన రిక్తరాలు
పిరిమిడ్లు, రాజమహల్, ఉన్నత మృత్యుశిథిరాలు
బ్రతుకొక పంతులరాటం --
అది తీరిని ఆరిని ఒక ఆరాటం !
నిదురపో ! నిదురపో ! నిదురపో !
ఈరటికనేలపైన ఇక్కడ సంస్కృతాంతి !
ఇంకా తీరలేదా ధ్రాంతి !
మృతకాత్మల అనాధశరణాలయం !
ఇక్కడ ఇంకేమి ఫయం ?

హోరున వీస్తోంది గాలి :

చల్లని వేళ్ళకొనల తాకుతోంది

విషపుశ్వాసలా చెంపకు సోకుతోంది

పగిలిన తలుపుల కిటికీల సందుల్లోంచి మూలుతోంది, నీలుతోంది.

శీతలసమాధిలో అమాత్యుడు అశాంతిగా

పొరలుతున్నాడు నిద్రపట్టక

జీవితం ప్రశ్నిస్తోంది ఎదురుతిరిగి

ఆత్మ నసుగుతోంది జవాబుతట్టక :

పలాయనం

(తొలి పలుకు)

జీవితం తింటోంది తనను తాను,

కాలే కడుపు నింపుకొనేందుకుగాను

క్రొవ్వుత్తిలా తింటోంది తనను తాను !

నిలకడగా

నెమ్మదిగా

తొందరగా

చిందరవందరగా

తింటోంది తనను తాను.

అనుక్షణం గుప్పిటలోంచి

ఇసుకలా జారిపోయి

చిల్లిపండలోంచి కాలపు

నీటిలా కారిపోయి

టికటికమని చొట్టుకొనే

గుండెల గడియారంలోంచి

నిమిషాలు లెక్కపెడుతోంది

ఆఫీసు మూసినేసే గంటకొరకు

నాటిన విత్తనాల పంటకొరకు.

మృత్యువు ఏదో ఒకపూట

చూచిపోయే అతిథి కాదు;

వెంటబడిన అప్పలవాడు !

పుట్టుకతో పుట్టిన చావు

చావుతో చస్తోంది.

ఈదేహంతో దాటే

మన్నులో కలుస్తోంది.

ముందుకు సాగటమెలాగ ?

పెట్రోలు కాలుతోంది.

యాత్రకు అంతం చేయి

పెట్రోలుకు ఉంది.

మరుక్షణం ఏరారు

(మధ్యలో ప్రమాదాలు చేసినా)

ఏ నిర్జీన ఉనంరోనో

ఏ ఏడారి నగంరోనో

అగిపోక తప్పింది; పెట్రోలు చాలని కారు !

కాలతబద్ధ చేయి చేయి,

అంచనాలు పనికిరావు !

కారులో పెట్రోలు ఎన్ని మైళ్ళు పుట్టుందో

ఎప్పుడూ చెప్పలేడు,

నిచెనుటలు, కన్నీరులు పుకా, పుకా.

నెత్తురై నా ఏరారును నడుపలేదు !

పాలిన ఘుఘాలు

చిదికిన ఘుఘాలు

పుస్తకాలు, దృష్టి మాంద్యం

మతిమరుపు, బుద్ధిమాంద్యం

పలుచబడిన కేశాల్లోంచి

తొంగిచూచే బట్టతలలు

జీవితం తింటోంది తనను కాను.

క్రొవ్వుత్తిలోంచి క్రొవ్వు

చుక్కలుగా నేలమీద రారుతోంది,

ఆ పరిగులాబి పువ్వు

పడమటి సంద్రంలో వాయుతోంది.

కూతచేసింది ఇంటిన్

సమీపిస్తోంది ప్లేషన్.

మరుక్షణం మిగిలేవి

రాచిన క్రొవ్వుచుక్కలో

గుప్పెడు యాడిద మసీలో

దాగిన ఎముకముక్కలో ?

లైలుదిగి టికెట్టు ఇచ్చివేసి

మనక సంజ చీకట్లో

భాళీ జేబులతో

బయలుదేరుతాం మనముక.

దిక్కులేని దిక్కుపైపు

చుక్కలేని చుక్కపైపు

లెక్కలేని లెక్కపైపు.

(పలాయనం)

పోదాం పద !

శీబిరపు జమ ఖర్చు ఖాతాకి మూసివేసి

బ్రహ్మాండపు హాడికలో చాలాన్ని తీసివేసి

మిగిలిన శూన్యం చేపట్టుక పోదాంపద !

కనుమరిగిన ఆకాశపు వేయికనుల నాగుడాము

చునుకుతోంది భూగర్భపు కండ్లులేని కొండచిలుచు.

మమకారపు విషపుపోటు మందగించి

కలుషించి కదలనామి కవరచెలల ఒకఖైదీ -

“ఏది ముక్తి, నాకేదీ ?”

నిద్రా మఘ పానముచే

ఒడలు ముంచి నిదురించే ప్రహరీలకు

సిడల కదలి తెలియదు

గోడలు ప్రియలుట తెలియదు.

తెలియపు అర్థరాత్రి హెచ్చరికలు.

నలుదిక్కుల నిశ్శబ్దం

రాకాసి గుర్రకంపు వినిపించదు

చిక్కడలూ రాకూరూ ?

రాకూరూ లేదేమో, నాకిప్పుడు లోడెస్వరు ?

ఒంటరినపు పొదల గుబురు !

అడవిజంతువుల కదలిక

ముందడుగెట్లాగ ఇక ?

ఈరేయి జీవితాల

చవిటివర్రపై వెన్నెల కాస్తున్నది !

నిశ్శబ్దం చూస్తున్నది

గుండెమీది బరువులాగ,

నవనాడుల రీగెలాగ.

మంచు తగిలి ముడుచుకొన్న

పుష్ప ప్రేతముల పుప్పొడి

చమురునిడుకొను బ్రతుకుల

దివ్వెల మలిజాముల కొడి

ఈ వెన్నెల !

మెలకువ నెరుగని కన్నెర కన్నెల కల

నిద్రారుద్రస్థలిలో నిశ్శబ్దపు సప్త్యల జల

ఈవెన్నెల, తెంచెన్నెల !

ఈబీడులోన నేడు తెల్లని వెన్నెల చుపాసు

ఎండిన ఆకుల గలగల కదలే చయ్యెన్ కమాసు.

రాకుమారి : రాకుమారి :

నీవే నా రాకుమారివి :

ఏడు మల్లెల తులతూగే సుకుమారివి !

ఈరేయి తోడు రావా ?

నన్ననుసరించలేవా ?

మరచిపో రోడ్ల దుమ్ము !

మరపు ఎవని సొమ్ము ?

ఆఫీసు మెట్ల మూల్గు, మైప్ రైటర్ టక టక

పీనుగ కుర్చీల నీల్లు, బల్లపైన సిరామరక :

కళ్ళ జోళ్ళ కటికచూపు

రాకాసి రూపు —

మరచిపో నిన్ను నీవు !
 [జీవితమొక తెల్లటావు !]
 చెరవీడిన రాకుమారి ! పోదాం, పద !

ఈ వెన్నెల దుప్పటిలో
 కునికే కృష్ణచ్ఛాయలు
 పాతాళపు పీడకలల
 భీకర శాంబర మాయలు
 రేపు పగటి వెలుగులోన
 నిజమై, నిజరూపం ధరించి
 తూరుపు నెత్తురుముద్దల
 కనుగుడ్డు మిటకరించి
 మన త్రోవకడ్డమై నిలువకముందే పోదాం, పద !
 పోదాం, పద !

*

ఎకగడికని ఆడుగవద్దు !
 ప్రశ్నలు అనుమానాలన్ని రద్దు !
 చేతబట్టి ఖాళీ నుంచి
 పోదాం, పద ముందిక్కడినుంచి !

ఎకగడికైనా సరే
 బ్రతుకు వేటగాడు విసరే
 ద్వేషపు బాణాలనుంచి
 కాబూలివాని చక్రవర్టీలాంటి
 ఉదయాస్తమానాలనుంచి.
 ఆసక్తి నుంచి
 విరక్తి నుంచి
 సర్వనామంనుంచి, విభక్తి నుంచి
 జీవితం వ్యాకరణంనుంచి
 ఇంద్రియాల సహాయ నిరాకరణంనుంచి
 అంకెల నిరంకుశత్వంనుంచి

యంత్రాల శక్తుర్వంసుంచి
 మూడుల భ్రాతృత్వంసుంచి
 విసృ విరుల రావిసుంచి
 అరసుంచి, పాపుసుంచి
 దైసిందిసి వ్యవహారిచ్చి
 వరాంశ భిన్నాలసుంచి
 దీజగణితపు భర్మపన్నాలసుంచి
 ఎకరూడికైనా సరే, చూరంగా పోదాం, చద !

ప్రచారం నుంచి
 పృథివిచారం నుంచి
 విచారిచ్చి క్లోరోఫార్మ్ నుంచి
 ఘోషా చీకటినుంచి
 స్నానిపు దుస్తులుచేసిని
 బట్టబయలు పట్టపగలునుంచి
 రూపైరుకు పట్టుకున్న తెగిలనుంచి
 జలగల విశ్వాసంనుంచి
 రాబందుల ఆశ్వాసంనుంచి
 రోదేశ్య జాలినుంచి
 మొసలి కన్నీరునుంచి
 సకర వినియంనుంచి
 కౌంగ జపంనుంచి
 రుమ్మెద ప్రేమనుంచి
 కుశల ప్రశ్నలనుంచి
 పోదాం చద చూరంగా !

ఎకరూడికైనా సరే
 శిథిలగృహపు నీడదాటి
 హంతకుని జాడదాటి
 గూఢచారి కన్నుల్లా వెలిగే దీపాలుదాటి
 గొందుల పాపాలుదాటి

దప్పిగొన్న పెదవుల్లా ఎండుకొన్న చేలు దాటి
 చింపిరి తలలాంటి అరణ్యాలు దాటి
 గొడ్రాలి రామ్ములాంటి
 కటిక కొండ కనుము దాటి
 పేరుకొన్న నెత్తుటితో నల్లబడిన
 బ్రహ్మాండపు కోట దాటి
 అదృష్టం గీసిన గిరి దాటి నేడు
 చూపంగా పోదాం పద !

గడిపాం చాలారోజులు -
 గాథలతో దాదాపు మురిపిస్తూ
 ప్రణయంలో ప్రళయం మురిపిస్తూ
 పెదపులపై నవ్వులు కురిపిస్తూ
 మనసులలో పువ్వులు చిదిచేస్తూ
 హాస్యానికి దాస్యం చేస్తూ
 రుదనానికి భాస్యం రాస్తూ
 గడిపాం చాలారోజులు
 దులిపాం ఎన్నో బూజులు.

పార్కుల్లో సాయంతాలం
 చాలానికి వేళాం గాలం.
 చేరునెనగ వప్పులు తింటూ
 రేడియో సువాత్రలు వింటూ
 కానీ సిగరెట్టు నిషారో
 నిరపాయపు పగటికలలు కంటూ
 “మూలనున్న బెంచీ చివరన
 కూర్చున్నది ఊహ్యు” అంటూ
 పనికిరాని మాటల అడుగున
 ఆరాటపు గంటల గణగణ !

పులిజూదం, బ్రతుకొక జూదం
 నీకెందుకు ఇక ఈ ఖేదం ?

ఎన్నటికీ తీరిని కోరిక
ఎన్నటికీ ఆరిని దప్పిక
గురికరాళ్ళ మేకలు చస్తే
కొండెకిరైన పులులు గలిస్తే

ఇది యుద్ధం. కరువు కాటకం

జీవితమొక మాయనాటకం !

జీవితమొక ప్రణాళికాదం
జీవితమొక వ్యర్థ వినోదం
కాటుక చీకట్ల అగాధం
నీ కెందుకు చెప్పా భేదం ?
స్వప్నాల్లో ఎరిగినదానికి
ఎన్నటికీ జరుగనిదానికి
ఎందులకో కాదాం తెన్నులు
కిటికీల్లా తెరచిన కన్నులు
చీకటి పడిపోయింది

నిరాశల, అనాదాల పీపాలు వెలుగుతున్నయ్ ఒక్కదారిచే -

పాపాలు పొగులుతున్నయ్ ఒక్కదారిచే

అలసిన పాదాలు ఇంటివైపు సడుస్తున్నయ్
అలసిన నేత్రాలు ఆశ్రయం వెదురుతున్నయ్

నిద్రా పటప్రక్షంభైః

కలలగూళ్ళు చేరేందుకు

ర్వరసదుతున్నయ్ పక్షులు.

లేచి ఇంటి కెళ్ళామా ?

ఇంకా చూర్చుందామా ?

మరి కొంచెం సేపటిలో పురుగునా ఉండదీచట
నిశ్శబ్దపు చీకటితో గుసగుసలాడుతోన్న నిర్జీవ పీఠాల్లోని
త్రోవతప్పిని దాటసారి చెప్పుల చప్పుడు తప్ప

కుకరాల మొరుగుడు తప్ప

ఏమి వినిపించదు !

వీణి దీపం వెలుగుతప్ప ఏమీ కనుపించదు :

లేచి ఇంచి కెళ్తామా ?

ఇంకా కూర్చుందామా ?

పోదాం, పద !

చలిలాగా విరుచుకపడే రేపు నుంచి

చలిలాగా గిలిలాగా వెంటబడే నిన్ననుంచి

పారుగునుంచి, జనంనుంచి

వెలుగునుంచి, సందడినుంచి

నిశ్శబ్దపు చీకటినుంచి

ముఖాలు, ముఖాలు

విసుగెత్తే తోలుబొమ్మల

జీవంలేని ముఖాలనుంచి

పోదాం, పద !

ఏదో ఒకటి చేదాం, పద !

పద....పద....పద....పద ! పద ! పద !

ఎక్కడుంది మెరుషలేము

ఎక్కడుంది మన కాళీ ?

మన మరగా !

సంతప్త ప్రాణికోటికి నీడనిచ్చే వోధిప్పక్షం ?

ఎక్కడుంది ? ఎక్కడుంది ? ఆత్మల చీర్ఛస్థానం ?

పారిజాత దివ్యాఘ్రాణం ?

పాలకడలి, నీళ్ళకడలి, నెత్తురుకడలి, అన్నీ దాచి

రాక్షసవక్షంలో రత్తి నాటి

రాకులు మారని కారడప్పల్లో

చీమలు మారని చిట్టడప్పల్లో

వేయితలల నాగుదామి

మౌళినున్న మణిదీపం చేతబట్టు !

మూడుతలల వేటకుకర

కొక మాంసపు ముకరవెయ్యి !
 బండరాతి గుండెలు బ్రద్దలుకొట్టు.
 బండరాయిలో నున్నది పంజరం
 పంజరంలో నున్నది రామచిలుక
 రామచిలుకలో నున్నది నీప్రాణం

ఆత్మల తీర్థస్నానం !

పోదాం, పద !

ఎటువై పని అడుగవద్దు
 అనుమానాలన్నీ రద్దు
 అనుమానం తీర్చేందుకు
 సమాధాన మిచ్చేందుకు
 లేదు నేడు త్రోవ తెలిపే
 గండభేరుండాల జంట
 రా సాహసించదు మన
 నీడైనా మన వెంట !
 నీడలేదు, తోడెవ్వరు ?
 పడగవిప్పి బుసకొట్టే నాగుబాము
 వెంటబడే వేటకుకర
 నాకు నీవు దకర
 నీకు నేను దకర

తోడెవ్వరు, నీడెవ్వరు ?
 మన అడుగుల సందడులే
 మన గుండెల దడదడలే తోడుగాగ
 నాగుబాము చేయిపడగలు నీడగాగ
 వేటకుకర తోడుగాగ

పోదాం పద వెనుదిరిగి చూడకుండా !

అహోరాత్రులు అలాగ సడుస్తూ
 ఆయాసపు నిట్టూర్పులు విడుస్తూ
 పోదాం పద !

యాత్రకు మజిలీ ఉంది.
 పలాయనానికేమి మజిలీ ?
 గమ్యస్థానం యాత్రికులకు
 శరణార్థులకు గమ్యస్థాన మెక్కడిది ?
 శరణునుంచి పారిపోయే
 శరణార్థుల చరణాలకు
 శరణు ఎవ్వడివ్వగలదు ?
 తన నీడ చూచి తానే
 భయపడి పరుగిడువానికి
 ఆభయమెవ్వడివ్వగలదు ?
 నడకకు అంతం పడక
 ఈ నడకకు పడక లేదు
 ఈ నడకకు అంతం లేదు
 ఈ నడకకు అర్థం లేదు

అయినా ఇది వ్యర్థం కాదు !

నడకలో ఉన్నదొక అందం
 నడకలో ఉంది ఆనందం
 నడకలో యతి ప్రాసలు
 నడకకొక ఛందస్సుంది.

నిట్టూర్పులు విడుస్తూనే

అలాగ నడుస్తూనే పోదాం, పద !

చేసవికాలపు పెండల
 మాడిన వెచ్చని గాడ్పులు
 చల్లని చీకటి గుండెల
 తాకి చల్లబడు చేకల

నేను నీకు నిర్జన వనపథంలోన

నిలబడి చుక్కలు చూపిస్తా!

“అదిగో ధృవ నక్షత్రం:

నవ్వు ఋషులు, అదిగో అరుంధతి, పతివ్రత!”

పర్వతాలపై రాత్రుల తమాక తమచ్ఛాయల
 పగిలే మునుగురు పురుగుల
 గుప్పిల్లో పట్టుకొని విడిచిపెడదాం !
 భోరుని జోరుని వర్షం కురిస్తే పురానంపై
 మురిచెట్టు ఊడలక్రింద నిలబడదాం !
 వర్షం వెలిసిపోగానే పెడదాం !
 చరితాలపై ఉదయాలను
 లేత వెలుతురుల మసిమసి
 మన శ్వాసలు ఆవిరిగా లేచిపోవటం చూద్దాం !
 ఎండిన రాలుటాకులు అడుగుల క్రింద
 విరిగే నడి వింటూనే సడచిపోదాం !
 నడచి నడచి భూమి అంతమైందే చొట
 కాలమాగిపోయే చోట
 పండుకొని ప్రశాంతంగా ఆనందం చూస్తూ
 మనం కళ్ళు మూసుకొంటే
 అదే మన యెరుషలేము
 మన రాశీ, మన మకారా
 నీడనిచ్చే బోధివృక్షం

ఆత్మల తీర్థ స్థానం,
 పారిశ్రామి దివ్యాభూషణం !

(మరి పలుకు)

జీవితం తింటోంది తనను రాను.
 కాలం నేత్రాల్లో ఆలను పెరిగించని
 దీపాలు ఆరుతున్నయి ఒక్కబొరతే.
 నల్లతెరలు జారుతున్నయి ఒకరేదొరతే.

సుప్తం చేదిరపైని మరుక్షణం
 పరుగులు తీస్తవి పరులు
 పారుకామితవి పురుగులు !
 ప్రేక్షకులు ఒక్కొక్కరు

మరినారు ఇంటిపైపు !

నాటకం ఎంతసేపు ?

అది ఇంద్రుని సంస్థానం

గంధర్వ దివ్యగానం.

ఏది లంఘ ? ఏది ఊర్వశి ?

ఆ అప్పస లంద రేరి ?

మ్రోగింవా పైభవ ప్రస్థానభేరి ?

ఈగలు ముసురుతున్నయ్.

రీగలు తెగిన తంజురాలు

తిరుగబడిన ధాళిపాత్రలు

బరికిసి ప్రవాలు !

ఎండిన గండపు పూతలు, వాడిన పూలు,

[జీవితపుటంగిరిని

ఊహలనే అంగలతో వాటిపోదాం, పద !]

ఇక్కడ ఈగలు ముసురుతున్నయ్ !

*

[చావునుంచి పారిపోవటమే బ్రతుకు]

బ్రతుకునుంచి పారిపోవట మెక్కడికీ ?

[తలపునుంచి పారిపోవటమే మరుపు]

మరుపునుంచి పారిపోవట మెక్కడికీ ?

జైలునుంచి పారిపోతే బయలు

బయలునుంచి పారిపోవట మెక్కడికీ ?

గోడను తప్పించుకొంది నీడ

నీడను తప్పించుకొనే చెప్పటికీ ?

జీవితంనుంచి పలాయనమే లోక

లోకంనుంచి పలాయన మెలాగా ?

మెలికలనుంచి పలాయనమే శల

శలనుంచి పలాయన మెలాగా ?

పాటను మరిపించేది పాట

పాటను మరిపించే పాట ఏది ?

ప్రవేశాన్ని తప్పించేది ప్రస్థానం

ప్రస్థానాన్ని తప్పించే పాట ఏది ?

శృశానానికి పంటచేయి పట్టణాలు

పట్టణానికి శృశానాలు కూడానా ?

పంటచెరుక్కి పంటచెరుకు దేహాలు

దేహాని కభిమానాలు కూడానా ?

సన్నీళ్ళపై తేలే నురుగు నవ్వు

నవ్వుల్లో తేలిపోవటం మెలాగా ?

ముళ్ళపొదల అలంకారమే పువ్వు

పువ్వులు సింగారించటం మెలాగా ?

శాంతినుంచి పారిపోవటమే అశాంతి

అశాంతిని శాంతిపరచటం మెలాగా ?

జీవితాన్ని గడిపేస్తోంది కాలం

కాలాన్ని గడిపేయటం మెలాగా ?

ఫై దీరోనున్నది జైలు

జైలును తప్పించుకోవటం మెలాగా ?

జైలులోనున్నాడు ఫై దీ

ఫై దీ తప్పించుకోవటం మెలాగా ?

పారిపోవటం మెలాగా ?

జూరుకోవటం మెలాగా ?

కాలపు గుప్పెటలోంచి ఇసుకలా

కారిపోవటం మెలాగా ?

శాశ్వత పిలుపు

'Speech without Word and Word of No Speech.'

T. S. ELIOT

“హలో ! హలో ! ఎవరు మీరు ?”

కొంచెం విసుగు, నిర్లక్ష్యం, నలుగుతున్న నీ నరాలు
అనాగతపు ఆవేదన — అపరిచితపు చిరపరిచిత యమయారన.

“హలో ! ఎవరు ? నేనంటే ఎవరు మీరు ? చెప్పండి తొందరగా.”

ఒక్కొక్కసారి అక్కరిలేని ఆవేశాల అగణిత హస్తాలనుంచి
తప్పించుకు పోవాలనుకొంటావు నీలోనికి, సీకవచంలోనికి నీవు.
కాని అదే వలనుపడదు — పరిచయానికి మెరుగుదిద్దక తప్పదు నీకు.
చాచిన చేతులతో చేయి కలవక ఏమిటి సాకు ?

“ఓహో ! మీరేనా ? నేనెవరో అనుకొన్నా !”

ఎవరిని అనుకొన్నావు ! జ్ఞాపకం లేదా నీకు ఆ గొంతుక ?

నీ వెరుగని పరిసరాల, పరస్థలపు పరస్వరాల కాననంలో

నినదించిన చిరదూరపు తలువని తలపుల పిలుపు !

ఎక్కడ విన్నావది ? అవచేతన నిద్రితమైన అర్థ చిస్మృత శైశవ స్మృతి.

వెలుతురులో రూపరసే అంధ గృహస్ఫురదాకృతి.

శబ్దధారం కలుగని భావనలా, ఒక అస్పష్టానుభూతి

మేధకు చూరమైనా, మనసుకు చేరువైన ఒక ప్రతీతి.

పరిమళ స్ఫురణ గురుత్వైన ఉద్గమం తెలియనపుడు

పరిమళమే ఉద్గమాన్ని గురుతించే సాధనమైనటులవుడు.

చెడిపోయిన యంత్రంలా మూలై నీమెదడులోంచి

రకరకాల ఊహలు నీడల్లా తడబడి, గుంపులుగా కలబడి

నిలబడతై ఒకే ఒక రూపం ధరియించి కడకు.

నిశ్చిత నిర్ణయంవెంట వెల్లువలా ప్రవహించిన ఆనందం

తెస్తుంది నీ ముఖానికి వింత కళ, ఒక అందం !

(నీవా ? నీవు ! నీవేనా ?) ఏమిటా జ్ఞాపకాలు ?

దూరాగత మురళీరవపు చెదరిన పూజల్లులాగు.

ఈజగతికి చెందని ఒక జగదంతర్జగతిలోకి గొనిపోతూ;

ప్రాతరాతపన్నాతపాదపాల మనియగల వసిడి ఆకులు
 హైమాశ్రువులు తుడుచుకొని నవ్వుతోన్న పూలరేకులు
 ప్రాతశ్శాంతుల ప్రదేశాని పయనించే పాంథుని పాట.
 ఉండు, ఉండు, అదృష్టాన్ని గురుతిండేందుకు కొంచెం స్పృహ అవసరం.
 (నువ్వనుకోలేదు నేను.) ఏమున్నది ? ఏమిలేదు.
 చెప్పదగినదేమిలేదు. అసలు ఇది సమయం కాదు.
 అన్నీ మాటాడగలం ఒకటి తప్ప, చుససురో ఉన్నది తప్ప.
 కాలం వెళ్ళుచున్నది ఉన్నదిపోక కలుగితో, నొచ్చిన నిశ్శబ్దం.
 పై మెరుగుల చిరునవ్వుల ముసుగు పెనుక.
 చెప్పవలసి చెప్పలేకపోయినదాన్ని నొక్కిచెప్పించి నిశ్శబ్దం
 సమయం కాదు, సమయం కాదని సూచించింది నిశ్శబ్దం.
 ప్రయోజనం ఉన్నప్పుడు పలుకలేకపోయాం మనం.
 తెలుసులే దీని ఇప్పుడు పనికి ప్రయోజనం.
 ఒక్క పలుకు మార్చుకొని ఉండేది విగతగాఢము.
 హర్షంగా. అమర్షాన్ని; ఉత్కంఠగా దాఢను.
 ఇప్పుడింక పలుకవలసిన దేమున్నది కుశలప్రశ్నలు తప్ప !
 “నరే ! నరే ! మంచిది. ఉంటాను నేను.”
 చెరిగిపోయినదా స్వరం. నిశ్శబ్దం అలముకొన్నది
 కాలనురో అసభికార ప్రదేశాన్ని దాటిస్తూ
 మిట్టా నీరు క్రమిస్తూ. జీవిత విడచినది అంత
 నీడలు గుండుగూడి ఆలుగు పెలుగు ప్రోగు తెంచినట్లు.
 దాటినే చీకటి మలుకు పెదరి పెనుక.
 చేతిలోనే ఉన్నది ఫోను. నిలబడినాను.
 దేనికొరకు ? దేనికొరకు ? ఏదా గొంతు ?
 ప్రాణం విడచిన ఫోను హస్తంలో.
 జీవితలేని మొండికట్టె; లేనే ఉండిన తేనెపట్టె.
 నిలబడ్డాను. దేనికొరకు ? ఏదా గొంతు ? ఎక్కడ నీవు ?
 ఎదురుగా పని పచ్చని ఆకులమీద లే ఎండల నిండు చాయ
 మలమలలాడే మెరుగుల మెత్తని మోహల మాయ !

కదలే కౌమ్మలు, రెమ్మలు; వణకే నీడల బొమ్మలు
 మరలరాని కనులముందు వెలుగుల రవ్వల అమ్మలు
 ఒక్క క్షణం క్రితం నిన్ను చూచాన్నేను
 నా ఊహా యవనికపై, రశ్మిరేఖల విద్యుద్వల్లి రూపంలో
 నీ కంఠపు మృదు గుంజన్మంత్రోచ్ఛరితా వాహన ధూపంలో
 రూపొందిన పసిడి పువ్వుల పూచిన పాపపుగా !
 అనుకొన్నాను — “అదిగో; ఆ చిలిపి తలవుల నవ్వుల పంట.
 కుటిలాధురేఖా గణిత జటిల సమస్యల జంట !”
 ఒక్కొక్కసారి కంఠస్వరపు ప్రఖండంలో పరికించాను
 శక్ర త్రూ మేఘావృన్న ఛాళి ఛాసర దిగ్దహ భీమ ధూమం.
 మరొకసారి గమకంలో గమనించాను
 వాని వెలసిన వ్యోమంలో శక్ర ధనుర్విజయదామం.
 ఒక్కక్షణం క్రితం నేను వీక్షించాను నీరూపం
 మనో నయన జ్యోతిర్వృత్తమధ్యంలో.
 కాని ఇప్పుడెక్కడ నీవు ? ఏదా గొంతు ?
 “హలో ! హలో !” అని మళ్ళా పిలిచేదా ?
 నీ పక్కడనుంచి మారు పలుకుతావా ?
 నీవులేక బోసిబోయిన గదిలోపల నాగొంతుక
 నీవులేని చీకటి గదిలోపల
 దిక్కులేని కుక్కలాగ మొరుగుతుంది.
 గూడులేని పక్షిలాగు తిరుగుతుంది.
 నీవులేని గదిలోపల నాగొంతుక,
 పురాస్మృతుల ఉలూకాల
 పురాకృతుల దివాంధాల దరదారున,
 ప్రేతాత్మల ఊపిరిగా, ప్రేతాత్మల ఇహవాంఛల కాపరిగా
 బూజు తేలే మూలల తారాడుతుంది.
 ఛాళి రాలిన నేలను పారాడుతుంది.
 నీ పక్కడ ఉండవు కాని, నా గొంతుక
 మన భౌతిక చైతన్యపు ప్రాకారాల బారులుదాటి

ప్రాజేతల గీతలతో చిక్కువడిన దారులుదాటి
 అసంత దిగంతాంతరశూన్యంలో, ధ్వంతాకాంత గ్రహ పథాన
 వ్యోమ మహా పట శాఖల, పాష్పాచ్ఛన్నచ్ఛాయా జ్యోతిర్లేఖల
 క్షేత్రంలో చరిస్తుంది. ప్రచ్ఛన్న వదధ్వనియై ప్రసరిస్తుంది.
 దేశం, కాలం కరిగిన కడలి దరిని
 తరగల పరుగు మెరుగులు చెరిగినపుడు
 పృథులస్వాపపద లలితారుణిమల సుఖస్వప్నంలో
 పలుకులేని పెదపుల మలి కదలికగా,
 నా గొంతుక; నిర్జనభవనంలో అశరీరవాణి ఘోను ఎలే మాటి
 మాటికి మ్రోగుతుంది. తెంపులేని ప్రశ్నపలే తలలుదేసి సాగుతుంది.
 నామ రూప రహిత తిమిర గర్భంలో అస్తీత్వం
 తునుకులాగ, ఋనకలాగ, కనుపించని కలకలాగ ఉన్నప్పుడు,
 రేగాడ్పుల్లో నీడలు రాలుటాకులై గలగలమన్నప్పుడు
 ఒంటరినై నేను నిన్ను పిలుస్తాను —
 “హలో, హలో, ఉన్నావా నీపక్కడ ఇంకా ?” అని.
 అప్పుడు నీవు మారు పలుకుతావా మరి ?

సరాజితులకాకసాట

“ఏక్లావలో, ఏక్లావలో, బుకేరపాంజారే ఆగున్ జాలో!”

ఒంటరిగా సాగిపోవాలి ముందుకు :

ఇప్పుడు కాదు, ఎప్పుడైనా

ఇక్కడ కాదు, ఎక్కడైనా

ఒకటి మాత్రం జ్ఞాపక ముంచుకో నీవు —

ఒంటరిగా సాగిపోవాలి ముందుకు.

ఈ నీడలు నీకు తోడు రావు.

ఒంటరిగా సాగిపోవాలి ముందుకు.

కటిక చీకటి అన్నమాట నిజం, కాని

నీ చుదిరో నలుపుకంటే కాదు.

ఎగుదుదిగుడు ఇరుకు బాట, నిజం కాని

నీ తలపుల మలుపుకంటే కాదు.

చలపు పిలుపుల గెలుపు మాట, నిజం కాని

తెరచిన చెర ఓరతలుపుకంటే కాదు.

సెలల జలల కలకలాలు

పుపు చాటల పరిమళాలు

రసకిసలయ మన్మథారణ

చరణ చలన సుస్వనాలు.

అణగిన సంతసపు కసిని

గుసగుసలాడే తృణాలు

ఆ పైగ నిజం కాని, నీ దోంట్ల కొరకు కాదు

దేవపంక్తి చాటి మధాభాండం నీ పరకు రాదు

నీ కోసం రావు పచ్చని మైదానాలు

పచ్చని పసి వైరుల ప్రక్క చల్లని పచ్చని కొంపలు

నీ కోసం తెరవులేని కరువు రమ్యులు

బ్రహ్మజెముళ్ళు, రక్కెసలు, ముళ్ళకంపలు.

పెద్దమ్మ ముద్దుబిడ్డా :

నీ మంత్రం జ్ఞాపకమంచుకో నీపు !
చలనంలేని నీసీదల దేశంలో
ఒకరుకన్న ఎక్కువ పట్టని ఇరుకుత్రోవ.
ఒంటరిగా సాగిపోవాలి ముందుకు,
సాగిపోవాలి, సాగిపోవాలి, ఒంటరిగా !

“చీకటి రాత్రి
నిట్టల ధాత్రి
రంటక గాత్రి.”
అన్నవారు
ఎవరువారు ?
ఖంగారు
పెడతారు ?

నీడ, నీడ, ఉత్త నీడ !
నీరో ద్రోహి, నీరో నీడ !
నీడ గుసగుసలు వినకు నీపు.
చెడిపోతావు.

దెసుదిరిగి చూచావంటే
లెలై పడిపోతావు.

నీచుట్టూ సుడులు దిరిగి ఉరుముతుంది.
వినీల విధ్వంసం చారి ధాన్ !

దెసుదిరిగి చూచినవారు
శిలలై పడిపోతారు.

వారిచుట్టూ సుడులు దిరిగి ఉరుముతుంది
వినీల విధ్వంసం చారి ధాన్.

ప్రళయ నిర్జ్వల పరిమార్చిత పాషాణాలు
వీడలేవు స్వప్నానాలు
నిశ్చల శైతల్యం సంస్థానాలు.

చలనంలేని నీలినీడల దేశంలో
 వేసిన కేక తిరిగిరాదు,
 వచ్చిన త్రోవ తిరిగిపోదు.
 మరచిన పాట మరచిపోగా
 ఆడినమాట కల్లకాగా
 నీలినీడల దేశంలో మిగిలిందొకటి
 ప్రణయ నిష్ఠుల గర్జనాకృతి.
 వెనుదిరిగి చూడకయ్యా :
 వెనుక నీలినీడలయ్యా :
 నీ చూచిన హాస్య లాస్య భరిత హాసిత
 నవ మరకతమయ చేడిని :
 స్వర్ణారవ ఇవ్వలల్లచిర
 విహగ స్వర కలవాడిని.
 ఎక్కడనుండి ? మరుపుచిట్ట తెలియ వెనుక.
 మనక మమ్ము పొలం వెనుక.
 వెనుదిరిగి చూడకయ్యా :
 అడుగుతావ అందకయ్యా :
 అప్పటి తప్పు డానాగరం
 ఆగరిమై గతమౌతోంది.
 అప్పటి తప్పు అనమ్మకం
 ఇప్పు మోపై. సమ్మతమై, మరమ్మోతోంది.
 గరిమై, మరమ్మో అది హామీతోంది.
 జీవిత పై కంచుకాన నీలినీడల అడుగుతావ
 రూపం మారి రూపం మూహోతోంది.
 వింత లేదు, కొంత నేదు, ఎంత కైదు ?
 అంతరో పాద రోద మూహోతోంది.
 సంతత సంచలనం ఇవ్వరై పరిచిరై బ్రతుకరై.
 ఎర్ర గురుకుల పొట్టచేరి ఛాగ్యలేఖ.

ఈ కావ్యం సాంఘ్య పీఠ
 లో చెదరిన యాత్రి యూథ

మొక్కొక్కని చొక కంతం,
 ఒక్కొక్కని చొక విశ్వం.
 పాట మలుపు దాటలేని
 సంపరం అలి ప్రాస్వం.
 జ్ఞాపకాల గుహలోపల
 మైమరచిన చిరుచీకటి
 చెరిగిన చిరునవ్వుల కల
 చెప్పిన తిరుమంత్ర మొకటి —

“ఒంటరిగా సాగిపోవాలి ముందుకు —
 సాగిపోవాలి, సాగిపోవాలి ఒంటరిగా.”

ఓడిపోయిన పటాలాల
 లజ్జానత నిటాలులౌ భటాలు మీరు.
 కలకో తెరుపు, చీకటి బరుపు, వెలుగు కరుపు
 అడుగుతీసి అడుగుచేస్తూ పోతున్నారు.
 ఎవడికివాడే దళపతి
 ఎవడికివాడే ఆనతి
 ఈ వినీల సువిశాలాంబర తలాస —
 ఎవడికివాడిదే ఆన !
 ప్రతిఒక్కడు సమ్యక్ స్వేచ్ఛానిష్ఠుడు
 ప్రతిఒక్కడు తనలోతానే బద్ధుడు.
 కుటిలపథం జటిల ప్రగతి.
 ఎక్కడుంది మీ పతా ?
 హర్ష గుంజద్వాద్య ఘోష ?
 ఏ విహసద్యశోయోష
 రాక్షసోన్నది మీరై రాక ?
 భయంకరం మీ ఆర్మల ఏరాంతం
 పరిభ్రాంత. పరిభ్రాంత, ధ్వంతాభ్రాంత
 మానదాత్మల ఏరాంతం.
 భయంకర చైతన్య మహాభావం

భయంకర పుట్టుకలోని పాపం.

ఓ ఓడిన జోదులార !

కళ్ళుగల కబోదులార !

ఈ ఓటమి మీది కాదు.

[ఒక్కొక్కరిని ఓటమిలో

ప్రతి ఒక్కని పాలున్నది.

మానవ హస్తం మలచిన

శిల్పంలోనే ఓటమి చాలున్నది.]

మానవ హృదయం చలచిన

స్వల్పంలోనే ఓటమి జాలున్నది.

మీ ఓటమి మీది కాదు,

ఈ ఓటమి ఓటమి కాదు.

ఒక గుప్పెడు మంచీలోని జీవచింత
ఇది పాపక పీఠాపాణి స్వర్ణగీతి
ఈ మైలరాతి కవల లేదు పుంత
మించింది తనను తా మనుష్య జాతి.

ఇటజేసిన ప్రతి అడుగు
సంఘర్షపు చరమజయం !
ఇటజేసిన ప్రతి అడుగు
ఆదర్శపు పరమజయం !
దెలుగు లింగిపోలేనేం
చాలకనా చీకటి చేయూత మీకు ?
తరగ లింగిపోలేనేం
చాలకనా గట్టున చేవ్రాత మీకు ?
పంట మాట పై రెరుగును
విత్తులరా పొత్తెందుకు ?
కంటకాల వెన్నంటిన
పూల గుత్తులక ముందుకు ?
ఇచ్చట వమ్మగు బ్రతుకే

పలు చావుల నోముపంట.
 ఇచ్చట కమ్మని చాచే
 బహుజన్మల వేము పంట.
 మీ గమనంలో గమ్యపు శుభాగమం
 మీలోనే నకలతీర్థ సమాగమం :

మీ ఓటమిలోన గెలుపు
 వీడకండి ఒకరొకరిని

సాగిపోవాలి, సాగిపోవాలి ముందుకు.
 ఎలాగైనా సాగిపోవాలి ముందుకు.

నాక్కొంచెం నమ్మకమివ్వు

నాక్కొంచెం నమ్మకమివ్వు :

కొండలు పిండి కొట్టేస్తాను
చితికిన టామేటోలాంటి సూర్యుణ్ణి
ఆరిన అప్పడంలాంటి చంద్రుణ్ణి
ఆకాశపు ఎంగిలి పక్కెంలొంచి నెట్టేస్తాను !
నాదగు బాహుబంధనంరో రవికాల బ్రహ్మాండాన్ని
చాపలా చుట్టేస్తాను !

నిస్సహాయ మానవేయని నొసటివ్రాలు
ఒక్క కలంపోటుతోటి కొట్టేస్తాను.
జీవిత సభా భవన ద్వారంనుంచి
లన్యాయాన్ని, అక్రమాన్ని మెడబట్టి గెంచేస్తాను.
ఇంకా ఎన్నో ఎన్నెన్నో చేసేస్తాను.
కాని ఒక్కటి—

నాక్కొంచెం నమ్మకమివ్వు.

కాలునిమీద కలబడతాను;
పరమశివుని శూలాగ్రాన తలక్రిందుగ నిలబడతాను
ఇంటింటా గగనకుసుమాలు మూడుపూవులుగా
నందన నికుంజాల ఆమృతఫలాలు ఆరుకాయలుగా
పూయిస్తాను, రాయిస్తాను,
కొయ్యచుప్పాకి చొరనొతాను,
బావులు పూడ్చిస్తాను, చెరువులు త్రవ్విస్తాను
ఆకాశపు పందిరికింద
నయాగరా నిర్జ్వాల చలిచేంద్రాలు స్థాపిస్తాను.
ప్రపంచమనే మహాసత్రం నిండిపోతే
మరో సత్రం కట్టిస్తాను.
ఆకాశపు ఊదారంగు తాను చించి
చొక్కాలేని వారందరికి కుట్టిస్తాను.

ఒకచేమిటి, ఏదైనా చేసేస్తాను
కాని ఒకటి —

నాక్కొంచెం సమ్మకమిప్పు.

[సమ్మకంలేని బొంది ఖాళీ సిగరెట్టు తీసు
సమ్మకంలేని ఆత్మ పుల్లలులేని అగ్గిపెట్టె
సమ్మకంలేని బ్రితుకు కాలిని సిగరెట్టు చూచి
అన్నీ ఉన్నాయి కాని, సమ్మకమొకటే లేదు
నాక్కొంచెం సమ్మకమిప్పు :

సమ్మకమిప్పు :

సమ్మకమిప్పు :

ఎంతెంతదూరం?

అలసిన బాట ఆకసంకేసి నిస్పృహగా చూస్తోంది
వెల్లికిలా పండుకొని మెల్లగ కాళ్ళు చాస్తోంది
జోగుతున్న దిక్కులు, ఆపులించే గహ్వరాలు
అలసిన గాలి మ్రోయలేని వాయుటాకుల మర్మరాలు
నడక కూడ కునుకుతోంది, చెప్పల కౌగిలి విడదు
ఎంత విసుగు, ఎంత చేనట, చిన్ని బ్రతుకులో ఇప్పుడదు

ఎంతెంత దూర మింక తమ్ముడూ !

“కోసెడు, కోసెడు దూర మోరి అన్నయా !”

మూడే మూడు మజిలీ లెచట, పుట్టుక, ప్రేమ, చాబు
ఎంత సేపు నడచినా గడచిపోము బయలుదేరిన తాబు
గతి ఉన్నది, ప్రగతి లేదు, ముది పెదవిని లేదు పాట
తమ్ముడూ ! యుమ్మాటికి చెబుతున్నా, బాటసారి తోటిది బాట
మన తోడుత పొడచిన ప్రొద్దు మన వెనకే క్రుంకుతోంది
పగటి నొసటి పసిడిచెమ్మ నల్లనినేల నింకుతోంది.

ఎంతెంత దూర మింక తమ్ముడూ !

“కోసెడు కోసెడు దూర మోరి అన్నయా !”

ఎగురరాని ఎత్తుల మిన్ను తిన్నగా తలపైనుంది
పాతాళపు అందని లోతు కాళ్ళ క్రింద దాగి ఉంది
మిన్నుల నొసలు ముద్దిడుకొనగ ఎగురలేము
మన్ను ప్రేపుల అట్టడుగుల లోతులంటగ చొరలేము
మధ్యమార్గపు మకిలి బ్రతుకు, ఎత్తుల చరమ చేతన లేదు
సౌఖ్యాన్ని పోలిన మరుపు లోతుల మరణయాతన లేదు

ఎంతెంత లోతు రోరి తమ్ముడూ !

“అడ్డం బడితే గడ్డం లోతు రన్నయా !”

బ్రతుకు పెంగిలి మెతుకు లేరుకొంటూ అలా పయనిస్తాం
చివరకు ప్రాత సర్క్యులర్ లా చెత్తలోన శయనిస్తాం

డెడ్ లెటర్ పీపు మీద తిరిగి చేశాల ముద్రలెన్ని
 దీప్తి నిద్రకు ముందు సరునికి చిన్న చిన్న నిద్రలెన్ని
 చాట అలసిపోయిపెట్టు మన్ను మన్ను కలుస్తాయి
 మూతబడే రెప్పలకొరకు చురమద్దాం తెలుస్తాయి.

ఎంతెంత రోలు రోరి వస్తున్నా :

“అడ్డం బడితే గడ్డం రోతు వస్తున్నా !”

ఎవరు?

భయద మరణ గహ్వర తటాగ్రమున ఊయలలూగే వారెవరూ ?
తెగిన తలను తన చేతబట్టుకొని ముందుకు సాగే వారెవరూ ?
మోహన ముఠి మూగతోయిందట రీగెలు తెగినాయట మహాతిక్తి,
అది పినాకపు నారి మిటురూ ఖైరవి పాడే వారెవరూ ?
కోమల కావ్య కన్యకలకోసం చేచి ఉన్నవారే అంతా
కంటక గాత్ర కుబ్జతో రోయక సరసాలాడే వారెవరూ ?
సయనాల్లో నివసించే దేవత కోరిన కెందామర లేదే ?
నయనాంబుజ మర్పించి అర్చనను పూర్తిచేయగల వారెవరూ ?
చాల రసాల సాల నవ వల్లవ తల్పశాయు లెందరు లేరు,
డమరుక లయకు త్రిశూలాగ్రంపై నృత్యం చేసే వారెవరూ ?
రోయలలో తోటల పూవులకే షేను మరచినారే అంతా,
అనిల శైల శిఖరాగ్రప్రోజ్వల పద్మం కోసే వారెవరూ ?
దివిజ దనుజు లిరుపురికీ పలసిన దమృతం, దక్కని ఎడ వారుణి,
సాగర గర్భ పేదనల గరళం, అది చవి చూసే వారెవరూ ?
దక్షి ధ్వజ విధ్వంస హేతుపది, శర్వ జటా జన్య జ్వాలిత
శస్త్రమృకండు సుతుని కంఠపు యమపాశం కోసే వారెవరూ ?
గగన సుమాల గంధ ముఘపులకై అరులు చాచారే అంతా,
అరుణ వీజములకై పాతాళపు లోతులుచూసే వారెవరూ ?
యజనాంబులు విఫలమైనవి ఇక ప్రజ్వరిల్లదీ హోమాగ్ని,
పక్షాఘాత ఘర్షణతో పహ్నిని రగులుకొలపగల వారెవరూ ?
మగ్ధ దుఘలు ప్రవహించిన దేశం, దప్పి గొన్నవారే అంతా,
అయితే మృత్యు పూతనా స్తన్యం, పానంచేసే వారెవరూ ?
అసలాశనులై, పిడుగై, మెరుపై, చిచ్చై రేగే వారెవరూ ?
అలకాపురి దోచేందుకు ముఘుల టాటను సాగే వారెవరూ !

విను నేస్తం!

విను నేస్తం! నా గొంతుక చేరగలుగుతోందా నిన్ను ?

విఫల మానదాచేదసల విస్తృతార్థమ తీరంనుంచి

పిలుస్తున్నాను నేను; నా గీతం వినబడుతోందా నీకు ?

ఎక్కడున్నావో నీవు ?

సూర్యుని శ్రాంత సప్తాశ్వాలు విహరించే శాద్యాలాల

చాలాంతుపులు పిచ్చుకగూళ్ళు కట్టుకొనే నుసరిచా నైరవాల

దివాత్రప్త స్వప్న జ్యోతిరింగణాలు విహరించే యేవక కీచకిచనాల

ఎక్కడ ఉన్నా సరే, అసలు లేకున్నా సరే !

పిలుస్తున్నాను నిన్ను నేను, నా గీతం వినబడుతోందా నీకు ?

ఇక్కడ నేను మానవ హాహారవాల గజ్జెరట్టి మరణం నాట్యం

చేస్తున్నా సీమనుంచి

నిశ్వాస శీతానిలం నృకపాల రంధ్రాల్లోంచి లలలుచేస్తున్నా సీమనుంచి

కజ్జలనక్రచ్చాయలు ప్రజ్వలచ్చితానక్రచ్చాయల రిలసి పన్నెలు

చేస్తున్నా సీమనుంచి

నిన్ను పిలుస్తున్నా మరి; నా కేక వినబడుతోందా నీకు?

నాగీతం చేరకపోవచ్చు నిన్ను; ఐనా ఎలుచక తప్పదు

లశూన్యం తన హృదయరహస్యాలు మరెవ్వరికీ చెప్పదు.

నాగీతపు ప్రతిధ్వనులు మానసి రుధిర సాగరపు హోరుల్లోంచి

నిన్ను చేరి, నీవు మారు పలికావనుకుంటాను మారాన్నుంచి.

అభీకర తరింగాల తీరమెచటో, కనుగొనగా

నాగీతం దిక్కుల ద్వారాలు తట్టి ఎలచినెచ్చడు

ప్రఖర స్వరకంఠాణరింఠాధ్వనులు శూన్యోపత్యరలహృదిని రిలచినెచ్చడు

ఎవరో తోడున్నారని సంతోషిస్తాను నేను.

“వినునేస్తం! వినునేస్తం!” అని మళ్ళీ పిలుస్తాను

మానదాశ్రుసాగరాల తీరంనుంచి.

అప్పుడు నీవు మారు పలుకుతావా మరి ?

శాంతిపథం

దుర్గమాంధ మృత్యు దుర్గ శిఖరంమీద ప్రాణోదయ విజయ కేతువు
నెగరేదాము :

భ్రాతల్లార! భగినుల్లార! రండి : రండి ; నాతో రండి !
సంశయ కీకారణ్యపు అజగ్రోదరదరుల్లోంచి
ఋక్తానిల యురులురికే మరకతాంచలాలలోకి
త్రోవ చూపుతాను నేను; నాతో రండి !
ఉదితాశార్క సత్వర శుష్క సంతాపాశ్రుసాగరాలు
భాగీరథ తపః ఫలామృత సరితామల జీవన కలకలాలు
మానవ మార్కండేయా బల గళాన యమపాశం
ప్రేమ తామరసదామృత లాసం.
మృత్యుంజయుల సృత్యసీమకు తోడ్కొనిపోతాను రండి ! నాతో రండి !
నెచ్చెలులార! నరుని జీవ ప్రోతమేది; ఎలా జీవిస్తున్నాడతడు ?
కడుపుకు మెకిరేనందువల్లా ? చక్కెరని పట్టుబట్టలు కట్టి నీల్లి నికిరేనందువల్లా ?
వీటివల్ల కాదు నరుడు జీవించేది !
నరుడు జీవిస్తున్నాడిచట త్యాగంవల్ల, జీవితానురాగంవల్ల, స్వేచ్ఛిత
కష్ట భోగంవల్ల.
సరునికి మూలమంత్రం ప్రేమ ! నరునికి గుహ్యతంత్రం కథణ !
శిలుచు మోయలేనివాడు, నవ్య జీవనార్హుడు కాదు,
సర్వసంగత్యాగికి తప్ప బోధితరువు నీడ నీడు.
ఊషర ధరణీతలాన అంధరార మావరించిన ప్రతిమూలను
మన గుండెల నెత్తురు చించి వెలుగుపూలు పూయించాలి.
కర్కశ శిలాహృదులపై స ఆశయాల శాసనాలు వ్రాయించాలి.
ప్రతి హృదయం శివ నిలయం, ప్రతి మానవుడొక తీర్థం,
ఇదే సకల జ్ఞాన సూన పరిమళాల పరమార్థం,
భ్రాతల్లార! భగినుల్లార! సంకేతం మనకు ఔంతి.

గమ్యం జగదేక శాంతి.

ఇదే సత్యమైన క్రాంతి.

పాటల మన్నది

“చూడకు, నా హృదయంలో చూడకు” పాటల మన్నది.

“చూడకు, నా హృదయంలో అచ్చట శోణిత మున్నది.”

చోసి తోటలో కామ్మల గుండె చడలు పెనిపించు.

రాలుటాకు నిష్టలలో ప్తయగు కలలు కనుపించు

కమురు కంపు క్రితకృతోంది వారన నేల,

ఇంకా నీవు మునిహూపు మునిచే

కదలక కూచించే చూడగలపు ఆనెప్పటంపులమీద

మొండి మ్రోడుల నీడల చివ్ర విచివ్ర గాథ,

అనుకొన్నది ఇది కాదని అనుకొంటావు :

ఇది కాదనుకొన్న చే, ఇది కాదనుకొన్న కాపు :

పర్కటన్నది పసిడి కంచె, ఉదయాశ్రువులు ముద్దులుకొన్న పసిడిమోచి :

పిడుకంగుల తులంగాల పరుగుల నురుగు పెగరుతాన

సన్నితపదసంమీద చలిరాధరామ్మట స్వపం

అనువదించి అహ్లాదపు గూఢ సూక్ష్మైక్తి ప్రసరిం.

ఒక్క చూపు, ఒక్క స్వల్ప, ఒక్క నెప్ప

ఒక్క రెమ్మ, ఒక్క ఆకు, ఒక్క పువ్వు

వెనుదిరిగిన వాసంతి కంగు కంగుల ఒక్క ఎరు.

క్షూణ తర్పణం తడుపరి బ్రతిమాలిన కంచెం కంగు

తడియారిన రెప్పలపై న మంచుచొట్టలైన మగలపు,

ఉన్నపరిట విన్నదాటు, పడదాటన్నటిరి నెలపు :

నిన్నటితోనే అంతం, స్వర్ణము స్వప్నోదంబం

అన్నిటికీ అంతం, ఇది హేమంతం.

ఎండిన ఆకుల గలగలలో గలదే వాగ్దానం

కుష్మానిల మర్మరాల విస్మయం కోకిలగానం.

గరికను తలచుకొంటున్నది గుండె వగిలిన మొండినేల

ధూసర పరిసరాలంట ప్రాకరేని తేమ జాలి

మక్కువలేదు, కించలేదు, బేచిడింది బేనట ఒకటి
 విగతోద్యాన గాథపైన మరుపుల చిరుగుల దుప్పటి —
 రేపకు మానే గాయం, నిష్ఠుర మధుమానస్కృతి
 క్రూర గ్రీష్మ కరతలాల కోమల పాటల దుర్గతి.
 “చూడకు, నా హృదయంలో చూడకు” పాటల మన్నది.
 “చూడకు, నా హృదయంలో అచ్చట శోణిత మున్నది.”

ప్రేమ-మృత్యువు

ప్రాకరాని చోట తాను ప్రాకరాడు

తాకరానివారిని తాను తాకరాడు

కాటందవలసినవారిని కాటందక వీలులేదు

జడలు విరియు నడిరేయి అడవి దారి —

పాపం, ముదిసిన మిత్తవనాగు దారి కానలేదు —

దాని దాని మూర్ధంపైన

చీపిస్తోంది దివ్యానర్థ మహామణి

శివుని మౌళి చంద్రుని కరణి

అదే ప్రేమ !

దానిని చూచి చేరువకు చేరుతారు

మిత్తవ కాటందవలసినవారు

వెలుగునుకన్న శలభాల్లా.

తీరికగా వారిని కాటందుతుంది మిత్తవ నాగు —

[ప్రేమన్నది

మరణ మహాఫణి

ఫణాగ్ర దివ్యమణి.]

ఒకగీతం

జీవితమంతా ఒక క్షణమైతే
ప్రేమంతా ఒక చుంబనమైతే
ఆ క్షణాన్ని దాస్తా నీకోసం
చుంబనాన్ని దాస్తా నీకోసం

నిర్జీన జగదాలయ ఢిల్లాల్లో
కాలే కాలపు కడ కొనవరకూ
నేను ఎదురుచూస్తా నీకోసం

సిరులన్నీ ఒక మానికమైతే
విరులన్నీ ఒక కోరకమైతే
మానికాన్ని దాస్తా నీకోసం
కోరకాన్ని కోస్తా నీకోసం

నిర్జీన జగదాలయ ఢిల్లాల్లో
కాలే కాలపు కడ కొనవరకూ
నేను ఎదురుచూస్తా నీకోసం

నా గానం జ్వలితానలమైతే
నా ప్రాణం చలితానలమైతే
కావి మాత్రమిస్తా నీకోసం
తావి తేనెమోస్తా నీకోసం

నిర్జీన జగదాలయ ఢిల్లాల్లో
కాలే కాలపు కడ కొనవరకూ
నేను ఎదురుచూస్తా నీకోసం.

ఆడుకాంటున్న బాలిక

శారద ప్రాతఃకాంతి.

గిరి తరు గృహశిఖరాలంట ఎల్లెడలా కాంచనశాంతి.

ఒక నిర్జన వీధిలోన, మందాక్రాంత పవనాశాంత, చూర్చికుంతల

బాలిక యొకతె, అతిశయచపల, పోతున్నది ఆడుకొంటూ

తనలోలాను ఏవేవో పిచ్చిపాటలు పాడుకొంటూ.

నల్లనికురుల వాలిన రోచిన్నూచ్యగ్రాల ఇంద్రధనువులు

శతసహస్ర రవిబింబాల లఘురూపాలు విద్యుదణువులు.

కుసుమ శయ్యలపై ఎగనే సీతాకోకచిలుకలాగు

మరువరాని పలుకులాగు, మధురాలాప మూర్ఛనలా,

అదృశ్య సుషమాదేవికి కాంచన కుసుమార్చనలా

మేధాశాంతల సీమల మెరపులా తళుక్కున్న భావనలా

ప్రకృతిమాత వాత్సల్యపు దీవెనలా, ఆ బాలిక పోతున్నది.

జీవితసాగరంలో చిన్నికాగితపు పడవ ఏ ఒడ్డున తేలుతుంది ?

ఏ ఉప్పెన, ఏ తుపాను రాచుకొంది ? యవనిక వెనుక ఏముంది ?

బంగారుతావుల బొమ్మా ! ఒక పది ఏండ్లు గడచినాక

నీవు నాకు గురుతుండవు ! రాలమాగదు అప్పటిదాక

రాని శారద ప్రాతఃకాంతి, తుహినసించిత పరిమళాలు

అశృతకలరవాలు, దివ్యపీఠా మూర్ఛనల ప్రకంపనాలు

రచించిన అస్ఫుటచిత్రమొకటి మిగులుతుంది మదిలో —

అనంత సైకతంలో అడుగుజాడ, ఒక పీచిక మహానదిలో !

కాని దాటసారి ఎచట ?

నీటిలోన దారి ఎచట ?

సాంధ్యభూమిక

'In this brief transit where the dreams cross
The dream-crossed twilight between birth and dying'.

T. S. ELIOT, Ash Wednesday VI

ఇచ్చటచేరి అసంత మాళ్లేషిస్తోంది క్షణిరాన్ని
గుణనఫలం కొగిలించుకొంటున్నది గుణరాన్ని.
ఆశయాల మరుభూములు క్రింగేళాయి ఆశల ముచ్చరులను,
తృప్తితాంబులధరాలు చుంబించాయి ధారుణీ చింబింబులను.
మి త్తవనే నల్లకుకర్క మూచూస్తోంది జీవిత భీభర్షాన్ని
దురి ఒక కన్నీటిదొట్టు కలుస్తోంది రాగద్వేషాల విషపుకడాయాన్ని.
రథచిహ్నోయినది పవలు, రాని ఎగిరిన ఆశయాల పులుగులు
మరలిరావీగూటికి, రిరిగిరావు ఈ కన్నులలో వెలుగులు.
చిక్కిన పుడమి మోముపైన నల్లని అలసట చాయలు
కన్నులలోతుల గుంటలు, రాచిన మనసుల కాయలు
నరుని వాద పాతకాపు; రాని చూడు ఎన్నిగూళ్ళలో చివ్వెలు
చెంగున గెంచే లేగల మెడలలోన ఎన్నో మువ్వలు ?
నాకన్నుల ముందున్నది బక్కచిక్కిన కట్టె వాడు
కుప్పించిన మానవాత్మ, అన్నిటికీ మొదటి పాడు
నాచీకటి నల్ల నిరాశురక మాశ్రమే కాదు !
నానరాలలో చిసము, నా చలలో నాడు, మెదడులో చేడు,
సంజమసక ఆలోకపుటంత్యకర్మ ఒంటేరాదు —

రమసానికి జాచిక్క సంస్కరించూడా ఆది :

నాకకీర్త్యాభిముఖులు పయనించే సంశయ పారావారంకూడా ఆది.
ఇది గూటికి తిరిగొచ్చే దేశకాదు, ఇదేగూటు, మనరోశం.
నిజరూపం పొందాం మనం చదలి జ్వలన్ ప్రహరదివానియ్యోకం.
జయము నీకు ప్రియజననీ ! తమస్వినీ ! నిఖిలశోకస్రోతస్వినీ !
నీ నల్లని చల్లని ఒడిలో నెటనో, మమ్ముల నిమిలే మననీ !

జీవితబుభుక్ష

రేలిరుల కురులు విరబోయువేళ

ధూమ్యాలతాళి విరబూయువేళ

నిక్లాంత కిరణ గోయాధ మింటి

పట్టునకు చేరు పుంతలను మింటి

గట్టులను మస్సణ శోణాభధూళి

చెలరేగు వికల గోధూళిచేళ

ఒక విధురపంకి నాలోన మ్రోయు

మధు తిక్తరుచుల రాగాలుతీయు

మేల్కొలుపు నెడద జీవిత బుభుక్ష

విస్మతాతీత పాటల దిదృక్ష !

ఒక నిగులు విత్తు వడి మొలకలెత్తు

వటుడెదిగినట్లు ఆకాశమెత్తు

ఒటవిటపమట్లు వటు జటలుదించి

నిజఘనచ్చాయ లోకాలనించి

ఎవడరుగగలడు పూర్వపు పథాన,

మానసాచేగ భాస్కర రథాన

ఇది నిరాలోకమా సాంధ్య జగతి

ఎటులొదపు పూర్వ సందీప్త సుగతి ?

అయినా అతృప్త జీవిత బుభుక్ష

అడుగును నిరంతరానంద భిక్ష.

దిశలంట నలముకొను తిమిరరాళి,

పై రాశ్యరాళి, ఘన వ్యోమకేశి.

అస్ఫుటాచేదనా తరల రేఖ

ఆ మనోరాత్రిరో తటల్లేఖ.

ప్రత్యగము జీవ సార్థాభియాస

మాప్లోద వాహినీ తటోద్యాన

గత సుమాఘ్రాణ మత్త క్షణాలు,

అవి కంటినీళ్ళు, అవి మంటిపాలు !

ప్రావక పరీక్ష, జీవిత బుభుక్ష

తీరని బుభుక్ష మానవుని శిక్ష !

మేలుకొన్నవాడు

(యా నిశానర్వ భూరాహ్లాం, తస్యాం జాగర్తి సంయమి.)

నడిరేతిరి మేలుకొన్న వాడెవ్వడు :

దివ్యైల నమ్మక లేమి, నీడల చుట్ట

చీకటుల మెతకబుద్ధి, ఎవ్వరి కెరుక ?

గోరీలా అలికిడిలేని గదిరోపల

ఎందుచుపడినట్లా వెలుగు మరక :

గచ్చుమీద చివారాల పవారుల ఒల

చిక్కిన పిట్ట ఎగురిలేని గడ్డిపరక.

*

ఎవ్వరికర్థ మౌతుందన్న :

తెల్లవారి మరొకప్రొద్దు, ఏముంటుంది అంతకన్న ?

గాలికలురులు విన్నవారు చులకనగా నవ్వుతారు;

చీకటులసంద్రంలో జాగరపు చిల్లిపడప

శ్రేణిలేని ఉదయ శైలాలోహణలో భీషణశ్రమ.

చీకటింటికి చిన్నివెలుగు పీలిక నడప.

ప్రతిక్షణం ఎవరో తలుపుతట్టిన భ్రమ.

శూన్యమేధాగృహంమధ్య పిరికితలపుల ఎలుకల పరుగు

కుక్కల మొరుగు రాత్రి మౌనపు దుప్పటి చిరుగు.

ఎవరి కర్ణమౌతుందన్న, మేలుకొన్న వారికన్న ?

నడిరేతిరి తోడెరుగదు, జాగరం జోడెరుగదు,

ఉన్నారెంతోమంది, నిదురిస్తున్నారందా;

దన్యులు వారు, వారెరుగరు ఏ చిందా !

వారికీ దీప్తియామిని ఒక నిద్రా మధురక్షణం

ఈ తమసా సంకటయాత్ర వారికొక నల్ల కలుషల తూగుటాయల

రెప్పమగములు మడుగులాత్తిన పథవిహారణం కాలహరణం

వారి జగతి వైతరణి లేటి కావల.

రాని ఈకూడనిదేళ్ ఇలా మేలుకోజేసేది

నిర్భాగ్యుని రెప్పల జేబుల్లోంచి నిద్దుర పర్చు కాజేసేది
 ఆ మహత్తర ప్రేరణ ఏది
 అవమానం, అభిమానం, జ్ఞాపకాల కంటకాల ఉపధానం
 లజ్జాకర జీవితాల కలుష మలిన పరిధానం !
 ఎవరైనా ఎందుకు మేలుకోవాలి ఈనిశలో,
 జగత్తంతా నిదురిస్తోంది.
 ఒకే ఒక్క తెల్లనిచుక్క ఈమనిలో.

*

ఎవరు కోరరు నిద్రానీలమాననంలో స్వప్న నౌకల అభియాసం
 తరంగాల కోమల పర్యంకంపై శ్వాసల పతనోత్థానం.
 కాని ఇచట ఎవరో ఒకరు మేలుకొనక తప్పదుగదా ?
 అనాగతుడు అభ్యాగతుడై అడుగుల నడి వినబడినపుడు
 తలుపెవ్వరు తెరుస్తారు ? ఎవ్వరు పలుకరిస్తారు ?
 శాంతి ఉండబోదు సదా !
 తెలివెలుగుల తొలిరేకులు విడివడినపుడు
 ఖండితగీత గళమెత్తే చారణుడెవడు ?
 విచ్చిన్న నైశ సైన్యపు ప్రాణావశిష్ట భువిడు
 అగ్రేసరుల ప్రథమదూత,
 ఆమిషాస్తుల పతనోన్ముఖ సేతువుపై ఉదర్కపు ఊహోద్బుధుడు
 అపుడంతా అడుగుతారు అతడెవడని ?
 నడిరేతిరి మేలుకొన్న వాడెవడని ?

నర్తకి

శత శత రోలువరోచన శరముల రోల లక్ష్మయై
లయ తాళ స్వరముఖరహస్యమున విహిత కక్ష్యపై
వలయాకృతి నిభ్రమ౯ చారలా, దిగ్విగతములు
సోమ సౌమ్య స్వర్ణాభాస్నాతము రొనరించుచు పలు
తీరుల సౌరుల, కటిమేఖలా విక్షత్రఘంటిరల
కరకంకణ పద కనక కింకిరుల రణత్ క్వణత్ చల
చూర్మి మాలిరల డోలా రీలా లోల హంసలై
మానవ హృదయపద్మ పృథువేదికపై నృశంసలై
నిజ రక్తరంజ చరచమూని నర్తింపుము చాలా !
అగణిత ధూమరాచునల సమ్మిళితోర్ధ్వ జ్వాలా !

తలపుల పులుగుల రెక్కలచప్పుడు నీ నలుగెలకుల
ఉక్కిరి బిక్కిరి ఉక్కల మక్కువ మరుగును సలసల
స్వినోర్పుర తగ్గత ముఖపంక్తులు, రుద్ధ శ్వాసలు,
త్వత్తేజోరేజిత శలఖాలై అవ్యక్తాశలు
నీ పెరుగవు నీ రసపరవళ వేగావేగంలో
ఉన్నద జంగమ సమాధిస్త కాంతోద్వేగంలో.
ఏమిగనును అరమోడ్పు కనులు ఈ మోములరావల
విశ్రామపు హరితారామంలో అలసచ్ఛాయల
కళాచరమశ్రమ సుఖసాఫల్యము, తుష్టావేగము
మీలిత దృఢమృదుతా ప్రతిభాసిత గండాభోగము.
అమృత మంథనము, త్వదంగాల భంగాల భంగిమలు
సుషమాంబుధిలో సురుగు పరుగుల సుడులై ఎడులై
యుష్పతిల్లు విద్యుద్వల్లులు, జ్యోతిస్తరంగములు,
నగల నిగనిగల మెరగుల రవ్వలు పువ్వజతులై.
సాను శిఖరముల జలజలపారే సెలవలె పరుగిడి
స్పందమొకటి ఆపాదమస్తకము కంపిలు మెరుగిడి.
చేలాంచల పరిమళ వ్యజనముల వినరుల గుసగుస

రూపలుబ్బ మధుపంలా వీడదు త్వలై స్పృశన తృష;
 త్వదాఘ్రాణ మత్తానిలరొధము, మలినాలోకము
 ఉజ్జ్వలతరమైనది నీ చాయల, ద్యుతి నిర్మోకము
 నీ కొక కాంచన కంచుకమైనది, త్వచ్చరణాహతి
 మూకావని ముఖరమై పలికినది స్వాగత శుభ రుతి,
 చెనటి చీకటుల పీనుల విచ్చగ; నృత్యల్లలనా !
 త్వదభినీతమగు రాగశోకములు స్వాప్నిక కలనా
 కేళివోలె, సరసీగత బింబమువోలె రాననగు;
 ఋతమో, అన్యతమో తెలియని గతి, మతిలోన పెనగు
 నీవు భ్రాంతిదా ? నృత్యమాగి మరు నిఘసఘు దిక్కులు
 పిక్కటిలే కరతాళధ్వనిలో నీ గురుతేమిటి ?
 నీవును మావలె మృత్తివయ్యెదవు; నీ సలుప్రక్కల
 ఆవులిండు దై నందిన నిద్రల చెమరిన చీకటి.

పూవు త్రుంపనగు, కాని తావి బందాలకు చెందదు
 స్వరమువీడి చను మురళిని, కిరణము చెరలో మ్రుందదు
 నీ నర్తన పరివళ సమ్మోహన దివ్యచ్ఛవిగని
 నీ తనువును కాంక్షింతురు కొందరు బ్రహ్మసి మరులుగొని.
 వారికేమిదక్కును జడ నిర్జల తటినీ చషకము
 విరసేక్షువు, విదళిత సుమదళములచిన్న న్నవకము
 నరుని కాంక్ష స్వేప్సిత వ్యాఘాతిని. తాకినవాడును.
 తనలో తా రాపాడును తన చేతులలో ఓడును.
 అవినశ్వరమది కాప్యోలిల్పముల చిక్కిన హావము
 సశ్వర స్రష్ట నిమిత్తమాత్రుడది యాతని శాపము.
 మృణ్మయపాత్రల దివ్య సోమగంధాకులాంబరము
 త్రైవిష్టవమును నిండు మాసవోద్గీఢసుస్వరము
 తావి అదే, నీ కామ్య తనువు పసివాడినప్పటికి
 జీర్ణపర్ణములు అపజయగీతులు పాడినప్పటికి
 దేశకాలబద్ధ మాదివ్యరూప క్షణికస్మృతి
 మనోనీతమై భవాతీతమై పొందదింక మృతి.

మణిదీపఘృణివోలె కాల యుండుల కంపిల్లదు
 మరువుటిరుల సాలీడు దానిపై తన పలలల్లదు.
 పాంచభౌతికము నీ దేహము మంటిరో గలని చను
 నీ మృదుహాసము వెన్నెల కలలై, అలలై చెగును.
 నర్తించును నీవలె పల్లవములు. సూర్యకిరణములు
 అనిల స్వర పరవశమై ఆడే లహరుల భవములు
 నీవలె యూగును కోరక పులకించి కనుమ పల్లరులు
 నీయూర్పు నెత్తావి గుబులుకొను తెమ్మెర విసురులు
 నీపుండ్రు, నీనృత్యము నిలుచును ప్రకృతిలాసమై
 సృజనోల్లాసపు మైమరపున సహజాద్భుతమై.

సూతాశ్రమం

కర్తిపండిది చార్కికబుద్ధి.

ఇరుపింకిల పదునుగల పంకిరకత్తి పంటిది.

సుత్తిపంటిది విశ్వాసం

ఆటంకాల సహించని అహంకారం.

రెండూ ధీకొనిన జేళ విప్లవ విలయ విస్ఫులింగ మహాసారం

సృష్టి కావ్య సచాశ్వాస మహోచ్ఛ్వాసం.

తార్కిక శిలల నిర్జల, సంకట సంకుల భూమి

సామాన్య కుసుమ కన్యల నెలపు రాదు

శూలాగ్రాల శయనించే అశరీర దివ్యాత్మరలు

(కల్పనా కోమల హంసతూలితల తల్పంమీద రాదు)

అసిధారా ప్రఖర తీక్షణ మేధాగంధ పీచిరలపై నర్తిస్తారు.

కాని వారి ఆ ఆందం అందరికొరకు రాదు.

రోమాన్సుల రోమాంచాలు

లలనా కమ్ర నైస నైట కలనా నమ్రతనూపల్లరీవేల్లిత

ప్రాబంధిక ప్రణయ నికుంజాల నీడ

మానవ మాంసగంధ మాదన వర్షతాల బంగరు విరుల మరులవాడ

ప్రబంధాల లలిత పదబంధాలు

భావంలేని చీకటిలో మాటల దాణాసంచాలు

ఇవి అందరికీ అందే ఆనందాలు.

త్రోవ తేలిక కౌగిలినుంచి మంచంపెరకు

ఆకలినుంచి కంచంవరకు.

సూతాశ్రమ సశ్రమాధ్వం అందరికొరకు కాదు.

శుద్ధ విద్యుత్ కాంతిలో శస్త్రురారుని శస్త్రం సవ్విన అందం

స్వస్థ శ్వాసలాగ, ఎర్రని మూసలోన పారే లోహపు అందం

కనుచూపుల కనుమదాటి, టుంటిని ఒంటరిగా

వయనించే ఇసుపడేగ తెల్లని రెక్కల అందం,

దీను స్విఫ్ట్, ఆనటోల్ ఫ్రాన్సుల వంకర వ్యంగ్యపుటందం

అందరిదీ కాదు.

హిమాలయపు ఐయెలిన్ పై మంచు తుపానుల కమాను

రేడిన మహోగ్ర సంగీతం.

సహారా ఎడారిలోని పలుకు కురిసే సూర్యుని రవ్వ హేమజ్వాల

రేయి కురిసే తాంకిల ప్రఖర ప్రోజ్వల హైమజ్వాల.

సాగరాలు, భూభరాలు, ఊహల కాననాలు,

అవేదనల అనంతంలో మానవహృదయ గ్రహ గోళాలు

పెప్పడైనా “కవిత ఇదనుత్తమ”ని అంటే

గోష్పదమంటి నీటిలో మునిగి చావమనవలదా ?

ఇసుకను చూచి బెదరే రసికులకు

సులభాశయ జలాశయాలు కనుపించాలి.

సెలల అలల కలకలాలు వినిపించాలి.

పాపం, వారికేమీ తెలుసు, ఇసుకలోనే దాగి ఉంది,

మానవాత్మల మహాతీర్థం —

దురవగాహ పుణ్యాంతర్వాహిని

సరస్వతి.

శ్రీరంగం నారాయణబాబు

'And his death only a symbol.'

సంజ్ఞ సరిహద్దును లోమాంచాల లోయలోన, నీడలు కూడేచోట
గడియారపు ముండ్లజంట కడపటి తొగిలిలో మత్తిలి మసకలాడేచోట
అగణిత గణిత చిహ్నాలు, ఆకాశపు శాఖలపై పొంచి చంక్రమంచేచోట
విడేకపు విరిగిన గడ్డెపైన, అరాచకపు రాచరికాన

తలక్రిందుగ తపస్సు చేస్తున్నవాడు

జాడీ ఓడీల చండ హోమ ధూమపాండలిలోంచి

ఖండిత ఖడ్గపుగాలు, గండర గండభేరుండాలు చూస్తున్నవాడు,

ఆకలిని మేస్తున్నవాడు,

భూతాభూత జ్యోతిష్కుడు, సంలతాన్యచేతిస్కుడు

అతడే ఊర్ధ్వరేతస్కుడు, హర్దామర్దాలు లేని మహర్షి.

ఉద్గ్రంథాలు తలదించుగ నాడు నేడులు క్రీడించిన చింకిచాప

అప్పరసల సవాయి హాయి, స్వాప్నిక సంయోగాల స్వేద దుర్బు జాగరణాలు

కాశీమణిల కథల రాశీభూత సుతతశ్రమలు

పౌరాణికపు పయోరియా ఊసే బోసినోట కదలే కవితాక్రిములు

ఎండిన ఇసుకపై కోరిక కుంటిచేప.

అంతరంగబటరలలో ఉవనిషత్తులు, మార్కుస్, ఫ్రాయిడ్,

వాత్స్యాయనుడు, హెవలక్ ఎలిస్, లీలావతి, అయిన్ స్టీన్, కాళిదాసు,

జేమ్స్ జాయిస్

అదిమ నిషాదుని విషాదానికి వీటనిక్కుల నిషా తోడు

అపచేతనపు బెక్సరేలో, రూడిపస్ కాంప్లెక్సు

గర్భకోశపు ద్విపటిలో, తల్లిపంటి చీకటిలో

స్వరతి నిరత పాలకుడు, దోషకళాచారికుడు.

అతని మనసు క్యూబిస్టు బేబిలోను —

వెర్రిపీరులు, శివలింగాలు, సింధూరచర్చిత శిలలు

రక్తాంబరధారుడతడు, రక్తాక్షుడు, ఆదిశక్తి ఆరాధకుడు

జీవిత శ్మశానంలో కవితా శవసాధన చేస్తున్నాడు.
 ఘట్టమనే కంకాళాలు, ఘట్టమనే కపాలాలు
 గుహ్యతాంత్రిక గుహలలో భైరవమంత్ర ప్రతిరవాలు
 ఆటవిక పటహ ఘోషలు, చోలెమ్మూ, శేబూలూ
 అగ్నిచుట్టు నర్తించే దిగంబర శూలధరులు
 ఆఫ్రికాలో అర్ధరాత్రి.

నిర్జన మానసాన అడుగుల సడి పడిపడి మ్రోగ
 నీడల్లో ఒదిగి ఒదిగి పోతున్నాడు నేరస్తుడు
 హఠాత్తుగా సంఘ మలుపు తిరుగగానే
 బుగ్గమీసాల పత్తేదారు “హేండ్స్” అని అరిచాడు.

క్రాంతి ఏడు

కాలసర్పం కుటుసం విడిచిన కాశరాత్రి,
మరో కెరటం తీరాన్నొససి విరిగిన చేక
మరో ఏడు పైబడిన భూతభాత్రి,
స్మృతివధాన వాడిన మరియొక్క మాల.
నవవర్షం, కాని నరుని హృదయంలో
హద్దంలేదు, లేదు కాంతి కన్నులలో.
లేదు కాంతి పాప లేడ్చే నదసంలో
లేపు పాలు ఎండిన ఏర్ల చిన్నులలో.
నవ వర్షం తెచ్చిన నవ హద్దంలేదు,
నెరియలు పగలిన హృదిని పెర్లంలేదు.
నిద్రించే రుద్రస్థలిని భీత తమసు
నిప్పులు కురిపించే సంఘడ్డం లేదు.
కాలసరిసిని రాలిన మరొక కామరలేకు
బ్రతుకు గుండియ గ్రుచ్చిన మరొక జాకు
తుది మొదళ్ళు, పీడ్కొలుపులు, రావింపులు
కాలం ఎక్కువ చదివిన మరొక ఆకు.

పిరమిడ్లు

చిన్నచిన్న రాళ్ళకు, చిల్లర దేవుళ్ళకు మ్రొక్కను నేను
దున్నల పీఞల దురద బాపే భూవశాసనాలు చెక్కను నేను
కామక్షుధిత ప్రాబంధికుల భామా భీమ స్తన వర్ణనలు
శ్రీదాదక్ష దక్షిణనాయకుల అస్తి నాస్తి విచికిత్సల వాదనలు
అక్కరలేదు నాకు.

రాజక్రతువులు, షడ్రుతువులు, జలకేళి పనివిహార సంచాదాలు
యుద్ధాభేటనినాదాలు, వృద్ధవేళ్యల వివాదాలు
కవితాసత్రం వెనుక ఎంగిలి విస్తళ్ళకొరకు వెదురిను నేను.
నా రంగం

తాజప్రాంగణం కాదు, గౌరీశంకర శృంగం.

రబ్బరు బొమ్మలతో ఆడుకోను
బొమ్మల పెండిండ్లకు పంచరత్నాలు వ్రాయను నేను.
బొమ్మరిల్లు, పిచ్చుకగూళ్ళు కట్టను నేను
శబ్దాల ఇటుకలేర్చి, అర్ధాని కిళ్ళు కట్టను
పుడకలు పరకలేర్చి కలలకు గూళ్ళు కట్టను
కమ్మని నమ్మకాలకు గుళ్ళు కట్టను.

నా ఊహాశుభకు లేదు సదయఛాత్రి

నా మానసవిశ్వంలో శాశ్వతరాత్రి

అనుక్షణం అనాగరిక సాగరాల సాహసయాత్ర.

సాహసికుని అద్భుత అభియానానికి ఉండరాచొక బాటగాని,

ఆడిన వేటగాని

కాని ఇక్కడ వచన రచనా వసుంధరను బాటలేని చోటులేదు;

అక్కడ నానీడకూడా తోడురాని చోట

ఎక్కడా, అడుగుజాడ లేని చోట

అభవ ప్రభంజనం విర్రవీగే, సైకతాన, సాగరాన బాటలేదు

విలయవాయుతరంగాల మూలుగు తప్ప పాటలేదు

దాట చేసుకొన్నవాడే దాటసారి

దాట చేసుకొన్న నాడే దాటసారి

నా శబ్దాలు మలచని శీలలు

ఉలులకు తలలు వంచని శీలలు

శోరాల శతాబ్దాల పాతం పొంది, అమృతసాఫల్యంకొరకు రాచిన పాషాణాలు

శాశ్వత శిల్ప శీలీభూర ప్రాణాలు.

ఏకాంత మానవాత్మిక భీతి నై కిత సాగరాని

తరుగని, చెరుగని పిరిమిడ్లు కడుతున్నాను.

ప్రణయ మంతాల దాగుడుమూతలకొరకు

పిరిమిడ్లు కడుతున్నాను నేను.

పగిలిన అద్దం

ఒంటి న్నంభం యేడపైస

ఆనంత దిగంతాలు భ్రాంతిల్లిన ఆరడుగుల అద్దాలగదిలోన

అంతటా ఆగణితంగా తానై యున్న చిన్నవాడు

చురు విరుచుకవ్రతంపై చేద్రాలు చేస్తున్నాడు.

నింగినుడుట, కడలి కడుపున, వృథులపృథివీచక్షంపైన

అక్షుల ప్రేమక్షతాల శాసనాలు నిలుపవలసిన చిన్నవాడు

చివరికొక కాగితపు తునకపై చేద్రాలు చేస్తున్నాడు.

జాగరవారుణి త్రావి కెంపిలిన కనుల కొనల

కన్నైపున్నును వలపు కలల నిర్ణయ రుద్దిదయాలు

నీలనయన నీరంలో నెత్తుటి చాలు.

సూర్యాంశువుల సుపర్ణ సాగంధిక చేదికపై

మౌనంగా నృత్యంచేసే మృత్యువు.

పచ్చిక మచ్చికలో, బ్యోమం వాత్సల్యంలో

ఉదార కుమారసమీరాల ప్రేమ పరిష్కరంగంలో

మనృణ కిసలయాల గుసగుసలో

పొంచి ఉపహసించే మృత్యువు.

హృదిలో దాగిన శత్రువు.

నీడల కనుల నీలాల్లో నీరెండల స్మేరాభలు

లకుల రేకులపై మెరుసే పసిడి మిసిమి శోభలు

పికిలిపలుగుల చెక్కలపై మిలమిలమను వెలుగుల్లో

చికిలికత్తులు తళతళమను సెలల జలల పరుగుల్లో

ప్రణయ ముఠ తోరణాల చైరి క్రాలే శతసహస్ర శత్రువులు

రుద్ధిరామిష వివినంలో చేయివన్నెల ఆమనులు

మిత్రవ పాపరాతి ఒడిలో లడుదొనే శిశువులు.

చిన్నవాని కన్నులతో పరికిస్తే జీవనమంతాఅకు ఆట్టే భేదంలేదు.

కాలప్పకింజాల జాలు వెలిగించిన పాంశుల పరిమాణపులు గ్రహాలు.

రవి క్రుంకని సామ్రాజ్యాల గుండెల నెయిల్లో రావిచెట్లు

పాలరాతి చెక్కుల కన్నీటిబొట్లు.
 విరిగిన చరిత్రల పుటలలోని నెమలికన్నులు. తోజాలు
 వసుధాంకాన శయనించిన కైశవ కంఠాళాలు
 విగత విభవ శవాల నీరవ వదన వ్రణగహ్వరాలు.
 అద్దంలో అంతటా అద్భుతంగా, అమితంగా, అగణితంగా
 తానై యున్న చిన్నవాడు,
 తనను తాను కనుగొనే కన్నులలో
 తానుగాని తనను తాను కంటున్నాడు.
 చేరుపయే దూరపు హోరు వింటున్నాడు.
 అణువులో అండ పిండ బ్రహ్మాండాలు
 తృటిలో త్రికాలాలు.
 ఒండొంట విలయమందే వలయాలై జనన జీవన మరణాలు.
 ప్రేమ శిశువు శీర్షంపై పడగవిప్పి గొడుగుపట్టిన మృత్యువు.
 దయగల శత్రువు.
 జీవితం అంతంలేని అన్వేషణ.
 మరణ గరళంతో కోమల ప్రేమ శిశువు పోషణ.
 ఆదర్శాల అవధి కవల అర్థహీన సంకేతాలు
 గూని మిన్నులు, నడుము విరిగిన తరంగాల భుజంగాలు
 చీకటి కిటికీల కన్నులు.
 ఒంటరి నరుని భైరవ రౌరవంలో విశ్రీక ప్రతీకాలు.
 ఎవరూ స్వీకరించని బలి
 తనను తాను తినిచేసే ఆకలి.
 అద్దంలో చిన్నవాడు అపులించి తనప్రేమలు తానే లెక్కించాడు;
 తనను తానే కొక్కిరించాడు.
 త్రిమూర్తులను పూర్తిచేసి, “ఏది ఉండకుండుగాత :”
 అంటూ తనకు తానే అభయమిచ్చుకొన్నాడు.
 దెబ్బతో ఆరడుగుల అద్దాన్ని బ్రద్దలుచేశాడు.

పుడమికి కన్నెరికం

పొగమంచు ముసుగులోంచి సోమరి సూర్యుడు

బద్ధకంగా నిద్దుర లేస్తున్నాడు.

తనకులాను చలి కాచుకొంటున్నాడు.

మంచుతెరల జాలరుల ముత్యాల నరుల వెనుక

కాలపు వినీల వ్యవధిలోంచి విరిసిన ప్రియవదన స్మృతి.

ఈ వసుచురి.

కన్నీరు పన్నీరుల జలకమాడిన చిరునగవుల నిరి.

గోరువెచ్చని ప్రేమ పచ్చికపైన నీరెండ.

ఇన్నాళ్ళుగ ఎక్కడ ఉన్నాను నేను ? ఉదయం కొరకు ఎదురుచూస్తూ

ఊషర నిశా సామ్రాజ్యపు అసిత శాసనాలపైన నెత్తుటి సంతకాలుచేస్తూ

చిదవలైన హృదయంపైన బాధల పచ్చ పొడిపిస్తూ

విరిగిన రెక్కల చామనచరణాల బరువుమోస్తూ

భూమివ్యోమాల కాటుక కనులెప్పల నడుమ ఉదయంకొరకు ఎదురుచూస్తూ

చీకటి కోటకొమ్మకొసను ప్రేలిన, ఐండిలగీతముండంకొరకు ఎదురుచూస్తూ

మొండెంలా ఎక్కడ ఉన్నాను ?

ఇన్నాళ్ళుగ ఎందుకు జీవించలేదు నేను ?

జీవితపుత్రపాశురపోలాల అశ్రుమిశ్రమ మధురమనెందుకు చవి చూడలేదు ?

ఎలుగెత్తి ఎందుకు పాడలేదు ?

మంచుక్రింద, మిత్తప పంచక్రింద, అగాధపుటంచుపైన, ఎక్కడ

ఉన్నాను నేను ?

ప్రాణం ప్రసరించింది మెత్తని కత్తి వెనుక క్రొన్నెత్తుబీ జాలులాగు.

గాసం ప్రసరించింది పురణ పారావర చుణిత మృదు రుచాలలాగు.

తెల్లని వెలుగు ప్రక్కపైన రుధిరం తక్కిన రోజాలు, చెంగలువలు,

గన్నేరులు, ఉన్నాద పలాళాలు, పలల ప్రసవాలు.

రుధిరాణువుల గర్భగుడిలో అనంత శక్తిపూజ,

సురంగాల ధ్వనించిన మృదంగాల అయస్కాంత తరంగాలు.

నా నాచుల ఆఫ్రికా ఆదిమ పాదపాల ఆదేదసుల వసరు

నీగ్రో సూర్యుని నెత్తురు.

ఇది పుడమికి కన్నెరికం.

వేసవిరేయి-రెండుపక్షాలు

చీకటి :

నక్షత్రాల రజతజ్వాల రగిలిన రేయి —

జాజిపూల, మల్లెపూల తలంజ్రాల

నక్షత్రాల రుధిరజ్వాల రగిలిన రేయి.

మోవిని మంచుమంటలు, ప్రేళులకొనల అనలశిఖలు

నెత్తురులో, ఊపిరిలో విసపునాల్కల బుసలు, కాట్లు.

సెజ్జికాదది పాడెరాని, మండుతున్నది శవంరాని, ప్రాణిరాని

ప్రణయమరణ చేదనలో, రక్తసి రసితో పెనగే

నిలులిత పరిశకలయుగళ చరమానల సంస్కారం,

రట్టకడపటి నరారం.

నక్షత్రాల రజతజ్వాల రగిలిన రేయి

తెల్లచీర, మల్లెపూలు, వెల్లువలా పడుచు గుండియ

కాని గుండియ నెత్తుటిముద్ద —

ఐలపుచేలుపు ఆటలపూలచెండు, మెత్తని పట్టుదిండు కాదు.

దానిపైన ప్రథమరాత్రుల మధుర స్వప్నగాథల జిరిబిలి జిలుగు అల్లిక లేదు.

చుక్కువ రక్తెస ముండ్లపొదల జిక్కి, పొగులుతుంది, పొక్కుతుంది

అది నెత్తురు గ్రక్కుతుంది.

గుండియ వనవల్చిన నెత్తుటిముద్ద.

లక్ష్మిజన్ గుహారంలో, చాపుబ్రతుకుల పడుగుపేరలల్లిన కోమారో

అనుభవాల ముండ్లతీగెలు, జ్ఞాపకాల మందుగనులు, పేయికనుల కావలి

వాండ్లు కాచినచోట

చైతన్యపు శరణార్థులు నీడల నక్కినచోట

అదృష్టపు పెండులం అకానిరాశలమధ్య ఊగే చేళ

వేటగాని చేతికి చిక్కిన పిట్ట, పిల్లగాని పూది గ్రుచ్చిన తూసేగ

గుండియ వనవల్చిన నెత్తుటిముద్ద.

ఆకలిగొన్న బెబ్బులి చీకటిరేయి —

నరనరాల పధిపి వాంఛా రుధిరజ్వాల

నెత్తురు చవిచూచిన ప్రితి కబళిస్తుంది.

నెత్తురు చెమరిన కలలు, గరళం చెమరిన శిలలు దేహాలు

మల్లెలు ప్రితి ప్రాంగని జ్ఞాపకాల తెల్లని ఎముకలు

తనసువానే కబళిస్తోంది అకలిగాన్న రేయి

మానవ హృదయంలాగే.

వెన్నెల :

వెన్నెలల విచ్చుకత్తులు తళతళమను రేయి

గాయపడిన గాలిలోన దాయరాని రూయి.

మంత్రగాని తోటలోని విసపుపూల తావి

ముద్దులొలుకు పిల్లలలా విషకన్యక మోవి.

పాలవెలుగు సారెవలను దాగి పిలచు చాపు

కాలవ్యాకృతి ప్రోవకాచి నిలచు చాపు.

ఈరేతిరి నన్నువిడచి వెడలిపోకు నీవు.

పోతే తిరిగిరావు :

ఈవెన్నెల ఎల్ల కవల ఏముందని నీకు

అంతచేటు అరాటం నన్ను విడచిపోకు.

వెన్నెలల కుటుస విడచి ధగధగమను రేయి

బుసలువిడచు గాలిలోన పొగులు పగటి రూయి.

గందపుమ్రానులను పెనచు నాగుల మైతావి

త్రాచుల ముద్దుల విరిసిన సంపగి పూతావి

మణిమండిత ఫణముచాచి ఆదుతోంది చాపు

ఈరేతిరి నన్నువిడచి వెడలిపోకు నీవు.

పోతే తిరిగిరావు !.

నాకొగిలివీడి నేదు పోనివ్వను నేను,

మచ్చికగా పచ్చికపై నిన్ను కప్పుతాను.

నీచూపుల యేర మింటిలో మన్నెతాను

అరికాకులు నిమిరు మంటిలో మన్నెతాను.

నీఁజిపిరిలో మెదలే ఊపిరినొకాను.

నేటి రేయి నాకెడమై పోనివ్వను నేను.

మొగలిపొదల మిన్నగై దాగిఉంది చావు.

ఈరేతిరి నన్ను విడచి వెడలిపోకు నీవు.

పోతే తిరిగిరాదు !

రంగుల తాట

"After life's fitful fever Duncan sleepeth well."

(Macbeth.)

జీవిత జ్వరం దహిస్తున్నది దేహాన్ని.
సమాధాన సమాశ్వాసం నిరంతరం గికురిస్తోంది సందేహాన్ని, దాహాన్ని.
జ్వరతీవ్రత త్రాచి త్రాచి కెంపిల్లిన నాకన్నుల తోటలోన.
రెచ్చల గోడల వెనుక, ఏమని అడుగుతావు,
ఏమి రంగు లేమి రంగులు, ఏమి పూలు, పూలు !
అచ్చపు రంగులతోట ! నింగి నీలం, నెత్తుచీ ఎరుపు, పచ్చిక పచ్చ.
చాలించల చెక్కుల పసిమప్రాయపు మనిమి
తెలుపు. తెలుపు, అన్నిటినీ తెలిపే తెలుపు,
స్వచ్ఛ కాంతికిరణం తెలుపు, కనుపించని రంగుల పూలచెండు తెలుపు.
నలుపు, నలుపు. అన్నిటినీ కలిపే నలుపు
నీగ్రో నలుపు. రేయి నలుపు, అదృష్టపు సిరా నలుపు
రంగుల పొరలక్రింద నిజం నలుపు
అన్నిటికీ ఆవల ఆవల కావలిఉన్న చల్లనితల్లి నలుపు.
రెమ్మలలో, రేకులలో, తేలే గాలి ఈలపాట, జోలపాట
నీరవ నిశీథాల నిశ్వాసాలు,
కలవరించి, వెలువరించిన నిభృత రహస్యాలు.
రెప్పల గోడలు దాటి, వేడి రాదు; కాంతి తప్ప.
లంకవంటి తోటలోన శంకలేని రంగుల కాంతి తప్ప.
ఈ తోటకు శాశ్వత మాధవుడను నేను,
తోటను నేను; నాలోనే ఉన్నది తోట.
జ్వరతీవ్రతను కాచికాచి వడపోశాక,
దారిలేని, పేరులేని తారులోంచి, రంగులు విడదీశాక,
కోరికల మూడిప్రోవును తడిపి, తడిపి
పాదులు చేసి, రంగుల తోట వేశాను.
ఒరురెవ్వరు చొరకుండా రెప్పల గోడలవెనుక వాచేరాను.

జ్వరం పెరిగిన కొలది
 అధర ధరణి ఎండి మండి, నెరియలువిచ్చిన కొలది
 స్నాయునాళికలవెంట మంటలు పారిన కొలది
 తోట విరియబూస్తుంది; రంగులు పొంగుతాయి.
 నింగి నీలం, నెత్తుటి ఎరుపు, పచ్చిక పచ్చ
 పూరేకుల చెక్కుల కెంపులలో జ్వరవారుణి
 లోక మొక తోటాతుంది; తోటే లోకమౌతుంది.
 తోటలో చోటులేదు మిత్తచకు; అది బ్రతుకుబక్షరాల అచ్చుతచ్చు,
 రాకుమారి వరియించిన గూనివాడు,
 కునికే పసికందులకు, “కథ కంచికి మన మింటికి”
 అన్నట్టుగ, సీతో ఒకటి చెప్పలేదు —
 నారంగుల తోటలోకి, అప్పుడప్పుడు నిన్ను తప్ప
 ఎవ్వరినీ. రానివ్వను.

హుస్సేన్ సాగర్

పనరునీరు, నీలనింగి, స్వేచ్ఛపంటి నెల్లోఫోన్ వెలుతురులో

పొదివిన నగరి,

తరిగచెక్కులు, మక్కువతో నిమిరే గాం, పులక, మోహపు మొలక

ఈ ఒక్కొక్క లహరి.

ఈ ప్రపంచం, ప్రళయ మహామయూరిక విప్పిన పింఛం, దేనికో

ఇప్పుడుగదా తెలుస్తున్నది.

వెల్లువలా పెల్లుబికి స్వేచ్ఛా స్వచ్ఛానందం ఇప్పుడుగదా పిలుస్తున్నది.

ఉలిపి మంచు పైకి లేచి, నీలాలనింగియంచుల మసకలో వెలిసిపోయి

ముసిరే పరిమళంలాగు, మృదుల వజ్రాంచలంలాగు తేలి ప్రేలి,

శూన్యంలో కలసిపోయి.

చూచే కనుల దాష్ట్యంగా, లేచే మనస్వల్ప హరిణాభి మదగంధంగా

ఊచే హృద్ స్వచ్ఛంద స్పందంగా, తెరలతెరల మరలిమరలి పస్తున్నది.

నాచుట్టూ తీరిన ఒక దాహంలా, స్నేహంలా, తెరిచి తెరిచి ఉస్తున్నది.

ఈ విశ్వం మనుజు శిశువుల పూలతోట, మెత్తని వచ్చిక పరచిన క్రీడాస్థలి.

సూర్యచంద్రులు, నక్షత్రాలు, అతనికొరకు పూలబంతులు, పలువన్నెల

ఊలుబంతులు.

ఆ మేఘాలు, సాగరాలు అతని చరణస్పర్శకొరకు వేచిన పాలపుంతలు.

మానవుడు రాజరాజు, అతని సచరత్న ఐచిత సింహాసనం ఈ భూతలి.

ఎందుకు మాసిపోతుందో ప్రేమ?

ఎందుకు మాసిపోతుందో ప్రేమ ?

ప్రాయప్తపౌత్రంలో నలిగిన గులాబి రేతులలా, నెమలి రంకలలా,

నడివేసవి చడసోకిన పన్నీటిజల్లులా

పచ్చికబయలులోన రలనెరిసిన చెల్లులా, చెరిగే హరివిల్లులా

ఎందుకు మాసిపోతుందో ప్రేమ ?

ఎందుకు మాసిపోతుందో అందం ?

కన్నీరై కురిసిన ఆనందంలా, పెటిలిన గందంలా

కొడిగట్టిన కడవెన్నెల నవ్వులా

తలగడపై నలిగిన సిగ్గువ్వులా

చెక్కుల చెంగులిపోయి, చివురుమోచి కాచిపోయి

ఊర్పుపగరు కాచిపోయి

ఎందుకు మాసిపోతుందో లంచం ?

ఎందుకు మాసిపోతుందో ప్రాణం ?

పడలిన ఆకులులా, చెప్పల రేకులు వాచి,

కడపటి చీకటిలో నిద్దురి ప్రొద్దు వారి

ఇసుకపలకపై తలగల నురుగు చ్రాలు కరిగినట్లు

పడలే ఆమలపై లే ఎండపొడలు చెరిగినట్లు

గాలుల దోసిలిలోంచి కారిపోయే పొటలాగు

పొగమంచులోని నీడల దోబూచులాటలాగు

ఎందుకు మాసిపోతుందో ప్రాణం ?

ఏమిటి చేస్తున్నాను ఇక్కడ నేను ?

చేవరలేని చేవకంలో, లేపులులేని సంజయే

చివరికి మోజు బూజు సడుమ, విడువని జ్ఞాపకాల గబ్బిలాల

చెక్కల చెపచెపలో, కీచురాళ్ళ రొదల సొదలో

సిల్లిని పగవై నల్లమందు మగతలోంచి

ఎందుటాకులు నలిగే నడి వెనుక,

చూచుమయే అడుగుల నవ్వుడి వెనుక

మరణాలల పదములపై, తలవగిలిన ప్రేమతరింగాల హోరు వింటున్నాను.

నురుగుల చిరునవ్వులు కంటున్నాను.

కామోన్మత్తుడు

పవలు రేల వాకిలులకు పన్నెల
తెర లిరు సంజలు, ఎవరున్నారు ?
గదిలో, మదిలో, ఎవరూ లేరు
ఎవరూ లేరు, ఎవరూ రారు.
గగన ధమనుల నపుంసక హింసను
నహియించే ఊషర విఫలావల
భేదం మోదంలేని క్రతువు అది
విసిగిన నేను కావలిని వెలుపల,
ఈ దినచర్యకు అర్థం ఏమీ ?
ఆ అర్థానికి ఎవ్వరు హామీ ?
గత శైశవ మరకత సందనమున
దయగల చేయూతను గొని నడచిన
చేళల ఏదో స్ఫురియించేది.
అర్థం ఉన్నట్లనిపించేది.
తృణదలముల, అమలిన హిమకణములు
ప్రణమిత తరుమర్మర లాలసములు
వ్రణవిక్షతములు కాని చరణములు
ప్రణం పోసే చాలానిలముల
ఏదో లీలగ స్ఫురియించేది.
ఆ మాయాకాంచన మృగమేదీ ?
ఈ చాహం దహించని హృదయము
ఈ నెత్తురు చవిచూడని పెదవులు
పీడకలుగా మారని వాంఛలు.
వెదుకలేదు ఆనాడు పవిత్రత
చిరునగవుల పరిశుద్ధపు ఘిత్రత.
సామాన్యపు సంతృప్తి చాలునని
రేబవకుల ఊరేగింపును గని

సంతసించు గుంపుని నేనొకనిని.
 నా వెన్నుని కన్నాల్పని ప్రేతము.
 ఏ అదృశ్యశక్తికి విక్రేతము ?
 పూవు చిదిమి నెత్తావి వెదుకమని
 ఒడలి కడలి రావలి సంజీవని
 పొడమే చల్లని దీవి వెదుకమని
 చెవిలో గుసగుసలాడే ప్రేతము
 ఏ రహస్యశక్తికి సంరేతము
 తనుపులనికతను కనక వీచికల
 గికురించే ఆ మృగ మరీచికల
 మోహవాహమా ? స్నేహదాహమా ?
 నాసిపాసకే ప్రతిధానము అది
 నాదురాశపై పరిహాసము అది.
 ఆగుండియను చెండి ఆకండల
 ఇసుకలోని స్నేహం పిండాలని,
 ఆవముకలు భగ్గున మండాలని,
 నాకసి ఆమనిలో నిండాలని
 ఉంది కాని, అచ్చట ఏమున్నది ?
 నే చెరచిన రమ్యత ఏమైనది ?
 నేను తిరుగబడి ఫలమేమున్నది ?
 సయన వాపికల నిండిన త్రాసము
 తనువున మరణపు తైత్వావాసము
 పిడికెడు బూడిద, వడకెడు ఊపిరి
 నాదాహపు తరగల గీసిన గిరి.
 ఒక్కక్షణం చూచాను మృత్యువును
 మృత్యువులో జీవిత రహస్యమును :

వాన వెలిసింది

వాన వెలిసింది —

కడిగిన పచ్చని ఆకులపైన ఎండ మిలమిలమని మెరిసింది.
మొండి గోడలపైన, ఎండుమ్రోడులపైన
ఆగణిత వికృత జీవిత శిథిలాలపైన మేలిమి వెలుగు కురిసింది.
నీడలు ముసిరిన భువన పదనంపైన తళతళమని చిరునవ్వు విరిసింది.

నాలోన, సమస్త జగతిలోన ప్రశాంతి.

చల్లని మెల్లని కాంతి.

ఈ ఉజాన నేను

మరణమన్నది ఉన్నదని నమ్మలేను.

అయినా నాకు తెలుసు, పుట్టరోనే ఉన్నది పాము.
బ్రతుకుచెట్టు ప్రతికొమ్మను, ప్రతిఁమ్మను చెమ్మలాగు చేము.
తరు తనువుల పసరుల నెత్తురులాగు, మరణం ప్రవహిస్తుంది అందరిలో
మరణం దహిస్తుంది కాలే పెదవుల ఋద్ధుల తొందరలో
మరణం విచ్చేస్తుంది కానరాని విందగ మన ఆనందపు విందులలో
మరణమన్నది మన నీడ, కాదు, కాదు, మనమే మరణం
భీషణ జీవన నిశితగర్భాన త్రోవతప్పిన చారికొరకు ఒక కిరణం
అది మరణం.

కాని ఈ ఉజాన ఈ మేలిమి వెలుగులోన నేను

మరణమన్నది ఉన్నదని నమ్మలేను.

నేస్తనం, నీవెరుగవుగాని, నేను మాత్రం ప్రతిరాత్రీ మరణిస్తాను
ప్రతి ఉదయం (కథలో యువరాజులాగు) జీవించి లేస్తాను —
మరణానికి ముద్దులుపెట్టి ఏరోజు జీవితాన్ని ఆరోజే కొంటాను.
కత్తుల కవనంతో, నెత్తుటి మొదళ్ళపై పూచిన మంటల కలలతో
మరణపు నగ్నరేఖల్లో మహిత లలిత జీవిత వర్ణాలు నింపుతాను.
జీవన మరణాలను కలిపి, హాలహాలాన్ని మించిన ఒక హాలను సృష్టిస్తాను.

కాని ఈ క్షణాన నేను

మరణమన్నది ఉన్నదని నమ్మలేను.

జీవితపు చూసిన మాసిపోయే అవకాశ సౌందర్యాన్ని, అసంత ష్యర్యాన్ని

కన్నులు మలుముకొని చూస్తున్న నేను

మరణమన్నది ఉన్నదని ఎలా నమ్ముతాను ?

గోప్తరాల కాంచన కలకాలపైన కిరణాలు

అవి ఆదృశ్యదేవదూతల చరణాలు.

విను, విను, జీవనమరణాలమధ్య ఊగే గంటలు మ్రోగినాయి,

నింగిని నేలను కలిపి, ఒక్కక్షణం లోకాన్నే నిలిపి ఖంగున రేగినాయి.

మరకత తృణదళాలు పులకించాయి.

చేనవేల పూలకన్నులు మేలుకొని తిలకించాయి;

మట్టితావితో నిండిన గాలి గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుకొంది.

వినూత్నవధువువంటి విషుగ్ధ షసుంధర సిగ్గుతో శిరిస్సు వాల్చుకొంది.

జీవనమరణాలమధ్య ఊగే గంటలు మ్రోగినాయి

దివ్య స్వరతరంగాలు సుదూర సాగరతీరాలకు సాగినాయి

మేలిమి వెలుగు మెరిసింది,

వాన వెలిసింది.

అపూర్ణకవిత- 1

నిద్రలేని నిశీథాల బాధనుంచి, ఘుద్రలేని అగాధాల గాఢనుంచి

చరమ సమాధానంకొరకు వేచిఉండి

అపయవాల అశమితశరశయ్యమీద, అపరాధపు ఉపధానం

పూనికగా లేచిఉండి

తిమిరాంబర సాగరాల చిరుచుక్కలు లెకిరొస్తూ

రాలపు జపమాల మీ ఉజకణికల గుణనంరో

మరణ చరణ రణనంకొరకు, విషమనమయం హఠాత్కొరకు

విరుణ కరణ తరుణంకొరకు, కాచుకొన్న హతభాగ్యుడు.

తెల్లని గదిగోడలపై నిలువనీడల నీరులేదు

చూపులచేపలు చల్లగ చేరువచేర వల్లకాదు

కృతకకాంతి క్రూరంగా కరుస్తోంది

కత్తుల్లా కోవంగా మెరుస్తోంది.

ఒంటరిదేగ

విశాల విసీల వ్యోమపు విస్తృతిలో ఒంటరిదేగనై
మందలో తప్పిపోయిన లేగనై
వెదకుతున్నాను, వెదకుతున్నాను అర్థంకొరకు;
అమ్మవంటి అర్థంకొరకు.

రెక్కలు అలసిపోయేదాక,
రిక్కనుంచి నన్నని చుక్కనై, నీలాలశూన్యంలో కలసిపోయేదాక
వెదకుతున్నాను, వెదకుతున్నాను అర్థంకొరకు
దీనికంతకు అర్థమేమి ?
నొచ్చిన నారెక్కలక్రింద పగులబోయే గ్రుడ్డులాగు ఘాటు
లోయల లోతుల్లో నీలినిడల పోరాటాలు,
రెక్కలులేని, రెక్కలురాని తలపుల ఆరాటాలు.
పిడికెడు మంటి సంతెలలో
చలియించే వేనవేల నరాల నీలివలలో చిక్కిన నెత్తుటికలలు.
నమ్మిన మ్రొక్కులధాటికి వ్రక్కలైన శిలలు.
బాధల నెత్తుటిజీరల పచ్చసొనతో, పగిలే గ్రుడ్డులాగు ఘాటు.
దీనికంతకు అర్థమేమి ?
నింగినుంచి నీలాలుకురిసేచోట, బంగారు వెలుగుల జాలుమెరిసే చోట
శోక బాష్పాల పొగమంచులు క్రమ్మనిచోట
ఇచ్చట ధరకు దూరంగా, ఊపిరాడని ఉలిపిరి తెమ్మెరలో
మేలిమి నీలిపట్టుకుచ్చుల జిలుగుల జాలరు తెరలో
అసీమ అనంతానికి తెరచిన దిక్ పంజరాల గవాక్షాలు,
ఆవల ఆవల కావలిలేని పరోక్షాలు.
నింగినుంచి నీలాలు కురిసేచోట, బంగారువెలుగుల జాలుమెరిసేచోట
ప్రశ్నలు ప్రత్యుత్తరాలులేని శాంతి పద్మంలా విరిసేచోట
చంచుపు తెరచి ఉలిపిరి తెమ్మెరలను పీలుస్తాను.
మేలిమి నీలాలతావి, పీల్చి, మత్తిలి, తూగి, తూలి,

రెక్కల చురియలతో ఎగురరాని ఎత్తులను చీలుస్తాను.

కాని ఇంతలోనే నేల పిలుస్తుంది.

రెక్కలు రాని నెత్తుటికందులాగు నేల పిలుస్తుంది.

దెబ్బతిని రిప్పున క్రిందికి దిగివస్తాను.

రెక్కల పొత్తిళ్ళలోన అదమి సముదాయించటానికి

తెరచిన చంఛపులో ముద్దులమేత నించటానికి.

మూడు సంకేతాలు

శ్రీని దాహాల సహారా కవల, ఖర్జూర నికుంజాల నడుమ
(దేహంలో స్నేహంలా) పసిడి ఇసుకలో సెలలు పారేచోట
పచ్చల పచ్చికపై చెమరిన, కమలిన పథికులు నేద తీరేచోట
అందాల చందమామలు అందించే శీతల పరిమళ పానకాలు
నీడలనిదుర, తేనియమరుఙ్గ, పట్టుపరువుల సుధాలు
ఎడారి ఓడలపై పయనించి కడకు ఈతాపుకు వచ్చావు.
దీనికేనా ? ఈ ముద్దు ముచ్చటకేనా ? ఇంకా పోవాలి నీవు !
త్రోవచూపిన దృవతారక ఏమయింది ధ్రాంతిపుంజాల నడుమ ?

సంకేతం నీకు — పసిమి.

పైనున్నది నీలినింగి—క్రింద నీరధి—నడుమనొక చురగ నీవు
ఈ అసంతదేశంలో అణుపు నీవు, అశ్రాంత దృశాంతాలు
చేడుతాయి శరణుకొరకు చూసమూనిన విశాల దిశాంతాలు
నీలివన్నె ఊరాన్నుంచి ఏది చూసినా నీలం, మరణం కూడ
హాలవంటి గాలిపీల్చి మత్తినాక, నీలం నీకు తోడునీడ.
చరమక్షణం, జనన మరణ డోలలూగే నీహృదిలో అద్భుతశాంతి,
కాలాన్ని కల్గజేసి పెల్లువలా, ఊరిమి నీలాల వాంతి.
తృటిలో నీవు, నీలినింగి, ఊరిమి వెలుగులో విలీనమౌతావు.

సంకేతం నీకు — నీలం.

నింగి నేల రెప్పల, రేయి కైపు కెంపుల ప్రొద్దు కనులు విచ్చేచేక,
ఇరుల కురులు చెదరి నొసట, బాలారుణ కుంకుమ తిలకం జ్వలించి
వేదనా కేదారాల నీలివిత్తులు స్వర్ణసస్యంగా ఫలించి
అనుకొంటావు, రేయి కడచిందని, రాని. పులి పవలును తలువలేవు,
తృషను, మృషను, విరసరసను, పవలు పులి కునిమిన కలలు తలువలేవు.
కిరణాలు, అరుణ ఛరికలు, ఉదయ రుధిరపు హెచ్చరికలు రెంపుపూలు,
ఉదయగిరిపై రుధిరస్నాత దివస కేసరి విదల్చిన ఎర్రనిజాలు.

తొలి వెలుగుల కెంజాయలు, మలినంజ నెత్తుటి చిరులను తెలిపే చీక

సంకేతం నీకు — ఎరుపు.

కలలు పగులగాడుతున్నాను

కలలు పగుల గొడుతున్నాను,
రంగు రంగుల పింగాణీగాజు కలలు
మేలిమి బంగారు కలలు, అన్నీ పగుల గొడుతున్నాను.
పురాణ పానపాత్రలు బ్రద్దలు గొడుతున్నాను
(చిల్లపెంకులు పిల్లలకై నా పనికొస్తాయి)
భుక్త రిక్త పాత్రలు నేను ఏమి చేసుకొంటాను ?
అందుకనే అవి బ్రద్దలు కొడుతున్నాను.
కలలు పగులగొడుతున్నాను.
దప్పిగొన్న పెదపుల్లా దీటలువాన నేల
దూరాన చూదిపింజల మబ్బుల్లో లేదు హాళి.
రిక్తధరణి గగన పాత్రలు, కన్నీరై నా లేపు,
నెత్తుటి పాటల ధూళి ఎర్రగా రేగే లేపు.
కనీతో, అక్కసుతో నేను దుమ్ము లేపుతున్నాను.
కలలు పగులగొడుతున్నాను.

శేష మెందుకు ?
విక్రయం ముగిసేచేళ కృపణాళా లేళమెందుకు ?
శేషమున్నది వికృతమై నిశ్శేషం కాకమానదు
పూలు క్రుశ్చిపోతాయి, భావం కాసిపోతుంది
కాటుక చాలవెనుక కుంకుమ మాసిపోతుంది
జేయి చెప్పు, రేయి రాకమానదు.

తమస్సుకు స్వాగత మిస్తున్నాను.
జేల ఎన్నెల చాయలు చెరిపివేస్తున్నాను.
కలతనిదుర రాకుండా కలలు పగులగొడుతున్నాను.
ఒకనాడు నేనుకూడా సృజించాను
కోర్కొల్లల హరివిల్లల మెరుపు జడులు కురిపించాను.
కల్పనతో, శిల్పంతో సౌందర్యపు ప్రతిమలు నిర్మించాను.
శిలలు తొలచి విగ్రహాలు మలచాను

కొన్నిటికి ప్రాణంకూడ పోశాను, (నా ప్రాణం)
 నే సృజించిన ప్రతిమలు నేనే చూచి వలచాను, కొలిచాను.
 చివరకు అవి నన్నే బలి కోరినాయి,
 కోపంవచ్చి వాటిని బలి ఇస్తున్నాను.
 ఓపికగా ఒక్కొక్కటి బ్రద్దలుగొడుతున్నాను.
 కలలు పగులగొడుతున్నాను.
 హృదయపు గర్భగుడిలోని ప్రాణప్రతిమనుకూడ
 నెత్తుటి వ్రేళ్ళతోటి పెకలించి పారవేసి నేను
 ఈ తుద్ర ప్రతిమలనెలా సహిస్తాను, క్షమిస్తాను ?
 మొహమదీ గజనీని నేను, విగ్రహాలు బ్రద్దలుగొడుతున్నాను.
 విగ్రహాంతకుడనేగాని, నేను విగ్రహ విక్రేతను కాను, కాను.
 ఈ ఖండిత విగ్రహాలు, శకలీకృత నిర్ద్వైత మృతపాషాణాలు
 నే నిర్మించే సుందర మందిరాల సోపానాలు.
 మందిరమొకటి నిర్మిస్తున్నాను నేను
 అందులో ప్రాణప్రతిష్ఠ చేస్తున్నాను
 నిశీథ వైరాగ్యానికి, శూన్యానికి,
 చిదంబర రహస్యానికి.

పొగమంచు

నా మనసున క్రమ్మిన పొగమంచులోన రకరకాల ఆకారాలు
నే నిర్మించిన, నన్నే బంధించిన దుర్గపు ప్రాకారాలు,
దట్టపు పొగమంచుల పెట్టనికోట, ఇచ్చట చొరలేదు గాలి
జేల గుండె తింటున్నది తనను తాను, ఉండదు తనపైన జాలి.
ఒంటరిగా చిక్కని పొగమంచులోన, నాకు నేను తోడులేను,
నీలి మంచుమంటలలో లీలగ ఒక నీడను చూస్తున్నాను.
నా పోలిక బహుశా నా నీడే అది, నేను ఇంక నేనుకాను
ఈ పొగలో, ఈ వగలో పోల్చరాని మసకనీడనై నాను.
ఇది అతీత ప్రేతభూమి, నా చుట్టూ వేనవేల వత్సరాలు
ఈహాలు, ఊహాలు, తీరనిమోహం, తుదిముట్టని మదమత్సరాలు
ఏ అదృశ్య నీరవ విగతాత్మల పాచిన యూర్పులు మ్రోయరాని
భారంగా చుట్టుముట్టినవి నవినలుపని నాప్రాణపు రాజధాని.
ఏ దురాశ, ఏ నిరాశ, ఏ విపాస, నే పీల్చేదెవరి చావన ?
ఏ హింసా ప్రతిహింసల ఆక్రోశము నాలో క్రమ్మిన అమాన ?
రవి శశి తారకలులేని ఈ శాశ్వత సంధ్యావంధ్యా భూమిక
కొడిగట్టిన గాజుకనుల మోజులతో పిలచే విగత ప్రేమిక
ఇది లోకుల దారికాదు, ఈ చాయలకే ఎవరూ రారు, పోరు
దారికాచినాను నేను నాకొరకే, విందలు వేరెవరు లేరు.
అలికిన పులిమిన వన్నెలు, తెలుపు నలుపు కూడ ఇచట తెలియరావు
ఈ ఆరిన, పొగచూరిన నరకంలో లేదు బ్రతుకు, లేదు చావు,
దేశకాలములు కరిగిన పొగమంచున, ఈ తృటిలో ఇచట నేను
ఆరిన సెగగా, తీరని దగగా, పొగలో పొగగా మిగిలినాను.
కనదగినదిలేదుగాన, వినదగినది. ఆకులురాలే సవ్వడి
త్రుంచిన ఎదరేకులపై మంచుబొట్లు టపటపమని రాలే సడి.

వారసులు

ఈ వసుధ సంక్రమిస్తుంది వారికి, ఈ జగతికి వారసులు వారు
ఈవాళటి మన బ్రతుకుటిరుల దారికి రేపటి విభావసులు వారు
రేపటివరకు మనముంటే, మనమేమౌతామో నేడు అదే వారు
ఆకులురాలిన శాఖల చిపురులుగా వెలుస్తారు పదేపదే వారు
వారిప్పుడు లేకపోయినప్పటికీ మనమివాళ రేపటివారి నీడ.
ఈవేళ మనం విడిది చేస్తున్నది రేపటివారలదైన ఊడ.
అప్పుడప్పుడు చూస్తున్నాను నేను వారి కిలకిల నవ్వే మొగాల చాలు.
పాపల్లో, పూపల్లో, పూవుల్లో ప్రాతఃపవనాల తావి జాలు.
అవి రేపటి నగుమోములు, కిరణాల్లా, కనులు చెదరేలా కనువిస్తాయి.
నాచీకటి వెలుగ, దూరతీరాలకు, రేపుకు రమ్మని పైగ చేస్తాయి.
ఒక్కక్షణం నేను వారితో ఉంటాను, గతాన్ని ప్రస్తుతాన్ని గెలుస్తాను.
రెక్కలు విరిగిన నేను పేకువ పులుగులను, ఎలుగెత్తి మరిమరి పిలుస్తాను.
కాని మరల నిశ్శబ్దం, ఒక్కొక్క తృటి, ఒక్కొక్క అబ్బంగా ఘననిశీధి
పులుగులేని, ఎలుగులేని, వెలుగులేని, వికృత విజిల హృదయగగన వీధి.
రక్తమాంసముల కూలే సేతువుపై, ఓడిన ఒంటరి భటుడను నేను
కొడిగట్టిన కాగదాల వెలుగులోన, వేకువకొరకు పేచియున్నాను.
నేనే ఒక కాగడానై, నిశీధినికి ప్రత్యాక్షపథం చూపుతున్నాను.
తిమిర మరణశాసనపత్రంపైన, నెత్తుటి చేవ్రాలు చేస్తున్నాను.
రేపటి వారసులారా! నా గురించి చెడుగా ఏమీ అనుకోకండి.
పూవుల కెంజాయలుగని హృదించండి, నెత్తురు గురుతు తలపడోకండి!

అనిమిష గీతి

అనిమిషులకు రెప్పలేవు, అందుచేతనే వారికి నిదురరాదు.
నిదుర చిన్ని చావు గనుక, వారికి ఎన్నడూ చావుకూడ లేదు.
చావులేదు గనుకనే బహుశా వారు అజరామరులైనారు.
ప్రతినిమిషం చనిపోయే మనబోంట్లకు పూజ్యప్రవరులైనారు.
రెప్పలున్నా మూతబడక కంటికి కునుకులేనివారు ఉన్నారు.
మర్త్యజనులుకానివారు, దైవప్రకృతి కొంత నేర్చుకొన్నారు.
ఆశాశం నిదురపోదు, చుక్కల కన్నులకూ రెప్పలులేవు.
భూమాతకు కునుకురాదు, ఆమె కనులలో జత్తులు ఆరిపోవు.
చెట్లు మేలుకొని ఉంటయ్, మిణుగురు కన్నులకూ రెప్పలులేవు.
ఇళ్ళు మేలుకొని ఉంటయ్, దివ్యైల కన్నులకూ రెప్పలులేవు.
కునుకుతోంది నరలోకం, మేల్కొన్నది హృదయపు శోకపు శాపం.
కునుకుతోంది పెనుచీకటి, మేల్కొన్నది చీకటిగుండెల పాపం.
కునికే ప్రేయసీప్రియులు, కాని ప్రేమ కన్నులలో కునుకులేదు
కునుకుతారు పసిపాపలు, కాని తల్లి కన్నులకో కునుకురాదు
కునుకుతారు హంతకులూ, కాని ద్వేషప్రేరానికి నిదురరాదు.
కునుకుతాయి సమాధులూ, కాని మరణ నయనాలకు నిదురలేదు.
కునుకుతాయి శిథిలాలు, కాని ఆతీతపు కనులకు కునుకులేదు
కునుకుతాయి జ్ఞాపకాలూ, ప్రేమప్రేరేపక కనులకు కునుకురాదు
కునుకుతాయి దేహాలూ, దేహంలో స్నేహానికి నిదురలేదు
కునుకుతాయి మోహాలూ, మోహంలో దాహానికి నిదురరాదు.
కునుకుతాయి విగ్రహాలూ, పూజించే కన్నులలో కునుకులేదు
కునుకుతాయి నమ్మకాలూ, యోచించే హృదయానికి కునుకురాదు.
కునుకుతాయి శబ్దాలూ, కాని మూక సంతేతం నిదురబోదు.
కునుకుతాను నేకూడా, కాని సభా : నా గీతం నిదురబోదు.

గడ్డిపూలు నవ్వుతాయి

నేనొక్కణ్ణి బ్రతుకుల తిరుణాళలోన

విడిగా పెడగా నిలబడి చూస్తున్నాను

రంగుల ఆటబొమ్మలు, కాగితపు గుమ్మటాలు

పూలు, పటాలు, బొంకుల, రంకుల రాట్నాలు.

మహాజనపు రాకపోకల రాలుటాకులు

చిరిగిన కాగితాలు, పత్రాలు, ఎంగిలి ఆకులు.

వేనవేల పూప రస శబ్ద స్ఫర్మ గంధాలు

కాలపు కొంచెపు ఒరిపిడికే తెగి రాలే షణిక మోహబంధాలు.

చూడని కన్నులతో అన్నీ చూస్తున్నాను.

గికురించే వికారాల వికవికలకు, వకవకలకు మది తలుపులు మూస్తున్నాను.

వారెవరో, నేనెవరో, వారిలో ఒకడను కాను.

దిగంతాల ఖాన్యంలో శోక ధ్వజస్తంభలా నిలచినాను.

కానున్నది, రానున్నది స్పష్టంగా చూస్తున్నాను.

మరికొంత సేవటికే వింత సంత ముగుస్తుంది, మనకచీరటి పడేదేశ,

సంజమిగలో కరగి చెరగిపోతుందీ తిరుణాళ.

ఎవరిదారిని వారు వెడలిపోతారు

తిరిగిచూడరు, గురుతు తెలుపని గురుతులు చిడిచిపోతారు.

మూకల రాకపోకల రాలుటాకులు

చిరిగిన పొట్లూలు, కాగితాలు, పత్రాలు, ఎంగిలి ఆకులు:

చీకటి బయలును వరించి, ఆవరించిన

నిర్జన నిశ్శబ్దత, నిస్తబ్ధత చీల్చి

ఒక తుపాను వీస్తుంది నరుని పేకమేడలు కూర్చి, ఎత్తిన తలలు చాచ్చి.

ఉరుము ఉరుముతుంది, మెరుపు మెరుస్తుంది, హోరున కుంభపృష్టి చురుస్తుంది.

రాకపోకల రాలుటాకులు

గాలిలో ఎచ్చటికో ఎగిరిపోతాయి.

నిర్మల నీరధారలు, కలుషాన్ని, కల్మషాన్ని కడిగి తుడిచివేస్తాయి,

మేలిమి వెలుగులోన, పచ్చని పచ్చికపై న

గడ్డిపూలు ఎప్పటిలా నవ్వుతాయి.

రక్తకమలం

మృతశైలాలు వినీల గహ్వరాలు

ధావన చొరరాని చిక్కు తీవెల చింపిరి అరణ్యాలు

ఏరులు, నెలయేరులు, పాచిన కోనేరులు దాటి

రుధిర పంక ధూళిధూసర వత్సరాల బారులు దాటి

కోరిన గహ్యాన్ని, వాగ్దత్త వసుంధరను చేరాను.

(వసువులు లేరు దర ఉన్నది.) ఈ మృత ధరణినా నేను కోరాను ?

ఎకరూడ ఏ మీరరాని ఆనలు మీరాను ?

ఇది మృతవేళ, ఇది అవిగత విగతవేళ,

భూచర్మాన పుళ్ళ జబ్బులు, రెల్లు దుబ్బులు; కమురుకంపు క్రక్కే నేల

పాపంతప్ప పండదు, శోకంతప్ప మండదు, శూన్యంతప్ప నిండదు

ఇదే నరుడు చేతం చెదరి, భూతప్రేత పిశాచాలకు మ్రొక్కేవేళ

అనిష్కర్ష, శుష్క చర్చల, వేదాంతాల అంతవేళ

ప్రహ్లాదుని కఠిన తపసు ఫలించి వీరింతవేళ

ఇచ్చట నేను చేరాను; కాని ఈ ధరనా కోరాను ?

ప్రశ్నాంతాల తీరంలో, నీలాల నీరంలో, రక్తకమలం పుష్పిస్తుందని వినికిడి

తరతరాల గాలికబురుల ప్రానుడి.

గుడిలోలేని దైవం కొరకు, నుడిలోలేని భావం కొరకు

అసిధారావ్రతమూనే వీరుల కొరకు, రక్తకమలం కుసుమిస్తుందని వినికిడి.

సంకట శూలాగ్రాన, కాళియ వ్యాళ నాశాగ్రాన

మరణశైవల సంకుల సరసి నీలాగ్రాన, రక్తకమలం ప్రసవిస్తుందని వినికిడి.

రక్తకమల రమ్యత కాంచినవారు రూపోన్మత్తులౌతారు

రక్తకమల గంధం చవిచూచినవారు రాగోన్మత్తులౌతారు.

మరణం వారిని వరించి, కనికరించి, వరమాలలు వేస్తుంది,

వారిని పెంచి, వలపించి, అజరామరుల చేస్తుంది.

ఇది వినికిడి, తరతరాల ప్రానుడి.

దిక్కుల ద్వారాల్లోంచి అదృష్టాతిథి కొరకు,

తప్పని విధికొరకు వేచియున్న నేను,

నెమలిలాగు ఒడలెల్లా కనులుచేసి కాచుకొన్న నేను
 వివిధవర్ణ విభ్రమంతో రేఖవళ్ళ రాకపోకలు చూస్తున్నాను.
 మనసులోని అరలు, సొరుగులు తీస్తున్నాను
 చొరకని దాని కొరకేదో వెదకి మరల మూస్తున్నాను.
 అవును, ఈ జీవితం ఏదేవదే పాడిన పాత పాచిపాట
 అరగి, చెరగి, అర్థం కోల్పోయిన మురికి మాట.
 కాలం ఉమిసిన ఎంగిలి —
 మహాకాళిక స్వీకరించని బలి.

అప్పుడు పలికింది ఆశరీరవాణి,
 శుద్ధాంతపు ఔకాంతాన నివసించే మహారాణి.
 “హృదయ రుధిరంతో ఉదయ ప్రదోషాలకు కెంజాయలువేసే నీపు
 నెత్తుటి లత్తుకతో ప్రాణరాణి పాదాలకు పారాణిపూసే నీపు
 అర్థంకొరకు, అర్థంలోని భావం కొరకు,
 పంచెవన్నెల రామచిలుక జీవం కొరకు

వెదకి వెదకి వేసారిన నీపు

రక్తకమలం కొరకు వెదకు, ముక్తికమలం కొరకు వెదకు
 వలసినది గెలువగలపు, తలచినది, వలచినది గెలువగలపు
 రక్తకమలం కొరకు వెదకు !”

“రక్తకమలం విరిసే కాసారమేది ? తిరురభ్రమ కారాగార ద్వారమేది ?”

“రాకాసి కోటకొమ్మల ప్రేలే ముండాలు నడుగు :

పంగల రావి మొండికొమ్మలపైనుండే గండభేరుండాలు నడుగు !”

నాటినుంచి, నేటివరకు, కల్పాలు, కల్పాంతాలు నడచాను,

హర్షశోకాల ఋతువులు, రక్తాశ్రువుల క్రతువులు

ఆశల ఆకాంక్షల ఆద్యంతాలు కడచాను.

చివరకు ఈ నిర్జల నిష్పల వంధ్యాసంధ్యాభూమి చేరాను.

కాని నేను ఈ ధరనా కోరాను ?

ఏదీ, కనుచూపుమేర నీరులేదు, కలహంసల దారులేదు;

రక్తకమలం ఎలా కుసుమిస్తుంది ఇచట ?

ముక్తికమలం ఎలా వికసిస్తుంది ఇచట ?

కోరుకొన్న గమ్యం ఇది కాదా ?

వాగ్దత్త వసుంధర అసలు లేదా ?

అప్పుడు పలికినది అశరీరవాణి,

శుద్ధాంతపు టేకాంతాన నివసించే మహారాణి.

“ఓ నరుడా ! పామరుడా ! ఆశల ఆద్యంతాలు కడచావు

పాములా ప్రాత బతుకు కుబుసాన్ని విడిచావు.

లోకమంతా వెదకి వెదకి విసిగావు.

కాని నీలో కనుగొనలేదు నీవు.

శరీర శిఖరాగ్రాన,

రాజహంసలు విహరించే మానస సరసీ నాభిమూలాన

స్నాయుశైవల సంకులగర్భ కర్ణమాన, రక్తకమలం కుసుమిస్తుంది.

దూసిన నెత్తుటి బాకు ఒక్కొక్కరేకు,

చాచిన వహ్ని జిహ్వ ఒక్కొక్కరేకు

పద్మరాగ జ్వాలాభీశ విషమ సుషమ

పడగవిప్పి ఆడుతోన్న రక్తనాగు

తేనియ చిచ్చులప్రోగు.

రుధిర సరసిజనాభిమధ్య

రక్తపింగళ మధురస్ఫురదార్చి కీలలెగసే చోట

దివ్యరశ్మి నివహవేశ్మం,

ప్రాణజ్వాల పాలించే మించుదీవెల కంచుకోట,

అన్ని తావుల ప్రోవుల తోట,

రక్తకమలం కుసుమిస్తుంది అచట

ముక్తికమలం వికసిస్తుంది అచట.”

నేను మీకవిని కాను

పొండి, పొండి, వెడలిపొండి; నేను మీ కవిని కాను,
వాస్తవం చెబుతున్నాను, ముమ్మాటికి నేను మీ కవిని కాను.
నా చుట్టూ నీడల్లా ముసిరిముసిరి మూగకండి
లే ఎండల పొడల జడిలా నా రుధిరం త్రాగకండి
మీకు మళ్ళీ చెబుతున్నాను, నేను మీ కవిని కాను

పొండి, పొండి, వెడలిపొండి.

తేవ తేవకు వ్రేలెత్తి చూపకండి
మాటి మాటికి చేతులు చాపకండి
నేను మీకు ఇవ్వగలదేమీ లేదు
అయినా ఇది సమయంకాదు, మీకు వేళాపాళా లేదు.

పొండి, పొండి, వెడలిపొండి.

నాదాల, నినాదాల, వివాదాల టాణసంచాలు వ్రేల్చటానికి
రంగు రంగుల మతాబాలు కాల్చటానికి
చిలుకలాగు సూక్తులు పలకటానికి
శాక్రిన్ తేనె సోన లొలకటానికి
మహామహాలకు అభినందన పందనలు తెలపటానికి
ఇష్టంలేని కృపణప్రశంసల తీయనివిషం కలపటానికి

నేను మీ కవిని కాను.

మూగిన మహాజనం మధ్య, దయదలచిన ధనంమధ్య
పొత్తాల పత్రనాల, నాగరికుల శాస్త్రీయభ్రమలసఘనవనం మధ్య
నిధనంవంటి ధనంచేసే సత్కారాలు, సన్మానాలు
జరీఅంచుల శాలువాలు, చందన తాంబూలాలు, పూలగుత్తులు, హారాలు,
కవితాసతి శవసంస్కృతి క్రతువులోన తీరని అవమానాలు,
నేవలచిన ఈ మృణాళదేహానికి చేజేతుల నిప్పుపెట్టలేను నేను.

నేను మీ కవిని కాను, వెడలిపొండి.

లోకం చూశాను నేను, శోకం చూశాను నేను,
లోకంలోన శోకంలోన, నాకిం కూడ చూడకపోలేను నేను,

జీవిత మహిత జనక దుహిత స్వయంవర సమరించిన
 పినాకాన్ని తృణంలాగ త్రుంచిన నేను
 మైనాకుని రెక్కలు ఉత్తరించి,
 గర్వోన్నత సర్వపర్వత శీర్ష శృంగాలను ఓంచిన నేను
 నిరస్త్ర నిరస్తుడనై, లజ్జావనతమస్తుడనై,
 దీనంగా, మౌనంగా నేడు వేడుకొంటున్నాను.

నేను మీ కవిని కాను, దయచేసి వెడలిపొండి.

జనన జీవన మరణాలు మనకలాడే ఇసుక తరగల కలసిపోయి
 రాగాల, విరాగాల, సరాగాల
 సరస మన్మథ కుసుమ విసర పరాగాల చాయలు వెలసిపోయి
 చెలరేగిన గోధూళి ధూళిలోన కలసిపోయి
 ఇళుట మనకచీకటిలోన, నా నిస్వన శిథిల వికల కుటిలోన
 తోచక నేనేదైనా పొరబడి, తొందరపడి వ్రాసినా అది మీకోసం కాదు,
 ఏదైనా, చేదైనా నాదే అది, మోసంకాదు, అది మీకోసం కాదు.
 మీ కోసం నేనిక వ్రాయలేను, నేను మీ కవిని కాను.

సూక్ష్మగ్రాహ్య పారిజాత పరిమళాలు
 దూర్గ్రాహ్య సాగర నీర గభీర కలకలాలు
 దుర్గ్రాహ్య దుర్మాహ్య విపిన జటిల విటప పర్జాప మర్మరాలు
 యామినీ కోమల గర్భవాంఛావహ్ని స్నాత ధూప దీపితాఘ్రాణాలు
 ఏడు కడలుల కావలనున్న దీవిలోన పంచెవన్నెల రామచిలుక ప్రాణాలు
 మూసిన దిక్కవాటాలు ఛేదించి దూసుకపోయే వన్నెవన్నెల కిరణాల
 బాణాలు,

సుషమా విషమ వారిధిలోన దీవి వెదకే నావికుడను,
 తెల్లని కాగితాలకు మసిపూసే గారడి ఇక చేయలేను
 నేను మీ కవిని కాను,

మీరు వెదకే కవి ఇక్కడ లేడు
 అసలు ఇతడు అతడు కాదు
 మరలివచ్చిన ప్రేతంగాని, మరచిపోయిన గీతంగాని
 చెరగిపోయిన సుదూర వినీల ప్రియాతీతం కాని

భావనలో నవజీవం పోసుకోవు
 పగిలిన పలకపైన ఓ, న, మ లు రాసుకోవు
 కొండవీటి బురుజుపైన పెదిగిన పాచి
 కోనేటి పనరులలోన ఎదిగిన నాచు
 రావి ఆకుల అంచుల మంచుబొట్ల మీలమీల మెరిసి మాయమయ్యే
 పేల వెన్నెల.

[వేకువలో కరగిపోయే చీకటికల
 ఏదీ తిరిగిరాదు, కాని ఏదీ చెరగిపోదు.]
 కరకర ప్రొద్దుపొడచి చండకరుడు మండిపడుతూ బిరిబిరి పరుగులిడే వేళ
 జీవిత రుధిత స్నాత కృపాణాల శాణధారల
 మధ్యందిన మహాజ్వాల మరిమరి మెరుగులిడే వేళ
 చేయితలల వాసుకి కనితో బుసలుకొట్టి కప్పున లేచి ఆడే వేళ
 మరో కవిత, ఇతర కవులు, వారు సుకృతులు,
 వారికి నా నమస్కృతులు.

పరాజితుడను, మౌనప్రతుడను
 మీ శ్రేయోషిని, హితుడను
 కాని నేను కాచుకొన్న రేతిరికే సన్నిహితుడను !
 మళ్ళీ మీకు చెబుతున్నాను,
 నేను మీ కవిని కాను, ఇంక నన్ను పదలండి.

దయచేసి వెడలపొండి.

అరచిత కవిత

నేనిక ఎన్నటికీ కవిత వ్రాయకపోయినప్పటికీ, ఎప్పటికీ
సమయ శ్వేతపత్రంపైన సంతకం చేయకపోయినప్పటికీ
ఆ రహస్య గుహద్వారం నాకోసం తీయకపోయినప్పటికీ
అప్పటికీ, ఇప్పటికీ, ఎప్పటికీ

నీ కన్నులలోన కవిత విహసిస్తూ ఉంటుంది

నా హృదయంలోన కవిత నివసిస్తూ ఉంటుంది.

అవును, నేనికముందు అసలు కవిత వ్రాయకపోతేనేం

ఆ రహస్య గుహద్వారం నాకు తీయకపోతేనేం

వ్రాయదలచి వ్రాయని నా అగణిత కవితలతో

జీవిత కరాళ హాసరాత్రిని వెలిగిస్తాను.

ప్రణయప్రసవ జీవనమరణ దేదనలను తెలిగిస్తాను

పలుకని మాటలు వదలి, పలికిన మాటలు వదలి,

మాటలు ఆటలు వదలి

అరుణ కిరణ లేఖితో వ్రేలే చిగురుటాకులపైన

రాలే పూలరేకులపైన నా గీతం వ్రాస్తాను.

రేయికడలి తరగల చుక్కల నురుగులతో

చీకటి చెట్లకొమ్మల మిఝుగురు పురుగులతో

జాలివంటి గాలితో,

దీనంగా మౌనంగా నన్నే పరికించి పలుకరించే

కోటికోటి అదృశ్య లోచనాల శోచన వీక్షణాలతో

తరతరాల దుర్భరతర జీవిత బాధావధిని భిగ్గున వెలిగించే జ్వాలా

క్షణాలతో నాగీతం వ్రాస్తాను.

అసలు వ్రాయకపోతేనేం ? నే వ్రాయని గీతాలను

కోటి దీనదృక్కులలో, కోటి మౌనవాక్కులలో

వెలసిన నేనే పఠించి, జపించి, తపించి విలపిస్తాను.

సహృదయ రసికులకొరకు ఇంక నేను వెదుకలేను, వెదుకబోను.

అవును, నేనికముందు కవిత వ్రాయనేమో ?

మాటల కుంచీయలతో, అందాల విందుచేసే హరివిల్లులు గీయనేమో ?
కాని నేను కవిని కాని వేశకూడా

నా హృదయంలోని కవిత కార్మాయిశుల నింగిలాగు
పాళాలగంగలాగు,

దుర్భర గర్భశోకపు మహాజలప్రపాతంలాగు పొంగిదాని దేశకూడా
నేను నా వ్రాయని కవిత, వ్రాయని తీయని కవిత
నీడలా వెన్నంటి పాయని కవిత, ఏ నాటికి మాయని కవిత

చదువుతూనే ఉన్నాను.

కవుల పేరులు, వారల కవనాల పేరులు వల్లించలేనుగాని
కంటిపాపలా మాయని, వ్రాయని, తీయని కవిత

చదువుతూనే ఉన్నాను.

సుదూర శైల శ్రేణిపై ప్రథమ మేఘమోష
శోకసాగర తరంగాల అవీరత విగళితాక్షర భాష
అగణిత విగత యుద్ధనిహత జపనాశ్వ ప్రేతరాజి కాతర హేష
మానవరక్త రాగరంజిత ప్రాతఃప్రదోషాల తెంజాయలు
నిర్దిష్ట నిశీథ దాధా శ్మశాన శాంబర మాయలు
హైమశైల ఫాలాగ్రాన ప్రాలేయ ప్రళయ ఝంఝ
అభిశప్తాత్మవ్ర తవ్ర జీవితాల చరమాంకపు ఎర్రనిసంజ.
నిదురించే పసిపాపల పెదవులపై కదలే మృదుహాసం
మూగవలపు ముద్దిడలేని మ్రోవి మోసే ఆరాశం
చూసిన మాసిపోయే, తృటిలో మెరపై మెరసి చాసిపోయే ప్రాయపు మిసిమి
మేలిమి పైరువన్నెల బాలింతల చెక్కుల పసిమి
ముదునలిమొగపు ముడుతల కాలపు పణకిన వంకర చేద్రాలు
నరునకు పురుడుపోసే టుత్తవ మంత్రసాని చెరగున తుడిచిన

నెత్తుటి నీలాలు

పంధ్యాగర్భకుహరంలో దుర్భర వాత్సల్యజ్వాల
మరలమరల ప్రళయ పాత్రికలో నింపే తిక్తరక్త జీవనహాల
నిర్మల జలధారలోన జలకమాడి కిలకిలమనే కిరణాలు
పచ్చికబయలు, రెల్లుపూలు, గడ్డిపూలు, పేదల ఆభరణాలు

దిక్కుల పంజరాలను పరిహసించి ఎగసిన పులుగుల పాదులు
 పాతాళపు లోతులలో పసరుల చీకటి వేరులు
 నే చదివిన అరచిత కవితలన్నీ వల్లించలేనుగాని
 చదివి చదివి నాలోనేను మురిసిపోతూ ఉంటాను.
 అరచిత కవితాకరుణ దాహ జర్జర ధరణీపైన కురిసిపోతూ ఉంటాను.

*

అవును, నేనికముందు బహుశః కవిత వ్రాయను
 మాటల కుంచీయలతో, అందాల విందుచేసే హరివిల్లులు గీయను.
 కాని నేను వ్రాసిన కవితలకన్న వ్రాయదలచి వ్రాయనిచే అందమైనవి
 త్రావే శిశువులేని స్తన్యంలాగు
 నిశీథ సమాధి గర్భకుహరంలో, జాగ్రత జ్యోతిశ్చైతన్యంలాగు.
 నేను వ్రాసిన కవితలకన్న వ్రాయదలచి వ్రాయనిచే అందమైనవి.
 మత్ హృదయ మందిరాంతర సుందర ప్రతిమలలో
 ఇరుల నీలి మేలిముసుగు తీయనిచే అందమైనవి.
 మిక్కిలి మక్కువతో వలచికూడ, అకుఠనజేర్చని చక్కనిచుక్కలాగు,
 నీలాల నింగిలోన తేలిపోయే, అందని అందాల రిక్కలాగు;
 అవును, నేను వ్రాయని దివ్య కవితలగూర్చి,
 వలవని భవ్య వనితల గూర్చి తలచినపుడు
 నా హృదయం దిగులు పొగలలోన మునిగి పొగలుతుంది.
 జీవిత పశ్చిమపథాన విక్షత సంధ్యారక్తిమ కరడుగట్టి
 నల్లని చిక్కని చీకటి మిగులుతుంది.
 కాని అంతలోన నేను అరచితాగణిత కలిత కవితల తలచి తలచి
 వేలవత్సరాల నీలిమంచులోంచి చెయి ఊచే
 పూర్వపు అపూర్వ సర్వ ప్రథిత మహిత రూపవతుల వలచి వలచి,
 సుషమా సాగర లహరుల నోలలాడి
 దూరాంబర మిహికావృత శతమిహిరుల మేలమాడి
 అసంపూర్ణ, సంకీర్ణ, విశీర్ణ, వికృత జగతిని
 విరచించిన ఆ వృద్ధవిరించికన్న మిన్నగా నిలుస్తాను,
 అప్రసవిత ప్రసవాలను, అసంభవ సవలభవాలను పిలుస్తాను.

అప్పుడు నా మోహ విరహిత, నిశ్చల నిర్మల మానస నయనాలముందు
అసంగత గతంలోంచి అప్రస్తుత ప్రస్తుతంలోంచి
అనాగత భవిష్య రహస్య గర్భగుహలోనికి ఒక అవిరత జ్యోతిర్లతలా,
జీవిత చైత్రస్యందన జైత్రయాత్రకు ఆరతిలా.

ఒక అద్భుత మణిపద్మం

అమృత ఋతఘృణీసద్మం.

పద్మనాభిమూలంలోంచి, జీవన మరణ సమ్మిశ్రమ రుధిర గంధం
పరమమోద, చరమభేద ద్వంద్వ విచల దవిరత హృదయస్పందం
రక్త నాళికల పారే ద్రవిత రోహ మోహ భీషణాగ్నిధార
రుధిరాణు సమూహహవ దాహకుల దేహకార,
ఎముకల ప్రోపు మాంసపు ముద్ద, ఒక పిడికెడు మంటిలోని ప్రాణచింత
చీము నెత్తురుల మిత్తవ కాగిలినుంచి
మించు దీవెల అంచులదాక పాలపుంత
అస్థిపంజరపు చెరలో చిక్కిన పులుగు

కనుల వెలిగే విజల వ్యోమవిస్తారం,

శాంత స్నిగ్ధ శాద్వలాలు, కాని ఆడరాని బర్కరెక్కలపై

దుర్భర గురు భూభారం.

జర్జర దేహపు చెరలో చిక్కి నేను, నేత్ర కోటరాల్లోంచి చూస్తున్నాను
నా రెక్కలకందని విభ, ఎన్నటికీ మ్రందని విభ, నా చీకటి మ్రోస్తున్నాను
కాంచన కల్పనా చలచ్ఛేదాంచల మృదుపరిమళ దాలానిల జయరేతుపు
నా నరకపు చీరటి చెరనుంచి స్వర్ణస్వప్న రహో గేహ దేహానికి నేతుచ్చ.
దేశ కాలముల కూడలి, నా శ్రుతులను

కోటి కోటి అప్రసవిత శిశువుల రుదనారావం

నిష్ఫల ప్రణయాల ఘోష, బలి శిలలను వెలిగించే జీవ రుధిర సంస్థాపన
మరణ యేఖలా పలయిత లోక శోక క్షయ నీర గభిర పారావారం
మిహిరరహిత మిహికావృత మంతిమ సంతమ సప్రమ సంద్రమణ

శ్రమభారం

లజ్జా కణ్ణల ముద్రిత రుద్రస్థలి ఈ భూతలి, కవితాసతి శవవాహక

హరుడు నరుడు

సరస మన్మథ కుసుమ విశిఖ తతి కాదిది, నెత్తుటి కరడుల వినరే

పరుడు మరుడు

కవితలేని కడపటి చీకటిలో, ఏ వేకువలేని చీకటిలో ఏమిటి చేయాలి ?
ఉనికిలేని, మనికిలేని చీకటిలో, కలల పొత్తపు కడపటి పుట మూయాలి
జీవిత రుధిరాక్షరాల చెరిపివేసే, మరణానిత మషి పాత్రిక నొలకపోసి
అనన్య శూన్యాచ్చన్న దిశాంతాన, సంస్కృతి శోక కృతికి, స్వప్తి శ్లోకంబ్రాసి
నిశ్శబ్ద ద్విపటిలో, తొలి పొత్తిటి నలినెత్తుటి చీకటిలో,

హాయిగ నిదురపోవాలి.

విలయ చైత్య శృంగ శైత్య వినీల ప్రేతాశ్రయాల, నీడలలో
నీడలాగు కరగి చెరగి పోవాలి.

మరణానికి మరణం లేదు, మరణంకొరకైనా కరుణ జీవిత ముట
జీవిస్తుంది.

సక్తా లక్తక సంతతి చరణ స్ఫురదుషస్సుషమ తనదే ప్రథమోదయమని
భావిస్తుంది.

గగనామరవల్లరి నొసట, శోణ సూన తిలకంలా,
తరుణారుణ రవిబింబం జ్వలిస్తుంది.

నిశా వేదనా కేదారాల బీజ వాగ్దానం, దివా ధన్య స్వర్ణార్జవ వీచికలై
ఫలిస్తుంది.

సిరామరకల చెరనుంచి వెలువడి కవిత, తెలి వెలుగుల తొలకరిలా,
దీవెనలా కురుస్తుంది.

తుహినాశ్రువుల కుభ్ర స్వచ్ఛ దర్పణాల శతసహస్ర శక్ర చాపవర్షాశికల
విరుస్తుంది.

నేనొక్కడను ఉండనుగాని, జీవన పన ప్రాంగణాన
ఎప్పటిలా ఋతురాజు కొలువుదీరి

చెలువపు చలువలు నలుగడ పంచుతాడు;

ఆకులు రేకులు రాలి, తలిరుల, అలరుల మరల చెలువుమీరి
ప్రకృతి ప్రసూతకాంతి దీపిస్తుంది, కాలమనే మహావ్యాకం కుబుసం విడిచి
బుస కొడుతుంది.

జరత శిశిర మిహిక యవనిక, ఋహిర విశిఖ రుధిర శిఖల, చీలి రాలి
తునియలుగా విడుతుంది.

నేనిక్కడ ఉండను, కాని ఇంచుక జాగ్రత్తగా ఆలిస్తే నాకంతస్వరం
మీకు వినబడుతుంది.

మన్నులోన, మిన్నులోన, గాలితరగల పరుగులదేలి సన్నగా
సౌద పెడుతుంది;

రాలుటాకుల పూరేకుల గుసగుసలో, ఏటి నీటి కలకలలో
తెలివెన్నెల తళతళలో

నిర్జీద్ర నిశీథాల నిస్వన జాగరణాల, కోటికోటి నయనతారల మిలమిలలో.
జీవిత శోక సింధు ఘోషలో, ఇంచుక జాగ్రత్తగా ఆలిస్తే నా కంతస్వరం
కూడ వినగలవు.

కోటికోటి చరణాంకిత రుధిర రంజిత రేణుకలో నా జాడలుకూడా
కనుగొనగలవు.

ఏమంటే ఏదీ చావదు ఇచట; ద్రవ్యంలోంచి రూపంలోకి,
రూపంలోంచి భావంలోకి
ఓజంలోంచి తేజంలోకి, తేజంలోంచి ఓజంలోకి, మరణం మౌనంలోంచి
జీవన విరావంలోకి

రూపం మారుతున్నది ఒకే శక్తి; రాలుటాకుల సెజ్జిలోంచి
క్రొండిపురులు లేచినట్లు.

నేలరాలిన విత్తుల పొత్తిలిలోన, రాబోయే పూదాపుల తేనెయంపరలు చేచినట్లు.
నేను కవిత వ్రాయకపోతేనేమి? విశ్వసుషమకు కరువురాదు,

కవిత అన్నది చావబోదు;
పూవులలో నునుజెక్కుల కావిబోదు, గాలి తరగల యూర్పులలో
ఎరుగని నెత్తావిబోదు.

ప్రేమ కవితలు-1

చూడు చూడు, చీదర మురుగుకాలువలో తప్పత్రాగి తూలినప్రేమ
చివరకు చెత్త కుప్పలపై కూలినప్రేమ.

మురుగునీరై పారేగంగ; వేన వేల వత్సరాలనంగ

పరిమళ వికల విదిశా నిశా కుంతలాల

పాటల నగరాంతఃపుర వర సుందరుల విస్మయరకర కుణ్మలాల

అసీరియా, ఆరేబియా తరుణుల మృదులోత్సంగాల

దివ్యాంగనల కుసుమ గంధ బంధుర సుందరాంగాల

వన్నీరై పెరిగిన ప్రేమ, కన్నీరై కరిగిన ప్రేమ

చూడు చూడు ఎక్కడ తూలుతుందో, ఏమిటి ప్రేలుతుందో ?

వేనవేల వత్సరాలనంగ, పణ్యాంగల కాయలు కాచిన చక్షుర్వక్షో

జాలనుంచి

దుర్బర భోగ నిర్బర రోగ గర్భ కుహరాల్లోనుంచి పారిన గంగ

మురుగునీరుగ, రోగ క్రిముల భోగస్థలిగ మారిన గంగ,

ఇదట జీవనది అట ! పుణ్యనది అట ! దేవనది అట ! చీ !

ఎడదనునాటిన చురక త్తిలాగు, నెత్తుటి క్రొవ్వొత్తిలాగు వెలిగిననాడు

ప్రాణంలో ప్రాణంలాగు,

గుండియ కండలోంచి దూసిన బాణంవంటి గానంలాగు ఎగసిననాడు,

ఎవరూ ఎరుగని ప్రేమ నేడు చూడు

తోడులేక నీడలేక వీధిదీపం క్రీనీడను, మురుగుకాలువ నీటిలోన

బూడిదగా ఆశల కాటిలోన !

సావిత్రి సత్యవంతులు, నల దమయంతులు

మరణ మహోరగపు కోరలుపీకి, మార్కండేయునిలా అజేయునిగా

నిలిచిన ప్రేమ

వేనవేల చీకటిగదుల, మురికిమంచాల ఉరికంబాల లజ్జారజ్జు

పాశంలో వ్రేలి వ్రేలి

క్రుళ్ళిన దేహ దుర్గంధాల తేలి తేలి

శునకంలా రోజుకొక వందసార్లు చస్తున్నది

హృదయపు బిచ్చగానికి ద్వేషపు బిచ్చమేస్తున్నది.

పాపలవంటి పాటల గొంతు నులిమి,
 బావిలో విసరివేసిన దుర్భాగ్య దరిద్రురాలివంటి ప్రేమ
 దుర్బర గర్భవహ్నిలో శోకాశ్రువులింకిపోయి, నెత్తుటి చనుబాలుగ్రక్కి
 శిరసుతెగినా ప్రాణంపోక గిలగిల తన్నుకొనే మొండెంవంటి
 మొండిప్రేమ.

పడుపుకత్తియ మోజుల గాజుల సడిలో
 సుఖరోగాల చీము నెత్తుటి చిత్తడిలో

నాచులాగ, పాచిలాగ పెదుగుతున్నది.

శత్రుక్రియకు లొంగని రాచవుండై ఎదుగుతున్నది.

ఎగిరిపోయే ప్రాణపక్షుల రెక్కల రెపరెపవంటి
 రోగార్తునిశ్వాసనశికల చివరి గురక గురగురలో
 మదోన్మత్త మరణ నయనాచుణ రేఖల మమతా విషసూత్రాల
 ఇరుల మరుల వాగురలో
 ఎన్ని వెలుగులు మ్రింగినా ఆకలితీరని రేణీకటిలా వెన్నంటిన ప్రేమ
 ఏమంటున్నది ?
 వెంట వస్తానంటున్నది.

పాటలగొంతులు నులిమి, కవితాసతిని నడివీధిని వేలంవేసి
 కడపటిచీకటిలో జీవిత మహిత సుషమా కుసుమ కళికల చిదిమివేసి
 చరమయాత్రాతుర చరణాల కల్మష కలుషదూళివోలె అంటినప్రేమ
 వెంట వస్తానంటున్నది.

చీదర మురుగునీటిలోన మళ్ళీ కలలు కంటున్నది.

మృత్యు శత్రువుబలం సగం కాజేసే వాలిలాగు

గాలిలాగు, జాలి లాగు

వెంట వస్తానంటున్నది.

చీదర మురుగు నీటిలోన మళ్ళీ కలలు కంటున్నది.

ప్రేమ కవితలు-2

నీ ఈ దేహం లోంచి —

దేహం వెనుదవిలి, పెనచి, కలచే మృణ్మయ గంధంవంటి

మోహంలోంచి

ఇంకా దేనికొరకో వెదుకుతూనే ఉన్నాను. ఈదేహం దేనికి గేహం ?

బహుశా అది హృదిలోదాగిన స్నేహం !

“అవునా” అని ఒక వీడని సందేహం !

ఈదేహం అందాల ఆటబొమ్మా ?

జూన్యంలో తేలిపోయే ప్రాణాల పట్టుగొమ్మా ?

నాదేహం నేనొనా ? నేను కాదా ?

నేనైతే నాదేహ ప్రక్రియలను నేనే పరికించుట ఒక వింతకాదా ?

నీదేహంలోన నీవు, నా దేహంలో నేను, ఇది నాలుగుస్తంభాల

దాగుడుమూత.

దేహాత్మల గణితంలో పరివిధాల, కూడిక, తీసివేత, హెచ్చవేత.

చివరకు శేష మేమిటి ?

ఈవిభ్రాంత మోహధ్వంత కుహేళికలో, మిగిలే సత్యలేశమేమిటి ?

దేనికి ముసుగు ఈచీకటి ?

చెక్కుల్లోంచి మక్కువ కెంపులు పోయి

మోవినిదాచిన ముద్దల మురిపాల కావి పోయి

శల్యావశిష్ట తనూవల్లరిలోంచి కుంచియకందని సొంపుల తీవి పోయి

మోహపునాగుల వెచ్చని యూర్పుల వన్నియదేలిన

పసిడి మొగలి సొగసుల మైతావి పోయి,

నయనాల నీలిమణులు, తరంగిత శిరోజాల పట్టుకుచ్చుల నిగనిగల

చేప పోయి

కుక్కపాండు జరాజీర్ణ దేహ యష్టి శేష మజ్జానిమజ్జిత సత్యకిరణం

శాశ్వత విరహ తరుణాన కాలానికి చెల్లించే చరమముణం

ఏమిటో తెలియవలదా ?

అసలది ఏదైనా కలదా ?

రుజా జరా మరణాల తిక్త రక్త ప్రసూనాల,

సృజన స్రజంలోని పరిమళసూత్రం కొరకు
జీవిత శావతాపాల వసివాడని,

మసిమాడని నిత్య చైత్ర గాత్రం కొరకు
మరణ గ్రీవాన వ్రేలే మంగళసూత్రం కొరకు,
పుట్టుకనుంచి గిట్టుటవరకు వెదుకవలదా ?
అసలది ఏదై నా కలదా ?

దేహపు పరిధానం లోంచి,

రుధిర మాంస మజ్జల లజ్జిత వ్యవధానంలోంచి,

చరమ సమాధానంకొరకు వెదుకవలదా ?

అస్థికాండచ్చిద్రాల్లోన, రుధిర మురళీ నాళాల్లోన దాగిన గానంకొరకు
ప్రాణంలోని ప్రాణంకొరకు వెదుకవలదా ?

అసలది ఏదై నా కలదా ?

అది ఏదీ లేదనుకో —

మేదినిగల వివిధ ప్రాణ వన తరువుల సిరుల విరులు

మనికి లోయల పాయలుగా, మాయలుగా పరుగులిడే

హర్ష శోకాస్ర యురులు !

ప్రశాంత ప్రాంతరాల వర్ణ వర్ణ పద్మాల మర్మరాలు

కాంతిస్నాత శకుంత కల కూజితాలు

పంటచేల రాజనాలు, పూలతోటల రోజాలు

అన్నీ వమ్మేకాదా ?

అన్నీ వమ్మే కడకది పిడికెడు దుమ్మేకాదా ?

ఇది తలచిన నా ఎముకలు నీ కౌగిలిలోకూడా

కడపటి చలిలో గడగడ వణుకుతాయి.

తల్లి కడుపులోదాగే పిల్లనిలా, నా చేతులు

నిన్నింకా దగ్గరగా వెదుకుతాయి.

ప్రేమ కవితలు-3

నీరుకాని, గాలికాని, వివిధ నవల వర్ణాని సృజించే సువర్ణ
కిరణాళి కాని

గుండియ మెత్తని కండల నెత్తురుగా, ఉవ్వెత్తున పెల్లుబికే
వెల్లువవంటి ప్రేమకాని, జాలికాని,

పాంచభౌతిక దేహ గేహ దేహాళిపై దీపాల్లా
హర్షశోక స్వప్న స్వాప జాగరణాలు కాని
ఉనికి కనుమల లోయల్లో పాయని నీడల్లాగు,
జన జీవన జరా మరణాలుకాని,

ఏదీ నీవుకావు, ప్రకృతికి నీవు ఏమౌతావు, ఏమీకావు !
నీలో ఒంటరి నీవు, తోడులేదు, నీడలేదు; ఎవ్వరికీ ఏమీకావు !
జడచేతన ద్రవ్య తత్వ మిశ్రమ విశ్వంలో
నానా యోని ప్రాణికోటి సంకుల శూన్యంలో
విశృంఖల, వికల, విపన్న, విచ్ఛిన్న విశ్వంలో
నిరవలంబ, నిస్సంబల దైన్యంలో
ఒంటరినీవు; నీభావనలోన తప్ప ఎవ్వరికీ ఏమీకావు.
ప్రకృతిని ప్రేమించలేవు; ప్రకృతి రాగాద్వేషరహిత.
ప్రేమను గ్రహించలేదు, పెంచలేదు;
జనకజకాదు; యజన కనక జనక దుహిత.

ప్రాణహీన ప్రతిమను ప్రేమించట మెలాగ :

[నీప్రేమ తిరిగిరాదు; పెరిగిరాదు
అది ఎవ్వరికీ ఏమీకాదు.]

గోడకు చెప్పినట్లే అది, గోడకు చెప్పినది నీకు నీవు చెప్పుకొన్నట్లే
అద్దంలో బింబంలా నిన్నునీవు, ప్రేమిస్తున్నట్లే అది; ఓటమి
ఒప్పుకొన్నట్లే.

ఎందువల్ల నంటావా ? లోకంలో ప్రాణమున్న
సుందరస్వర్ణ ప్రతిమల ప్రేమకు కూడ,

రుధిరమాంస సహజవాసన నిబద్ధ దేహ జన్య

సందేహాలు, జిలుగుతెరలా వివిధ వికారాలనీడ.

నీ ప్రేమకు దేహం ఒక వ్యవధానం, జీవం ఒక వ్యవధానం,

నీకు నీవే వ్యవధానం.

దేహ మురళీ నాళంలోంచి ప్రాణం వెలువడిన కాని,

వెలికిరాదు విధుర మధుర రుధిరగానం.

అందం ఒకటుందికాని, అందరాని పైడిలేడి,

రావిఆకుల అంచులపై వెన్నెలల వేల్పుకన్నెల సర్తనలా

మబ్బుతునకల కొనలపైన మస్సణ కిరణ వర్షాప్తవ

ఫేన రేఖల పరివిధ పరివర్తనలా,

గగన సూన గంధంవంటి అందాన్ని వలచిన అది

చెరిగే తరగలపైన చేవ్రాలే,

నయన నలిన తుహినాల్లా అనుక్షణం

మరణ సరోవర గభీర నీర గర్భములపాలే !

మరి భీకర శోకగ్రస్త లోకంలో,

శూన్యంలో, దైన్యంలో ప్రేమ ఎలా బ్రతుకుతుంది ?

కంత తరువును వెదకే వల్లరిలాగు విడిచిన తొడిమను

వెదకే పూవులాగు దేనికొరకు వెదకుతుంది ?

ర క్తబలిని స్వీకరించే దేవతలేడు, రి క్తప్రాణ పీఠికపై

పేరుకొన్నది కశ్మలధూళి !

బూజుపట్టిన చీకటిగుడి మారుమూలల ఛాయా ప్రేతాల్లాగు ఉలూకాళి,

దివాంధాళి.

ఏదీ ప్రేమార్హంకాదు. కాని నరుడు ప్రేమతోటి స్పందించని

శూన్యంలో బ్రతుకలేడు.

మారే ఈ విశ్వంలో, మారని ఆలంబంగా, చెరుగని బింబంకొరకు

ఇక వెదుకలేడు,

ప్రేమను ప్రేమించలేవు, అది వంచన, పూవుకు తొడిమ తావికి

పూవు కావాలి !

మన్నులేక ఉసురులేదు, ప్రేమించే ప్రతి నేనుకు మరొక

నీవు కావాలి!

బుద్ధుడు క్రీస్తు, వారు వేరు, గాలిలాగు, వెలుగులాగు, జాలిలాగు

వారిప్రేమ!

వారల అడుగుజాడలు వెలిగినచోట, అవిరళ వర పరిమళాల

దివ్యసీమ

కాని ఇచట సీమిత హృదయ నికుంజాల విరళచ్ఛాయ;

ప్రేమ ఒక అల్పక్షణిక కుసుమకళిక.

గాలివోలె, జాలివోలె, సువర్ణ కిరణాలవోలె

సహజ సులభంకాదు ప్రేమ; అశ్రుమౌక్తిక,

రక్తతిలక.

ప్రేమ కవితలు-4

దూసర దర్పణంలో పాంకు పాండుర బింబంలా, వయసు మసక
ముసిరిన మోము,

కాలుని చేవ్రాలువోలె తొలి ముడుతలు రాలుటాకులా వడలిస
మోవి వెనుక వయసు వే.ము

హేమంతపు తాపంలేని ఆతపంలా, అనుతాపం, ఎండకాని
వెన్నెలకాని పేల వెలుగు,

చేరువయే నీరవతా చరణ స్వరంలాగు, తెలియకనే ఎద కలచే
ఇరుల ఎలుగు

బహుశా ప్రొద్దు మరలుతోంది.

పసిడి ఈకలు రాల్చిన పులుగు బోసి చీకటి గూటివైపు తరలుతోంది
నీదికాదు, బహుశా ఇది నాలో ముదిమి బింబంపై ముసిరిన

మసక, కనులమసక నాదిగ్రృమ.

అమను, ముదిమి నీదికాదు, నీకుకాదు; జరాజ్వరిత జగతిలోన నీది
నిరత హరిత సుషమ.

ఏమనగా, ఆమని అంతటితో అంతరించదు, కోమల కామిత

సుమాలు నిత్య నవ పునర్భవాలు.

కంచుక నిర్ముక్త విశ్వయౌవన ఫణి వివృత విభతో దీపిస్తుంది;

సృజన కుధిర బీజ ప్రజ ప్రళయ పరళువుకు సవాలు
ఏదీ చనిపోదు ఇచట, మాడిన ముద్రిమోడులోంచి, క్రొత్త వేరు,

ఎముకల ఎరువులోంచి సరిక్రొత్త పైరు.
ద్రవ్యంలోంచి తత్వంలోకి, తత్వంలోంచి ద్రవ్యంలోకి, నీరులోంచి
గాలి, గాలిలోనుంచి నీరు.

ఏమనగా నేను నిను తలువగానే చలిప్రొద్దుల వలిమసకలు

తొలగిపోయి తొలివలపుల ఆమనిగా
సుషమోషా యోషితవై, రశ్మికుసుమభూషితవై, మదంతరంతరారావ

ప్రతిధ్వనిగా,

ద్విగుణిత యువ దీధితితో మతిలో అవతరిస్తావు

కాలపుపొర కరగిపోయి ఎప్పటిలా స్ఫురిస్తావు.
నను ముద్దునిగాజేసే ముద్దువుగా, విగళిత హృత్కమల రస
స్నిగ్ధనుగా తొలుతవలెనే వరిస్తావు.
మూసిన నాకనులలోన, విస్తృత విగత సుషమా జగతిలోకి
జ్యోతిఃకవాటాలు తెరుస్తావు.
రెక్కలురాని పసికందును, నన్నునీవు మక్కువగా ముకురేన
గరచి మూర్ఛిత ప్రణయార్ణవాన్ని తరిస్తావు.
జనన మరణ వనధి గగన మధ్యమ నీల జ్యోతిస్సాన్నిత కూన్యంలో
నీవూ నేనూ తప్ప ఎవరులేరు.
దిగంతాలు మనస్వేచ్ఛకు నిరంతర ప్రతిబింబాలు, అనంత
దర్పణాలు పృథివి ఒక అదృశ్యరేణువుపేరు.
ఏమనగా రంగులు చల్లే కిరణాల నవ్వుల్లోన
నింగిగట్టున రెల్లుమబ్బుల పువ్వుల్లోన ఏదో ఒక శుభ్ర స్వచ్ఛ
సంకేతం.
వ్యోమ విటప పర్ణాల మర్మరాలు, విస్తృత కవితాస్వరాలు,
ఆ వినీల యవనిక వెనుక ఉన్నది మనకజ్ఞాతం.
అవును, ఇచట దేశంలేదు, కాలంలేదు, వెరపులేదు, వయసులేదు,
ముదిమిలేదు, చావులేదు.
సర్గ ప్రత్యూషంనుంచి, ప్రళయావశేషంవరకు మనం మనుతాం,
మన పయనానికి ఇక ఒక రేవులేదు.
ఏమనగా, వెలుగులోన, గాలిలోన, నీలాల లాలిలోన
కలసిపోయిన మనమికలేము, కలలాగు, మెలకువలాగు
ఉనికిలేమి, కలల వలలో మెలకువ వేకువలాగు, మన మిరుపురం
ఇరుల దరిని కనిన జక్కవ కవలాగు.
వెలుగు జాలున తేలే యుగళ సూక్ష్మ రేణు కణాల్లాగు, కిరణాలే
అపశ్యామృత పరమపద సోపానాలు.
ఈవల ప్రాణాల నెత్తుటి బాణాలు, కాని ఆవల వెలుగు విరుల
మాగిన దివ్యాఘ్రాణాలు.
రేయి లేదిక, ముందు వెనుకల, ఒకే కాంతి,
హేమరశ్మి తరంగాలలో నీవే నా తరణివి.
దిగంతాల కోటి కిరణ వికచవర్ణ వసంతాలు,
కాని నీవే నా అనర్హ పుష్పమణివి.

అపూర్ణ కవిత-2

అమృతమధకం

ఆది భుజంగ రజ్జు సంసజ్జిత, గురుమందర మంథాన ఘర్షణల
దేవదానవుల ద్వైతాకర్షణాల
చిన్న మూర్ధ్వ మూర్ఖాహత మజ్జిత, ఫేనాచ్ఛన్న తరంగ మాలికలు
దనుజ బలాత్కృత మనుజు బాలికలు
శ్రీవిహీన సంపదా విసర్జిత, క్రోధ రోధ బాధా భర గర్జిత
జలధి విరాగ్గర్భస్థిత శ్యామల, మత్స్యగంధ బంధురతల సీమల
ఏ ప్రవాళమణి శైల కందరల, అందని లోతుల సుందరేందిరల
మయంకాంక వర్యంకం పైనో, ఓషధి సంకుల పంకంలోనో
ఏ కడనో ఉన్నది పీయాషం, మరణ రజని పాలిటి ప్రత్యాషం.

ఇంక కవిత లేదు

నేస్తం, ఇంక కవితలేదు —

దై నందిన ప్రాతఃకాంతిని నవతలేదు.

ఏమని అడుగవద్దు :

కనులుమూసిన కవితకు ఇది నా కడపటి ముద్దు !

రంగు రంగుల కలలు, కలతలు కలవరింతలులేవు.

చరమరజని,నిశ్చలనిద్ర, చింతలు వంతలులేవు

కరుణాదురి ప్రసవించి, ప్రసవించే, హృదయపు రహస్య గుహల్లోన

విషజ్వాల రగులుకొన్నది, భీషణద్వేష విషజ్వాల.

మంటలలో మంటల పంటలుతీసి, జీవిస్తుంది మానవాళి.

అశ్రువులింకి నివ్వులు కురుస్తుంది నేత్రపాళి.

స్వేదం కూడ రాదు, ఉండవు ఖేదమోదాలు.

హాసం హర్షాన్ని సూచించదు

రుదనం విషాదాన్ని సూచించదు

రోషం కోపాన్ని సూచించదు.

నరుని చరిత్ర అభినయమై జీవితం జీవితాన్ని సూచించదు.

అడుగోచాడు, బారులుతీరి కీలుబొమ్మలు, దిష్టి బొమ్మలు

నిష్ప్రాణ నిరాఘ్రాణ పలల ప్రసవాల పట్టుగొమ్మలు

కీలు నొక్కితే చాలు, నిద్దరలో నడుస్తారు

వైన్యపు కవాతులాగు ఒకేసారి, ఊపిరి విడుస్తారు.

కీలుబొమ్మలకు ఆకలిలేదు, దప్పిలేదు, భయంలేదు, ప్రేమలేదు,

ద్వేషంలేదు, తిట్లు, కనురు, ఉమ్మివేయి, రోషంరాదు.

రేపటిలోకంలో, లేబ్ లోనిశీసానగర్భాల్లో తయారవుతున్నారు శిశువులు

ఓషధులే తండ్రులుగా, రస విషాలు తల్లులుగా, తయారవుతున్నారు

శిశువులు.

కలలు, కన్నీరులు, కలహాసాలు ఎరుగని పశువులు.

ఈపశువుల పటాలాల బుజాల పల్లకిపై వస్తున్నాడు కల్కి —

రాబోయే నాయకుడు, రాసాయనిక మానవుడు.

నాయకునకు సానుభూతి

పోయినవారి కొరకు కాదు శోకం —

వారికి శోకంలేని లోకం; ఆలోకం

ఉన్నవారి కొరకే మాశోకం.

మానవాస్థి కంకాళాల సోపానాలపైన ప్రాకి

(ఎవరివోకాదు, సుహృదుల, ఆప్తుల, హితుల కంకాళాలు)

ఆదర్శపు మహోత్తుంగ శైల శృంగ శీర్షంతాకి,

శోక బాష్పసంకులమైన జీవిత సమతలాన్ని అవలోకించే నీవు,

ఈచీకటి నిమిషంలో ఏమనుకొంటున్నావు ?

కరుణారుణ నయనాల్లో ఏ విషాదమేఘాలు

విననేరని శ్రవణాల్లో, ఏ ప్రపాత వేగాలు ?

క్రక్కిన నీ నెత్తుటితో, తెలుగునేలకు కెంజాయలు తెచ్చిన నీవు,

ఈచీకటి నిమిషంలో ఏమనుకొంటున్నావు ?

ప్రియనేతా ! ప్రియభ్రాతా !

మాకు నీహర్షంలోనే పాలుందా ? శోకంలో పాలులేదా ?

మానవహస్తం మలచిన శిల్పంలోనే శోకపు చాలులేదా ?

మానవహృదయం వలచిన స్వల్పంలోనే శోకపు చాలులేదా ?

ఒక్కొక్కని హృదయంలో ఎన్నెన్ని సమాధులు, ఆరని

జ్ఞాపకాల దీపాలు ?

హృదయ రుధిర గంధంతో మత్తిన తెందామరలు, చెంగలువలు,

రోజులు.

కాని ఈ నేలతల్లి గుండెల గాయాలపైన పచ్చిక మొలుస్తూనే

ఉంటుంది.

బోసికొమ్మల రెమ్మలపైన, క్రొంజివురుల ఆమని వెలుస్తూనే

ఉంటుంది.

విదగ్ధ హృదయాలను వలపునెలల స్నిగ్ధత పిలుస్తూనే ఉంటుంది.

మానవ హృదయ పిపాసకు చావులేదు

జీవితంలో నిరాశకు తావులేదు.

ప్రియనేతా ! ప్రియభ్రాతా !

కోట్లకొలది అనుగు తమ్ములు నీకు !

కోట్లకొలది అనుగు పాపలు నీకు !

చూడు చూడు నీముందే మానవ శిశువుల ఆట,

కేరింతలు, చప్పట్లు, నవ్వుల తీయనిపాట,

[జీవితల భావనలో మృతులు జీవిస్తారు,

జీవితల శ్వాసలనే మృతులు సేవిస్తారు !

జీవితల హఠాన్నే మృతులు దీవిస్తారు.

ప్రియనేతా ! ప్రియభ్రాతా !

నీశోకం లోకానిది, నీశోకం మాకివ్వు !

నీవు మరల ఎప్పటిలా పువ్వులాగు నవ్వు !

రాజఘాట

పిల్లల చల్లని నవ్వులు —

నందన మందారాలు, దేవతరువుల పసిడిపువ్వులు,

మందాకిని అలల వెలసిన చందురు వెలుగుల రవ్వలు

మాలలుగా గ్రుచ్చి నీ సమాధిపైన ఉంచాలి.

లజ్జావనత వదనులమై మేము తలలు వంచాలి.

యుగయుగాల, తరతరాల నర రుధిరార క్తసి క్తసీ ధారుణీ,

వరమ దారుణ జిగీషల, జిఘాంసల, హింసా ప్రతిహింసల

ప్రఖర వారుణీ

త్రావి, త్రావి మత్తిలి, కెరలు భూత ప్రేత పిశాచాల క్రీడాస్థలి

ఈ భూతలి.

నరుని ఎముకల ఎరువులేని బెత్తెడు చోటులేదు,

నరుని నెత్తుట చిత్తడికాని పేటలేదు.

నెత్తుట తడిసిన మంటిన పూచిన పూలు

నెత్తుటి వాసనలే దాచిన పూలు నీకెందుకు ?

నెత్తుటి పుప్పొడితో నీసమాధి మలినము చేయనెందుకు ?

నీవెంతో ప్రేమించిన ఈదేశం,

ప్రబల హింసా మదోన్మత్త నరపిశాచిచేత నిన్ను కోల్పోయిన

వేల్పులదగు ఈదేశం

నేటిదనుక శాంతి నెరుగదు.

అర్థనగ్న, రుగ్గ, భగ్న దరిద్ర మానవకోటి నేటిదనుక

శాంతి నెరుగదు.

మతంపేర, గతంపేర, నవజీవనవ్రతంపేర, దారుణ

మారణహోమం,

నిష్పాపుల రుధిరమొలికి శాపిత దితిజచ్ఛాయల కలుషితమైనదీ

ధామం.

శ్రీహర్షాశోకులేలిన నేల నేడు శోకంతప్ప హర్షంలేదు

బీటలువారిన చేల పెదవులపై కరుణాస్మిత వర్షంలేదు.

కరుణలేని నరుల హృదయవేదికలపై కరువు తాండవమాడుతోంది,
రాబందుల రెక్కల నడి నిండిన ఎండినగాలి వింత వంత
పాడుతోంది,

నీరుధిరం త్రావిన మొరకు నేలపైన
హింసా ప్రతిహింసల పిశాచాలు దరిద్ర రుధిరంలో వసంత
మాడుతున్నవి.

నరహంతల, దురంతాల, పంతాల జ్వాలలలో
పచ్చని పసి కారు పైరులు మాడుతున్నవి.
మానవ సహజ వివేకపు చావును మించి చావు లేదు,
పిశాచాల వసంతానికి, నరపశువుల మనసులమించి తావులేదు.
ప్రేమకన్న ప్రబలమైనదా ద్వేషం,
ప్రజ్ఞకన్న ప్రబలమైనదా రోషం,
స్వప్రజనే భుజియించే కాళవ్యాళాలకన్న మానవుని ఘనత ఏమిటి ?
సాటివారిని వేటాడే అకరుణ వనమృగాల్లాంటి జనత ఏమిటి ?
సౌహార్ద, స్వాతంత్ర్యాల సౌధాలకు, మానవమేధను మించిన
పునాది ఏమిటుంది ?

త్యాగ ప్రేమల విజయ స్తంభాలకు, బాపూ సమాధిని మించిన
పునాది ఏమిటుంది ?
ఏమైనది వారాణసి ? ఏమైనది మక్కా ? ఏమైనది ఎరుషలేము ?
మహాబోధి నీడఏది ? చివురులు నెత్తురువాసన ? పండ్లలో
అక్కసు వేము ?

ధూపదీప నైవేద్యాల్లో మనుజు హృదయపు విషవాసన ?
దైవాల శూన్యావాసాల నేడు దైత్యుల హింసోపాసన !
ఆత్మత్యాగయాగంలో రుధిరారక్త వేదికపై నిలచిన మేము
క్రతువును ముగియించే పూర్ణాహుతి కొరకన్నీ సంసిద్ధం చేసినాము.
ఎక్కడనీవు, ఓ మహాత్మా ! అమృత మంత్రాలతోటి
మేము నిన్ను ఆవాహన చేస్తున్నాము.
అవతరించు ఓ మహాత్మా ! ఒడలెల్లా కన్నులుగా
నీ కొరకెదురు చూస్తున్నాము.

వందేమాతరమ్-1

కోట్లకొలది కుచేలసంతతికోసం, ప్రాణ స్తన్యంలేక రుధిరంక్రక్కి
వారి యోగక్షేమంకోసం ముప్పదిమూడు కోట్ల దైవత

కోటికిని మ్రొక్కి

చింతచేత సురిగి, స్రుక్కి, బక్కచిక్కి, శల్యావశిష్టమాత్ర మాతృదేవి
అయినా వీడదు ఈవి,

వందే మాతరమ్ :

తన అనర్హమకుట జటిత మహామణుల లోకాన విభాంకురాలుకాగ చల్లి
కుసుమ మస్మణ కొశేయాల విదేశ సుషమా రమల మెరుగుల

మరిపించి తల్లి

గోనె చింకిపాతలలో, మెయి మేలిమి మెరుపుదాగక సిగ్గులుతోందినేడు,

అయినా తలవదు కీడు,

వందే మాతరమ్ :

శిల్పకలిత స్ఫటిక మందిరాలవీడి కటికనేల రాలపై న విశ్రమిల్లి
క్రూర శిశిర నిశీథాన శిశువులకై, తన హృదయపు మృదులోష్ణత

పంచి తల్లి

నెత్తురనే స్నేహంతో, వత్తులిడిన కన్నులతో దీపంలా వేచిఉంది,

ఉషసు కొరకు కాచుకొంది,

వందే మాతరమ్ :

ఆకుల, పూరేకులలో, తల్లియూర్పు నెత్తావులు, పండ్లలోన

మనసు తీపి,

తల్లినవ్వు పున్నమి వెన్నెలల పువ్వు; తల్లిదిగులు అమవస

చీకటుల తోపు,

జనని కరుణ కార్మాయికుల కాటుకపొగ చిమ్మి మిన్ను మన్ను

క్రమ్మి తెరలి తరలు,

శిశు మయూరములు కెరలు,

వందే మాతరమ్ :

శిశు ధమనుల జనని రుధిరం, నేలపైన చిందిన ఒక్కొక్క ఎర్రని
 నెత్తురుబొట్టు
 తల్లిగుండె కండలోది; శిశువులపై సమ స్నేహదృష్టి తల్లి
 ఆయువుపట్టు.

భ్రాతృ కలహక్షత విషతి, మాతృగర్భ వహ్నికాని, పిల్లల దేమీపోదు
 తల్లి ఇదేమనుకోదు,
 వందే మాతరమ్ ;

జనని : నీవెరుగవుకాని నీపామర సుతకోటికి నీవనగా ఎంతప్రేమ ?
 వారిది నీకాళ్ళను కడిగే కన్నీటికడలి, సింహాసనమే హృదయసీమ;
 నీ కనుసన్నల జననీ : ఈపుడమిని తడువగలదు విద్రోహుల
 రుధిరధార :

చౌడులలో బ్రతుకు పార :
 వందే మాతరమ్ ;

నాథత్వ వసుంధర

ఏలినవారి ఎముకల ఎరువువేసి,

తాతలనాటి పాత బూతుల, క్రుశ్శిన సంఘనీతుల చెత్త తోలి.

నెత్తుటి చెమట వాకలుపార, సాగుచేసిన బీడు నేడు

పండుతున్నది బంగరుపంట, పండుగక్రాంతి కర్ణకులింట.

జీవన కుసుమాన్నింక చింతాక్రిములు తొలచలేవు

భావనలో సంశయ భయదాకృతులు కలచలేవు.

[రేపన్నది బూచికాదు; అనురాగార్హమైన అతిథి.

మాపన్నది పాచికాదు, మాగిన స్మృతుల మధురతిథి.

నేడన్నది చల్లనిపాట, పిల్లలఆట.

కోటిపూవుల కోటితావుల కులికే తోట,

నేడన్నది వెలుగుబాట.]

మనిషికి మనిషికి మధ్య సంఘర్షం ఉండదీంక సహజీవన పావన

హర్షం తప్ప,

మనిషికి మనిషికి మధ్య అమర్షం ఉండదీంక సహజ సులభ

స్నేహకర్షణ తప్ప

మనిషికి మనిషికి మధ్య గోడలుండవు గోతులుండవు;

అదృష్టం గీచిన గీతలుండవు.

విప్లవపు బుల్ డోజర్ తో మిట్టవల్లాలేకంచేసి మకిలిగుంటలు

పూడ్చేశాం,

బండరాతి గుండెలు బ్రద్దలుకొట్టి అద్దెల్లాంటి రోడ్లేశాం,

గాలిలాగు, నీరులాగు, నేలనుకూడ అందరికీ చెందజేశాం,

అందాన్నీ, ఆనందాన్నీ, అందరికీ అందజేశాం,

ఆకలినీ, చీకటినీ, అకాలమరణాన్నీ రద్దుజేశాం,

ఉదయసూర్యుని ఉద్యోగాన్ని ఖాయపరచాం.

ఆకాశాన్ని అటకనుజేసి, ఆనందపు నిచ్చెన లేశాం,

సంద్రాలను స్నానాలతోట్లు చేశాం.

ఈహను వాస్తవంజేసి, వాస్తవాన్ని సుందర స్వప్నంచేసి,

మేధకూ క్రియకూ మధ్య, ఆశయానికి సంశయానికి మధ్య
సాధనకూ సాధ్యానికి మధ్య వడిన నీడలు తుడిచివేశాం,
గురివిందకు నలుపుండదు, దీపంక్రింద ఉండదు క్రీనీడ ఇంక,
మనిషికి మనసులో మమతా సస్యానికి పట్టదులే చీడ ఇంక
నిలువతప్ప బాకీ చూపించదొక బ్రతుకువద్దు,
కచ్చలు, మచ్చరాలు, విచ్చుకత్తులు, అచ్చతప్పులు అన్నీరద్దు,
రద్దు, రద్దు, ముద్దుల సామ్రాజ్యానికి సరిహద్దులన్నీ రద్దు
మారుమూల ఆకలిగొందుల చీకటి దుకాణాలు,
శ్రీ శీలం, పురుషుని పరువు, పసిపాపల ప్రాణాలు
అమ్మే అంగడులన్ని మూసేశాం, దివాళాబోర్డులు వేలదీశాం.
నీరికి విరుగుడు కనిపెట్టాం.

భీషణ శోషణ యంత్రపు పండ్లచక్రాలు ముండ్లకంచెలు,
బ్యాంకులు, షేర్ మార్కెట్లు; అంకెల గారడీతో పేదవాని
కడుపుకొట్టే లంకాసురుల రహస్య సొరంగాలు,
మాయాసింహాసనాలు, అన్నీ కూలద్రోశాం, నేలపాలుజేశాం.
దొర్భాగ్యపు నాగరికతల నిశా శ్మశానాల్లో తోడేళ్ళూ, గుంటనక్కలూ
తిరగవింక; రాబందులు ఎగురవింక.

చిల్లర బేరాల, నల్లలకూ, దోమలకూ, జిలగలకూ స్వస్తి,
ఋణాలకూ, ధనాలకూ, వడ్డీల, చక్రవర్తీలకూ స్వస్తి,
కరుగబోసిన ఆయుధాలు, పలుగులు పారలయ్యాయి,
చేంకులు ట్రాక్టర్లయ్యాయి.

విజ్ఞానపు, జ్ఞానపుచెర విరగడచేసి, యుద్ధానికి బుద్ధిచెప్పాం.
మానవజాతి ఒకేప్రాణం, ఒకేగానం, ఒకేధ్యానం
మానవులంతా సమానం.

న్యాయంతూచే తరాజుతప్ప వేరే రాజు లేడు.
యథాశక్తి శ్రమ చేస్తాం, యథాభుక్తి అనుభవిస్తాం.
వృధాకాదు చేసిన శ్రమ, ఈనగాచి నక్కలపాలు చేయమింక;
ఒక్కొక్కడు అందరి కొరకు
అందరు ఒక్కొక్కని కొరకు
చెలిమిలోనే జనుల కలిమి !

వన్నులు నరుల ఎముకలు కొరికేందుకుకాదు ;

తినటానికి మాత్రం పనికొస్తాయి,

రెండునాల్కల అధికారపు కోరలు పెరికివేశాం

చిల్లర దేవుళ్ళనూ, చిన్న చిన్న హిట్లర్లనూ తరిమివేశాం,

పరహింసా పాపపంకిల ప్రపంచ చరిత్రలోన

ప్రప్రథమంగా అసలు ప్రభుత ఉండదు.

బానిసల నెత్తుట దోగి విరియబూచిన విభుత ఉండదు.

మునులుమోసే ఆసనమెక్కి శాసించదు తెగబలిసిన బుర్రమదం

బక్కచిక్కిన దొక్కలను వెక్కిరించదు బకాసురుని బొర్రమదం

పైరంధ్ర జోలికిరాడు పీచమడగిన కీచకుడు

తెద్దు రాజదండంగా శాసిస్తాడు పాచకుడు.

చారిత్రిక రాత్రిలోన కలలుగన్న కాంచనయుగం ఉదయిస్తోంది.

గాయపడిన పేదభటుని విజయలక్ష్మి వరిస్తోంది.

తరతరాల తామసయాత్ర కడప్రాణం కొడిగట్టగ

అడుగడుగున రాలిపడే నెత్తుటి చెమట లొడిగట్టగ

చిరదినాల ఇరులపొరల నిరాశలకు మరణశాసనం లిఖించి

నేడుగదా మానవుడు చేరుకొన్నాడు కోరుకొన్న విడుమరను

ద్రష్టలు, యుగస్రష్టలు సూచించిన వాగ్దత్త వసుంధరను.

నందేమాతరమ్-2

కీర్తిస్తున్నాను నేను ఈవిశాల భూఖండాన్ని
అనాదికాలంనుంచి అక్షయమై నిలచిన అన్నపూర్ణ భాండాన్ని.

కీర్తిస్తున్నాను నేను సుజల సుఫల సస్యశ్యామలమైన
మాతృభూమిని,

వీర రుధిర ధారలదోగి ఉర్వరమైన వీరప్రసవ పితృభూమిని.

కీర్తిస్తున్నాను నేను అరుణ తారక తిలకాంచిత హిమగిరి శిఖరాన్ని
జనజీవన వాహినిగా ప్రవహించే పావనగంగాఋరాన్ని.

కీర్తిస్తున్నాను నేను ఈమంటిని పుట్టి పెరిగే మహాజనులను,
అకించనులను, జ్ఞాథాఖనులను, గౌరవ గాఢాధనులను.

కీర్తిస్తున్నాను నేను నల్లని హిమగిరులవంటి వారల దేశాలను,
దేహ సానువుల స్రవించి చెంగలించే శ్రమ వారి ప్రవాహాలను.

కీర్తిస్తున్నాను నేను కూలీలను, రైతులను, పేద పాటకపు జనాన్ని,

కీర్తిస్తున్నాను వారు సృజించిన సౌభాగ్యపు నందనాన్ని,

కీర్తిస్తున్నాను నేను విదురునిలా, విలయంకర విశ్వరూప దర్శనాన్ని
కోటి తలల కోటి నాల్కల కోటిచేతుల శ్రీమన్మహాజనాన్ని,

కీర్తిస్తున్నాను ఎముకల పంజరాలను, బిక్కచిక్కిన దొక్కలనూ
బ్రతుకు వేసిగి షడపొడలో, వసివాడిన, కడువడలిన చెక్కులనూ.

ఒక్కొక్కడు ఒక గాంధీ, ఒక్కొక్కడు ఒకక్రీస్తు, ఒక్కొక్కడు
ఒక బుద్ధుడు.

అవహేళనగా చూడకు, వారిలోన ఒక్కొక్కడు ఒక సిద్ధుడు.

కీర్తిస్తున్నాను నేను తల్లివంటి ఈనేలను, ఈనేల పాలికాపును.

వారే మన ఖామందులు, ఆర్థిస్తున్నాను నేను వారి ప్రాపును.

కవిని కాని, శ్రీనాథుడ కాను నేను, కస్తూరిని కోరబోను.

వీరుల నెత్తుట తడిసిన మన్నుచాలు, కన్నులకద్దుకొని స్వీకరిస్తాను,

కీర్తిస్తున్నాను నేను ఆర్తులనూ, అనదలనూ, దీనులనూ, హీనులనూ

దిక్కులేని వాక్కులేని జీవాలను, బ్రతికిచెడిన చెడిబ్రతికిన ప్రాణులనూ

ఎప్పటికైనా తప్పదు, వారల చెర విరగడగా, క్రొత్తపొద్దు పొడుస్తుంది

భవితవ్యపు విజయరథం వారి గూళ్ళ ముంగిటనే విడుస్తుంది.

కీర్తిస్తున్నాను నేను చివికిన రేయి హద్దులు రద్దుజేసే క్రొత్త

పొద్దు రాకను,

మబ్బుల పొత్తిళ్ళ వెలయు రక్తారుణపిండాన్ని, నెత్తుటి వెలుగువాకను.

కీర్తిస్తున్నాను నేను మృత్యువు కంచుకోటపై కెగిరిన

ప్రజ్వలదరుణవతాకను.

వీరుల అసువుల వినరుల రెపరెపలాడే జనవిజయ ప్రతీకను,

కాని నేడు ఈభూమిని కీర్తి లేదు, ఆర్తి తప్ప మూపిపోయినది కాలం

ఈ ధాత్రిని ఏలుతోంది భ్రాతృ హంతకుల కరాల కరవాలం,

జనజీవన యజన వాటికలపై బడు రాక్షస రక్తచ్ఛాయలు,

కూటికి గతిలేని పాటకపుజనాన్ని దోచే ధూర్తులమాయలు

అన్నపూర్ణ అక్షయభాండంలోనే తండులాలు నిండుకొన్నవి.

రాజని పేదల పొయ్యుల కుక్కలు పిల్లులు హాయిగ పండుకొన్నవి.

పొయ్యిలోన రాజని చిచ్చు కోట్లకొలది కడుపుల్లో రగులుతోంది,

సర్వం స్వాహా చేసే ప్రజా ప్రళయ క్రోధజ్వాల పొగలుతోంది.

కూలీలకు కూలి లేదు, రైతుల కెరుపుల్లేవు, తిండికి గింజల్లేవు,

ఎండిన పొలాల గుండెలు బ్రద్దలుగా, కరువు కొరివికి లేదు చావు.

కరువు, కరువు, ఒకే కరువు, గుండె చెరువు, బ్రతుకు బరువు.

వాషింగ్టన్ వీధుల్లో అమ్ముడుపోతుంది నేడు నాడు పరువు.

ఋణమే ధనమైనది, ఋణమే జీవనమైనది, ఋణములేక బ్రతకలేము

అద్దెకొంపగా మారిన దేశంలో ప్రతినిత్యా అడుక్కుతింటున్నాము.

పరదేశపు పెంగిలికై వెదకుతోంది నే డీ బంగరునాడు.

సుజల, సుఫల, సస్యశ్యామల కాదు నేడీ నాడు, పాడుబీడు, వల్లకాడు.

[ఇంట రట్టు, బయట బెట్టు, దేశం గతి నానాటికి తీసికట్టు.]

ఇంట్లో ఈగల మోత, బయట పల్లకిల మోత అన్నట్టు

ఈ పురాణ పుణ్యభూమిలోన నేడు దేవుడైన లంచానికి తలవంచక తప్పలేదు

అందరు తోడుదొంగలైతే, దొంగే దొరయైనా ముప్పులేదు.

తలలులేని ఖద్దరు టోపీల ఏలుబడిలో పేదప్రజకు టోపీలే

అంతా గాంధీ శిష్యులే, పానకాలరాయుళ్ళే, పీపాలే.

డబ్బు రాజ్యమేలుతోంది, డబ్బులేని వాడిచ్చట డబ్బుకు కొరగాడు
 డబ్బు పెద్ద జబ్బయింది, డబ్బుమొసలిచేత జిక్కినది సంఘం ఈనాడు.
 పల్లకి ఎక్కింది డబ్బు, వేదికపై కోకొల్లలుగా కల్లలు పలుకుతోంది,
 తెల్లని పొందూరు జరీ ఖద్దరుకట్టి, నడివీధిని కులుకుతోంది.
 క్రుశ్శిపోయినది సంఘం, క్రుశ్శిపోయినవి ప్రభువుల మనసులు ఈనాడు
 శస్త్రక్రియకు సిద్ధంగా ఉన్న రోగి ముక్తిదాత కొరకు వేచియున్నాడు.
 సంఘం వెన్నున పెరిగిన రాచవుండు, ఏ శస్త్రం దీనిని ఛేదిస్తుంది ?
 మదపుకనుల పెరిగిన శుక్లపు పొర ఏ మెరుపు కత్తి ఛేదిస్తుంది ?
 రానున్నది పెనుతుపాను, చూడు అదే కుటిలదిశా భూభంగం!
 ముండమాలిని, ఉద్దండ చండికా తాండవానికి సిద్ధం సంగర రంగం,
 సమిధలు సిద్ధంగా ఉన్నాయి, హోత్రం రగిలించడమే తరువాయి
 ఈ మహాగ్ని యజ్ఞంలో వెయ్యందోయ్ తలొక చేయి !
 చెడి క్రుశ్శిన పాతరోత లోకం ఇది, కానున్నది భస్మరాశి!
 దురితాలు, దురాగతాలు మాసిపోయి తీరుతుంది ప్రజల గాసి,
 కూలి రాలిపోతుందోయ్ పేదల ఎముకలు కట్టిన సౌధమాల,
 ధనదేవత స్వర్ణమందిరాల మ్రింగి నింగినంటి పొంగుతుంది మహాజ్వాల
 గోడమీది రాత నేను చదువగలను, చేతులు చూడకుండా

జాతకాలు చెప్పగలను,

కాలం వేసిన శాస్త్రం తడబడి పొరబడకుండా గడగడమని విప్పగలను.

తెల్ల గుర్రముల రౌతులు రాబోతున్నారని గాలికబురు నాకు తెలుసు
 న్యాయ ఖడ్గముల మెరుపుల తళతళతో విచ్చుతుంది పాప తమసు.
 రుధిరంతో కడుగుబడుతవి యుగయుగాల కళంకాలు, పాతకాలు.

చిత్రగుప్తుడు తెరచిన చిట్టాలో మన ప్రభువుల జాతకాలు
 పెనుతుపాను హోరులోన పేకముక్కలై కూలే రాజ్యాలు
 విలయజ్వాలాకీలల సంఘం, చట్టం, శాస్త్రం, ఆజ్ఞాలు
 రానున్నది పెనుతుపాను, క్రమ్ముతున్నది కరాళ కాళరాత్రి.
 కాళరాత్రి కవల నుండి క్రొత్త ప్రౌద్ధు, వేచియుంది భూతధాత్రి.
 ఈ తుపాను కడచి రేవు చేరుతుంది జన జీవనమనే ఓడ,
 ఈ ఎడారి దారి కడచి జీవన నందన వనాల పసిడివాడ.

“వందే మాతర” మంత్రం నాడే ఒక సార్థకతను కాంచగలదు.

“మనదే రాజ్యం” అని సకల ప్రజాకోటి ధైర్యం వహించగలదు.

పెంచినతల్లి

కన్నతల్లి కన్నను పెంచినతల్లి ఋణమెక్కువ,
ఏమంటే అందు కన్నతల్లి కుండే నెత్తురబంధం లేదు.
సహజ రహస్సేహం తప్ప మరొక ఆనందం లేదు.
మాతృ మమతా నిహిత స్వాధి ద్వంద్వం లేదు.
వెలుగులాగు, గాలిలాగు, నీరులాగు అదే గదా ప్రేమంటే.
తమిళ తల్లి : నీకు నేను ప్రేమతో, గౌరవంతో పందనం చేస్తున్నాను,
నీ స్రవ్యం త్రాగాన్నేను, నీ ఉప్పు తిన్నా న్నేను,
నీ స్నేహం జ్వలిస్తోంది నా మనసున,
నీ నెత్తుర ప్రవహిస్తోంది నా తనువున
నేను నా ధమనులు చీల్చి చూపిస్తాను;
నరాల్లోని నెత్తురు మెదడున ప్రవహిస్తుంది,
హృదయంలోని శోకం భావనలో దహిస్తుంది,
జీవిత శ్వేతవత్రంపైన సమర శంఖ నినాదాలు, నేను కాదు,
నా రుధిరం లిఖిస్తున్నది.
ఒరులు గురుతు పట్టలేదు, నిన్నుకాని, నేను సదా గురుతింపాను
గురుతించి, విరుతింపాను.
కుళ్ళు కాలువ ప్రక్కనున్న పాకల్లోన, జ్యేష్ఠాదేవి తాండవంలో
మేడలముందునున్న, సిమెంట్ చప్టాలపైన, గోనెలతో, కుండలతో,
పట్టపగలు ముసురుకొనే చీకటిలో, మాటిమాటికి ప్రజ్వరిల్లే ఖాండవంలో
బక్కచిక్కిన దొక్కల్లోన, నల్లని మొగాల్లోన వాడి
వరడై కరడైన దేహాల్లోన
చింకిపాతల్లో దాగని, ఆగని నీ సౌందర్యపు నల్లని మెరపు తిలకించాను,
గాజు పూసల నగల విరళ రవళిలోన
వాణీ చరణమణి నూపుర శింజాణ నిక్వాణాలాలించాను.
తల్లివాసం తనయుల హృదయాల్లోన, తల్లి చలువలు తనయుల సదనాల్లోన,
పిల్లని మొదటి ఏడుపునుండి, చల్లబడే దేహంలో కడపటి గురకవరకు
గర్భనాళం చిందిన రుధిరకణంనుంచి,

ప్రళయ నిశా శ్మశానభస్మంగా మారిన నెత్తుటి మరక వరకు
వసి పెదవుల చివురుల తేనియవంటి పుణ్య స్తన్యం ప్రవహిస్తునే
పుంటుంది.

పెద్దలైన పిల్లల ఆగడాలూ, జగడాలూ, తల్లి అలా సహిస్తునే ఉంటుంది.

అవును, జననీ! నీ సుతకోటి సృష్టించిన

అపూర్వ శిల్ప కళా నిలయాలూ, సుందర మందిరాలూ ఏమైనాయి?

నీవీ పాడువడిన పాకల్లో ఎందుకు ఉంటున్నావు?

ఏమి సుఖం కంటున్నావు?

చలువరాతి తిన్నెలు వదలి. చోడ్డుప్రక్క సిమెంటు చప్టాపై

ఏమున్నది నీకు హాయి?

భీకర హాహాకారపు కేకలలో ఏ చక్కని 'తిరుక్కురళ్' వింటున్నావు?

చేర, చోళ, పాండ్యుల కత్తుల నెత్తురులో ఎర్రబడిన కావేరీ, వేగవతీ,

తామ్రపద్మల కలకలాలు

బాణాల్లా దూసుకుపోయే ఓడల వేగంతో

పాయలుగా చీలిన సింహళ మళయ సుమాత్రల సాగర జలాలు.

ఏ వ్యతీత గౌరవ ఘోష, బౌద్ధ, జైన, హైందవ శ్రమణవరుల

శ్రవణ మధుర ధూప దీప పరిమళ నలలిత భాష,

ఏమిటి వింటున్నావు తల్లీ! నీపు ఏమి కలలు కంటున్నావు?

'తమిష గమ్మెంగు మిరుక్కు' మేనండ్రాళ్; కన్యాకుమారి నుంచి

కైలాస శైలం వరకు

నీలగిరి నీలిమనుంచి, నీలకంఠుడు నివసించే హైమగిరి ధవళిమ వరకు

ఆఫ్రికాలో, ఆసియాలో, కొండల్లో, కోనల్లో, ఎండల్లో, వానల్లో

'తమిష గమ్మెంగు మిరుక్కు' మేనండ్రాళ్ నలుపులో నాణెం ఉంది

నల్లని దేహాల్లోన సూర్యుడు నివసిస్తాడు.

నల్లని దేహాల్లోని ఎర్రని నెత్తురులోన సూర్యుడు హసిస్తాడు.

పడమట బయలుదేరిన రాహువులను, కేతువులను గ్రసిస్తాడు.

సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు.

నల్లని మన్నులోన పచ్చని కాననాలు, వర్ణ వర్ణ కవితా కలిత కుసుమాలు

అసిత తటిల్లతలవంటి ఆననాలు,

హృదయాల్లో, రుధిరంలో, కోటి కోటి సూర్యప్రభా ప్రసవాలు.

నల్లని దేహాల నెత్తురుతో తడిసిన మన్ను

రుధిర బీజ వీరగంధం వాసిస్తుంది.

తరుణారుణ కాంతులతో ప్రాచీదిశ భాసిస్తుంది.

త్రావణలక్ష్మి

హరిత కౌశేయాంచలా భాసమాత్రాన, ఆశాంతములు నవాశ్వాస మొంద
కాల వారిద శతాంగగమ నిర్దోష, భీష్మతన్ దిక్కులు పిక్కటిల్ల
అత్రాంత శీతా నిలాశ్వ హేషలు నిద్రితాలయ ద్వారాలు తట్టి పిలువ
స్వస్తి మంత్రోచ్చార వ్యస్త భేకాల భాంకృతులు మిల్లికల

రుంకృతుల కలయ

రుటితి, జలదాలక విసీల పటము దొలగి, దుర్నిరీక్ష్య

వైద్యుత ముఖద్యుతులు తొలుక

మృత జగచ్చివో యుగళి నమృత రహస్య.

శ్రవణార్థమ్ము విచ్చేసె శ్రావణరమ.

ఊషరోష్మక హింస్ర భీషణ దంష్ట్రులన్ జిక్కిన నరుడెంతో కక్కటిల్లె

అఖండాలాభీకృతాఖండ చండత, పోద్దండ దండన యక్కడంచె

దుర్దంత నైర్జల్య దుర్దశా నిర్దళి, తాభీష్టయై ధాత్రి తల్లిడిల్లె.

విషయ కాల వ్యాళ విష దష్ట హృదయాలు,

పేరిమి సెడి కడు బీటవారె

నేల పెనమట్టు భగ్గున కాలిపోయె, నేటి ఈ కరుణా సుధా నీర పూర

మిట్లు హోరని వర్షించి గట్లు తెంచి, పొంగి పొరలక

బ్రతుకు నెబ్బంగి నరుడు ?

సీలాలోకము, నింగి నిండె దెసలన్, నీరంద్ర జీమూత గో

పాల చ్చాయలు బర్వె, పీత చపలా పట్టాంచలమ్మాడ, వ

త్సాలంబి ద్యుధనుస్సృజమ్ము వరలన్, జైమా కులా జాల గో

పాల ప్రేక్షణ కేకి బృంద మరలన్, ప్రాణ స్వన ద్వంశి తోన్.

కంపిత శంపావల్లులు, చంపక రుచి వెల్లి గొల్పు, చల్లని జల్లుల్

సొంపలరింపుచు తామర, తంపరలై జీవకోటి తాపము బాపెన్.

చూడ్కితోడ నుసురు, జూరాడు వేసంగి, చుప్పనాతి కనుల

జుల్కు జేసి

ఇరుల చీర చెరగు మరుగున నరులంద రరసినారలలితి యాత్మశాంతి.

దారుణ దాహ దగ్ధ వసుధాధర మల్లన పల్లవింప వి

స్పృర కృపాంబుధారలు, దివా నిశమున్ గగనాంబుకాల జా
 ల్వరును గాదె నేడు, చెలు వారెను ధారుణి జ్ఞాతాంగియై
 హరి హరిన్నుణి ప్రథిత హారము దాలిచి పెండ్లికూతురై.
 సజల గగనమ్ము స్నేహస్థిత సరస హృదుత,

నొరిగె పరవళ భూ హృదయోచ్చ గిరుల
 విశ్వ సంగమా వంధ్యత వెల్లడింప,

శ్రీకరములై కురిసె శ్రమ సీకరములు.
 మరలె నింటికి పాంథుడు తరుణి జేర
 నదులు పరుగితె తమకాన నుదధి జేర
 సూర కర శోషిత విధుర నీర యురులు
 కురిసి తనిసెను, జననిని, ధరను దరసి.

కాల్వలు నిండిపారె, కనుగాయలు కేరుచు చెంగలింపగన్
 చిల్వలు పల్వలొచు, దరిజేరని భంగురకేళి నొకలన్
 నిల్వగనీక ధ్వంస జడ నీరధికిన్ గొనిపోవుచున్ ధరన్
 చల్వలు జల్లి, యల్వరిలు చొడుల నాడుల నల్ల పారెనాన్!
 మనకచీకటిలోన మణగెడు దెసలెల్ల, పవలు రేలును

నొక్క పగిది దోచు,
 ఉభయసంధ్యలు నుండు నొకరీతి కనలేము కర్మసాక్షిని కలికానికైన.
 సీవ నిస్తబ్ధ నీర మగ్న పళాల, పరిచిత జనులు కన్నబ్బ రసలు
 ప్రియ వియోగ వ్యథన్ ప్రిదిలిన హృది వోలె, జగతి నిరానంద
 జడిమ జూపు.

నిజగృహమ్ము లేక, నిలువ నీడలేక చలికి గడ గడ వడకుచు
 తలలు దాచు
 కొనగ వచ్చిన దొర్బాగ్య జనులపైన, అశ్రువర్షము కురిపించు
 అవనిజములు,

మిడుతల దండు వోలె శివమెత్తిన మబ్బులు, సర్పరాట్టు వే
 వడగలు విచ్చి నేల తలపై నెరి పాతరలాడినట్లు, తా
 గొడుగయి కాచినట్లు, ధర కోసము భూం కృపా విషాలు క్రొం
 జడులను గ్రుమ్మరించునని శ్రావణ హస్తమఖీతి నిచ్చెడున్.
 అవని నొదవిన నైదాఘ హాలహలము
 గళము నందిముడ విసీల కాంతి గలిగె
 ఫాలనేత్ర విద్యుచ్ఛుబల్ ప్రజ్వరిల్లె
 జటల సుర సరిగల కైవ శ్రావణము.

దీపదూత

నలు గెలంకుల నిబిడాంధ్ర నైశ జలధి
కుటిల తామసోద్మల చలచ్ఛటుల నటన
దీప మొక్కడు దీప్తమై దీప్తి విరియు
తరణ భీతుల శరణమ్ము తరణి కరణి.
కిరణ తంతువు లాశల కరము లూచు
శ్రాంత దేహికి యాత్రాంత శాంతి జూపి
ధ్వాంత నైంధవ కృద్ధ దిగ్భ్రాంతి మధ్య
విశ్వలాభల నల్లిన నీడ మొకడు.

తామస భీమారామ శ్యామచ్ఛవి ధూమ భూజ శాఖాగ్రముపై
కోమల జ్యోతిః కుసుమము, కామారి దృశా స్ఫులింగ కల్పమ్మొలసెన్ -
శ్రాంతలోతాళ తరంగ మాలికలు కంఠాణమ్ములై పారు, నా
భీల వ్యాళము వోలె బుస్సుమను, నుత్పేనమ్ములం గ్రక్కు, కై
వాలాలోల భుజాలతల్ బెనచి, నిర్బంధించు, నిశ్శోక డో
లా లీలన్ రహి నొంద రమ్మను, విసీలా భార్గ్య లోకమ్ములోన్.
ఎక్కడి దీ ప్రశాంతి చలియింపని కాంతికి జన్మ మృత్యువు లే
దృక్కుల మేర నాడ, ధృవదీధితులన్, స్మిత భాసితాస్యయై
జొక్కు దనంత దానెదల జూడ్కుల కందని సత్య మెద్దియో
దక్కిన యట్లు, ధ్వాంత దురితాహతులన్ గని వెక్కిరించు నాన్.

అభ్ర సంగ విరహితాద్రి శృంగమ్మొక్కి
బ్రతుకు దరుల దోయి బారజూచు
మూఢ మూర్ఖితాంధ గాఢ భవ నిశీఢ
ప్రహరి వోలె జాగ్రదహపు దూత.

జాగరితము సుప్తి సంస్థిత స్వప్నమ్ము, కైల హృదిని

సుఖదశమన ఝరిణి

విలయ హిమమునందు బీజరూపక సృష్టి, జాగరితము

తమిని జ్వలిత రోచి.

చిరనిద్రు

వీణ రేపిన మూర్ఛనల్ విలయమందె
ని స్తరంగము నీహార నీల జలధి
అహసు ముగిసెను, ఆశ్వాస మంత మీవు
చరమశయ్యకు దార్పితి మరణరమను.
ఋణము తీరిన నరిగితి ఋజుపథాన
నీ పథము నీది నేనెట్లు పాప మందు
భిన్న రుచులకు పొడము విభిన్న పథము
లెల్ల బాటలు కడ కొకే ఎల్ల జేర్చు.
మానవోచిత మానావమానములకు
దూరమైతివి నిన్నింక దూర నేల ?
మానవహృదయ స్నేహాల గానలహరి
చేర నేరని తీరాల చేరి తీవు.

నిద్రా నీల నఖింగణాన విచలన్ని స్తంద్ర తేజో నటు
న్ముద్రాలకంఠ దిగ్విగంచలములై మూర్తీభవ నోద సం
పద్రాజద్భహు వర్ణ ఘర్ణితములై, పక్షినిలా వేగ జా
గ్రద్రాగారుణ హృద్రహః పథములై కన్పట్టు స్వప్నావళుల్.
మృత్యు ప్రేక్షణ నిఘరాంధ భయముల్ మృత్యాత్ర వద్గాత్ర సం
భృత్యేషావళ బుద్ధి కల్పితములే, భృంగమ్ము రిక్త ప్రసూ
న త్యాగమ్మున్న కోడి కుందినటులే నష్టా సుమాధ్వీకమున్
సత్యమ్ముంచు హృదగ్రపీఠమున సంస్థాపింతు రంధాత్మకుల్.
శాంత మవరిచితానంత శరధి తలము, స్వాప తూలముల నరాలు నీపథాన
చిమ్మచీకటి, పీడు మీ చిల్లి పడవ, ఈది చనవచ్చు హాయిగ నిచ్చదీర.
ప్రాతర్గమ్య విహీనము, వాతానీతాస్త గంధ వైణిక గీతా
జ్ఞాత ప్రోతము, శీత భవాతపమీ, నైశ యాత్ర వాంఛితమిడుతన్.

చెరలోషాజహాను

నాడు నా ఎదనలమిన నడిమి లేయి
మొరకు నిముసము తొడివిన ముదురు చివురు
సాంద్ర తమనము కన్న ఆ స్పటిక శిశువు
ప్రేమ పాషాణి పవళించు ప్రేతభూమి.
శిలల చెర జిక్కి పొగులు వెన్నెలల కలలు
రవల జిలుగుల వెలిగెడి రజత శవము
దగ్గ మోహ పాశపు వక్ర దర్ప భూతి,
రాజసాహంకృతి పతాక తాజమహాలు.

శిల్పీ భూత తమిస్ర శోకమది, రాశీ భూత రాకా కళా
కల్పమై కనువిందు గొల్పెడిని, నిష్కంపాచ్చ శంపాచ్చవిన్
కల్పాంతావది కల్పనా కలనయై, కారాగృహాంధ్యస్థు నీ
యల్ప ప్రాణిని గేలి సల్పెడిని, దీవ్య నిర్మలజ్ఞానాశ్రమ స్మితిన్.
విగత స్నేహ మమేషు మానస తటిన్, వీచీ విలో లాహిలా
స్యగతానందము చిందులాడదు, రహస్యజ్ఞాప లీలన్ జల
స్యగతాలాపము వీను లానదు, విత్పష్టావాలుకా శ్రేణికల్
నిగళాబద్ధ పురా సమృద్ధ లహరీ నిస్తబ్ధ కంకాశముల్.
నిద్రా మంత్ర విమూఢ విశ్వహృదిలో, నిర్జిద్ర గూఢ వ్యథా
గ్నోద్రి ఊభము, జీవిత జ్వర చిరా ర్తంతః ప్రలాప స్వన
ముద్రే కావిల భావనా పటిని, సృత్యోన్మత్త రేఖా కృతుల్
రుద్రస్థాన చరన్నిశాచరములై రోదించు దుశ్చింతనల్.
విపుల విశ్వము, ఒక మహా వికటకార, అందు ఔరంగజీబు

మహాలును నాడు,

చీకటి చెరయు రెండును చిన్ని గదులు, కైదు చేసిన దెవ్వడు,
కైది ఎవడు.

రాల పాలందురు జనులు, రాజధనము, భంగుర స్మృతి
యమ్మతిని బడయ భవ్య

భవనములు నిల్పినాడను చివరికేటల, ప్రాణపక్షిల పాలిటి
పంజరముగ.

అపూర్ణకవిత-1

శతఘ్నులు గర్జించాయి.

దూ? దూసర ధ్వంతాక్రాంత దిశాంతంలో
కృపణ స్వాంతుల మృత్యు చుంబిత ప్రశాంతంలో
ద్వివిధా తిమిర పటలి పాలిట నిశ్చిత నిశాంతంలా
క్రోధోద్విగ్న శత శతఘ్నులు గర్జించాయి, కృతాంతాగ్నులు
సర్జించాయి.

విసీలవ్యోమంలో విమానాల విజయదామం,
న్యాయదూతల శతాంగాల్లా, స్వేచ్ఛా స్వచ్ఛ విహంగాల్లా,
సత్కేధాగ్ని సముద్భూత నగ్నావ్యాజ పూత తేజో తరంగాల్లా
విమానాల భీమ స్వానమవిరామం.

ఇరుప్రక్కల దిక్కులెల్ల పిక్కటిల్లి, ఉల్లాలెల్ల తల్లడిల్లి
బ్రహ్మాండం దద్దరిల్లి, బ్రద్దలయ్యి, యద్దం అనిరుద్దం అని,
సర్వం సన్నద్దం అని

రౌద్ర మంద్ర భర్జనలో సాంద్ర తంద్రా విసర్జనం.
మర ఫిరంగి స్వర మదిగో, వివరిస్తోంది పూర్వవక్షం
శోణిత శోణ చిర తర్కాన్ని వరిస్తోంది వీరవక్షం
బలిదానం మిత్తవ మంచు మైదానపు టంచుల వరకు
పరువులెత్తి చరుపుతోంది చరణ చిహ్నాలు తనవి తానే.
పర్జన్య పాంచజన్య ప్రతిఘోషిత హృద్రోదసి.
రుధిరం క్రక్కి రోదించాయి బధిర మూక పాషాణాలు.

విశ్వ వియద్వయొలిన్ పై తుపానుల కమానెగసి
రేపింది సరసరాల్లో అమరవాంఛల గానాలు.
బాహుయుగంలోన నేడు దుర్బర్హా ప్రేరణ
తొడ చరచి కాయంతో కలియబడే కుతూహలం,
వెన్ను విరచి వెన్నివ్వను పగరు కనే నిర్ధారణ
అప్రతిహత గతి చరిత్ర చక్రోద్ధతి సముచ్చలం

నీ చతులలోన నేడు జీవిత వేళా దిద్దుక్ష
 నీ పక్షంలోన నేడు అమృత జ్వాలా బుభుక్ష
 నీ సమక్షమందు నేడు లాజరుణ మృత్యు రూక్ష పక్షచ్ఛవి
 తక్షక నిఃశ్వసన విషమ విషపరీక్ష.

ఇది తరుణం బాధా సంభరణానికి
 చరమ తిమిర పై తరణీ తరణానికి
 నర భక్షక రాక్షస సంహరణానికి
 ఇది తరుణం మరణానికి, అమర మరణ పరణానికి.

అపూర్ణకవిత-2

ఆమె కన్నులలో అనంతాంబరపు నీలినీడలు
సంజమబ్బుల నెడ నెడ దోచు ఎర్రని కలల జాడలు — లేవు.
ఆ కన్నులు ఎప్పుడో ఎండి పాడుబడిన చీకటి బావులు
ఆ హృదిలో త్రోవతప్పిన తెలి తుంపరల తేనె తావులు — రావు.
ఆ నిశా శ్మశానశయ్యకు ప్రాతఃప్రసక్తి లేదు.
ఆ పాంకుల పాషాణికి ముక్తినిచ్చే శక్తి లేదు.
ఆ హృదయ మగాధ పాతాళం,
చీకటిలో గడ్డకట్టిన కాలం.
అట తాండవించును మృత్యు శైతల్యమొకచే
శ్రాంత జీవిత వైఫల్యమొకచే.
ఊచల్లాంటి చేతులు, పుల్లల్లాంటి కాళ్ళు
చదువురాని చేవ్రాళ్ళు.
పంకరటింకర గీతలు, అధివాస్తవిక విధి రాసిన రాతలు
శిథిలభవనంలాంటి ఆమె వీపుమీద మాంసశైలిశిఖరం ఆది
దున్నపోతు మూపురంలా, నైతాను గోపురంలా
ముద్దకట్టిన కురూపం.
జీవిత క్రూరత్వపు ఘోరాపస్మారక స్మారక స్తూపం
గూనిపిల్ల; సౌందర్య సరోవరపు నత్తగుల్ల.
నిజం కంటే నిజమైన కల్ల.
ఈ దేహంపై మోహం ?
ఈ పిడికెడు ఎముకలప్రోవు ఈ గుప్పెడు మాంసపుముద్ద.
పిడుగుబడిన చెట్టులా పెడపెడగా తోటవద్ద.
కదలి గట్టుకు కొట్టుకొచ్చిన పాతాళపు దైత్య శిశువు
మానవయోని పొందబోయి విఫలమైన పశువు.
ఎప్పుడో దుర్ముహూరైన గ్రహాల దురాగ్రహంలో
రావణుడు రంభను బలిమిమై కూడినపుడో
హిరణ్యాక్షుడు భూమితో బంతులాట ఆడినపుడో

ఏశాచాల వసంతోత్సవంలో చీకటి తప్పుల ఫలమై
 భీభత్సం భీష్మించిన అందని అందలమై
 నేలను వాలిందో తారలు రాతే వేళను.
 కుక్కలు నక్కలు అరచే, తీతువు కూసే వేళను.
 ఈ దేహంపై మోహం
 ఇది పగిలిన పిల్లనగ్రోవి
 పాడుబడిన బొమ్మరిల్లు.
 చైతన్యపు చిరిగిన చొక్కా.
 ఇది అచ్చు లేని హల్లు.
 సౌందర్యపు విందులోంచి
 ఇది ఎండిన ఎంగిలియాకు :
 గోడనుంచి రాలి పడిన
 విరిగిన వంకర మేకు.
 వారసుడు లేని సొమ్ము
 తిరిగివచ్చిన ప్రేమలేఖ.
 పిచ్చివాని గది గోడను
 బొగ్గుముక్కతో రాసిన బూతుబొమ్మ.
 జీవకణాల వచ్చి పులుసు
 బ్రహ్మాండపు కంటి పుసులు
 ఈ దేహంపై మోహం :
 ఈ దొక్కు కారులోనా పయనిస్తున్నది ఆత్మ ?
 ఈ చెడిన రేడియోలో పలుకుతుందా అంతరాత్మ ?
 ఈ విరిగిన సొరుగులోనా
 ఆశలు, ఆకాంక్షలు, స్వప్నాలూ
 ముఖ్యమైన కాగితాలు, పత్రాలూ :

అపూర్ణ కవిత-3

పాపల్లారా ! పూపల్లారా !

బ్రతుకుల ముళ్ళదొంక కిరుపంకల కిలకిల నవ్వే పూపుల్లారా !

ప్రేమల పూవుల కాపుల్లారా !

మాతృస్నేహమలనీరంలో కెరలే, చెరలే చేపల్లారా !

ముద్దుల సేద్యపు కాపుల్లారా !

పారిజాతముల పూతల్లారా ! దివ్య ప్రపంచపు దూతల్లారా !

మీరు మీడి వచ్చిన దే దేశం ?

శోక మలిన మానవలోకానికి ఏమిటి మీరిచ్చే సందేశం ?

బోసి పలుకులా, పసిడి తునకలా, అమృతం తొణికే వే మా చెణుకులు

ఎక్కడి మురుపులు, ఎక్కడి కులుకులు ?

అనంతార్థ గంభీర జలధిలో ముత్యాలేరే మూగి మునకలా ?

అర్థం లేని “మహా కావ్యాలకు” ఓనమ లెరుగని కవిమనీషులా ?

విరిగిన శబ్దపు తునక లేర్చుకొని, కావ్యం కూర్చే అమృతభాషులా ?

ఎవ్వరు మీరీ విశ్వమరుపులో, హఠాద్వృష్ట హరితోపవనంలా,

ఘోర నిదాసు తప్త గోధూళిని, శీత పూత మలయ వ్యజనంలా !

స్ఫుర్క రూప రస గంధ శబ్దముల

ఈ అనంత జీవితపు విపణిలో

చిరునవ్వుల వర్తకులా మీరలు

అవి మీ తెచ్చిన మణులో ఘృణులో

అహో దిగంబర మూర్తుల్లారా !

ఆకుతోష శివ శంకరులారా !

బలిని ఛలించి మరల వామనులై

వెలసిన ఓ త్రిలోక హరులారా !

మీ పాపన పదధూళి సోకి గద

పునర్జననమైనది పాషాణికి.

మీ కపోల కాంతుల నిగనిగలే

కవిత నేర్పినవి ముద్దియ వాణికి.

అపూర్ణకవిత-4

జీవితానికి జాలి లేదు.

అవును, మరణంకన్న కూడ జాలి లేదు.

ఒంటరి నరుని మేధ ఇరవొంది చీకటి చెరలోన గాలి లేదు.

జీవితానికి జాలి లేదు.

ఎప్పుడు ఎవరూ శాంతమౌతుంది విశ్వదేహపు రుధిరాణువుల పోరాటం.

ఎప్పుడు ఎవరూ అంతమౌతుంది అలభ్యం కొరకు అనవరతపు ఆరాటం.

నింగి నీలాల, నేల చూలాల చెక్కుల వసిమి, దేగల రెక్కలపై ఎండ తావి

చీకటి ముద్దుల చేత చెరిగిపోయే సంజ పెదవుల కడపటి కావి

వేకువ రాక, పచ్చని చేల పైరుగాలి, ఆకుల్లోంచి పాపల నవ్వుల పూలు

వెలుగునీడల వేన వేల చాయలతో మాయా కాంచన మృగాల కిరణాలు

కల్పనకూ, శిల్పానికి ఎంతో దూరమింది.

నింగికి నేలకు నడుమ మోయరాని జీవిత భారమింది.

సురగలు గ్రక్కుతోంది నడివేసవి, పడగ విప్పి,

వడగాడ్పుల బుసలుగొట్టి.

మందే భూమండలాన్ని వజ్ర కుండల పరిధిలో చుట్టుముట్టి,

పచ్చగ కనుపించే ప్రతిదానిని మంటల నాల్కలతో తుడిచిపెట్టి,

సురగలు గ్రక్కుతోంది నడివేసవి బుసలుగొట్టి.

పరుగులు పెడుతున్నారు జనులు నీడలకొరకు,

మరచిన హృదయార్ధ్రితల జాడలకొరకు.

పాము రేడు దవడల మర్రి క్రింద, కోరల ఊడల ఇరుకు వాడలకొరకు

కారుతోంది స్వేదం ప్రతి తనువున తళతళ మెరిసే గరళధారల్లా

నల్లని దేహాలపైన నెత్తుటి నీటిచారల్లా.

ఎక్కడా ఒక పురుగు లేదు ; మూసిన మదుల గదులు,

మూసిన జీవన విపణివీధి

మందే గాడ్పుల ఎగిరే రాలుటాకులు, పూలరేకులు, దుమ్ము, బూడి.

ఇది జీవిత మధ్యాహ్నం.

పట్టు పచ్చికపైన ముత్యాల మంచులోన రేయి కలలు చెరిగే చిన్నెల్లేవు.

సూర్యుని సప్తాశ్వాలు పరుగులిడిన నీలాల్లో
 మబ్బులతోటల విరిసిన వన్నెల్లేవు
 ప్రేమ పరిమళాలు తేలే సోమరి చిరుగాలులలో
 నీరవ నికుంజాల రహస్యాలు లేవు
 జాగరి రాగారుణ దృక్ దిగంతాల,

కాటుక మొయిలు తునకల దృశ్యాలు లేవు
 కలరుతాలు, కూజితాలు లేవు, ఇప్పుడు నిశ్శబ్దం, నిస్తబ్దం, నిశ్చిహ్నం
 ఇది జీవిత మధ్యాహ్నం.

నిప్పులు కురుస్తోంది నింగి, నిప్పులు చెరుగుతోంది గాలి,

నిప్పులు క్రక్కుతోంది నేల.

భీకర జ్వాలా సాగర మగ్న ధరణి, కానరాదు చూపుమేర స్నిగ్ధ వేళ.
 జ్వాలల వక్షంలోన ఏ పవడాలు, జ్వాలల గర్భంలోన ఏ ముత్యాలు ?
 ఏ విచిత్ర చిత్రాల వన్నెలతోట ? ఏ జలకన్యల అద్భుత నృత్యాలు ?
 జ్వాలా జలధిని బాధా శుక్తి గర్భ ముక్తా ఫలాలు వెదకే వీరులెవరు ?
 ప్రాణవనం లేని చోట పావనిలా సజీవినివటి వెదకే ధీరులెవరు ?
 మంటలను నెత్తురుతో రంగరించి, జీవితానికి రంగులు వేసేదెవరు ?
 జననమరణ సుఖదుఃఖాల పడుగుపేకల వినీల కాలపటం నేసేదెవరు ?
 కన్నీరు ముత్యాలుగ, చిరునవ్వులు వజ్రాలుగ మార్చే మాంత్రికుడెవరు ?
 బ్రతుకుల మసిబొగ్గులను కళామాణిక్యాల రూపుగ మార్చే

తాంత్రికుడెవరు ?

అపూర్ణ కవిత-5

ఇప్పుడు సకల శబ్దాలు నిశబ్దమైన వేళ
మెదడును తొలిచే వేరుపురుగులు నిస్తబ్దమైన వేళ

కవిత జీవితానికి కుంటిసాకు
కుంచీయ చిత్రించిన ఆడని ఆకు.

ఆత్మల అవిచల ఏకాంతంలో, శిశిర శర్వరి గ్రసించిన శాంతంలో
నేను గడగడ వడకే నా ఛాయను చూస్తున్నాను.

అదృష్టపు అంకెలవంటి తారల శాంబరమాయను చూస్తున్నాను.

చీకటి రేయి నరుని కూయి, లక్షల నక్షత్రాల నీడ క్రింద ఒంటరి

నరుడొక నీడ

శోకపు వెర్రి మర్రి క్రింద ఎండిపోయిన మొండి ఊడ.

భీకర తిమిర తరంగాల తలపై నురుగు రవ్వలు వెలుగు చాలు,

చీకటి చెట్టు కొమ్మల వ్రేలే మిణుగురు నవ్వుల పూలు

కాని మానవ భాగ్యలిపిని తెలుపగలిగే వెలుగు లేదు

వికృత జీవిత విహితవిధిని ఎదురించే ఎలుగు లేదు.

నైశ భూమిక

నల్లబడిందాకాశం పగటి మియ్యల పొగ గొట్టాల దూమ వమనంలో -
చల్లబడిం దఖిల ధరణి చిర నిద్రాకోశంలోంచి దొంగిలించిన క్షణంతో
చిక్కని చీకటి దుప్పటి కప్పుతోంది నిఖిల ప్రాణుల ఒరిగిన శరీరాలను.
సీరవతా మృదు గీతం తాకుతోంది, నిశాగ్రసిత దూర దూర తీరాలను.
ఇది సమయం విశ్రాంతికి

ఇది సమయం దివాక్లాంత శిథిలాంగాల, శ్రాంత హృద్విహంగాల
మధుశాంతికి.

ఇది సమయమనేగదా కునుకుతున్నది, వెచ్చని పొయ్యి

బూడిదలో గజ్జికుక్క.

గోడపై కదలని బల్లి, ఇంటి పిల్లి, నాథునికై కాచుకొన్న తెల్లని ప్రక్క..
కునుకుతోంది మిల్లల్లో రేయి అంతుల యంత్రాల భీషణ గర్జన కూడా
పని చేసే కూలివారి నోళ్లలో తెరిపిలేని తర్జన భర్జన కూడా.
వెదుకుతున్నవి పేలకై నిదుర వ్రేళ్ళు చీకటుల విరియబోసిన కురుల్లో
కెలుకుతున్నవేదో కోల్పోయినట్లు తిమిర సంకులాప్యక్తపై యురుల్లో.
అంతా ఒకటే చీకటి, చీకటి కానిదే లేదు, చీకటి అన్నిటి హేతువు.
జాహ్నంతర ప్రపంచాల సరిహద్దులు, కలుసుకొన్నవీ చిక్కని చీకటిలో
జనన మరణ తీరాలను జోడిస్తూ క్రమ్ముకొంది నిద్రాశ్యామల సేతువు
గురకల సడి, పురుగుల సవ్వడి తప్ప అలికిడి లేదు, నిస్తబ్ధత విశ్వకుటిలో
నేనొకణ్ణి, నిశిత కృతక కాంతుల జాగారంలో, నిశాచర ప్రపంచంలో
నేనొకణ్ణి, ఎంగిలి మెతుకులా, కడిగి తుడిచిన

ఈ ద్రువదపుత్రి కంచంలో :

నేనొకణ్ణి, ఉబ్బసపు రోగిలాగు విరిగిన ఈ కుక్కి బ్రతుకు మంచంలో;
నేనొకణ్ణి, దొంగల, జేబు దొంగల, బిచ్చగాళ్ళ.

వేశ్యావిటుల ప్రపంచంలో :

నీడల కూడలి ఇచ్చట, దోమల సంగీతానికి నక్కిన నల్లల సటన,
చీకటిగది మారుమూలల చిత్తెలుకల పరుగే ఒక అద్భుత విచిత్ర ఘటన.
వెలుగుచుట్టు శలభాలు మూగుతున్నవి.

ఒక దురూహ్య మోహంలో అనువులు కోల్పోటానికి

ఉరూతలూగుతున్నవి,

మూగరేయి నగరంపై మృత శిశు దేహాన్ని

ఎదకు బొదవుకొనే తల్లిలాగు,

శోకావిల లోకావళి, చీకటి చిక్కని నల్లని భీషణ విషవల్లిలాగు.

ఎక్కడ పాపాల పూలు ?

ఎక్కడుంది దివాప్రసవ సంవేదన వదలి చనిన తన నెత్తుటి ఆనవాలు ?

మురుగుకాల్వ కెందామర ? చీకటి గదుల, గదుల మదుల

వెలిగించే మణిదీపం.

నేరాలకు పరిహారం : కోరిక వేసగి గాడ్పుల శీతల చందన లేపం :

ఇది కాదు సుమతీ శతక రచిత జగతి, కాళరాత్రి ఆదర్శాల ధాత్రి కాదు.

ప్రబంధాల పరిమళ బహుళ కక్షంలో,

పవళించిన మృదు శిరీష గాత్రి కాదు.

ఇచ్చట అందంకూడా కటికచేదు, ఆనందం రోగార్తుల మత్తుమందు.

చింత చచ్చినా చావదు బ్రతుకు పులుపు.

ఇచ్చట బ్రహ్మాండం ఒక మురికిసందు.

మింటి ఒడలిపై తెల్లని మచ్చలవే, ఈ జగతిని కుష్టురోగి దేవదూత.

నరాల సాగిన తంబుర తీగెలపై వలికిన తుంబురగీతం బ్రతుకు రోత.

పిచ్చివాని మెదడులోని డొంకలంటి వంకరగా పరుగులిడే ఆహ్లాదం.

ఆత్మహింసకాంతరాన పరులపట్ల స్నేహార్ధ్రిత కెడ మివ్వని అవసాదం.

పరాజితుల ప్రతిహింసల ప్రాజేతల ప్రేతాలకు సూతన పునరోత్థానం.

తంద్రా సాగర తటాల స్పృహలహరుల మంద్రావసాన

శోక మృదుస్వానం.

చలిస్తున్నవి వీధిదీపాల మ్లాన మలిన కిరణ వీక్షణాలు.

సుప్తనేత్ర శతపత్రాల సంపుటాల్లో ముద్రితా శోకాస్రాల హిమకణాలు.

నవపల్లవ కల కపోల పాళిపైన సుఖస్వాప మృదులానిల నిశ్వాసాలు ;

స్తబ్ధ జగతిని సూక్ష్మదృశ్య సూత్రాలలో గ్రుచ్చిన

మమతా మోహపాశాలు.

స్వప్నాంగుళుల మృదుస్పర్శ వసుధా వక్ష కాఠిన్యాన్ని

లాలించి పాలిస్తోంది.

చీకటిలో, నిద్రిత నేత్ర సంపుటిలో రంగుల మతాబాలు కొలుస్తోంది.
త్రాంత స్పృహ నిహితమైనది విశ్రామ పైకతాలలో అంతర్వాహినిగా
మనోరజసి ప్రాంతరాల ధూళి ధూసర రహస్యాల ప్రచున్న సాహిణిగా
ఎక్కడున్నది సంస్కృతి సింధు సముద్భోష,

స్వప్నోత్థిత విహంగాల పలవరింతలు,
నిద్రా నీల వనంలోన రాలుటాకుల గుసగుసలు,

సమసిపోని పగటిచింతలు.

దైనందిన కల్పాంతాల విలయవేళ, వినూతన మన్వంతరపు విష్కంభం.
తామస హైమాచున్న వసుధ పైన మరొక దినము,

మరొక సర్గ సమారంభం.

నిన్నటి శోకనిర్మోకానికి రేపటి నవజ్యోతిర్లోక మొదంబడదు
రేపుకుకూడా రేపుంటుంది కాని మరల ఈ కన్నుల నిద్దుర విడదు
వేచి వున్న మహారాత్రికి సూచనగా మరీచికలు లేని రాత్రి
తిరుగుపోక కనుమతించే తీరానికి స్వల్ప విరామాల యాత్ర
దిగులెందుకు ? కలల కాసులు వెచ్చించాక

తిరిగొస్తాము యథావిధి స్వసదనానికి
రక్తంకన్న స్వేదమెక్కువగ పారే కలుషకర్మల కదనానికి
ఈలోపు రేటు ఉన్నది, బ్రతుకు ధరలు పడిపోయినవి విపణివీధి
వినిమయాల బ్యాంకుల సప్త మహా సౌధ దేహాలపై

కుక్కల నిద్దురలో ఒక హాయి ఉన్నది.
వెలుగుకొరకు వగపెందుకు, సూచి భేద్యా మేవక

తైవలావృత మీ నిశాకాల కాసారం
మన దగ దీర్చకపోదు, రిత్తబోదు దివాంధాల దుష్కర కృష్ణాభిసారం
కాటుక కొండల కవల ప్రొద్దుందని అనేవారు,

నిజంకాని నిజమొక్కటి చెబుతున్నారు
ప్రొద్దున్నది కాటుకకొండల క్రింద గనుక ముందు

పెకలించాలి కాటుకకొండల బారు
ప్రొద్దును సృష్టించాలి ఒక్కొక్క హృత్స్పందనమిచ్చి
ఒక్కొక్క కిరణసూత్రమేర్చి

మానవ నైరాశ్యాల కరుడుగట్టిన నెత్తుటి కూడు

ఒక్కొక్క ముద్ద కూర్చి, చేర్చి

ప్రత్యాషాల చిర సనాతన గమ్యానికి సాగే పయన ముగిపోదు

విశ్వావన గంగోత్తంగ తరంగా? హరుని జటాజూటంలో దాగిపోదు

వేకువ కనుమతించాలని మనం చేసిన తీర్మానం వీగిపోదు

కాని ఒకే ఒక్క దువిధ - పులుగులు ఎలుగులెత్తినప్పుడు రేలకు అలవాటుబడిన

వారంతా ఏమౌతారు, రేయల్లా మేలుకొని అలసిన కనులు'

తమంతటను మూతబడిన

పవలు కూడా రేయికాదా ? వేరేదీ త్రోవ లేదా ?

అపూర్ణ కవిత

దైత్య దౌశంట్ గారివర్

ఆ పలల స్తూపాలు లోల కైలాల లీలగా
ఆ త్రాసద రూపాలు సాహసానికి సవాలుగా
ఆ కర్కశ బాహర్గళ కౌగిలి కఠిన శిక్షగా
ఆ రక్కసి మక్కువలు పొరుషానికి పరీక్షగా
చాలు మనికి కిక తరుణీ తనువు తమి చాలనగా
చాలు పలల లాలాశ్రమజలగంధము చాలనగా
వెగటు గలిగినది, విసువు కలిగినది, వెరగు కలిగినది
చేతకాని నా సేతల నాకే వెడగు కలిగినది.
బుడుతల జగతికి నియతిని, విధిని, ఈ దితిజ క్షితి,
బుడుతను, బొమ్మను, కొమ్మల చెండును, ఇది నా దుర్గతి.
వారి మొరకు సేతల, రీతుల హిత నిహిత సమాదృది
నా పాలిటి కాలాహతి వారి వినోదము నా మృతి.
అసుర రమల భీమ స్తన సీమల పవళించాను
ఉచ్చ సితాందోళిత దోలా కేళిని తేలాను
జటిల జటాజూటాటవి సఘన శ్యామచ్ఛాయల
ఎన్నో శాంబరమాయల లోతుల విహరించాను.

ఎర్రవీస్తు

ఆ ప్రాచీనాచారాల ప్రాచీరాలు
బంగారపు దేవళాల నింగి నేలే గోపురాలు
పాత కాపులు పూజారులు, అస్మితముఖులు
అమలినాద్భుత చీని చీనాంబరధరులు
స్వర్ణ దండ మండితకరులు, ధర్మ ధ్వజ రక్షకులు.
దేవళంలో ధూప దీప నైవేద్యాల దుర్బేద్య సౌగంధ్యాల
చిక్కని పొగమంచులోన ఉక్కిరిబిక్కిరియై
గాలికికూడ ఊపిరాడని శాశ్వత సంధ్యాజగాల
యత్న రచిత రత్నఖచిత విచిత్ర విగ్రహాల మ్రోల
నర్తించే పసిడి వన్నియ కన్నియలు —
నీ వక్కడ లేవని నాకు తెలియక కాదు.
(అది ఒక ఖయ్యాళి అను, అనమర్దని జాలి అను)
పుత్తడి పుట్టలోనిది చావని నాకు తెలియక కాదు.
తల తాకున ధీర మేరు గొరవాన్ని ;
కాంచన కుంభి కుంభాన్ని ధీకొనాలని అనుకొన్నాను,
(వ్యర్థయత్నం ; ఒక నిరర్థ సంతేతం)
కరుకు కేల, మొరకు బ్రతుకు నెత్తుటి చెమటల తీర్థం తెచ్చిన నేను
అగణిత క్షత విక్షత చరణ ధూళి ధూసర దేహుడనై వచ్చిన నేను
(కూలీల మెలిదిరిగిన, బలిసిన కండలు ; రైతుల్లాంటి అరచేతులు;
మొరటు మొగం)
ప్రేమోద్రిక్త క్రోధంతో ; అక్కడ కూడా,
ఆ బంగారు పంజరంలో కూడా,
నీవు విధిగా ఉండి తీరాలని శాసించాను.
లోలోన పిరికిగానే ఆశించాను.
ధర్మశాస్త్ర రహస్యాలు
తర్క మహా మాయాజాలచ్చిద్రాన్వేషణల సూక్ష్మ సూత్రాలు
వాటివెనుక దాగిన నీ లీలా గూఢ పరమార్థం నాకెలా తెలుస్తుంది.

మూఢుడను — నీ ఉనికీ, లేకునికీ, ఒకేలా చలిస్తుంది.

మూడు మారులు కోడి కూసి

ద్రోహపు నల్లని ప్రొద్దు భగ్గున పొడిచిన వేళ

నా నీడ చూచి త్రుళ్ళి నేనే హడలిన వేళ

నా కండలు తిండి కాగ

నా రుధిరం మధువు కాగ

పుత్తడి మిత్తవ ముద్దు నా పెదవుల భగ్గున మండిన వేళ

నే నిచ్చే ప్రాణం తప్ప, నీ విచ్చే దానం గురుతించని నేను

“దేవా! నీ వెక్కడ?” అని అరచానే కాని

నా అశక్త దాహంలో, జనుల రక్త దాహంలో

అపహేళనల ఉమ్ములోన, అవమానపు దుమ్ములోన,

నీవు నాకు మునుపటికన్న, సన్నిహితుడవై నా పనుకొన లేదు.

నా వెనుకనే ఉన్న నిన్ను కనుగొన లేదు.

బాధా శైలాగ్రాన,

కంటక మకుట శూలాగ్రాల, రోజులు రాజసంగా మొగ్గలిడగా,

కాశుల, కేళుల కమ్మని కెందమ్ములు భగ్గుమనగా

(అజ్ఞాడను) అప్పుడు నిన్ను గురుతించాను.

కడపటి కృతజ్ఞతతో నిట్టూర్చాను.

వికృతి

నిరుపహతి స్థలముల్లేవు

రమణీ ప్రియ దూతికలు తెచ్చి ఇచ్చే కప్పురపు విదెముల్లేవు

జరీ నగిషీ కాశ్మీర శాలువలూ, గండపెండేరాలూ లేవు.

భావ కవుల గిరిజాల్లేవు, విరహాల్లేవు.

‘కాలిన ప్రేయసి దేహపు చమురు కంపు లోకంలో’

మరఫిరంగులు మందు గనులు ప్రేలే చోట

అది మా గాయాల పూలతోట.

ఇనుని కప్పి ఎగిరే ఇనుపడేగల రెక్కల చప్పుడులో

దిగంతాల మార్మోగే మృత్యు జవనాశ్వాసల పెను డెక్కల చప్పుడులో

మా కేకలు మాకే వినిపించని చోట

అది మా పూలతోట.

ప్రతి అక్కర మొక భటుడూ, ప్రతి పదమూ ఒక శకటం

ప్రతి ఊహా ఒక వ్యూహం.

శంకాతంకిత జీవితాల సంకుల సమరంలో

కవితను ఏమనుకొన్నావు ?

పెదవుల చివురులు ఉమిసిన జేగురు దుమ్ము

దాహపు సహారాల గికులించిన నోటి చెమ్మ

నెత్తుట తడిసిన జండా.

పెద్దవాడు పెద్దన, కాదన లేను, కాని నేను

అతని కోవవాడను కాను.

ఏ మన్నాడు శ్రీనాథుడు ఉద్దండ పండిత పిండం ?

కస్తూరి కోరినాడా ? (సిరి గలవానికి జెల్లును)

మా కెందుకు ? కవితా మృగ మద గంధ వ్యాకుల మృగములము మేము

చింతామణిధర భీకర గరళోరకములము మేము

ఉద్గమ మెరుగక దిగ్భ్రమ తమసులో భ్రమిస్తున్నాము.

కోకిలము, కాము కాము, కాకములం, కా కవులం

మా కఠోర కంఠాలెత్తి చెవిటి చీకటుల పొరలను చీలుస్తున్నాము మేము.

మాకు మాత్రం, శాశ్వత శవపేటికలో మూసిన మమ్మీ కాదు కవిత —
 బ్రతుకు నీలిమంటలలోంచి పారే చిక్కని లోహం,
 విషకన్యక అధర సుధల తీరని, ఆరని మోహం —
 అందని ఊపిరిలో సూక్ష్మ యజ్ఞ క్రిముల అప్పురసల మృదులాసం.
 మృత్యువు ముట్టడించిన దేహపు రాజధానిలోన
 దాగిన క్లౌయస్టరల్ ఉపహాసం.

చల్లని మలాము కాదు, కాదు కవిత, నాగుబాము : నాగుబాము :
 కాచేస్తుంది జాగ్రత్త !

దీని కాటుకు విరుగుడులేదు జాగ్రత్త !

ఏదో రాస్తున్నానని

కీర్తి కనక సౌధ సింహద్వారం వద్ద వడిగాపులు కాస్తున్నానని ఎంచకు !

బ్రహ్మాండపు గోదాలో, మిత్రుల నెత్తుట తడిసిన జేగురు మంటిలోన

కాలునిపై కలియబడి కుస్తీ పడుతున్నాను.

కాళియుని పజాలపైన స్వేచ్ఛానృత్యం చేస్తున్నాను నేను.

నా నెత్తుట ఇరుసంజలు రంజిల చేస్తున్నాను.

“ఏమిటీ కవిత ?” అని అడుగకు వెర్రివాడా !

కొంచెం దుమ్ము, కొంచెం ఉమ్ము, నెత్తురులూ, కన్నీరూ,

ప్రేమ గాని, కవిత కాని, ఏ ముంటుంది అంతకన్న ?

నా శిలువను చూడలేవు ; నా నీడను చూడలేవు

సిరాలోన కలిసిన రుధిరం కూడా చూడలేవు.

ఏదో జీవిస్తున్నానని ఎంచకు !

బలిపీఠపు నెత్తుటి పాచిలోన

పంబల రుంజల మోతల మౌనం చీల్చి

వద్యవళువు కనులలోని అర్థం కొరకు అర్థిస్తున్నాను నేను.

మరణానన్నుని గళాన, రతి రణ చరమోద్ధతి స్రుత మణితాల్లా

పారిపోయే ప్రాణపక్షుల రెక్కల రెపరెపల్లోంచి

అమృతాన్ని ఆన్వేషిస్తున్నాను నేను.

ఈలోకపు లేకి లంజ మరకల మంచం మీద

ప్రేమలోని పరిశుద్ధతను పరిశీలిస్తున్నాను నేను.

కుష్టురోగి కురుపుల రసిలో ముద్దుల తమి తీర్చుకొంటున్నాను.
 ద్వేష ప్రేమల శ్లేష కావ్యపు ఒకే ఒక అర్థం కొరకు
 అర్థం వెనుక భావన కొరకు, భావనలోని దయగల దీవెన కొరకు
 అలమటిస్తున్నాను నేను, కలవరిస్తున్నాను నేను.
 కవితలోన లేదు ఘనత

విశ్వ మహా కావ్యాలన్ని వేదనతో విలపించే
 పసివాని అశ్రుబిందువు పాటి చేయవు
 ఏసుక్రీస్తు వదరేణువు పాటి చేయవు;
 హృదయపు చీకటి పూచిన పూవుల తావి
 మహామహుల కరుణాపరీమళానికి సరి రాదు.
 వినతి నేర్చుకొంటున్నాను ;
 మణిధర ఫణికి ప్రణతి నేర్పుతున్నాను.

కెందామర

ఆకాశపు కాసారంలో సూర్యుడు కెందామర
బ్రతుకు పూల ధూళి చిమ్మే పుడమి ఒక కెందామర
నాడీ నాళ శైవాలా లలిమిన ఈ
శరీర సరోవరాన హృదయం ఒక కెందామర
మందేహ దేహచ్ఛాయాసిత మోహ తంద్రా విల తమస్వినిలో
జాగ్రత సందేహం ఒక కెందామర.
మస్తిష్కపు రుధిర స్నిగ్ధ బలివేదిక కెందామర
అక్షరాల సిరామరకల తరంగిణి శిరసుమీద
పూచిన కవిత కెందామర.
కరువు చెరువులో ఆకలి కెందామర
బాధల అగాధంలోంచి, నిరాశల నిశీథపంకంలోంచి
అంకురించిన రుధిరాంకం, క్రాంతి ఒక కెందామర.
క్రీస్తు కాళుల, కేణుల ప్రణాలు కెందామరలు
తథాగతుని నొచ్చిన చరణాలు కెందామరలు
చీకటి కోటకొమ్మను ప్రేలిన వీరుల శిరసులు కెందామరలు
దిగంతాల అనంతభూన్యంలోన
పరమాణువుల, రేణువుల, పదార్థపంకంలోన
తరుగక, చెరుగక, నిలచే ఆ అదృశ్య ఆచిశక్తి కెందామర.
వినీల కేళాల కాసారంలో నీ వదనం కెందామర
నిశ్చలనీరంవంటి నిర్మలవదనంలో కన్నులు కెందామరలు
కన్నీరుల సరసిలో పూచిన ప్రేమ కెందామర.

రెండు క్రిస్మస్ గీతాలు

అవకాశం, ఆహ్లాదం, ఆలోకం

నెత్తుటి మడుగుల పూచిన తెల్లని తామరపూవై
క్రీస్తు వెలసినాడు మరల, లోకమంత నిశ్శోకం.
హింసాశర్వరి గతించి, స్వర్ణఘంటికల సుస్వర
సురభిత గీతులు రుతించి, దేవపుత్రకుని నుతించు
పథభ్రాంత పఞ్చాంగన, దిక్కురేని కుఘ్రోగి
చనిపోయిన లాజరస్సు, ఎందరెందరున్నారో
అందరికీ అవకాశం, ఆనందం, ఆలోకం, లోకమంత నిశ్శోకం :

శాంతి, శాంతి భూతల్లిపై, శుభైషణలు జనావళికి !
ఈరోజున జనించాడు, రాగాజు హృదయద్యుతుల
నీరాజనము లెచటోయి ? శైశిర ప్రాతఃపథాన
తుహిన స్నాతావనిపై రవి కిరణాలోకనముల
శతసహస్ర శత్రు చాప వితతుల అగణిత మణిమయ
జ్యోతులుచ్చవిల్లు నేడు; లోకమంత నిశ్శోకం.
శాంతి, శాంతి భూతల్లిపై, శుభైషణలు జనావళికి !
2

యూదులకు కూడ శాంతి

ఆమిషాస్థిమయ గాత్రం

దీనం కరుణాపాత్రం

వంచన తామస నైజం, అప్రవంచితం కాంతి.

పైలట్లకు కూడ శాంతి.

క్షమ్యం మానవుని నియతి

కేవలాంధకర్మ నిరతి

బాలురమాయకులు వారు, సహజ సులభము విభ్రాంతి.

హింసకులకు కూడ శాంతి

హింసకు ప్రతి కాదు హింస

ఆరని జ్వాలిక జిహ్వాంస
 నృశంసుల తగిన శిక్ష ప్రేమపాశముల జేంతి.
 దుర్బలులకు కూడ శాంతి
 మూడుమార్లు కోడికూత
 అగ్నిపరీక్షలకు దూత
 అడుగులు తడబడినవారి రక్షమ పంథా శ్రాంతి.
 నైతానుకు కూడ శాంతి
 ఓడిన దేవులు దైత్యులు
 ఓడిన ఆర్యులు వ్రాత్యులు
 ఘృణాఘృణుల స్వర్ణరేఖ కవలిదెల్ల విభ్రాంతి.
 విష్ణవత్రయాన శాంతి
 ఈ నిమనం నవ జననం
 గతము తుడిచినది తుహినం
 శ్రాంత పాంథగమ్యం కనుచూపుమేరకు శాంతి.

శాంతి, శాంతి, శాంతి.

పాంచజన్యం

పత్తనాల రాజవీధుల పందులు తిరుగుతున్నవి.
ఎంగిలికై ఎగబడే నరులను చూచి కుక్కలు మొరుగుతున్నవి.
బియ్యపుకొట్ట వద్ద బారులుతీర్చి నిలబడినారు పౌరులు.
తినటానికి నోచుకోరు పండించినవారలు.
అన్నపూర్ణ భాండంలో తండులాలు నిండుకొన్నవి.
ఆరిన దాలిగుంటల్లోన కుక్కలు, పిల్లులు పండుకొన్నవి.
ఆక్రోశించి శపించే వ్యాసుడేడి ?
అవమానపు ఉమ్ములతో, దుమ్ములతో నిండిన భిక్షాపాత్ర
బ్రద్దలు కాబోతోంది ; పీడిత ప్రజా హృదయంలాగే.
రెక్కలు ఆడినాయి, దొక్కలు ఆడలేదు
ప్రేవులు పాడినాయి, గొంతుక పాడలేదు.
గంగా యమునలు, కృష్ణా గోదావరులు,
అమృతం పొంగే ఏరులు పారుతూనే ఉన్నాయి.
శ్రమియించే తనువుల స్వేదాలు కారుతూనే ఉన్నాయి.
బంగారం పండే చేలు పండుతూనే ఉన్నాయి.
గిడ్డంగులు, చీకటికొట్ట, వినాయకుల జేబులు నిండుతూనే ఉన్నాయి.
అయినా, ఈ అన్నపూర్ణ భాండంలో తండులాలు నిండుకొన్నవి
కుక్షి ప్రోద్భవ నిఘ్నర ఊధిత మహాజ్వాలలు మెండుకొన్నవి.
నాడుపైన మెల్లగా ప్రాకుతున్నవి, నల్లని కరువు రక్కసి నీడలు.
పిల్లలకు పాలులేవు.
పిల్లలగన్న తల్లలకు కూడులేదు, నిలువ నీడలేదు.
కూలివాండ్ర గుడిసెలపైన, గుమాస్తాల గూళ్ళలోన
రైతుల కొంపలపైన, అంతటా కరువు నీడలు.
బక్కచిక్కిన దొక్కలపైన, ఎండిన రొమ్ములపైన,
నల్లని మొగాలపైన అంతటా కరువు నీడలు.
ప్రతినిత్య ఏకాదశి, ఇంటింటా నిరశనప్రతం.
పొయ్యిలో రాజని చిచ్చు కడుపులో రగులుతోంది.

కన్నీరుల ఆరనిమంట ఎడదలో ఎదుగుతోంది.
 పగ నెగలై పొగులుతోంది.
 కలలు అడుగంటాయి, వెలలు మిన్నంటాయి.
 కడుపు కరువు, గుండె చెరువు, బ్రతుకు బరువు
 ఈ స్వరాజ్యం స్వరాజ్యానికి రాచబాట.
 పాచిపళ్ళ దాసరి పాతపాట.
 గూడేల్లో దీపాలారి, మేడల్లో దీపావళి.
 ప్రతిపూటా ఒక పండుగ, ప్రతిగడియా ఒక వేడుక !
 ముసలిముండ ఢిల్లీకి పడుచుమిండడు దొరికాడు.
 వేదసాదలను చూస్తే చులకన దానికీనాడు.
 దిక్కులేని రాజఘాట్, యమున విలసిల్తోంది.
 గురువుకు నామంపెట్టిన శిష్యుల తలపోస్తోంది.
 తలలులేని బోపీల రాజ్యంలో, తల ఉంటే తల తీస్తారు.
 రైతులకు, కూలీలకు బోపీవేస్తారు.
 తేనెపూసిన కత్తులు, తడిగుడ్డలు అక్కరలేదు.
 శుద్ధఖద్దరుతో గొంతులు కోయవచ్చు.
 తెల్లనిబోపీ చాటున ఏమైనా చేయవచ్చు.
 [గొర్రెదాటు ప్రజాస్వామ్యం, జేబుదొంగల సోషలిజం]
 గోబెల్సు చెప్పిందే నిజం, నిజం !
 [దేశభక్తిని గుత్తకుకొన్నవారు బ్లాకున తప్ప అమ్మరు.]
 బొజ్జ పెంచిన విస్పన్నుల వేదం తప్ప నమ్మరు.
 కాసు రాజ్యమేలుతోంది.
 రేడియోల్లో, పత్రికల్లో నోటికి వచ్చినట్లు ప్రేలుతోంది.
 కంచుకన్న మిన్నగ కనకం నేడు మ్రోగుతోంది.
 జరీ అంచుల పొందూరు ఖద్దరు కట్టి వీధిన ఊరేగుతోంది.
 మహాత్ముని శిష్యుల రాజ్యంలో రెండే రెండు జాతీయ పరిశ్రమలు
 వ్యభిచార గృహాలూ, దొంగసారా బట్టిలూ.
 పని చేసేవారికి పనుల్లేవు, పనులున్నవారికి పంగడు వారు
 కంచే చేను మేస్తున్నది, దొంగలు తాము ఊళ్ళు పంచుకొంటున్నారు.

రామరాజ్యంలో నే స్తం, జైమం తప్ప క్షేమం లేదు
 నవభారత సంగ్రామం జరుగని గ్రామమంటూ లేదు.
 ఎటుచూస్తే అటు చీకటి, ఎటుచూస్తే అటు శోకం.
 ధరణీగర్వాన శిరసు దాచుకొంది ఆలోకం.
 ఉక్కిరిబిక్కిరియైన దిక్కులకు ఊపిరాడదు
 తరగల తలలొగ్గిన కడలి, కంబు కంఠమెత్తి పాడదు.
 ఆకసపు టంచులపైన ఏ మా నల్లని నీడలు
 రాబోయే పెనుతుపాను తొలిజాడలు.
 అధికార దుర్మదాంధులు, తెల్లగుర్రపు రౌతును,
 కత్తిపట్టిన కల్కిని కానలేరు.
 వధిరుల వీనులు వినలేవు గుర్రాల డెక్కల సడి.
 మిత్రవ రెక్కల సవ్వడి.
 నల్లని మేనులపైన క్రమ్మిన ధూళి — అదే పృథివి.
 నల్లని వెన్నులపైన మెరిసే చెమట — అదే జలము.
 బిక్కచిక్కిన దొక్కల ఆకటిచిచ్చు — అది అనలము.
 సెగ పొగలై ఎగసిన ఊర్పు — అది అనిలము.
 దీనుల నయనాల్లో నిండిన శూన్యము — అది గగనము.
 పిడికెడు మంటిలోన ఇమిడిన పంచభూతాలవి —
 పొరలిన దిగ్గజాలు, కదిలిన జరత కమఠము
 దుర్భరతర ధరాభారం మోసే ఆదిశేషుడు, కోటిశీర్షుడు
 అకించనుడు మించులాగ చలించాడు.
 దద్దరిల్లిన దిక్కులు, బ్రద్దలౌతున్న ధరణి.
 అదిగో, కదలి వస్తున్నది, అమ్మవారు, ఆద్యశక్తి
 కాళిక, కరాళ కాలనేత్ర జ్వాలిక !
 చండిక, ముండమాలిని, అదిగో, కదలి వస్తున్నది !
 ఒక్క అడుగుతో భూమి, ఒక్క అడుగుతో వ్యోమం
 మూడవ అడుగు ఎక్కడ మరి, మహిమని శిరసుపైనా ?
 రక్తనయన, రక్తవసన, రక్తరసన, జగద్ధాత్రీ !
 ద్రోహుల శవాలు పరచిన బాటలంట,

మా హృదయాల మురికి పిరికి పేటలంట నడచిరా : నడచిరా :
 స్వాగతమిస్తాము నీకు చూపుల పూవులు చల్లి
 ఆరతివక్కెరాల్లో శిరసులు నై వేద్యంగా, స్వాగతమిస్తాము నీకు :
 జయం, జయం, జనతా హృదయనేత్రీ ! క్రాంతిధాత్రీ !
 నీ అడుగుల నడి ఫెళఫెళ పిడుగులవడే సందడియై
 నెరియలు విచ్చినాయి అందపిండ బ్రహ్మాండాలు
 రెండే రెండు వర్గాలై, రెండే రెండు దుర్గాలై, రెండే రెండు మార్గాలై.
 నెరియలు విచ్చినాయి, బ్యాంకులు, వివణిపీఠులు, మహాసాధాలు.
 ఇసుకతో కట్టిన దాములు, విసిగిన ప్రజల హృదయాలు
 నెరియలు విచ్చినాయి దేవళాలు, దేవతల విగ్రహాలు.
 నెరియల్లోంచి బయటపడినవి నక్కలు, గుంటనక్కలు, తోడేళ్ళూ
 ఆకసపు నొసటిపైన వేగుచుక్క :
 ఎర్రని ప్రొద్దు పొడుస్తోంది తూరుపుప్రక్క :
 నల్లని మేనుల మెరిసే విషపు చెమట -
 కదలే కండరాలు పడగవిప్పి ఆడే త్రాచులు
 రెపరెపలాడే రేచులు.
 ఆ నల్లని దేహాల మేఘాల్లో విద్యుత్తు.
 వైశ్యానరుని సర్వభక్షణ జుత్తు !
 సోదరులారా ! దీక్షగా ఏమిటి త్రవ్వతున్నారు ?

పురాతన జగత్తుకు సమాధి !

వినూతన జగత్తుకు పునాది !

మాతృగీతిక

చీకటి పడినది తల్లీ! దీపం

చూపవేలనే ?

మాకై దీపం చూపవేలనే ?

ఆటల పాటల ప్రౌఢు బుచ్చినవి

పిట్టలు గూటికి తిరిగి వచ్చినవి

రెక్కలార్చి పవలెల్ల నొచ్చినవి

సంజమనక నిను దరియ వచ్చితిమి

కోపవేలనే ?

మాకై దీపం చూపవేలనే ?

పాప పుణ్యములు పరచిన బాటల

కూడని వేడుక కూడిన చోటుల

పయనించాం మా పసి చెలగాటల

మలిన దేహాలము, చల్లని చేతుల

చాపవేలనే ?

మాకై దీపం చూపవేలనే ?

నీ గొంతుక వినిపించని గేహం

మా మదిలో దుర్బర సందేహం

దీపికగా వెలిగే నీ స్నేహం

ఈ దోబూచుల పెనుజీకటిలో

దాపనేలనే ?

మాపై కోపం చూపనేలనే ?

తల్లీ! దీపం చూపవేలనే ?

శిలలలో మెడనా

['Madonna of the rocks' చిత్రం చూశాక]

నీలి నింగి, నీలి రాళ్ళు, నీలి నీరు -

జనన నిధన గహ్వరాలనుంచి ఉబికి ఒకే ఉనికి పెరియేరు :

ఇచట చరమ శతదళపు పరమ సుషమ

శాశ్వతంగా వికసిలి, విలసిలిన చోట,

పుష్పిత శిరీష మృదుల, పుష్కరాగ ప్రభా పటలి

హీరక నీర తరళ కాంతి :

ఒకే భవ్య, దివ్య జ్ఞాంతి :

నందన మన్మథ పరిమళాల, చిరు విసురుల చల్లనితోట :

సూర్య చంద్రుల, లక్షల నక్షత్రాల, స్వర్ణిమ జ్యోతిష్పథాన

కాలానలకీలల, బహుళ ప్రజ్వల దుల్కల రుధిరావభృథాన

ఆద్యంత విరహితగతిని భ్రమిస్తోంది విశ్వచక్రం -

రుజా జరా మరణాల భీకర శోక నరకభూతి మసిలా చిమ్మివేస్తూ,

నెత్తుటి ఉమ్మివేస్తూ :

ఎంత శోకం లోకంలో :

ఎంత చీకటి లోకపు ఆలోకంలో ?

కాని తల్లీ ! నీ నల్లని కురుల చాయ ముసిరిన చోట,

నీ చల్లని యూర్పుల తావి వినరిన చోట,

నీ చూపుల తెలికలువలు దయతో విరిసిన చోట,

ఇంచుక మచ్చిక నీడ !

పరులెరుగని పరిమళాల విరళపు జాడ :

లోకమంతా ఒకే మాత :

లోకమంతా ఒకే శిశువు :

కోటి కోటి రోజుల, చెంగలువల, కెందామరల విరితావుల

వింజామరల విసురుల ఉసురులోన ఒకే అశువు :

ఇచట ఈలోకంలో శోకంలో అంతా చలిస్తుంది ;

వగలై, దగలై, పెగలై జ్వలిస్తుంది :

చిటికెడు మసి చీకటిలో కలుస్తుంది !

రకరకాల వాహనాలు, రైళ్ళు, ఓడలు, విమానాలు,
అంతా ఎక్కడికో, పిల్లల్లా, మారాములు, గారాములు, ఆరాటాలు !
జీవితపు అంతులేని ఆవేదన, ఆందోళన, ఆర్భాటాలు, పోరాటాలు !
ఎక్కడికో పరుగులతో, నురుగులతో, తిముల, సొరల నోళ్ళలోకి !
ఉరుల, చెరల జైళ్ళలోకి !

తిరిగిరాని బాటలలో, చీటులలో !

సమాధుల, శ్మశానాల, కూలిన రాచరికాల కోటలలో !

రేబవళ్ళ నెత్తుటిమసి క్రక్కి క్రక్కి విశ్వచక్రం భ్రమిస్తోంది,

పూర్వ నిశ్చిత ప్రళయపథాన క్రమిస్తోంది !

ఎవ్వరూ మరలిరారు; అలా అలా పోతారు,

అలసి సొలసి నిశిలో నిదురపోతారు !

సంజమసకలో తల్లి ఒక్కతే వేచి ఉంటుంది,

చిరు అడుగుల నడి, నవ్వుల సందడి కలలు కంటుంది !

ఆ మొగాన, ఆ కరుణనయన యుగాన

జీవితపు అనంత సకలైశ్వర్యం, సౌందర్యం, సౌశీల్యం, వాత్సల్యం.

లోకంలో అలౌకికమైనదంతా

ఈ అస్పతంలో అమృతమైనదంతా.

శత శత గత శతాబ్దాల ధూళి ధూసర దుర్గతిలో

సకలోద్భూత భూతకోటి, దుస్థితిలో, దుర్మృతిలో

స్థితమైనది, ఋతమైనది, అమృతతులితమైనదంతా

ఆ మొగాన,

ఆ కరుణనయన యుగాన ;

లోకమంతా ఒకే మాత

లోకమంతా ఒకే శిశువు !

వియత్నామ్

భ్రాంతివలన శాంతి రాదు,

మిథ్యావిశ్రాంతివలన శాంతి రాదు.

[శాంతి క్రాంతివలన వస్తుంది,

నవయుగ సంక్రాంతివలన వస్తుంది.]

మెత్తని కుర్చీలపైన మేజా బల్లలపైన శాంతి పండదు,

“హిజ్ మాస్టర్స్ వాయిస్” ల చిలకపలుకులవలన శాంతి నిండదు,

శోణిత శోణ విశ్రాణ కృపాణాల

ధారాతీరాలపై శాంతి కాంతి తళతళ మెరుస్తుంది.

త్యాగుల నెత్తుటివాగుల తడిపిన మాగాణాల

మేలిమి రాజనాల వాసలుగా కురుస్తుంది,

శాంతి క్రాంతివలన వస్తుంది.

నవయుగ సంక్రాంతివలన వస్తుంది.

ఆసియా భూఖండపు గుండెలపుండు

సామ్రాజ్య విషవృక్షపు మేడిపండు

వియత్నామ్ ! వియత్నామ్ !

వ్యర్థ విచికిత్సలేని శత్రు చికిత్సకులు

గుండెల పుండును కోస్తున్నారు.

తెల్లవాని కల్లవాని సామ్రాజ్యాన్ని

చల్లగా వల్లకాటికి మోస్తున్నారు.

క్రాంతిని తెస్తున్నారు, శాంతిని కాస్తున్నారు.

ఆకలిచిచ్చు రగులుకొన్నది.

బౌద్ధభిక్షుల ఆత్మార్పణపు ఆరనిచిచ్చు రగులుకొన్నది.

విప్లవ ప్రతీకారపు తీరనిచిచ్చు రగులుకొన్నది.

ఆసియాలో, ఆఫ్రికాలో, లాటిన్ అమెరికాలో

అంతటా అనంత క్రాంతిజ్వాలలు రగులుకొన్నవి.

విమానాలు మిడుతల్లా కూలి రాలుతున్నవి.

ట్యాంకులు బింకం వదలి తోక రూడిస్తున్నవి.

మారణాయుధాల బారులు నీరు కారిపోతున్నవి.

శత్రువులు శలభాల్లా కాలి వారిపోతున్నారు

ఉత్తిచేతుల మిత్తవతో పోరే వీరులజూచి

మిత్తవకూడ సిగ్గుపడి దూరంగా పారుతున్నది.

తెల్లదొరలకు పట్టుకొన్న మనాది వియత్నామ్.

సామ్రాజ్యపు సైతానుకు సమాధి వియత్నామ్.

జనశక్తుల ఉదయానికి పునాది వియత్నామ్.

ప్రాచీ దిగ్విధువు నొసట

తీర్చిదిద్దిన విజయతిలకం వియత్నామ్.

స్ఫురణ

ఎప్పుడో ఒకప్పుడు, నేను వయసులో ఉన్నప్పుడు
ఎక్కడో ఒక కవిత చదివినట్లు గురుతు - అప్పుడు
భావం తెలియలేదు; కాని క్రమేణ గ్రహించాను;
తరంగాల తాడనలా అర్థోద్ధతి సహించాను.
పాటలోత్పల దళాల కాంతులు జారిన వేళ
నయన నీలిమలు కెంపిల జీరలు తేరిన వేళ
చయవరాతి నుదుటిపైన కలువ చెక్కిళ్ళుల రేకుల
తమస్వినీ నిశ్వాసాల, చల్లగ రాలే ఆకుల
గుసగుసలో పాపల పాలవాక కేరింతలలో
నిభృత హృదయరహస్యాల వింత వింత పుంతలలో
శవ వక్రధర స్మితిలోన చిర నిమీలిత నయనాల
ఛాయాచ్ఛాదిత మేధా బాధా గాఢా ప్రాక్తన వనాల,
సెలల వెలుగు పరుగులలో వెలుగు నగవు నురుగులలో
కోటి కిరణ వర్ణాశుల హరిధనువుల పరుగులలో
తొలివెలుగుల పులుగులలో మరుపుటరల ఎలుగులలో
ఆదిమ హింస్రారగాళి నిదురించే కలుగులలో
లేవక్కడ దయనాగుల శత శిరసులపై కిరణమణులు.
కోటి మృతక రహస్యాత్మల ప్రదీప్త నయనఘృణులు.
మనసులోని వేన వేల రేఖలలో చాయలలో
మెలమెల్లగ చెదరివున్న అర్థాలను చేర్చాను.
చివరికి ఒక స్ఫురణతోడ, ఒక దండగ కూర్చాను.
అర్థమొక మెరుపు, భావం శ్వేత నీల కాంతిధార
నేటికి విచ్చినది ఎలాగో నా జన్మాంధకార
నేనిక వెదుకను, నాకిది కడపటి స్ఫురణలో కాంతి,
జీవితపు చరమసీమలో ప్రసవించిన ప్రశాంతి.

సాంధ్యగీతిక

పడమట వాలుతోంది రవిబింబం.

వాడి మాడి వీడినది పోడుములు కలుషాలి ప్తం కిరణకదంబం.

వికల విహగ కలకంఠ నినాదం

చిలుకుతోంది ఇలపై అవసాదం.

శోకానికి స్వాగతశ్లోకంలా, ఘూకరవానికి లేదు విలంబం.

శిథిలహృదయ మందిరద్వారం కడ

నిరాలోకవేదికకు చేరబడి

రేయి గడప జూచే ఒంటరినిక నంటదు ప్రత్యాగమ సంరంభం.

పశ్చిమ గగన చితానల లేఖలు

రచించాయి నైశాగమ లేఖలు

సంధ్యా చరమఘోషలో రజనీ ప్రథమాంకానికలన విష్కంభం.

కీచుకీచుమని కీచురాళ్ళ రొద

చెబుతున్నది పుంతల వింతల సౌద

ఊరిచివర నొక పూరిగుడిసెలో రగిలిన దివ్యే రేయి కవలంబం.

?

వీరులు, నీలకంఠులు, మృత్యుంజయులు

వేదనల విషం త్రాగి జనతకు

మహితకు

సమతామృతం పంచుతారు

మృత్యువు వారికి వంగిచేస్తుంది జోహారు

వగవు వలదు

ప్రతి చెరి ఒక తిరుపతిగా

ప్రతి శిల ఒక తిరుమలగా

పూజించే రోజులు ముందున్నాయి !

(ఈకవిత పూర్తిపాఠం లభించలేదు. కీర్తికూడా ఏమిటో తెలియని
కారణంగా ప్రశ్నార్థకం ఉంచుతున్నాం.)

నరులారా!

నరులారా ! సోదరులారా !

భావి శాంతి సౌఖ్య శ్రీవరులారా !

మీబాధలు, తీక్షణాపజయగాథలు మరచిపోయి ఆలించండి,

నేను ఆలపించే ఈ నవమానవ విజయగీత.

నేటికి ఖేదం చాలించండి.

ఆకాశపు అందరాని మ్రానిపండ్లు చేతికి చేరువైన వేళ

మానవుడే పావనిగా దూరము నేరమైన వేళ

లక్షల నక్షత్రాల జరీవిరుల నల్లిన నీలాంబరము

వ్యాధోరస్కుడు, వృషస్కుండు, సాలప్రాంకుండు,

మానవుని మహాభుజల కలంకారమైన వేళ

మీ దైన్యం చాలించండి.

విజయుడు, నరుడు పూరించే వర్జన్య పాంచజన్య

ప్రతిఘోషల నాలించండి.

ఆశాంతాల ఊహాంతాల ప్రాంతంలో

అగణిత గ్రహాల, ఉపగ్రహాల అంతరాళధ్వంశంలో

అనంతాంతరిక్షంలో, జీవన పరమావధుల సమక్షంలో

గర్వంగా నిలచిన నరుడు సుపర్వులపై నవాలు చేస్తున్నాడు.

అమరుల కోటలోన పాగా వేస్తున్నాడు.

సోదరా ! చింతలేదు, ఏమాత్రం వింతకాదు.

మానవమేధా విజయపరంపరల కంతం లేదు.

హేజననీ!

జన జీవన జననీ! ప్రియ ధరణీ!

ధరణీ! జననీ!

నీ చిర హరితాంచలములు

చంచల మానవ శిశు తనూ ధూళి ధూసరములు.

నీ తైల పయోధరములు

సించిత మానవ దృగవారిజైర నిర్హరములు.

మమతా, సమతా, క్షమతా భరితా! మహితా జననీ!

నీ శ్వాసల మారుతములు

పంచును మా హృదిలో మంద గంధ శీకరములు.

నీ ఆశల కూజితములు

నించును మా శ్రుతిలో దివ్యగాన సుస్వరములు.

స్పర్శమాత్ర వికసితములు స్వప్నతతులు హే అవనీ!

నీ ఒడిలో యుగయుగములు

శాశ్వత సుస్థిర చిర సుప్తిమగ్న కాలగతులు

మారిన, ఆరిన జగములు

అగణిత జనపదములు, భాగ్యహీను లలకా నృపతులు

నీ చరమాశ్రయమున సుఖశయన మందరికి జననీ!

మానవాళ విలపించును

ఆకాశపుటంచుల మించిన అంచెల కలకై

మానవాస్త్రీ విలసిల్లును

నీ పంక సంకులాంకపు క్రొచ్చెలికల మొలకై

నీ పాంశుల పరిరంభణ మనివార్యము హే జననీ!

అదే జ్యోతి

అదే జ్యోతి వెలిగించుము దేవా :

ఇందు కిరణ మృదు మంద చరణముల

నందన వన మకరంద తుహినముల

గంధ శ్వసన స్వచ్ఛంద వ్యజనముల

ఏ ఆనందము జాలువారునో

అదే కాంతి కలిగించుము దేవా :

అదే జ్యోతి వెలిగించుము దేవా :

ప్రోద్ధత యుంఝా ప్రళయ తర్జనల

కృద్ధ జలధి సంక్షుబ్ధ గర్జనల

భంగ తురంగమఘేన సర్జనల

ఏ విలోల కల్లోలమాడునో

అదే జ్వాల రగిలించుము దేవా :

అదే జ్యోతి వెలిగించుము దేవా :

జనని నయనద్వయ నీల నలినముల

స్వప్న సఘన వన హరిత ప్థలినముల

శైశవ సుప్త స్మితాధర స్వనముల

ఏ దివ్యమృత మూటలూరునో

అదే శాంతి ప్రసరించుము దేవా :

అదే జ్యోతి వెలిగించుము దేవా :

అనిలతరంగం

క్షణభంగుర మనిల తరంగం
ఉత్తంగం అవిచల శృంగం
మృత్తిక బలవత్తర పాశం
ఉపహాసం స్వేచ్ఛాహాసం
సాంద్రం, భ్రమతంద్రాపటలం
నిశి జటాజూట మతి జటిలం.
సురసరికే తరుణోపాయం ?
ఎవ్వరు భగీరథుని సాయం ?
ఈ భీమ శ్యామలాకాశం
అటనే ఆలోకావాసం ?
చలద్రాంచల చలచదృశం,
అటనే దివ్యామర సదృశం ?
ఈ పాండుర శుష్క ధరాస్యం
జనిదాస్యపు పరమోదాస్యం
వరియించునచే మధులాస్యం ?
కురిపించునచే మృదుహాస్యం ?
ధూసర మీ డిగంతరాళం
మన్నికగల మాయాజాలం
సర్వగ్రాసనం ఈ కాలం
భవ సరోభరిత శైవాలం
ఈ గోచర గురు బ్రహ్మాండం
చైతన్యపు చిద్రిత భాండం
స్మృతి భావ శూన్య మస్తిష్కం
ఊసరం విరస పరిశుష్కం—
ఎక్కడ ఋతవేదపు ఋక్కులు ?
ఇవి అన్నీ గీతలు, చుక్కలు.
ఈ చవిటి చీకటుల లోకం

పండుతుందెలా ఆలోకం ?
 లయనిద్రల రుద్రావని ఇది
 పదముద్రల నిద్రావని ఇది.
 సొలసిన స్వప్నాలకు శయనం
 అలసిన అస్రాలకు ఆయనం.
 ఒకటే ద్రువమిక్కడ శోకం
 సంతత నవమిక్కడ శోకం,
 స్వరమొకటే రుద్రనోదారం
 లయ ఒకటే హాహాకారం.
 మారక తీరని దీ లోకం
 మారని దొక తీరని శోకం.
 హర్షం ? మిథ్యా సత్కూన్యం
 నింపదు తద్యానంతర దైన్యం
 పాపానికి జీవన మెక్కడ ?
 పతితాహల్యా వన మెక్కడ ?
 దేహపు చెరలో నరు డొంటిరి.
 క్రూరుడు కనుపించని కావరి.
 ఊపిరులే సంకెల లంకెలు
 చెర గడువును కొలిచే అంకెలు.
 దుర్గమ దిగంత ప్రాచీరం
 నిర్గమ దృగంత యురతీరం
 శ్రమసంగమ పారావారం
 తమసావృత మగమ మపారం.
 మణగే మిణుగురుల వివేకం
 వివరించిన త్రోవ లనేకం.
 తదుపరి సరిజూచిన హేతువు
 కూన్యంలో గతజల సేతువు
 మేధోజ్వల రోచిర్వీచులు
 కడకన్నీ మృషా మరీచులు.

వీడుకోలు

వీడుకోలు వేడుకలేని విశ్రాంతికి.

నిశ్చిత నిశ్చింత నిద్రలోని నిరపాయ మాయాశాంతికి

కానగల కబోది కనుల అర్థింలేని కృతకకాంతికి.

వీడుకోలును వేడుతున్నా.

ఇక్కడ ఉన్నన్ని నాళ్ళు —

తెలి వెలుగుల ఉలిపిరి జీలుగుపొరల అందాల్లో

విరి గోడల చెరసాలల ఉరితావుల బందాల్లో

మెరుగుపూత చిరునగవుల నెరనమ్మిన డెందాల్లో

బందీనై ఉన్నా లేనట్లున్నా.

పందలాగు కన్నా కననట్లున్నా.

వంతలేని వింతలేని కొంత బ్రతుకు

అర వలపుల కొర తలపుల పిరికి బ్రతుకు

చాలు చాలు — ఇంక చాలు ఈ మనుగడ

నేటితోటి శని విరగడ.

చిరిగిన తెరచాప గాని, విరిగిన చుక్కాని కాని

రానీ, రానీ పెనుతుపాను రాని.

చేర, రాని తీరం దూరాన గాని లేకపోని.

నడికడలిని పడవకొరకు పొంచి ఉన్న సుడులలోన

కానరాని ప్రవాహాల ప్రమాదాల వడులలో

అడుగడుగున చావు బ్రతుకు.

గడియ గడియ క్రొత్త జడువు.

ఇచ్చట ప్రాణి ఉనికి మృత్యుయందులో ఎగిరే ఎండుటాకు.

చండకాళి ప్రజ్ఞోపు పదతలాన శిశుశర్వరి పసిసారు.

ఎడతెగని కడలి హోరు — విడని చావు బ్రతుకు పోరు.]

ఉత్తేజం, ఉద్వేగం, ఆవేశం, ఆవేగం

ఇదే పుట్టుక — ఇదే చావు — ఇదే అచ్చమైన ఉనికి.

గాలిమూలులో పిలిచే జలకన్యల ఆహ్వానం.

అన్వేషణ

పెనుతుపాను చేతుల్లో చిక్కుకొన్న ఎండుటాకు
జీవితనదీ ప్రవాహాన పడిపోయే గడ్డిపోచ.
తన అగమ్యగోచరమౌ లజ్యానికి పయనించే
నా జీవిత శిథిలనౌక !

శాంతిలేదు క్షణమాత్రం నిలువలేదు అణుమాత్రం
జీవిత జ్వరపీడితమై ఉన్నాడవు అలలలోన
క్షణక్షణం మారుతోన్న పాడు పీడకలలలోన
పయనిస్తుం దెటనెటనో వెర్రి ఆశ ! ఏమిటికో !
ఈ విశాల జగతిలోన సుఖశాంతుల అన్వేషణ !
మృదుల కుసుమదళాల్లోన ప్రాతఃమలయ వాయువులో
లేటమంచు చుక్కల్లో హిమమండిత శిఖరాల్లో
వనపథాల జనపదాల శాంతికొరకు సుఖంకొరకు
వెదకి వెదకి వేసారిన నా జీవితయాత్రకు ఇక
అంత మెచట ? శాంతి ఎచట ?

ఓ దేవా ! ఓ బుద్ధా !
అర్థనిమీలితాలైన నీ కనురెప్పల్లోపల
శాంతిసాగరపు వేళలు ఉంటాయని ఒక ప్రతీతి !
విశ్వజలధి మథన జనిత జీవిత హాలాహలాన్ని
గళములో ఇముడ్చుకొన్న శాంతిలోన మునిగియున్న
ఓ దేవా ! నీలకంఠ !

ఆందోళిత విశ్వజలధిలో లేచిన తరంగాలు
నీ ప్రశాంతి పర్వతాన్ని దీకొని పడిపోతున్నాయ్ !
శత సహస్ర క్రందనాల బాష్పాకుల మేఘమాల
నీ హృదయపు ఆకసాన్ని సోకలేక పొట్టివాని
లా చేతులు జాస్తున్నది తన నిష్పలయత్నంలో !
ఎక్కడి దా అమరశాంతి ? ఎక్కడి దా అచలదీక్ష !
ఓ దేవా ! నీలకంఠ !

ఆ ప్రశాంతి సాగరాన్ని చేరుకొనే బాట ఏది ?
సుఖదుఖాల బాధలేని నిర్వాణపు త్రోవ ఏది ?
మా జీవితప్రవాహాల గమ్యమేది ? లక్ష్య మెచట ?

నీకోసం

నీ కోసం, నీ కోసం
సుప్త జీవితాబ్ధిలోన
నవజాగృతి బడబాగులు రగిలాయి
మానవ హృదయపు ప్రణాలు
కింకుక ప్రవాళద్యుతిలో వెలిగాయి
నీ కోసం, నీ కోసం
అంధకార జడహృదిలో
చైతన్యపు మధుకీలలు మండాయి
ఆకాశోద్యానంలో
పూచిన సుమాలు తారలు
నీ కోసం, నీ కోసం
పూర్వ దిశాఫాలంలో
కుంకుమ ప్రకాశధారలు నీ కోసం
నీ కోసం, నీ కోసం
ప్రపంచ ప్రాంగణంలో
జన సమూహ కలరావం
నీ కోసం సంఘర్షం
మానవ రక్తస్రావం
నీ కోసం, నీ కోసం
ఆనందలహరి గానం
ఉద్వేగపు పవమానం
ఆది విశ్వ కటిమేఖల
హిమ ప్రస్తర సంవృతాబ్ధి
నిద్రిత పరమాణు వితతి
మృత్యు శీతలత్వ వ్యాప్తి.
చిరునగవులు విరియించని
కాలుని భూ మేఘాల్లో

ప్రాణప్రద ప్రత్యూషగ
జీవితపు ప్రథమఘోషగ
ఉదయించిన నీ హాసం.

మా కోసం

సృష్టిని పుట్టించింది.

ఇప్పుడు మేము నీ కోసం

ప్రపంచాన్ని మారుస్తాం

దైన్యంగా విలపించే

జీవితాన్ని నీ కోసం

మళ్ళా నీ చిరునవ్వులు

కురిసేందుకు యోగ్యంగా చేస్తాం

శక్తిని పుట్టించలేని

రక్తిని కలిగించలేని

ఈ వంధ్యా జీవితాన్ని

మానవ ప్రేమార్థంగా చేస్తాం.

ఎవరో వస్తున్నారు

ఎవరో వస్తున్నారు —

ఎవరు వారు ?

అనంతాంధ్యావృత నిశీథ గర్భంలో వేదనలా
కుహూరహో నీహార నివ్వన నయన రోదనలా
గాలిలో జాలిలా
తేలి తేలి సోలి తూలి నేల రాతే ధూళిలా
దిశాంతాల అనంత కాంతార శకుంతాల
అస్ఫుట స్ఫురిత గళ కలరుతాల భవిష్య రహస్య వసంతాల
మస్పణ కుసుమ స్రజ రజఃపాళిలా విరాళిలా
గాలి వాయిదా పరిమళాల జాలులా జాలిలా

ఎవరో వస్తున్నారు :

నాకై తే తెలియదు కాని, ఎవరు వారు ?

అలసిన వాయిటాకుల, రాయిటాకులలోన గాలి

యుగయుగాల ఊడిగాల మ్రోడుల గోడుల ముసిరిన జాలి

దురాగత సాగరాల నిస్తండ్ర మండ్రఘోష

ఆదిమ తరంగాల తురంగాల ఫేనాచ్చన్న ఉద్ధత ఫేనోత్థిత హేష

దిశాంతాల నిశాంత తీర విస్తృత సంతమసాల స్వప్నోదంత కలరవాలు,

ఘూర్జితార్జవ గర్భంలో నిద్రిత విగతానాగత భవాలు

ఏదో ఒక అలజడిలా రిక్కల రెక్కల సవ్వడి, వడిగుర్రపు డెక్కల సడి

చీకటి ముసుగు రౌతులు, దూరాన కోట్లకొలది అడుగుల సందడి

నేనై తే ఎరుగను గాని ఎవరో వస్తున్నారు :

ఎవరు వారు ?

చీకటొకపే తేలుస్తుంది, చీకటి చీకటిలో కలుస్తుంది

చలిస్తుంది, జ్వలిస్తుంది, చీకటి చీకటిలో ఫలిస్తుంది

చీకటిలో చీకటిలా చలిస్తున్న నేను

నల్లని కాటుక సెగలా లోలోపల జ్వలిస్తున్న నేను

రాబోయే తుపాను సూచికలా

చీకటి ముసుగులో ప్రాకే విసూచికలా

అదృశ్య విషక్రిముల సంచలనం

చీకటి గాయాలలోన నల్లని క్రుళ్ళు మంటల ప్రజ్వలనం, సంక్రమణం

కుహేళికలో నెత్తుటి బ్రౌద్దు నాలుకలా, కాళికలా

ఎవరో వస్తున్నారు —

నేనై తే ఎరుగని కాని, ఎవరు వారు :

హోరున వీస్తున్నది గాలివాన

నిర్జన పురపీఠుల్లో
మరచిన మృతగాథల్లో
మానిన వ్రణబాధల్లో
స్మృతి కూరకరం తెలికిన విధాన
హోరున వీస్తున్నది గాలివాన.
జలజల రాలిన చినుకులు
వణికిన వెనుకటి కిమకల
కన్నీరుల తలమునుకలు;
శంకాపంకిల జీవితపథాన
హోరున వీస్తున్నది గాలివాన.
ఈ అజస్ర మహోధార
శోకాకుల వారిధార
పృథ్విని కనుచూపుమేర
క్రమ్మిన శీతలాలింగనాన
హోరున వీస్తున్నది గాలివాన.
జోరున పెరిగిన కెరటం
నావతెగిన గాలిపటం
చిరిగిన పుస్తకపు పుటం
తప్పేదెలాగు జీవితపు ఆన
హోరున వీస్తున్నది గాలివాన.
ఓ వ్యర్థ సాహసికుడా !
నడిసంద్రపు నావికుడా !
ఓ ఒంటరి మానవుడా !
నీపై పగబట్టిన గాలివాన
హోరున వీస్తున్నది మత్సరాన.
ఎక్కడ ఆశ్రయమిప్పుడు
భ్రమ ఆ తలుపుల చప్పుడు
వేచి విసిగి నీకై కొడి
గట్టిన దీపపు మసీలా జగాన
వీస్తున్నది చీకటి గాలివాన.

జయ 'దేవానాంప్రియ'

శాంతి సాగరోద్గత కౌస్తుభ ! జయ, జయ భవార్తవారుణ వలాళమా !
జయము కోటి శిశువుల ఆనందపు ప్రోజ్వల ముక్తామ్లాన హాసమా !
జయము హైమగిరి రజతశిఖరమున ప్రతిభాసించిన సూర్యకిరణమా !
నిరత ముఖరమై వర్షిల్లుము, ఓ నవయుగ వై తాళిక గాయనమా !
తావక మంగళమయ మార్గమ్మున పరచుకొనును అగణిత

దృక్ సుమములు,

సుమనస్సురభి రజోవాసితమగు ధౌత రజతగిరి ధూళి భ్రమములు.
రెక్కలుచాచిన శాంతివిహగమై నీ విమానమెగురును లోకముపై.
దాని చాయలో మానవులందరు నవ్యసృష్టి చేతురు శోకముపై.
రాష్ట్ర - వాద - గత రాగ - ద్వేషములకుమించి మానవమర్యాదలు
శస్త్ర యుక్తమింది లోకములు వినును అబలజీవుల పిరియాదులు.
రాష్ట్ర - పితృ - స్వపావళి నీ ఈ సుదృఢ హస్తములచే రూపొందును.
అఘానమ్మాదర్శము, ఆశల మొక్కవోని పదనులు వెలుగొందును.
కోటి కోటి మానవుల అర్చనల దీప్తినందు ఓ పుణ్యధామమా !
హే ! మధ్యమ ఋజుపంథాగ్రేసర ; ఏతైకా దక్షిణావామమా !
కోటి కోటి జతరానలార్చికా ! కోట్లకొలది అధరాల దాహమా
కోటి కోటి నయనాంబుజ విగళిత కరుణాశీతల వారిహవామా !
సమాశ్వస్త భీతావని జయహే ! సత్యాహింసల మంగళదూతా !
జంగమ సంగమ వల్లీన కృత భావి వర్తమానాంచిత భూతా !
మంగళమగు గావుత మార్గమున నీ అడుగుల సడిలో సంగీతం
మేలుకొలుపు రేతిరి కనురెప్పల క్రొవ్వెలుగుల క్రొంగ్రొత్త ప్రభాతం.
మరకత దూర్వాదల భూపితమై పచ్చపచ్చనగు ధరణీవక్షము.
గరళదగ్ధ హింసా శిలీముఖము నిత్య విఫలమగుగాత విలక్షణము.
భారత భువి ఛాత్రమగుట విరహిత సమ్రాట్టా ! జయ దేవానాం ప్రీయ !
తెరచిన విశ్వహృదయ దేహలిలో కాలిడిరమ్ము, శుభమ్మగు, జయ, జయ !

జనం గెలుస్తారు!

[విప్లవానికి దొడ్డిగుమ్మం లేదు,
అన్నా అది పాలకులు, రాజస్థాలకులు తెరిచేది కాదు.]
అమెరికాలో తిరిపెమెత్తుకొనేవారు,
అకలిగొన్న ప్రజల ఆర్తి తీర్చలేరు.
ఇన్నాళ్ళకు చెర తలుపులు తెరిచినవారు,
దీనుల దారిద్ర్యపు చెర తలుపులు తీయలేరు,
భారతదేశమనే చెర తలుపులు తీయలేరు.
అవి తెరవవలసినవారు,
జన నాయకులైన మీరు.
అధికార దురహంకారపు కంచుకోట బ్రద్దలుకొట్టి
మృత్యు శిఖర చరమాగ్రాన
రుధిరోజ్వల విజయధ్వజం ఎగురవేసి వచ్చినవారు
జన నాయకులైన మీరు !
మీకై వేచి ఉన్నది జనత,
మ్రోడుదారిలో గుండెల్లోన జీవం పొయ్యాలి మీరు.
ఆశాభావం పొయ్యాలి మీరు,
నిదురమత్తు వదలగొట్టి ముందుకు నడిపించాలి.
దుశ్శంకల సంకెలలను విడిపించాలి.
దెబ్బకు గాని దడవని దెయ్యాలను జడిపించాలి.
మీరు జైళ్ళలోన సుగ్గి మ్రగ్గిన రోజుల్లో
మిత్రవ ముగ్గులోన నిలచిన మొనగాళ్ళ మగటిమి
అగ్గిలాగు నిగ్గు తగ్గని రోజుల్లో
పిశాచాలు వేదాలు వల్లించాయి,
ఘూకాలు శ్లోకాలు చదివాయి,
కొంగలు దొంగజవం చేశాయి,
మొసళ్ళు కన్నీరు కార్చాయి,
నక్కలు వినయం చూపించాయి,

తోడేళ్ళు జాలి ఒలికించాయి.
 బోనులోన చిక్కిన సింహాలను చూసి
 గ్రామసింహాలు వెక్కిరించాయి.
 దేనిసీ మరువరాదు,
 ద్రోహానికి తలుపులు తెరువరాదు.

మా దండి ఫార్గే అల్లికలో
 మృత్యువు శాసనాలు లిఖిస్తోంది.
 గోడలమీద రాత కన్నులు గలవాళ్ళకు కనుపిస్తోంది.
 మీరు మీ నెత్తుటితో ద్రోహుల మరణశాసనం
 జనతా విజయశాసనం లిఖించారు.
 జనమే నిలుస్తారు.
 కడకు జనమే గెలుస్తారు.

చిన్ని చిన్ని చెరల తలుపులు తెరచారు,
 కాని భరతఖండమనే విస్తృత కారాగారపు తలుపులు తెరవాలి మీరు.
 విప్లవ శిల్పులుగా జీవంలేని శిలలకు జీవం పోసినవారు,
 కరడుకట్టిన గుండియలో భావం పోసినవారు
 శిలకొక నాలుకగా, తలకొక నాలుకగా,
 ప్రజాహృదయ నయగారా భీషణ ప్రళయ
 ఘోషల రావం పోసినవారు

మిత్తవ కంచుకోట బ్రద్దలుకొట్టి
 అధికార దురహంకార శిఖరాగ్రాన

రుధిరోజ్వల విజయధ్వజం ఎగురవేసి వచ్చారు.
 జన నాయకులు మీరు - ఇదే జనుల జోహారు.

సుగత స్తవము

బహుళ హింసా ప్రతప్త ప్రపంచపథము
పెదవి తడియారు, నాలుక పిడుచగట్టు
కాలు కాయమ్ము, మిరుమిట్లు కనుల గొలుపు
ఎండమావుల దగ తీరుచెటుల నొక్కొ.
దప్పిదీర్చుకో జూతుమా, దప్పి పెరుగు
తృప్తి కాశించినంత యత్నప్తి పొసగు
తప్త మానవ హృన్మరుతలము తాకి
పారునెన్నడు కరుణాచ్చ వారిధార :

చూడుమదే, భవాబ్ధి పొడసూపిన హాలహాలంపు కీల దో
గాడి విరూప కాల కటుకాంతుల నొందె సిశాంబరము, అ
ల్లాడెడు దిక్తటాల మృదులాన విలాసము లింకిపోయె ను
త్పీడిత భూతచేతముల భీతిని బాపెడి నాథుడెక్కడో ?
జ్వాలల బుట్టు దేహమిది జ్వాలల మెట్టును, మెట్టినంత నా
జ్వాలల గిట్టిపోవు, శిశువాదిగ జర్జర వృద్ధు దన్క నా
జ్వాలలు జుట్టియుండు, భవ జ్వాలల మాలిక నర్వజీవ సం
ఘాల కవార్య భూషణము, కాలని గ్రాసము కాని దెద్దియో :

ప్రాతరుదిత స్వర్ణధౌత కాంతుల వెన్న

రగులు సాయంకాల రక్తశిఖలు

ప్రౌఢాహ్న చండాతాప స్వచ్ఛ హృదియందు

ఇరవొందు నడిరేల ఇరుల కందు

మధుమాస సుధలీను మదిరగంధము దాగి

చనుదెంచు హేమంత జరత శ్రాంతి

క్షణదాక్షిణిక విలక్షణ దీప్తి చన్నంత

దట్టమౌ చీకట్ల చెట్టు చాయ

ముగ్ధ పిక కంఠమంతలో మూగబోవు

తలిరుటాకుల రసమేది ధరణి రాలు

నిన్న గెరలిన క్రొన్నన కన్నెలొక్క

నిశ్వసన మేని గాలులనించి చనవు.

తావుల దేలిపోయి చలితానిల పీచుల, రాలిపోవు నా
తావులఁ గన్న పూవులును, తావుల పూవుల వెన్నగులు పూ
దీవెలు వ్రాలి సోలి నలుదిక్కుల మోహ మహోగ్ర మేఘ గ
ర్జా వికటార్తి దక్క, గనజాలము జీవనబిందు వొక్కపేన్.
కాలవ్యాళ కరాళ పూతక్రతులచే కంపించు నీ విశ్వ మా
భీలజ్వాల నభంలిహోగ్ర రసనల్ పెల్లార్పు, కల్లోలి తో
త్రాలోద్దామ విభీమధూమ నిపతఛాయాక్త, భూమ్యాంబ రాం
దోలత్కళియ నీలదేహ రుచులన్ దోగాడు కాళిందినా.
చరణాక్రాంత ధరాభృదుద్ధత రజస్పందిగ్ధ దూర్వాక్షి భీ
కర వక్షస్థ నృముండహార వికటోద్భుద్ధోగ్ర రావార్త ది
క్కరి సంఘమ్ము, చలోద్భవ బాహుయుగళా ఘాతాధ్వస్రస్తోడ శీ
కర సంఘాతము, దిగ్భ్రమాభల నటత్కాలాగ్ని కాళీచ్ఛవిన్.
చిర ధూమాయిత విశ్వయష్టికిది ఉజ్జీవాగ్ని సంప్రీతి, సం
సరణాంభోనిధి గర్భశోక శతథా సంస్పృట సంఘాత వి
స్ఫురద్వేగ స్రవేగ రాగరుచితో పూరించు నాశాంతముల్
తరణోపాయము లేదు, లేదు తటమే, తథ్యమ్ము నర్తించెడున్.
దుస్తర రక్తవీచికల దూగెడు జీవిత భగ్నయానముల్
ధ్వస్త ప్రమోదవాటికలు త్రాగెడు తిక్త దివాంధ గానముల్
ప్రస్తరసౌధ గేహళులు రాగిలె ప్రార్థిత మస్తకా హతిన్
స్రస్త మనుష్య భాగ్యరవి క్రాగెడు స్వీయ మరీచికా చితిన్.

లోకాల శోకాల భీకరోద్రేకాలు

పోకార్చి సాకంగ బూను నెవడు

కాలకంఠుని బోలి కాలకూటము గ్రోలి

కాలిగోటను మీటు కాలు నెవడు

సందేహ సమ్మోహ మందేహ విద్రోహి

సందోహమున్ జెండు బిందు గెవడు

మసి జిందు నిసియందు దొసగొందు కసుగందు

దెసనిందు స్మితమందఁ దేర్పు నెవడు
 ఎవని పదధూళి సోకి రాలింతులగును
 హాసమరసిన హిమము జాహ్నవిగఁ బారు
 ఊర్పులెవని విభ్రాంతి మేఘోగ్ర పటలి
 జీర్ణ జడపర్ణముల కగు జీవ యుండు

అసహాయుండు మనుష్యుడీ జగతిఁ నైరాశ్యాంధ కూవస్తు దే
 దెస బోనేర్చును, జీవిత ప్రవహనార్తింబాయ నెట్టిచ్చటన్
 గృషియించున్ దనలోనఁ దాను, తలపై గోరంత కొండంతలై
 కసిఁ వీచు న్నిఖిలావహాపహములై కల్పాంత వాత్యాహతుల్.
 తాఁ సృష్టించిన శక్తులే తనుం పాతాళానికిన్ ద్రొక్కఁ దా
 నే సాహాయ్యము గోరు, నేపద సాన్నిధ్యముపేక్షించు, సం
 త్రాసా రావము ది క్తటాంతరములన్ రాపాడి ఏతెంచు, లో
 కేశ కూర శిలాహృదుద్గత చిశోక్తిర్జ్ఞాప్తహాసార్పటిన్.

దీనుల హీనధ్వానము
 వీనుల జొరరానిచోట, వేడ్కన్ సౌఖ్య
 సీనుండై ఏ సూనరి
 ఈ నరుల దురంతబాధ లింపుగ గ్రోలున్.

ఒకే సత్యం

సర్వమసత్యం, ఒకటే సత్యం
 ఎల్లబాటలూ వల్లకాటికే,
 ఓటమి తథ్యం, ఓటమి సత్యం
 అన్ని పాటులూ భంగపాటుకే.

ఆవాహన

లేవయ్యా ! నవకవీ ! యవకవీ !

సమతా దీక్షావర భైరవాహన సంరంభ సంభవకవీ !

సంజీవన ప్రణవకవీ ! భీషణ న్యాయాశని గర్జనా విభవకవీ !

తరుణారుణ బల రుధిరాసవకవీ ! నవకవీ లేవయ్యా ! లే !

శాశ్వత స్వాతంత్ర్య స్వప్నద్రష్టా !

వాస్తవ వ్యవహార విశ్వస్రష్టా !

దుష్టశక్తులు చెలరేగాయి

వ్యుష్టిని సమష్టి పిలుస్తోంది లేవయ్యా ! లే !

ఎన్నాళ్ళు దాచుకొంటుంది ఉష్ణవక్షి శిరస్సు ?

ఎన్నాళ్ళు చేస్తాడయ్యా ఒకమేని తపస్సు ?

ఎన్నాళ్ళు గోళ్లు గిల్లుకొంటూ కూచోవడమిక ?

ఊరక వాపోవడమిక ?

అటుచూడు మరల నరకపు

మరకల చీకటిచెర మరతలుపులు కిరుకిరుమంటున్నయ్యే.

అటుచూడు మరల పొగలో.

క్రూరజంతువుల బారులు గుర్రగుర్రమంటున్నయ్యే.

ఇనువరజనులా రాలే మలినంజ మంచుపొగలో

నైరాశ్యం గిట్టినప్పటికిని ఆశ పుట్టని ఈ వెలుగులేని సెగలో

నింగి గుండెల పొంగిన కండరాల్లో ప్రేమల నేలమాళిగలో

గణగణా, గణగణా, మ్రోగుతోంది గంట

భుగభుగా, ధగధగా, రేగుతోంది మంట

కోతకు వచ్చిందయ్యా పాపాలపంట.

గాండీవపు నారి సారింఛు, పూరింఛు పాంచజన్యం

గర్జన్య పర్జన్యంలా మేల్కొంటుంది జనసైన్యం

గడగడ హడలుతోంది దౌర్జన్యం, విడిపోతోంది మడికట్టిన దైన్యం.

ఎక్కడున్నారు కవులు, రచయితలు, మేధావులు, బుద్ధిజీవులు

బూజుపట్టిన గ్రంథాలయాల గనుల్లో, పరిశోధనశాలల్లో

పత్రికల ఆఫీసుల్లో, నాటక, సంగీత, నర్తనశాలల్లో
 ఊహాస్మరణ శక్తుల అంతులేని చేలల్లో ఒంటరిసేద్యం చేస్తూ
 సత్యసౌందర్యాల శైవ నైవేద్యం మోస్తూ, ఎక్కడున్నారు ?
 బయటకు రండి ! ముందుకు రండి ! విస్తృత వసుధ మీదకు.
 ఇంటికి నిప్పంటుకొంది, తరతరాల పంటకు నిప్పంటుకొంది.
 గంట మ్రోగుతోంది, మంట రేగుతోంది.
 ద్రోహానికి, సందేహానికి, మాయామోహానికి తావులేదు
 సత్యప్రవాహానికి, మానవస్నేహానికి, స్వాతంత్ర్యప్రవాహానికి చావులేదు.
 ముందుకు రండి, కార్మికులు, కర్షకులు.
 నకించనులు, క్షుధాధనులు, వ్యధాఖనులు
 దినదినగండంగా అఖండ భూఖండంమీద
 గనుల్లో, వనుల్లో రకరకాల పనుల్లో
 వెచ్చని ఎడారుల్లో, పచ్చని మైదానాల్లో
 కొండల్లో, లోయల్లో, అసంఖ్య జనపదాల
 నరసాగర సరినిర్ణయ పరితటాల, లక్షలకొలది, కోట్లకొలది
 నల్లవారు, తెల్లవారు, పచ్చవారు, రంగురంగులవారు.
 దేశభాషల, వేషభాషల జాతుల మతాల మిథ్యా వివక్షతలు
 కల్పితపు సరిహద్దుల ముళ్ళకంచెలు, గళ్ళ తడికెలు దాటి
 అజ్ఞానాంధ స్వార్థ ద్వంద్వపు దుర్గంధిత బంధనాల నధిగమించి
 శ్రమించి, విక్రమించి వామన చరణాల్లా
 భూమిని ఆక్రమించి, మించి, ముందుకు రండి
 ప్రళయ పయోధి నాశ్లేషించి ఘోషించే
 ప్రభంజన సంజనిత పయోధరయోధుల్లా
 శాబక సంరక్షణాసన్నద్ధ వ్యాఘ్రులూ, కృద్ధాత్యుగ్ర పాశుపత శరాగ్రులూ
 బ్రహ్మాండాన్ని వజ్రమండల పరిధిని పరివేష్టించే
 మణిమండిత కోటికోటి కాల ఫణజాలంతో విద్యుచ్ఛటలు సృష్టించే
 మదోన్మత్త నర్తనమగ్న మహాఫణిలా,

దావా దందహ్యమాన వనిలా, తరణిలా

ముందుకు రండి, మండించండి, లెండి, నడవండి !

జనం, జనం, మహాజనం

కనులపండువు, వీనులవిందు, విశ్వరూప సందర్శనం

ఎటుచూస్తే అటే తలలు

ఎటుచూస్తే అటే అలలు

జ్ఞానలుగా, మాలలుగా హేళాభర భేళనతో

ఒడ్డులొరసి పారుతున్న మహాప్రవాహంలా

అనితరసాధ్య సాహసంతో అవిచ్ఛేద్యవ్యాహంలా

ముందుకురండి కమ్ముకోండి మిడతలదండులా భూమినంత.

నర్మాయామిని

మేఘాల మోహాలు ముసురుకొను నీరేయి

వీడి క్రొమ్ముడి చెదిరి క్రమ్ముకొన్నవి కురులు

నల్లత్రాచుల వోలె ఒల్లమాలిన ఇరులు

చూపులందని పొరల చీల్చి మూగిన మరులు

ప్రాత తలపులు గుబులుకొన్నవీ పయ్యెదల

ఊర్పు తావులు కొనరి విసిరి చను నీరేయి,

మేఘాల మోహాలు ముసురుకొను నీరేయి.

అకాశదీపాలు ఆరిపోతున్నాయి

తెగిన ముత్తైపునరులు జారిపోతున్నాయి

రేగనుల నీలాలు కారిపోతున్నాయి

దెసల చెక్కిలినంటి కారుకాటుక చాయ

నొసటి వ్రాతలు చెరిగి చెమరుకొను నీరేయి.

మేఘాల మోహాలు ముసురుకొను నీరేయి.

మెరుపు మెరిసినచోట తెరచి మూసిన తలుపు

చిమ్మచీకటి బాట చేరనీయదు మలుపు

ఈరేయి మీటినది ఏనాటిదో పిలుపు

మతుల తీగెల నూపి, స్మృతుల గాయము రేపి

వెతల క్రొంజిపురులను పసరుకొను నీరేయి.

మేఘాల మోహాలు ముసురుకొను నీరేయి.

జ్యోతి!

జయము నీకు ఓ జీవజ్యోతి!
అంధకారబంధుర భవవథమున
అరుణకిరణ తోరణయుత రథమున

వడివడిగా పరుగిడి యరుదెంచెడి

దివ్యజ్యోతి! భవజ్యోతి!

సమన తిమిర ఘన ఘటా పటలమున
విష కలుషావిల నై శ నిటలమున

కాంచన కాంతితిలకమై భాసిలు

శైవజ్యోతి! జీవజ్యోతి!

జనగణ ఉషస్సు మనసాసనమున
మధుర మదాస్వాదన వ్యసనమున

మైమరచిన హేమ భ్రమరమ్మగు

భావజ్యోతి! జీవజ్యోతి!

తావక హసన పరవశాఖిల భువి
భువనమోహనము నీ దివ్యచ్ఛవి

తద్వాకర్షణము అనివార్యము ఓ

రమ్యజ్యోతి! భర్మజ్యోతి!

విలసిల్లుము మా హృదయేందిరపై
దినదిన నవనూతన సుందరిపై

జన నందన వందనములు నీవే

పూతజ్యోతి! ధౌతజ్యోతి!

జయము నీకు ఓ జీవజ్యోతి!

నాకు చావులేదు

మృత్యువును చూసి కాదు నేను, జీవితాన్ని చూసి జంకుతున్నాను
హంతకుని కత్తి చూసి కాదు, కనుల ద్వేషం చూసి గొంతుతున్నాను
మనసులోని క్రౌర్యం చూసి జంకుతున్నాను.

గుప్పెడు పచ్చిలోన మృత్యువుంది

పిడికెడు బూదిలోన మృత్యువుంది

రక్తమాంసముల దేహపు అణువణువున, కణకణాన,

క్షణక్షణాన మృత్యువుంది.

చూపులోన రూపులోన, మరుడుచేయు తూపులోన

ప్రీతిలోన భీతిలోన, పుణ్యప్రసవ గీతిలోన మృత్యువుంది.

ప్రవృత్తిలో పురుగులాగు

తీయని తెలివవుల్లో నురుగులాగు మృత్యువుంది.

మృత్యువు లేనిచోటు చెప్పు, మనకచట ఉనికి ఏర్పరుస్తాను.

పారిజాతపు పూవులు చల్లి స్వర్గం సృష్టిస్తాను.

నేస్తం : నేను ప్రతిక్షణం మృత్యువుతో పరియాచికలాడుతూనే ఉన్నాను

జీవితపు పణమొడ్డి పాచికలాడుతూనే ఉన్నాను.

కాని మృత్యువు ప్రతిక్షణం ఓడిపోతూ ఉంది.

నన్ను వీడిపోతూ ఉంది.

నా శిలువ నేనే మోస్తున్నాను.

వదికుని వేయికనులతో వెదుకుతూ వస్తున్నాను.

భీష్మునిలా నా మరణ రహస్యాన్ని నేనే వెల్లడిస్తున్నాను.

ఉత్తరాయణం కొరకు స్వేచ్ఛామరణం కొరకు ఎదురుచూస్తున్నాను.

మరణాన్ని చూసి నాకు భయమెందుకు ?

తెరచిన చెరతలుపు వంటిది మరణం

విసిగిన బాటకు క్రొత్తమలుపు వంటిది మరణం

దూరపు వలపుపిలుపు వంటిది మరణం

అయినా ఒకటి చెబుతున్నాను. విను — నాకు చావులేదు.
నే సృజించిన అనంతజీవన వసంతవనంలోన చావుకు తావులేదు.
నేను మానవుణ్ణి.

ప్రాణదాత్రి. పుణ్యదాత్రి కనకగర్భ సముద్భవుణ్ణి.

వేదనాగ్ని సంభవుణ్ణి, భవుణ్ణి
నిత్య పునర్నవుణ్ణి, మానవుణ్ణి
నాకు చావులేదు.

బ్రహ్మాండపు పురిటిగదిలో కెవ్వమనే పసిపిడుపు వినిపించినంతవరకు
బాలింతల చెక్కులపై పచ్చనిచేల పసిమి మిసిమి కనిపించినంతవరకు
ప్రణయ మహావాహినులు ప్రియసాగర పరిణయానికి

పరుగులిడినంతవరకు

మరణ కాళియ ఫణాగ్రాల గోపాలుని పద నఖ స్మితి

మెరుగులిడినంతవరకు

క్రౌంజివురు టాకులపైన సంజల పసిడి లే ఎండలు

తళతళమనినంతవరకు

నీటిలోన రూపుచూసి మురిసే కిరణాల కనులు మిలమిలమనినంతవరకు
విలయ ఝంఝూ విజృంభిత మహాసింధుతీరాన

అడుకొనే పసిపాపల కేరింతలు, చప్పట్లు వినిపించినంతవరకు

జీవన శోకాశ్రు ప్రఖర నిర్ఘ్రాల మేలమాడే రుచిర మరణ మందస్మితి

భూ దివాలకు భవ్య శక్రచాపసేతువు వెలయించినంతవరకు

నాకు చావులేదు

నేను మృత్యుంజయుణ్ణి

మా న వు ణ్ణి.

అనువాదాలు

(వివిధ భాషలనుంచి)

ఊరుము చెప్పినది

(టి. యస్. ఇలియట్ వ్రాసిన 'వేస్ట్ లేండ్' చివరి భాగానికి అనువాదం)

చెమర్చిన మొగాలపైన కాగడాల అరుణకాంతి
ఉద్యానవనాల్లోని హైమాహత ప్రశాంతి.
శిలాప్రాంతాల యమయాతన,
అరుపులు, కేకలు, అరణ్యరోదన,
చెరసాల, రాచనగరు, ప్రతిధ్వనులు
సుదూర శైలశ్రేణిపై ప్రథమమేఘగర్జన
బ్రతికిఉన్నవాడాతడు చనిపోయాడు
బ్రతికిఉన్నవాళ్ళం మనం చనిపోతున్నాం
కొంచెం ఓరిమితో.

*

ఇక్కడ త్రాగేందుకు నీళ్ళేవి బండరాళ్ళు,
కటికరాళ్ళు, నీరెక్కడ, ఇసుకత్రోవ
పర్వతాలపై చుట్టుక ప్రాకే త్రోవ
కుష్క, ముష్కర, శిలాసంకట శైలశ్రేణి
నీరుంటే సేద తీరేవాళ్ళం త్రాగి,
బండలపై ఆలోచించటమెలా ఆగి ?
తడియారిన చెమట, ఇసుకలో కూరుకుపోయే కాళ్ళు.
నీరుంటేనా ? ఆహా ! బండరాళ్ళు !
ఉమియలేని పిప్పివండ్ల గిరిముఖ మృతగహ్వరమిది !
కూర్చునేందుకు, ఇంచుక విశ్రమించేందు కెక్కడ వ్యవధి ?
పర్వతాలలో ప్రశాంతి కూడా లేదు.
పరిశుష్కవిఫల వంధ్యా మేఘగర్జన, వర్షపుజ్జాడ లేదు.
కొండలలో ఏకాంతం కూడా లేదు.
పగిలిన, నెగిలిన మట్టిఇళ్ళ బొరియల్లోంచి
కరువబోతయే ఎర్రమూతులు కోవంతో పెక్కిరించి.

*

IV

ఈ బండరాళ్ళుకాక నీళ్ళుంటే

ఈ బండరాళ్ళున్నా నీళ్ళుంటే

నీరు ! నీరు !

ఒక నెలయేరు !

రాళ్ళమధ్య

చిన్న దొరవు !

జల జల జల నీరుపారే శబ్దమున్నా

ఎండుగడ్డి గలగల, కీటక క్రేంకారం కాక

రాళ్ళమధ్య నీరుజారే శబ్దమున్నా !

దేవదారు చెట్ల మధ్య జలపక్షిల

కుహూ, కుహూ, కుహూ, కుహూ కూడితాలున్నా బావుండేది ?

కాని ఎక్కడ ? నీరెక్కడ ?

*

నీప్రక్కను నడుస్తూ డెల్లప్పుడు; ఎవ్వడా మూడోవాడు ?

నీవు నేను మాత్రముంటాం, నేలెక్కవేసినపుడు

కాని శ్వేతమార్గంమీద ముందుకు చూసినపుడు

నీప్రక్కను నడుస్తూ డెల్లప్పుడు ఇంకొక్కడు;

బూదిరంగు దుప్పటిలో ముసుగువేసుకు ప్రాకుతూ

ఆడదో, మగవాడో తెలియదుకాని,

ఎవరది నీకావలప్రక్క ?

*

ఎత్తుగా గాలిలో ఏమిటా మహాశబ్దం ?

మాతృగర్భ శోకాల కలవరం !

ఎవ్వరా ముసుగు రౌతులు గుంపులు గుంపులుగా

అంతులేని మైదానాల్లో,

పరిశుష్క క్షితిజమాత్ర పరివేష్టిత

విదీర్ణ వసుధావక్షంపై పడి లేస్తూ పోతున్నారు ఎవరువారు ?

ఏమిటా మహానగరం కొండలపైన ?

పగుళ్ళు, మరమ్మతులు

విసీలవాయువులో విస్ఫోటాలు.

వతనోన్ముఖ గోపరాలు
ఎరుషలేము, ఏథెన్సు, అలెగ్జాండ్రీయా
వియన్నా, లండన్.

మిథ్య.
ఒకశ్రీ తన సుదీర్ఘ శ్యామల కుంతలాలు గట్టిగా లాగిపట్టి
ఆ తంత్రులపై రహస్య సంగీతం పలికించింది.
నీలి వెలుగులో పాపల ముఖాల గబ్బిలాలు
ఈలవేసి రెక్క లల్లార్చినవి.
తలక్రిందులుగా క్రిందకు ప్రాకినాయి నల్లని గోడలపై.
గాలిలో తలక్రిందులైనాయి శిఖరాలు
కాలాన్ని సూచించిన జ్ఞాపకాల మంటలు మ్రోగిపో :
ఎండిన తోట్లలోంచి, పాడునూతుల్లోంచి
పాడినాయి కంఠాలు.

*

కొండలమధ్య ఈ మురుగు బొరియలోన
పేల వెన్నెల, పాడుతున్న గడ్డిదుబ్బులు
శిథిల సమాధులమీద గుడిదగ్గర
(అక్కడొక పాడుబడిన గుడిఉన్నది.)
గాలిమాత్రం నివసిస్తున్నది.
ఆగుడికి కిటికీలేవు, తలుపులు ఊగుతున్నవి.
ఎండుతెముక లెవరినేమీ చేయలేవు.
కప్పుపైన గుంజపైన
కోడిపుంజు మాత్రమొకటి నిలుచున్నది.
“కొక్కొక్కొక్కో, కొక్కొక్కొక్కో !”
మెరుపుల కాంతిలోన, అప్పుడొక తేమ గాలి
తెచ్చింది వర్షాన్ని.
లోతుకుపోయినది గంగ, వాడుటాకులు
వేచియున్నవి వర్షంకొరకు; ఈలోపున
సుదూర హిమవత్ పర్వతంపైన
కారునల్లని మేఘాలు ప్రోగై నయ్ :

మహావనం పొంచియున్నది నిశ్శబ్దపు చీకాకున.

అప్పుడు పలికింది ఉరుము.

ద.

దత్తా ! ఏమిచ్చాం మనం ?

నేస్తం, నాహృదయ రక్త సంచలనం.

ఒక్క క్షణపు ఆత్మార్పణలోనున్న సాహసాన్ని

ఒకయుగపు వివేకమైనా మరలించలేదయ్యా !

దీనివలన, దీనివలనే బ్రతికాం మనం

కాని ఇది మన మృత్యుగాథల్లో

మేలుచేసే సాలీడు అలంకరించిన జ్ఞాపకాల్లో

మనభాళీ గదుల్లో, బక్కపలుచటి న్యాయవాది

పగులగొట్టే సీళ్ళల్లో, పొందబడదు.

ద.

దయాధ్వం. ఒక్కసారి విన్నా నేను తాళంచెవి

తాళంలో తిరగటం, ఒకేసారి.

అందరం తాళంచెవిని గురించి ఆలోచిస్తాం;

ఒక్కొక్కడు తనచెరలో.

నిర్ధారణ పరుస్తాడు ఆలోచనద్వారానే,

ఒక్కొక్కడు ఒక్కచెరను.

రాత్రిపూటమాత్రమే గాలిలో గుసగుసలు

ఒక్కక్షణం మేల్కొలుపుతాయి భగ్నుకారి యోలెనెస్సు,

ద.

దమయతా !

తెరచాపల తెడ్లసంగతి తెలిసిన హస్తాలు

చెప్పినమాట వింటున్నది పడవ సంతోషంగా,

వ్రశాంత సముద్రంలో. ఆహ్వాన మందినపుడు

సీహృదయంకూడా సంతోషంగా

చెప్పినమాట వినేదిగదా? అదుపుగల

చేతులకు ఆజ్ఞానువర్తినిగా స్పందిస్తూ.

ఓడ్డున కూర్చున్నాను చేపలు పట్టుకొంటూ,

నా వెనుక ఎండిన మైదానం

ఇక నారాజ్యాలను చక్కదిద్దుకొనేదా ?

లండన్ వంటెన పడిపోతోంది; పడిపోతోంది ! పడిపోతోంది !

ఈతునకలు దరిజేర్చానా ధ్వంసంతో పోరి;

ఇంకేం, నేను నీకు సరిపోతా ! హిరోనెమోకు మళ్ళీ పిచ్చెత్తిందట.

దత్తా. దయాధ్వం, దమయతా.

శాంతిః, శాంతిః, శాంతిః !

చీకటి

(టి.యస్. ఇలియట్ వ్రాసిన 'ఈస్ట్ కోకోర్'లో మూడవభాగం)

ఓహో! చీకటి, చీకటి, చీకటి, అంతా పోతున్నారు చీకటిలోకి
గ్రహాంతర శూన్యంలోకి; శూన్యం కలుస్తోంది శూన్యంలో.
పరిశ్రమల కప్తానులు, బ్యాంకర్లు, ప్రముఖ సారస్వత సేవకులు
అధికారులు, రాజకీయ ధురంధరులు, పోషకులు, మహారాజపోషకులు
భ్యాతి నొందిన ఉద్యోగులు, అనేక సమితుల అధ్యక్షులు
పరిశ్రమల ప్రభువులు, చిన్న కాంట్రాక్టర్లు అంతా నడుస్తున్నారు చీకటిలోకి.
చీకటిలో మాయమౌతారు సూర్యచంద్రులు, కుప్పావారి పంచాంగం
ప్లాక్ ఎక్స్‌జుంజి గజెట్, నిర్దేశకుల విద్వేషిని అన్నీ చీకటిలోకి.
చల్లబడిన ఇంద్రియజ్ఞానం, పోయిన కర్మప్రేరణ
మనం కూడా పోతాము వారితోబాటు, మాటల్లేని దహనసంస్కారానికి.
కాని అది ఎవరి దహనం కాదు, దహనం చెయ్యటాని కెవరాలేరు,
నేను నా ఆత్మతో అన్నాను—కదలకు! చీకటిని రానివ్వు నీ మీదకు,
ఆ చీకటి భగవంతునిదొతుంది—నాటక భవనంలో
దీపాలారేస్తారు దృశ్యం మార్చటానికి, రెక్కలల్లాచిన
రిక్తరావంతో, చీకటిలో చీకటుల కదలికలా.
మనకు తెలుసునవుడు, ఆ కొండలూ, ఆ చెట్లూ, ఆ సుదూర దృశ్యాలూ
ఆ భవ్యభవన సముఖ భాగాలూ, అన్నీ మడచి తీసుకెళ్తున్నారని
లేక భూగర్భ సౌరంగంలో రైలు రెండు స్టేషన్లమధ్య మరీ ఆగినవుడు
సంభాషణ సాగి సాగి నిశ్శబ్దంలో చెరగిపోతుంది. ప్రతి ముఖంలో నీకు
మానసిక శూన్యం పెరిగి, ఆలోచించటాని కేమీ లేదనే
భీతి మాత్రం కనిపిస్తుంది.

లేక మత్తు ఇచ్చినవుడు మనస్సు చేతనమైనా,

శూన్యంలో చేతనమై ఉన్నట్టుల.

నేను నా ఆత్మతో అన్నాను—కదలకు, వేచియుండు, ఆశ లేకుండానే

ఎందుకంటే, ఆశించదగనిదాని యందుంటుంది ఆశ;

వేచి ఉండు ప్రేమ లేకుండానే.

ఎందుకంటే ప్రేమించదగనిదాని యందుంటుంది ప్రేమ;

ఇంకా విశ్వాస మొకటి ఉంది కాని,

విశ్వాసం, ప్రేమ, ఆశ, అన్నీ వేచి ఉన్నాయి.

ఆలోచన లేకుండా వేచి ఉండు. ఆలోచన కొర కింకా

సిద్ధంగా లేవు నీవు.

అందువలన చీకటి వెలుగుతుంది నీ కొరకు; నాట్యమౌతుంది నిశ్చలత.

పారే నెలవళ్ళ గునగునలు, శిశిర శంపాలతలు,

అదృశ్య వనమూలికలు, అడవి గంగరేగులు,

పూలతోటల పకవకలు. అత్యంతికానంద ప్రతిధ్వనులు.

పోగొట్టుకొన్నది కాదు, కావలసినది, వ్రేలెత్తి చూపుతున్నది

జీవన మరణాల ఆవేదన కేసి.

నీవంటావు నే నిదివరకు

చెప్పినదే మళ్ళ చెబుతున్నానని, మరోసారి చెబుతా విను :

చెప్పేదా మరోసారి? అక్కడకు వెళ్ళటానికి,

నీవున్న చోట చేరటానికి, నీవు లేని చోటునుంచి వెళ్ళటానికి

ఆనందంలేని త్రోవను వెళ్ళాలయ్యా నీవు :

నీ వెరిగియుండని దాన్ని చేరుకోవటానికి

అజ్ఞానమున్న త్రోవను వెళ్ళాలయ్యా నీవు :

నీవు కలిగియుండనిదాని కలిమి కలిగేందుకు

లేమి ఉన్న త్రోవను వెళ్ళాలయ్యా నీవు :

నీవై యుండని దాన్ని చేరుకొనేందుకుగాను

నీవు లేని త్రోవను వెళ్ళాలయ్యా నీవు :

నీవు ఎరుగని దేదో, అదే నీవు ఎరిగినది.

నీకు ఉన్న దేదో, అదే నీకు లేనిది.

నీ వెక్కడ ఉన్నావో, అక్కడే నీవు లేనిది.

యాత్రికులకు ఒకమాట

(టి.యస్. ఇలియట్ వ్రాసిన 'డై' సేల్వేజన్'లో మూడవభాగం)

కర్మణ్యే వాధికారస్తే, మా ఫలేషు కదాచన--(గీత)

ఆలోచిస్తున్నాను కృష్ణుడన్నదానికి అర్థం ఇదేనా అని
అనేక విషయాలా లేక అనేక విధాల విషయం అదేనా అని
భవిష్యత్తు చెరిగిపోయిన పాటయని, పాటలమని, పన్నీటిజల్లు అని
తెరువని పుస్తకపు పసుపు పచ్చని పుటల్లో మూసియున్నదని
ఆరాటపడటానికింకా ఇచట లేనివారి తీరనికోర్కెల ఆరాటమని.

అనుకొంటున్నాను, ఊర్ధ్వయానం, అధోయానం ఒకటేనని,
పురోగమనం, తిరోగమనం ఒకటేనని.

భరించటం కష్టమే కాని ఇది మాత్రం నిజం.

కాలం గాయాలు మాన్పలేదు, గాయపడిన వాడిక్కడ ఉండడు గనుక.

బండి బయలుదేరినపుడు యాత్రికులు కూర్చుంటారు

పళ్ళతో, పత్రికలతో, ఉత్తరాలతో

(వారిని సాగనంపటాని కొచ్చినవారు అప్పటికి వెళ్ళిపోయి ఉంటారు)

వారి ముఖాలు బిగువు నడలుతాయి విచారం తగ్గి

భారం వదలి, గడచే గంటల నిద్రా సంగీతంలో

ముందుకు సాగండి, యాత్రికులారా! గతాన్ని తప్పించుకొని

భిన్న జీవితాల్లోకో, భవిష్యత్తులోకో కాదు ;

స్టేషన్ నుంచి బయలుదేరినవాళ్ళు కాదు మీరు,

ముడుచుకొనే పట్టాలు, ఒకటొకటి జారిపోతూ

ఏదో ఒక గమ్యాన్ని చేరుకొనేవాళ్ళు కాదు మీరు.

మంద్రధ్వనితో బయలుదేరిన ఓడ డెక్ మీద నిలబడి

చీలిన కడలినీళ్ళు కలుసుకోవటం చూస్తూ

గతం గతించిందని కానీ, భవిష్యత్తు మీ ముందు ద్వారంలా

తెరుచుకొన్నదని కానీ, ఆలోచించ వలనుపడదు.

రాత్రిపూట చీకటిపడిన తరువాత
 తెరచాపల త్రాళ్ళనుంచి, గాలినుంచి
 ఒక కంఠం వినవస్తుంది (భాషకాని భాషలో శ్రుతులుకాని శ్రుతులకు,
 కాలశంఖ కలరవంలా)

యాత్రలు చేస్తున్నామని అనుకొంటున్న మీరు
 ఓడలోంచి దిగేవారు కారు మీరు :
 ఇక్కడ కడలికట్టల రెంటి నడుమ
 కాల తిరోగ్రహణంలో, భూతభవిష్యత్తులను
 యోచించండి మీరు సమభావంతో.
 క్రియా నిష్క్రియతలు స్పృశించని ఈ క్షణాన
 ఈ ఒక్క విషయం మాత్రం గ్రహించండి మీరు —
 'మానవ మృత్యుక్షణాన మనస్సు ఏ ప్రాణక్షేత్రమందు
 లగ్నమై ఉంటుందో' — ఆ ఒక్క కర్మ మాత్రం
 (ప్రతిక్షణం మానవుని మృత్యుక్షణమే.)
 ఫలిస్తుంది తదితరుల జీవితాల్లో.
 అందువల్ల ఆశించకండి. కర్మఫలం
 ముందుకు సాగండి,

యాత్రికులు : నావికులు :
 ఈ రేవు కొచ్చినవారు,
 తరంగాల విచారణకూ, సాగరుని తీర్పుకూ
 కట్టుబడిన శరీరాలు కలవారు ; సాగండి ముందుకు.
 మీ వాస్తవ లక్ష్యమిదే !
 బహుశా కృష్ణుడిదే అని ఉంటాడు
 కురుభూమిని అద్భుతమైన కర్తవ్యం బోధించినపుడు
 'సౌఖ్యంగా పోయిరండ'ని కాదు ;
 ముందుకు సాగండిని మాత్రమే, ఓ యాత్రికులారా !

బోలు మనుషులు

(టి.యస్. ఇలియట్ వ్రాసిన 'THE HOLLOW MEN' అనే కవితకనువాదం)

1

బోలు మనుషులం మేమే
దిష్టిబొమ్మలం మేమే
ఒకరి కొకరు ఊతంగా
తలల నిండ చెత్తయ్యా !
మేమంతా సణిగినపుడు
మా ఎండిన నులిగొంతులు
అర్ధరహిత శాంతంతో
ఎందుగడ్డిలో గాడ్పుల
గాజు తునకలపై ఎలుకల
చప్పుడులా ఉంటై మా
ఎండిన నేలమాళిగల్లో -

రూపంలేని ఆకృతి, వర్ణంలేని చాయ
పక్షవాతగ్రస్తశక్తి, స్పందరహిత సంకేతం.

సూటియైన కన్నులతో
అవర మరణ రాజ్యానికి
నిర్గమించినట్టివారు
ఎప్పటికైన గురుతొస్తే
మమ్ముల ననుకొంటారు
హింసా భ్రష్టాత్మలమని కాదు
బోలు మనుషులని మాత్రం
దిష్టి బొమ్మలని మాత్రం.

2

కలలోనై నా నేను కలుసుకొన సాహసించలేని కనులు
మరణ స్వప్న సామ్రాజ్యంలో
కావిక్కడ ప్రత్యక్షం ;

అవిగో అటనున్న కనులు.

విరిగిన స్తంభంపై పడిన ఎండ

ఊగుతున్న చెట్టొక్కటి

గాలి పాటలో గొంతులు

ఉన్నవి చెరిగే తారకన్న

దూరంగా, గంభీరంగా.

నన్నెక్కువ చేరువగా చేరనీకు

మృత్యు స్వప్న సామ్రాజ్యంలో

తాల్చినివ్వ నన్ను కూడా

బుద్ధిపూర్వక చదవేషం.

ఎలుక బొంత, కాకి తోలు, అడ్డపుల్లలు.

పొలం మధ్య

వాయువు నర్తించిన విధి వర్తిస్తూ

చేరువగా లేకుండా —

వలదా చరమ మిలనం

సంధ్యా సామ్రాజ్యంలో.

3

ఇదిగో ఇది చచ్చునేల

బొమ్మజెముడు కంపల నేల

నిలుపుతారు ఇచట శిలావిగ్రహాలు.

ఇచట పొందుతారు వారు

మృతకరాల అనునయాలు.

చెరిగే తార మిణుగురు వెలుగు క్రింద.

అక్కడ కూడ ఇట్లాగే ఉంటుందా

అపర మృత్యురాజ్యంలో.

ఒంటరిగా మేల్కొంటూ

మార్దవంతో కంపించే వేళలందు

ప్రార్థన నుంచి ఖండిత పాషాణం వరకు

దేనినైనా ముద్దిడుకొనే పెదవులతో —

XIV

4

ఆ కన్నులిక్కడ లేవు
ఇక్కడ లేవా కన్నులు.
చనిపోయే చుక్కల లోయలోన.
ఈ బోలు లోయలోన.
కోల్పోయిన మన రాచరికాల విరిగిన దవడలోన.
ఈ అంతిమ సంగమస్థలిని
అంటిపెట్టుకొని వస్తూ
సంభాషణ తప్పిస్తూ
పోగయ్యాం ఈ ఉబికిన నది ఒడ్డున —
చూపు లేదు, ఆ కన్నులు
మరల మరలి వస్తే తప్ప.
శాశ్వత ధృవతార వలె
మృతి సంధ్యా సామ్రాజ్యపు
సహస్రదళ పాటలమై
ఈ రిక్త మనుజమాత్రుల
ఏకైకాశాస్వరమై

5

తిరుగుతున్నా మిట నాగజెముడు చెట్టు చుట్టూ
నాగజెముడు చెట్టు చుట్టూ
నాగజెముడు చెట్టు చుట్టూ
తిరుగుతున్నాం నాగజెముడు చెట్టు చుట్టూ
ఉదయం అయిదు గంటలప్పుడు.
భావానికీ, భవానికీ మధ్య
కదలికకూ, క్రీయకూ మధ్య నీడపడుతున్నది.
ఈ రాజ్యం నీదే గనుక.
భావనకూ, సృజనకూ మధ్య
ఆవేగానికీ, అనుక్రియకూ మధ్య నీడ పడుతున్నది.
జీవిత మిది సుదీర్ఘం.

వాంఛకూ, సంకోచానికి మధ్య
 సామర్థ్యానికి, అప్రిత్యానికి మధ్య
 సత్త్వానికి, అవరోహణకూ మధ్య నీడ పడుతున్నది.

ఈ రాజ్యం నీదే గనుక.

నీదే గనుక, జీవితం నీదేగదా అని —

ఇలాగే అంతమొందుతుంది ప్రపంచం

ఇలాగే అంతమొందుతుంది ప్రపంచం

ఇలాగే అంతమొందుతుంది ప్రపంచం

దభేల్మని కాదయ్యా.

కిర్రుమని మూలుగుతూ.

శబరి

(మరాఠీ మూలం : టాల సీతారామ్ మర్డేకర్.)

కుడ్య కరతలముపై వడలిన తన
పాండు జీర్ణ గండములు మోపిన
పాతదొక్కు ఈగుడిసె - ముదుసలిది
చవిగొను పులిసిన రిత్త నిముసముల.
ఒక్కొక్కతరి చూస్తుంది యులికిపడి
అష్ట కష్టముల అత్తిలు లోకం.
నెత్తిని నెలగల శబరి విరూపిణి
క్షణాల రేగులు ప్రోగులు పేడుతూ
గెలుస్తుంది మంటిని ఒక ఆటగ;
దాపదు క్షణాల రేగుల పుచ్చులు.
కమ్మవి మెత్తని, మాగిన, ఎర్రని
పందొక్క కనుపిస్తే దానిని,
వ్రేళ్ళు లాలిస్తుందా కమ్మని
క్షణాన్ని; శబరి నవ్వి మధురంగా.
ధార్మిక శాస్త్రాలపై న పడకలు
కొడుతూ రే యంటుంది మెల్లగా—
“సీతాపతి పొరబాటునైన ఈ
బాట నెన్నడైనా వస్తారా ?
ఈరేగుల దరిద్ర నైవేద్యం
దయతో వారు స్వీకరిస్తారా ?”
“ఎక్కడి రాఘవు డెక్కడి జానకి ?”
వంకర కంకర రోడ్డుంటుంది.
గుడిసె ముసలి మళ్ళీ తన ముడుతల
చెక్కిలి గోడ చేత పెడుతుంది.

శాంతిపర్వమిది

(హిందీమూలం : రామేశ్వర శుక్ల)

వేంచేయండి పొండి ఓ హింసా విపణి విధాతల్లారా !
శాంతి పర్వమిది, పొండిక విద్వేషపు విక్రేతల్లారా !
వినబడలేదా వీరమానవుని విజయఘంటికారావం
నర రక్తాత్త చరిత్రపుటలలో చెరగిన గురుతుల భావం
నవమానవ హృదయాలయ దేహళి, నవసంకల్పితదీక్ష.
కాలము మారిన దేల గ్రహింపరు, చాలు అగ్నిపరీక్ష
మనుజు నయనముల హింసాహోలిక, మంటల పంటలు చాలు.
చాలు చాలు మీ మారణహోమం, చాలు చాలు ద్వేషాలు.
మానసాలయపు ప్రాణపీఠమున, మరణపూజనం చాలు.
చావును నాటిన చావు పండదా, చాలు శ్మశానాలు.
జగతి రగిలినది పొండిక విద్వేషపు విక్రేతల్లారా !
వెడలిపొండి యిక చాలు హింసా విపణి విధాతల్లారా !
ఘోర రుధిర నదములనే ద్రావిన కుంభసంభవులు మీరు.
మనమున భీకర లావా నిర్ఘ్న ఫణులను పెంచినవారు.
మీ నృశంస ప్రతిహింసా కీలక మేడిని ధ్వంసంకాగా,
మిగిలిన దేమున్నది వెలిబూడిద, మెత్తని పచ్చికపోగా;
బంగరుపంటల మంట గలిపినవి ప్రళయపు జవనాశ్వాలు.
చటుల ఖడ్గ ఖర ధారాధాటికి, జ్వాలలు జత కాబోయి.
సాగవులే ఇక మీ ఆగడములు చాలు చాలు పోపొండి.
నిదుర మేలుకొను నవభువిపై మీనీడలు పడనీకండి.
పారిపొండి మారాడక మానవ పలలపు వర్తకులారా !
శాంతిపర్వమిది పొండి పొండి ఓ శవముల సాధకులారా !
దేశ రాష్ట్ర మత జాతి వర్ణగత ద్వేష త్రాసములేలా ?
క్రూర ఘోర రణ మారణమేలా ? రోషావేషములేలా ?
మానవులంతా ఒకటే కాదా ? మానవమున దయలేదా ?
జనులకనులలో, చెలిమి కలల నన లొనరు శుభదినమురాదా ?

XVIII

వెలుగు చీకటుల, కలిమిలేములను కలసి పంచుకొనలేరా ?
 సస్యజీవనపు దివ్యతీర్థమున స్నానమాడగా రారా ?
 ప్రోద్ధత కాళ కరాల కీలికల బుసలు చెవుల చొరరావు.
 శ్రీధర మురళీస్వర పరవశమై శిరసు వంచినది చావు.
 పాత పాపముల ప్రేతములారా : పొండి, పొండి : పో పొండి !
 మీపాతకముల నల్లనినీడలు మూపై పడనీకండి :
 మీజ్వాలా కందుక కేళులలో ప్రజ్వరిల్లినది లోకం.
 మాడిపోయినవి జడ జంగమములు మసియై అలమెను శోకం.
 రోదసి నిండినదేమది దీనుల రోదన ఘోర విరావం.
 మరణ మేఘములు కురిసేదేమిటి ? మానవ రుధిరస్రావం.
 మింటిని మంటిని రెంటిని యొరసిన మహాప్రళయ రాజీవం.
 మరణ సురభిమయ కింజల్కంజలి, పరమాణువుల ప్రభావం.
 జరయు రుజయు, మరణము మూడడుగుల శాంభవ తాండవకేళి.
 పలల కణాల రాశిగా మారిన పదవిదళిత మనుజాళి.
 సృష్టి మౌళి మకుటాగ్ర మహామణి శృంగారము ఇతడేనా ?
 హంతకులారా : మీరొనరించినవంతయు ఇందులకేనా ?
 అత్యున్నత మాదర్శ శృంగమది, మృత్యువరణ మభియానం.
 లేదు హృదయపాత్రను రస మసలే లేదు పెదవులను గానం.
 ప్రాణవిహీన శీత వాతాహతి, శాణకృపాణపు ధార
 దుర్గమమార్గ మహావరోహణము, దోహదము రుధిరధార !
 ఎద రగిలే పొగిలేది నెగ సుమా, ఎరుపు రుధిరమే కొడు,
 లేదు, లేదు కన్నుల తడి పెదవుల లేశమేని తడిలేదు.
 తెరవు తాను, తెరవరియును తానే, నరుడే అనలశలాక.
 ఆరిపోడు స్ఫురదరుణ పతాకను గిరిపై నిలిపేదాక.
 మీ తరమా ఈతని నాపగ మీ వ్రాతను కనుగొనలేరా ?
 త్రోవతొలగి పో పొండి తక్షణము, ద్రోహ విషోరగులారా !
 నరుడు నరుని కని పరునివోలే కాతరుడై పోడిక ముందు.
 స్నేహమృతము నింపెదము నీరస జీవన పాత్రికలందు.
 మేలుకొలిపెదము నేల నాలుకను పాలసెలల గానాలు,

XIX

నీలి నింగిపై, నేల కొంగుపై, మేలిమి వెలుగుల జాలు.
వినిపించవు రణ పటహ నినదములు, ద్వేషపు భీషణమోష.
పచ్చని పైరుల దారి చేసికొను. ప్రళయ భయద హయ హేష.
మోరసమర దాహాకుల ధర్మపై కురియునుగాత ప్రళాంతి.
శ్యామల భీమతామస శాఖల విరియునుగావుత శాంతి.
శాంతి పర్వమిది, శాంతి పర్వమిది, గంతవ్యము మనముందు.
ఓ దారుణ పరిలాశనులారా ! మీ దుకాణమిక బిందు.
దయచేయండి పొండి ఓ హింసావిపణి విధాతల్లారా !
శాంతి పర్వమిది పొండిక విద్వేషపు విక్రేతల్లారా !

బుద్ధుడు

(ఆంగ్లమూలం : రేనర్ మేరియార్కిల్ - జర్మన్ కవి.)

అతడేదో వింటున్నటులే ఒక సంపూర్ణ శాంతి.
దూరంగా మనం ఆగగా వినిపించదు మనకిక.
అతడు నక్షత్రం మన కనుల కేమి కనుపించదెంత.
దూరేతర నక్షత్రాల విస్తారం అతని జ్ఞాంతి.
అతడు శేషం, మనం అతని మ్రోల నిలుచున్నది
అతడు కనగలందులకా? ఏ మవసర మతనికి అది
మనం అతనిమ్రోల ప్రణమిలినా అతడు —
ఒక గభీర ధీర మృగంలా అసలు లక్ష్యపెట్టడు.
ఏమనగా దేనికి ప్రణమిస్తున్నామో నేడు,
అది అతనిలో భ్రమియించింది వేల ఏండ్లనాడు
మన కనులకు తడి తేగల దాని నతడే మరచినాడు
మనకు శాస్త్రీ, అతడు తనలో తాను నిండియున్నాడు.

ఉద్బోధము

(మూలం : పారసీక కవి — షమ్సుద్దీన్ హాఫిజ్)

రక్తకీలల రోజులు రగులుకొనియె
లలిత గళమెత్తె మధుమత్త బులుబులియును
అమృత మధుర హస్తంత్ర దీక్షేర్థులార !
రండు, రండిదె, ఆర్తవ రమ్యవార్తి.
అచల దుర్భేద్యమై తోచినట్టి మనల
శ్రమ వినిర్మిత సంయమ సౌధ మూల
మొక్క ఊణమున ప్రయ్యలై యుండె నేడు.
కనుడు, జుద్ర భంగుర చషకమ్ము తాకి
హాల దెమ్మాత్మ ముక్తి సభాంగణాన
పాదుషా ఎవ్వ డాశ్రిత భటుడెవండు
నిపుణ నైష్ఠికు డెవడు, మద్యపు డెవండు
ఎల్లరు సములు గాదె ఈ ఎల్లలందు ?
ద్వారయుగ యుత మీ మహాధర్మసత్ర
మిట యునికి, మూడునాళ్ళ ముచ్చటయె గాన
జీవితాలయ ద్వార మూర్ధావలంబ
మున్నతమై నేమి, గాకున్న నేమి ?
కష్ట కంటకాంధ పథము కడచి కాని
కోరికలు పూచు దోటల జేరబోము
ఏను నీ వాడనని నరు డియ్యకొనియె
దైవ సన్నిధి నిజహృదయ దర్శముడిగి.
ఇంక కలిమి లేముల గూర్చి శంకలేల
సంతసింపుము, వ్యర్థ దుశ్చింతలేల ?
ఎంత నిష్కల్మషాస్తీత్వ మేది కడకు
అంతమంద నస్తీత్వ శూన్యాంధ నిశను.
ఆసపుని వైభవ మృనిలాశ్వ వితతి
విహగ భాషల నేర్చిన వింతనేర్పు.

ఏవి ? దుమ్మయి గాలిలో ఎగసిపోయే
 అతని తోదనె వ్యర్థమై అంతరించె.
 ఎగిరిపోకుము గాలిలో ఇలను వదలి
 ఎగయు బాణము రివ్వన గగనవీధి,
 అంతలో జవముడిగి తా నవని గూలు
 ఎగిరిపడు పారలంతియె ఎవ్వరైన.
 సీదు కవితల బహుమతి నేల నాల్గు
 చెరగులకు గొని చనువారి కొరకు ఎట్టి
 తీయ పలుకుల విందుల సేయగలదు
 నీ కలము నాల్కు, హాఫిజ : నిక్కముడువు :

అనునయము

(మూలం : పాశ్చాత్య కవి - షమ్సుద్దీన్ హాఫిజ్)

నీ సంయోగపు వార్త విన్నతరి, నే నీ మృణ్మయావాస పుం
గాసిన్ వీడుచు లేచి ఉచ్చెద, విహంగమాత్మ నీదే క్షణో
ల్లాస ప్రోద్ధతి రెక్కలాచ్చినటులే, లావోంది నా యాత్మ కై
లాసాన్నత్యము నందబోవు, మమతా తాల్యంపుటుచ్చుల్ విడన్.

సీ ప్రణయమ్ము బిల్వ విని నే నమృత స్రవదంతరుండనై
అప్రతిమాన వేగమున నంబరపీఠిని తేలివత్తు; నా

కప్రతిమ త్వదంఘ్రితల కాచిని, దుర్లభ జన్మ మృత్యు యు
గ్మప్రభుతన్ త్యజించెదను, కాలము, దేశము కాలదన్నెదన్.

దేవా : ఎక్కడ తాపకీన కరుణా దివ్యాంబుదాసార సం

స్రావమృక్కుట : నాదు బూది నవ సంస్కారార్థ మెన్నాళ్ళుగా
త్రోవల్ గాచె తృషార్తధూళి పటలిన్, రూక్షబిముల్ పోయె, యుం
రూ వాత్యల్ గొనిపోకమున్నె రసముల్, జాలొంద వర్షింపుమా :

నీలమ

(బంగాలీమూలం : జీవనానంద దాసు)

ఎండల మిలమిల

వేకువ మిన్నుల, నడిమిరేల చిక్కని నీలంలో

నీ అనంత సౌందర్యాభాసము కనుపిస్తుంది మరల మరల

ఈ నిస్సహాయ నగరపు చెరుసాలల గోడల కావల.

చుట్టముట్టి లేస్తుంది ఇచట దట్టపు పొగ.

మరి మరి రగిలి భగ్గుమంటుంది అగ్గలమౌ పొయి సెగ.

కడు వెచ్చని ఎడారి యూర్పుల భుగభుగలతో పులిమిన

మృగ మరీచికల భ్రాంతుల యలమిన ఎర్రని కంకర

అగణిత పథికుల ప్రాణా లహర్నికలు వెదకి వెదకి వేసారి విసిగినా

తెరవన్నది కనరాదు ఎచ్చటా :

శాసనలౌహ నిగళ నిబద్ధ పదములు కలదని జడశిల లకటా :

ఓ నిర్నిమిష నీలమా ! లక్షల విధి నిషేధముల కారాగారము

మాయావిని ; నీ మాయాదండంతో తుత్తునియలు చేస్తావుగ తృటిలో

నే నొంటరిగా ఆలోచిస్తా జన కోలాహల పరుషార్పటిలో

ఏ సుదూర మాయానగరపు మహాదిండ్రజాలముల పనరు పులుముకొని

నీ వొచ్చావు వంటిగా, వాస్తవ విశ్వరక్త తీరాలు పావనం చేయటానికై.

నీ స్ఫటికాలోకంతో నిండిన నీలాంబరాంగణము

వివృత మౌన స్వప్న కలాపికలాపాచ్చన్న దిగంత ప్రాంగణము

నా నయనాల్లో వ్యాధవిద్ధ భూహృదయ రుధిర లిపి చెరిపివేసి,

జ్వలిస్తుంది నీ అనంతాంబరపు గౌరదీపికా శిఖరాశి.

అశ్రుపాంశు సిక్తాతప్తము లీ పృథు వైకతములు

నగ్నశిరస్కు విశిష్టాంబర మీ భిక్ష సమూహం -

విస్తృత నిర్మూల ఘంటావథములు

ఈ లక్షల లక్షల ముమూర్షువుల కారాగారం

ధూళి పటలి, ఈ ధూమ్రగర్భ విస్తృతాంధకారము

అన్నీ నీలిమలో నిమగ్నమై, స్వప్నావిష్ట విముగ్ధ దృష్టితో
 శుభ్ర శంఖ సిత నీరద పుంజం, శుక్లాంబరాన మెరిసే తారలు
 హృదయాలన్నీ హర్షలగ్నమై : నీ కించిత్ కరస్పర్శ మాత్రమున
 కీటకవత్ వసుధా నిర్మోకం తునియ తునియలొతుంది ఏలికా :
 ఓ నిస్తంద్ర సుదూర కల్పనాలోక పాలికా :

వనలతాసేన

(బంగాలీమూలం : జీవనానంద దాసు)

(వనలతాసేన్ అన్నది ఒక కాల্পనిక రమణీ పేరు — నాటోర్ ఒక ఊరు)
వేయి పత్సాల నుంచి సంక్రమణం చేస్తున్నా నే నీ పృథివీ పథాన
సింహళ సాగరం మొదలు మలయద్వీపం మేరకు ఈ మహాంధ నిశీథాన
పెక్కుమార్లు పయనించాను ; బింబిసార అశోకాది చక్రవర్తు లిల నేలిన
ధూసర సమయానహడా ; ఉన్నాను విదర్భ పురాతీతంలోనూ లీలగ ;
నేనొకశ్రాంత ప్రాణిని ; నలుగడలా భీకర జీవితవారిధి నురుగు లీన
కొలది క్షణాల ప్రశాంతి నా కిచ్చిన ఆమె పేరు నాటోర్ వనలతాసేన.
ఆమె కురులు ఎప్పటివో, విదిశానిక లలమిన

చిక్కని కాటుక మరుల ఇరులు.

ఆమె మోము శ్రావస్తీ శిల్పశోభ ; ఊహకందని సుదూర వనధి పథాన,
చుక్కానీ విరిగిన భగ్న నావికుడు ఏ దిక్కు తోచని తరి సమ్ముఖాన ;
తాల్చిన చెక్కల దీవిని మెత్తని పచ్చికల పట్టు హఠాత్తుగా కన్నట్టుల
కనపడుతుంది నాకు ఆమె చీకటిలో, ఇన్నా క్షేక్కుడ నీ వని అడుగుతాను.
పులుగు గూటిలా నా కనులకు కనుపిస్తుంది ఆమె, నాటోర్ వనలతాసేన.
వనలంతా కడచినాక మంచుతుంపర పచ్చికపై మెలమెల్లిన రాలినట్లు
విచ్చేస్తుంది మలినంజ, రెక్కలపై ఎండతావి తుడుస్తాయి చీకట్లు.
పుడమిగల రంగులన్నీ అయిపోతాయి ;

అప్పుడు సిద్ధంచేస్తాను లిఖితప్రతి,

మిలమిలలాడే మిణుగురు వెలుగు వన్నెలతో ;

లేక ఎలా నడుస్తుంది కత ?

పులుగులన్ని తమ గూళ్ళకు చేరుతాయి ; నదులు కూడ ;

బ్రతుకు బేరం ముగిస్తుంది.

చివరకు మిగిలిన చీకటిలో కుదురుగా ఉంటుంది వనలతాసేన.

పిపాస

(ఉర్దూ మూలం : నియాజ్ హైదర్)

తొణికిసలాడే పూర్ణ చషక మిది

కాని నేను త్రాగలేను సాకీ :

పూర్వపరిచితాస్వాదిత మధువిది

తృప్త మాదనం, తిక్తస్వాదం

క్షణికాహ్లాదం.

సుందర మందహాసిత చంద్రానన

ద్యుత్పథాన క్షిప్రగతిని చని మాయం అయినట్లే

క్షణికాహ్లాదం.

తృప్త తీరుతుందా ఈ భంగుర పానచషకమున

వగులగొట్టు ఈ కుంభచషకములు

ఈ పిపాస జీవితాకాంక్షకే మరొక పేరు గద ?

జీవించనీ నన్ను నిశ్చంకగ —

ఈ పిపాస సగ్గాదినుండి హృదిలో వసించినది

ఈ పిపాస కామితపు కారణము

కామితాభిరుచి కామిత రమ్యత

ఈ పిపాస వల్లనే నిలచినవి దేశ కాలములు.

కంటికి కునుకు లేకనే గడపిన వ్యాకుల రాత్రులు

మలి జాముల కన్నీళ్ల తడిసిన చీకటి రాత్రులు

రేయి కనులు రాల్చిన మృదు సుందర తుహిన బిందువులు

తృటిలో త్రావేస్తాడు తృప్తిత బాలార్కుడు వానిని

ప్రాతర్వ్యేకల లక్షల లక్షల కుసుమ చషకములు

సిద్ధంగా ఉంటాయి తృప్తిత రవి కోనం ధరపై.

ప్రాతరానవము, దానిని త్రావి హర్షద్యోతితమై

జ్వలిస్తుంది మిహిరుని ముఖబింబం.

ప్రఖర కిరణ తరి తృప్తితాహాలలా

త్రావేస్తుంది తుహిన శీకరములు.

XXVIII

అశ్రుబిందువులు. తుహినబిందువులు
ఏవీ మిగిలి ఉండ వీ ధరపై.
ఆర్ద్ర సుమాలు, ఆర్ద్ర నయనాబూ
అన్నీ వాడి వడలిపోతాయి.
సూర్యుని కూరాతపం త్రాగగల
వాడెవడైనా ఉన్నాడా అని అంటే అడుగో మింటను చంద్రుడు,
ఒకగ్రుక్కలో త్రాగేస్తాడు చండకర జ్వాలలు.
తుహినాశ్రువులు మ్రొక్కుకొంటాయి,
అసలు ప్రొద్దుపొడవనే కూడదని—
కాని తప్పదే : శుష్కాధర తృష తీరేదెలాగ ?
వింటున్నాం ఎప్పటినుంచో మరి—
అరుణాధర చుంబనాల వలన
ఆత్మతృష్ణ చల్లారుతుందని ఎలా నమ్మటం ?
ప్రేమతృష్ణ తీరదులే చల్లని నీరు త్రాగితే :
తొణికిసలాడే పూర్ణ చషక మిది
కాని నేను త్రాగలేను సాకీ :

యుద్ధనౌకతావ

(ఇది ఒక చిలీ కవి, తమ దేశ తీరానికి అమెరికన్ యుద్ధనౌక ఆగమనాన్ని గురించి వ్రాసిన కవిత కనువాదం.)

నాకు తెలుసులే నీ చాక మహిత లోహ శిల్పానివి
ఈగల్లా ముసిరే నావికులకు నీ చాక మృదుల తల్పానివి.
నాకు తెలుసు, ఈ శ్యామల సముద్రంగ తరంగాలు,
నీ లోహపు దేహాన్ని, మృత్యుగర్భిత వినాయకుని ఉదరాన్ని
ముద్దిడుకొన పరుగులిడే నీచ దాస్య సంఘాలు.
నాకు తెలుసు నీ రాకను పసికట్టిన భీకర మహామత్స్యాలు
విపిణంలో సింహగర్జన విని బెదరి చెదరిపోయే గోవత్సాలు.
విలయాగ్నులు వర్షించే నీ శతఘ్నుల మహోదగ్రరావం విని
చలిజ్వరం వచ్చిన భూఖండాలు, వడకుతాయి గడగడమని.
మానవ మాంస వాణిజ్యపు, జనభక్షక సామ్రాజ్యపు
రక్షణ దీక్షదక్షత గలిగిన నీవు,
సేన్ డాంగో అఖాతంలోకి ఎందుకు వచ్చావు ?
నీ కిక్కడ ఏమిటి పని ? అసలెందుకు రావాలని ?
నీ విక్కడి కొచ్చినది దైర్యంవల్ల కాదు, భయంవల్ల, భయంవల్ల !
ప్రజలను చూస్తేనే నీకు హడలు, నీ యజమానులకు హడలు,
విప్లవాల విలయఘోష వింటేనే నీకు హడలు, నీ యజమానులకు హడలు.
అందుకేనే నీ విక్కడి కొచ్చావు.
ఈగల్లా ముసురుతున్న నావికులను తెచ్చావు.
చెబితే నమ్మరు కాని, భయంవల్ల నీ విక్కడికొచ్చావు—
చీకటిలో దొంగలాగు దాగి, దాగి, నక్కి, నక్కి వచ్చావు.
వికట భయద విలయాగ్నుల వర్షించగల్గిన నీవు,
తృటిలో ఈ మా దీవుల బూది ప్రోవులుగా మార్చగల్గిన నీవు.
జ్వాలాగోళా లుమినే నీ శతఘ్ను శతఘ్నుల భూకంపాలను
సృజించగల్గిన నీవు.

XXX

అగ్నిపర్వతంలా ప్రక్కన నిలిచావు.

వికట వదన గహన గహ్వరాలు తెరచి మమ్ము మ్రింగదలచావు.

అయినా ప్రజలను చూస్తే నీకు హడలు, నీ యజమానులకు హడలు.

గత చరిత్ర గురుతుకు తెచ్చుకో నీవు.

మొట్టమొదట సాంటామేరియాలోన క్రిస్టాఫర్ కొలంబస్ వచ్చాడు

ఈ దీవుల నివాసులకు సంకెళ్ళూ, కొరడాలూ, కానుకగా తెచ్చాడు.

ఏది ఆ ప్రజల నౌక? కాల జలధిగర్భంలో కలిసి చివికిపోయింది.

నీకు గూడ అంతేగతి పడుతుంది.

మొన్న మొన్ననేగాదా యుద్ధనౌక 'మెంఫస్' పొగలు గ్రక్కుతూ

ఇక్కడి కొచ్చింది.

కడకు దాని కే దుర్దశ పట్టింది?

నీకుగూడ అంతేగతి పడుతుంది.

నీ ధాటికి సామెవరని గర్వించకు:

నీ దేహం లోహకవచ రక్షితమని భావించకు.

కడలి తరగ నాల్కలు నీ కవచాన్ని తినేస్తాయి.

కఠిన కాలశిలల పైన నీ అస్థులు ఎండుతాయి.

ఉప్పెన గాఢుల వినరులు కొరడాలై చరుస్తాయి.

మేకపోతు గాంభీర్యం చూపించకు.

నీ గుండెలలోని హడలు నాకు తెలుసు.

కన్నుల గంతలు విదల్చి, దుర్భిణితో కాస్త తేరి పారజూడు.

నిన్ను మట్టుపెట్ట ఒక్కపెట్టున లేస్తున్నదిలే ఈరు నాడు.

ఆసియాలో, ఆఫ్రికాలో, లేటిన్ ఆమెరికాలో ఒక అదృశ్య

మహాశక్తి లేస్తున్నది.

దిగంతాల వ్యాపించిన నీ విశాల సామ్రాజ్యం అంతమొంద

ప్రజాశక్తి లేస్తున్నది.

లోహపు నీ దేహయష్టి గజగజలాడగ తన కోట్లకొలది

హస్తాలను చాస్తున్నది.

రాజ్యాలు, సామ్రాజ్యాలు పేకముక్కల మేడల్లా

కూలి రాలిపోతున్నాయి.

భీకర యుద్ధనౌకలు కాగితాల పడవల్లా చివికి తునియలొతున్నాయి.

విమానాలు కడుపుచిచ్చు పెచ్చరిల్లి తామే ప్రేలిపోతున్నాయి.
అదిగో, ప్రజలు లేస్తున్నారు : అసత్యాల అరణ్యాలను
నరికి పారవేస్తున్నారు.

ప్రభువుల పత్రికల బాకాల పీకలు తెగిపోయాయి.
మంతనాల తంతుపులు వికంతువు లయ్యాయి.
ఆబద్ధాలు అడ్డంపడిన రేడియోల గొంతులు నొక్కుకుపోయాయి.
రాయబారుల ఆలయాల్లో గబ్బిలాలు, గుడ్లగూబలు ఏలికలయ్యాయి.
వెల్లుపల్లె పెల్లుబికిన ప్రజా క్రోధ ప్రబల ప్రళయ వాహినిలో
వికృత విగత విశ్వగాథల పాపాల గోవురాలు
పూచికపుల్లల్లా కొట్టుకపోయాయి.

వత్సరాలు గతించాయి. శతసహస్ర చక్రైక్త మత్సరాల వత్సరాలు
దుష్టత విశిష్టతగా తరతరాల చెరలు ఉరులు వరచిన వత్సరాలు
చెమటోడ్చినవారి ఉసురుపోసుకొన్న, ఆకలి చీకటిరాత్రుల వత్సరాలు
నిశ్శబ్దత, నిస్తబ్దత, విఘ్నబ్దత, సురిగి, చీగి మరగిన బహు వత్సరాలు
హలోపల, దుర్భరతర భూమి గర్భవేదనలా,
లోలోపల పెల్లుబికి వెల్లువలా,

శయనించే విశ్వనయన యవనికలో విప్లవ మహాస్వప్నం.
వత్సరాలు గతించాయి; క్షేదస్వేద తిక్తరక్త వాహినులు స్రవించాయి.
పచ్చని పైరుల సౌరు మ్రుచ్చిలు మిడుతలదండ్లు :
తోటలోని, గూటిలోని పూవుల పూవల ఎదల గ్రుచ్చిన ముండ్లు.
హంతల చేతులు చెండిన ; ఆడుకొనిన, తలల చెండ్లు
ఇక సాగవు మీ ఆటలు ; అదుగో ప్రజలు లేస్తున్నారు.
బారులు తీర్చి కలసిన కేలశృంఖలాల భూగోళాన్ని చుట్టముట్టివేస్తున్నారు.
మారణ పరికరాలను విరిగిన ఆటబొమ్మల్లా వినరి పారవేస్తున్నారు.
ప్రాత పాచి ఊడ్చివేసి భూతలాన్ని కడిగి, తుడిచి శుభ్రం చేస్తున్నారు.
తుపానుల చీపురుతో ఊడుస్తున్నారు.

వెల్లువల కలయంపి చల్లుతున్నారు
సుందర స్వప్నాల ముగ్గులు పెడుతున్నారు.

హృదయాశయ ప్రియాతిథికి స్వాగతమిస్తున్నారు.
అందుకనే ప్రజలను చూచి నీకు హడలు, నీ యజమానులకు హడలు.

హృదయ హిమాలయం పైన

(జర్మన్ కవి 'రేనర్ మేరియార్క్' కవితకు ఆంగ్లంనుంచి అనువాదం)

హృదయ హిమాలయంపైన బయలుగా ; చూడు ఎంత చిన్నదో,
అదే చూడు— శబ్దాల కడపటి శివారు అదే, ఇంకా పైన,

అదీ ఎంత చిన్నదో

ఆవేగ సుక్షేత్రం ఒకటి, అదిగో, కనుపిస్తోందా ?

హృదయ హిమాలయంపైన బయలుగా ; రాతినేల

నీ గట్టి పట్టుక్రింద ; అవును, నిజం, పూస్తున్నది

ఏదో ఇచటకూడా. మూగికొండ వాలున అది

ఏదో ఒక మూర్ఖపు మొక్క జపంచేస్తూ మొలుస్తున్నది.

కాని జ్ఞాని ? జ్ఞానోదయం మొదలిడగా

మౌని అయినాడివుడు ; హృదయ హిమాలయంపైన, బయలులోన.

కాని నిరాపదంగా పోతాయి ఇచటకూడా

చెక్కు చెదరని తెలివేదో త్రోవ చూప కొండడింకలు

పోతాయి, ఉంటాయి. ఆ సురక్షిత పక్షింద్రుడు

శిఖర స్వచ్ఛ నిరాకృతిని చుట్టి చుట్టి ఎగురుతాడు.

అరక్షితుడు ఇచట హృదయ హిమాలయంపైన అతడు.

సిద్ధా వస్తున్న గ్రహణం

(జర్మన్ కవి 'రేనర్ మేరియార్క్' కవితకు ఆంగ్లంనుంచి అనువాదం)

పెద్ద బయలు నట్టనడుమ ఒక పతాకలాగు నేను
రాబోతున్న పెనుగాలిని పసికడతాను ; దానిలోనే మనుతాను.
అప్పటి కింకా నిదురలో ఉండి కదలవు క్రింది లోకంలో జీవాలు
తలుపులు మెత్తగానే మూతబడుతాయి ; నిశ్శబ్దత నిండిన పొగగొట్టాలు
కిటికీలు దవదవమని కొట్టుకోవు ; నేలపైనే పడి ఉంటుంది ధూళి.
కాని నాకు అప్పటికే తెలుసును తుపాను,
 సంద్రంలానే అరిజడి చెందుతాను.
బయటకు చాచుకొంటాను,
 నాలోనికి పడిపోతాను.
నన్ను నేనే పారవేసుకొంటాను,
 పూర్తిగా ఒంటరిగా ఉంటాను,
పెనుతుపానులో.

సెలవు

(ఫ్రెంచి మూలం : గిలామ్ అపాలినార్ – ఆంగ్లంనుంచి)

నేను ఏరుకొన్నానీ భంగుర దూర్వాదళాన్ని
తల పగుల ఎన్నడో చనిపోయిన హేమంతాన్ని.
ఒకరినొకరు చూడలేము మరి ఎన్నడు ?
కాలగంధం దూర్వాదళం, ఇదిమాత్రం మరువకు.
వాచి ఉన్నాను నేను మన కలసిన బ్రతుకు కొరకు.

సోదిసాని

(ప్రేంచి మూలం : గిలామ్ అపాలినార్ - ఆంగ్లంనుంచి అనువాదం)

సోదిసానికి తెలుసును ముందునుంచి
మార రహస్య నిశాబద్ధ జీవితాలను గురించి
నెలవు చెప్పుకొన్నాం మేము, అంతట ఆశ
ఉప్పొంగింది నిర్భయంగా ఆ కూపం నుంచి.
ప్రేమ ఒక మధుమత్త భల్లూకంలా
నిలబడి ఆడింది మా స్వల్పపుటిచ్చలపై.
నీలిపిట్ట కోల్పోయింది అందాల ఈకలూ
జపం చేసుకొనేవాళ్ళ హారాల్లో పూసలూ.
మా కిక విముక్తి లేదని మాకు తెలుసు
కాని అచ్చట నైగచేసి ఉన్న ఆశ;
చేయి చేయి కలిపిన మాకు జ్ఞప్తికి తెచ్చింది,
సోదిసాని మా గురించి ముందే చెప్పినదాన్ని.

వెనుగు

(ఫ్రెంచి మూలం : గిలామ్ అపాలినార్ - ఆంగ్లంనుంచి)

ఏనుగుకు దంతాలు ఉన్నట్లే
నా నోట్లనూ ఉందొక విలువ గలిగిన కానుక
ఓ ఆరక్త మరణమా ! నా కీర్తిని నేను కొనుక్కొంటాను
నా చక్కని శబ్దాలు వెచ్చించి.

ప్రేయసి

(ప్రెంచి మూలం : పాల్ యూలాద్ - ఆంగ్లంనుంచి)

ఆమె నిలచి ఉన్నది నా రెప్పలపైన
ఆమె జుత్తు కలిసినది నా జుత్తులోన
నా కన్నులు పొలచినదే ఆమె చాయ
నా చేతులు మలచినదే ఆమె కాయ.
నా నీడలో నిమగ్నమైన దామె,
గగన వృష్ట భూమి క్రమ్మి కనుపించని శిలవోలె.
ఆమె కన్నులు ఎన్నడూ మూతబడవు
నన్నుకూడ నిద్దర పోనివ్వదామె.
ధగధగమనే పగటివేళ ఆమె స్వప్నాలు
సూర్యులను ఆవిరిగా మార్చేస్తాయి
నన్నవి నవ్విస్తాయి, ఏడ్చిస్తాయి, నవ్విస్తాయి
పలుకదగినది లేని వేళ పలికిస్తాయి.

కడపటి కవిత

(ఫ్రెంచి మూలం : రాబర్ట్ డెస్సాన్ - ఆంగ్లంనుంచి)

నిన్నుగూర్చి నేను ఎంతటి తీవ్ర స్వప్నాలు కన్నానంటే
ఎంతదూరం వెళ్ళానంటే, ఎంతగా చెప్పానంటే
నీలోని ఒక్క నీడను ఎంత గాఢంగా ప్రేమించానంటే
ఇక ఇప్పుడు, నీవు నా కేమీ ఏ మాత్రం మిగలలేదు.
నీడలలో నీడనుగా నేనుకూడ మిగిలాను
నీడకంటే వందరెట్లు నీడనుగా.
నీడనుగా, నీ సూర్యరూపాంతరిత జీవితాన
మరల మరల పడటానికి.

చీకటిని సొంతం చేసుకొన్నాం

(ఫ్రెంచి మూలం : పాల్ యూలార్డ్ - ఆంగ్లంనుంచి)

చీకటిని సొంతం చేసుకొన్నాం, చేయి చేయి కలిపి మేలుకొని ఉన్నాం.

నా యావచ్చక్రితోటి నేను నిన్ను పరిపోషిస్తున్నాను.

నీ శక్తుల నక్షత్రాన్ని శిలపై చెక్కుతున్నాను.

లోతుగల గీతలు, అచట, నీ దేహంలోని మంచి ఫలిస్తుంది.

నాలో నేను నీ గోప్యనామాన్నీ, నీ ప్రకటిత కంఠాన్నీ గొణుగుతాను

నీవు దీన భిక్షకునిలా చూచే గర్విత మహిళను

గురించి ఇంకా నవ్వుకొంటుంటాను.

నీవు గౌరవించే పిచ్చివాళ్ళుగాని, నీవు హర్షించే అమాయకులుగాని,

వీరంతా నా మనసులో మెల్లగ నీలో కలసిపోతారు రాత్రివేళ

నీవు పహించే అద్భుత ప్రతిరూపాన్ని గురించి నేను

విస్మయం చెందుతాను,

నిన్ను పోలి, నే ప్రేమించే సర్వస్వాన్నీ పోలిన

మరొక మహిళ - నిత్య నవళ.

హెచ్చరిక

(ఫ్రెంచి మూలం : పాల్ యూలాద్ - ఆంగ్లంనుంచి)

అతని మృత్యువు ముందు రాత్రి
అతని జీవితములోకెల్ల సంక్షిప్తమైనది.
తానింకా ఉన్నాననే తెలివి
అతని నాడులలో రక్తాన్ని రగిలించింది.
అతని ఒడలు బరువు అతనికే దోకు తెప్పిస్తోంది
దాని సత్తువ ప్రేవుల్లోంచి మూర్ఖులు రప్పిస్తోంది.
కాని అంతలోనే ఆ భీషణ యమయాతనల
పాతాళంలోంచి అతను, మెల్లగా నవ్వుసాగాడు.
అతని సహచరుడు అచ్చట ఒక్కడు కాడు ;
లక్షల కొలది, కోట్ల కొలది.
పగ తీర్చుకోగలరనే నమ్మిక కుదిరిందతనికి
ప్రొద్దు పొడుస్తున్నదవుడు అతని కొరకు.

XL1
XXXX1

ఘంటారావం

(ప్రెంచి మూలం : పాల్ రివర్స్ - ఆంగ్లంనుంచి)

అంతా ఆరిపోయింది

గాలి కూనిరాగం తీస్తూ పోతున్నది.

చెట్లు వణుకుతున్నాయి.

జంతువులు చనిపోయాయి.

ఎవ్వరూ మిగలలేదు - చూడు, చూడు.

చుక్కలన్నీ మెరవటం మానేశాయి.

భూమి తిరగటం మానేసింది.

ఒక శిరస్సు ముందుకు వంగింది

జుత్తుతోటి రాత్రిని ఊడ్చివేస్తూ.

మిగిలి నిలిచి ఉన్న కట్టకడపటి ఘంట స్తంభం

వన్నెండు కొడుతున్నది.

సూర్యుడు

(ఫ్రెంచి మూలం : పాల్ రివర్డ్ - ఆంగ్లం నుంచి)

ఎవరో అతను ఇప్పుడే వెళ్ళిపోయాడు,

గదిలో ఒక నిట్టార్పు వదలిపోయాడు.

పాడుబడిన బ్రతుకు, వీధి ;

తెరచిన కిటికీ తలుపు.

పచ్చిక బయలులోన

సూర్యుని కాంతి కిరణం !

అటవ్యం

(ఫ్రెంచి మూలం : పాల్ రివర్డ్ - ఆంగ్లంనుంచి)

ఈ లోకం నా చెరసాల, నేను ప్రేమించినదే నాకు దూరమైనప్పుడు
మీరు కాదు నా దిగంత తీరాల దూరపు జైలు కటకటాలు
శోక బహుళ చిహ్నంకిత భూమిపైన
శూన్యతమ వ్యోమంలోన, ప్రేమకావి, స్వేచ్ఛకావి;
మృత్యునంపదగా ఉన్న కఠోర వదార్థాలను
ఒక మోము వెలిగిస్తుంది, వెచ్చన చేస్తుంది.
ఇకమీదట నే నా మోములో నుంచే వలుకుతాను.
ఈ తీరులు, ఈ గొంతుక —
నా హృదయం మారుమోగి, దడదడ కొట్టుకొంటూ,
మంటల తెరలా, రజనీ పరిచిత కుడ్యాల మధ్య
ఒక మృదులచ్చాయలాగు, నిష్ఫలతమ ఏకాంతాల
మోహక పరిధి, ప్రస్ఫుర ప్రతిబింబ రాశి; పశ్చాత్తాపాల ప్రోవు,
కాలపు ఈ చెత్తప్రోవు కుంపటిలో రగులుతోంది.
మంటలో వినరివేసిన మరో పథకం
గురితప్పిన మరో సూత్రం.
మరణానన్న నరుని నుంచి
తీసుకోవటానికి మిగిలేది కొలది.

మొదలు

(ప్రెంచి మూలం : జాక్వెస్ ప్రివర్ట్ - ఆంగ్లంనుంచి)

అతను తన తలతో కాదంటాడు
కాని అతని హృదయం బొనంటుంది.
అతను తన కిష్టమైతే బొనంటాడు
తన పంతులును మాత్రం కాదంటాడు.
నిలబడి ఉన్నా డతడు
రకరకాల ప్రశ్నలు, రకరకాల సమస్యలను
గురించి అడుగుతున్నారు అతనిని.
హఠాత్తుగా అతడు ఆపుకోరాని నవ్వుతో గిలగిల లాడుతాడు.
నవ్వుతో అంతా తుడిచేస్తాడు.
ఆ అంకెలూ, శబ్దాలూ
తేదీలూ, పేరులూ
వాక్యాలూ, ఉచ్చులూ, వలలూ,
పంతులు బెదిరింపులను లెక్కచేయక
బాలవిద్యార్థుల వెక్కిరింతల నడుమ
రంగురంగుల సుద్ద బలపాలన్నిటితో
ఆ దరిద్రపు నల్లని చెక్క పలకపైన అతడు
ఆనందపు ముఖాన్ని చిత్రిస్తాడు.

ఇచట, ఇంకా ఇచట

(ఫ్రెంచి మూలం : ఇవాస్ బోనీప్ - ఆంగ్లంనుంచి)

ఇచట ఇది కాంతి సదృశం, ఉదయం కడచిపోయింది.
 చెప్పదగిన తన కోరికలతో పగలు అప్పుడే వచ్చేసింది.
 నీ కిలలలోని పాటల ఎండమావులలో మిగిలినది
 రానున్న వజ్రాల మిలమిల మాత్రమిది.
 ఇచట చీకటి పడేదాక ; నీడల పూలు
 గోడల పైవంకకు మరలుతాయి. గడియల రోజులు
 తమ నిశ్శబ్దపు రేకులు రాలిస్తాయి. మెరిసే చప్టెరాళ్ళు
 పగలును ప్రేమించే ఈ మెట్ల వరుసను తమ ఇష్టంగా తీసుకుపోతాయి.
 ఇచ్చట, ఇంకా ఇచ్చట ; రాయిపై బడిన రాయి.
 స్మృతి నిర్దేశిత దేశాన్ని నిర్మించాయి.
 మామూలు పండ్లు రాలిపడే సవ్వడి నీలోన
 రేకెత్తించదు మరల, త్వరలో నయమయ్యే కాలజ్వరాన్ని !

అలా మనం నడుస్తాం

(ఫ్రెంచి మూలం : ఇవాన్ బోసిప్ - ఆంగ్లంనుంచి)

అలా మనం నడుస్తాం, విస్తృత గగన శిథిలాల్లో
దూర దృశ్యం చూపులలో నిండుతనం పొందుతుంది
ప్రస్తుత ప్రకాశంలో, భాగ్య లిపిలా—
మన మనాదినుంచి వెదకిన సుందరతమమైన దేశం
మనముందు పరచుకొంటుంది - అదే సువర్ణ మౌన దేశం.
నీ వంటావు — అదిగో, ఆ రాయి చూడు,
దానిలో మృత్యువున్నది.
మన అంగాంగ విన్యాసాల, ముఖ భంగిమల
లోనుంచి ప్రజ్వరిల్లే రహస్య ప్రదీపమదే —
అలా మనం కాంతి కలిగి నడుస్తున్నాం.

చతుస్సునులు

(హిందీ మూలం : రామధారీసింహ దినకర్)

విస్మృతిలో సుఖమేముందో మరి, అడుగు గాయమొందిన వానిని
జగతికి దూరంగా గొనిపోయిన చెవనిని ప్రియబాధామానిని
జ్ఞానిని, జాగరూకుడవు, నీవీ మర్మమొకటి కనుగొనలేదు
చెబుతా డడుగు వాని నా పూవుల సంతెలలో చిక్కినవానిని.
నీవు యాచనకు వచ్చావనగా భూహృది గడగడలాడింది
ఏ మున్నది నీ కిచ్చేందుకు నా పేదకోర్కె అల్లాడింది
మంటల ఒడిలో పూర్ణాహుతిగా ఇంక దుముకుదా మనుకోగా
‘ఈ రక్తాభిషేక మొందుకు నాక’ని నీ రూపు నవ్వి అంది.
ఛవిచింతనమున వాసవధనువై హృదయకాంతి నూతనమైనది
ప్రాణబంధములు విడిచైతన్యం రూపజలధిలో లయమైనది
హృదయరాగ మొలికే వీక్షణముల నీవు నన్ను గాంచినతోనే
దృక్కుల సౌఖ్యార్ద్రస్మితితో నా తుహినకణము రంజితమైనది.
కలల రూపు వెదుకుతూ శూన్యమున పో ఒంటిగా నిర్విరామం
పాంథా : చేయగలిగినది ఒకటే ; పలుకు రూపహీనుని నామం
భూతలాన్ని ప్రేమించనివానికి అవలంబం నభాన లేదు
బ్రాతా ! ఇక ప్రణమిల్లు మృత్తికకు, కఠిన సాధనల దీ ధామం.
భువినుంచి ఎగసినది వెచ్చయ్యూర్పు, నా కసహమైన దా దాహం
హృది కరగికరగి ఉబికినది కాని పారలే ద్రు పరివాహం
ఒక్కటే చింత నా కహర్షిణులు మొగమెలా చూపటం ప్రభువుకు,
నే చెప్పదలచి వచ్చిన రహస్సు చెప్పనేలేదు, వివశోహం.
రంజిత సుమదళములపై నుండిన దదియొక క్షణభంగుర చిత్రం
అరుణిమలో దాగి తొంగిచూచెడి ఋతరోచిర్దగతి పవిత్రం
“ఏమిటి చూచావా రేకులపై, మారేల పలుకవ”ని అడుగుకు
మౌనంగా నీవు తలంచినదది నా విస్మయవాణీస్తోత్రం.

మహాభయానం

(హిందీమూలం : రామధారీసింహ దినకర్)

ప్రజ్వల దహిశిఖాగ్రకీలవై ఎగసినావు మత్స్యాణ గగనమున
కవితా! శాంతిలేక, తృష్ణ తీరక, నేను తిరుగుతున్నాను భువనమున
దాహము హృదిని, జ్వాల నా గళమున, సమ్మూఖమున పరమేశు మరుస్థలి
ఒక్కచుక్క రాల్చదు తృషితా ధ్వగరసనల మృగమరీచి చలనావళి
పొగలు, నెగలు, ఇంటింటా విన్నా నీ జగతికి నిష్పంటుకొన్నదని.
దాహము, దాహము మానవాళికని, ఎలుగెలుగున తృష్ణ భగ్గుమన్నదని.
నీలాంబర రస మిరిగిపోయినది, లేశము త్రావి విశ్వ విషసారము
ఆవిరిగా పైకెగిరిపోయినది సర్గతాపమున వర్షాసారము.
మానవాశ్రు మిశ్రమమై నీరధి జెరమైన మరునిముసము ఫెళ్ళున
కొండబండ గుండీయలు చీల్చుకొని నెల యురికినది నా మనసు చల్లన.
మహాశ్చర్య మది త్రాగ సాగినది నన్నే చలదీప్తిచికాధరముల,
కొండ గుండె చీల్చుకొని దప్పిగొని ఉన్నానన్నది మృదు సుస్వరముల
అహో విషమవిధి! నా నిర్భాగ్యత! పోలలేను ధన్యుల నా కవులను.
నష్టాభావుల, దృష్టానావృత తావక పావన జీవచ్ఛవులను.
దాహదగ్ధ పృథివికి దూరంగా, గగన కుసుమ సురభిత వనసీమల
చరిస్తావు జలదాలన లీలల, నీవు వారి కల కోమల ప్రేమల
గగనామరవల్లీ సుమభూషలు, అలిఖాషలు, అచ్చట తావెక్కడ?
కులిశ ఘోషలకు; పూవుల తావుల తేనియకాని వేము లేదక్కడ.
సుకృతు లా కవులు, కలుస్తారు నిను, మృదుల కల్పనా శిల్పకల్పమున
చరణతలోద్గత మృద్ధీతశ్రుతి చెరువలేదు స్వప్నాలు స్వల్పమున.
సుందరి! నాకూ ఉందొక కోరిక అందానికి నా తల ఒగ్గాలని,
మాధవ చరణాసుగమన లయడనై, సుమనస్సేహ పణము నెగ్గాలని.
నా కోరిక మాల్సీతీర వనతరుశాఖాగత తస్కృతేక్షణము-
మునిబాలల యౌవన భారానతస్రతను కటిధృత ఘట మృదుగమనము
ప్రథమ స్పర్శాకుల పులకారణ తరుణీ వదన మస్మణ సుమకలనా

XLIX

భాస్వర భూస్వర్లోక సదృశమా లతాకుంజమున తొంగిచూడనా ?
జనకానన రోదన మానని కడ స్వప్ననీడములు నిర్మించేదా ?
జగదార్తధ్వని వీనుల వేచని ఆశ్రమాన తలదాచుకొనేదా ?
ఊర్మి డోళికల ఊగిన కిరణం సంజమసకలో మాసినటులనే
ఆటల పాటల ప్రౌద్ధబుచ్చి, నేను చెరగిపోనా స్వప్నతటులనే ?
కాని శూన్యమున నీడము పొసగదు, పన్నినాను ఎన్నెన్నోయుత్తులు
కమలి, సమసిపోతాయి కల్పనలు, శిల్పమొదిగినా పొసగవు రక్తులు.
ఉండి ఉండి పడిపోతాను నేను భూరుదనంలో ఆహతఖగమై
తుడుచుకపోతుంది ఒక విసురుతో, స్వప్నరాజ్య మస్రోర్మి సహగమై
దైవకోప శాపాగ్నులు తలపై, శాణకృపాణ శంపలై ఆడగ
మూఢ భావనలు భస్మంచేస్తూ జ్వలిస్తుంది హృదయం రాపాడగ.
పశ్చిమ రక్తమేఘ వలయంలో త్రస్తాస్త రవిబింబగత దైన్యము
తిలకించి, మనసు కరగి కనులలో క్రమ్ముతుంది కలుషావృత శూన్యము.
విషమ మరణ రాగిణీఃణిత మీ వికటవిశ్వ హింసామహోత్సవం
అణగిన శాపతాప ప్రేతాళికి, పునఃప్రభవ మిది, వసంతోత్సవము.
రక్తాక్త కృపాణహస్త సంస్కృతి, శోణితమైన విశుభ్రాశావళి
దీన దరిద్రాస్థుల ఉల్కలతో స్వర్గద్వారము కడ దీపావళి.
అరుస్తున్నది రాక్షస నాగరికత 'శాంతి' 'శాంతి' అంటూ భూతలమున
అడగం డెవరై నా తన కోరలు తడుపుతోంది ఎందుకని గరళమున ?
ఒకవంక చర్మ మొలచినాసరే, 'శాంతి' మేము మెదలనేకూడదా ?
ఒకవంక గొంతు కోసినాసరే, 'శాంతి' పెదవి మెదపనేకూడదా ?
'శాంతి' ఊధార్తుల నోటిముద్దలే లాక్కుంటున్నవి చీదరకుక్కలు
శాంతి బందిపోటులు రాగానే, ఇల్లువదలి పోకుంటే చిక్కులు
తుపాకిగుండ్లే అక్షరాలుగా నీగ్రోలకు సంస్కృతి పాఠాలా ?
'శాంతి' హృదయగత జ్వాలాకారకు నెగపొక్కుని అధర కవాటాలా ?
దనుజుల రక్తసిపాసులతోనా శాంతిభాషణం కావ్యకుమారీ !
పాపానికి ప్రతికృతి చేయలేని శాంతి భ్రాంతి కాదా సుకుమారీ !
మండుచెండయైనా, చలియైనా పాపం రైతులు శాంతి ఎరుగరే
ఎద్దులతోడిది బ్రతుకు నిరాశల పెనుచీకటిలో కాంతి ఎరుగరే.

L

నాలుక నోటను, సత్తువ రెక్కల, సుఖం జీవితాల్లో కనుపించదు
వ్యంజనాలు సరి, గ్రుక్కెడు గంజే ఆ కాలే కడుపులకు లభించదు.
స్వప్న వ్యోమానికి సుదూర మతి శోకాకులపు భూతలి చాలా
పంట కల్లములలో మంటలు ఇట, ఇంట్లో గోల గిజగిజలు చాలా.
వృషభానుజ హలధరులు వీరు, మరి ఏడంతా ఎట్లా గడపాలో
కనులు చెమర్చవు, పెదవులు మెదలవు, కన్నీట తినే వెతను తడపాలో ?
పాపం, ఆ పాపల గతి ఏమిటి ? కన్నీరులు త్రాగ నేర్వలేదే ?
ఎండిన రొమ్ములు చప్పరించినా, ఎంత ఏడ్చినా నిద్దుర రాదే ?
పేదతల్లి కన్నులముందే పసిప్రాణ మెగిరిపోతుంది గిలగిలా.
వజ్ర వక్షమది పాలకు మారుగ తన రక్తం కార్చేది జలజలా :
ఒక్కొక్క సమాధిని, ఒక్కొక్క బాలుని, జ్ఞాతితాటిక ప్రచండ రోదనము.
పాలు : పాలు : నిశిలో అడుగడుగున కరుణారవాల విఫలయాచనం.
పాలు : పాలు : పాపా : దేవళాలలోన బహుళ బధిర పాషాణాలు.
పాలు : పాలు : ఈ పిల్లల దైవం ఎక్కడ ? చెప్పవు నక్షత్రాలు !
పాలు : పాలు : నిదురించే దారుణి, ఇప్పుడెక్కడ దొరుకుతాయి పాలు !
పాలు : పాలు : ఓ దేవతలారా : రాల్చండి నాల్గుచుక్కల పాలు
పాలు : పాలు : గంగా ! నీవైనా నీటిని పాలుగ మార్చగదమ్మా !
పాలు : పాలు : ఈ జ్ఞాత శవాలను పాలతోటి ఓదార్చగదమ్మా !
పాలు : పాలు : మళ్ళీ పాలేనా ? పాలు మరువలేరా క్షణమైనా ?
పాలు : పాలు : చచ్చినా, పాలులేకున్న నిదురరాదా క్షణమైనా ?
సీమకుక్కలకు పాలస్నానం చేయించేవారూ ఉన్నారు
పాలకొరకు గోరీల్లో తెవ్వన ఏడ్చే పసివారూ ఉన్నారు.
ఈ అమాయకపు చిట్టిదేవతల శాపంలా నిలచిన హిమాలయం :
సృష్టిమూలమే కదులుతున్నదా ? ఏమనుకొంటున్నది హిమాలయం !
పాలు : పాలు : గోరీల గొంతు అది : పాలిప్పుడు కావలసిందేనా ?
దుగ్ధదధుల గంగను ఈ భువికి తప్పనిసరి తేవలసిందేనా ?
జయము లోకసాక్షిణీ భూమాతా ! జయము నీకు ఓ సిలాంబరమా !
జయము నగాధిప ! జయము వింధ్యగిరి ! జయమో హిందూరత్నాకరమా !
తప్పుకోండి ; మేఘాల మార్గమున స్వర్గం దోచేందుకు వస్తున్నాం.
పాలు : పాలు : పాపా : నీ కోసం, ఇదిగో పాలు వెదకి తెస్తున్నాం.

శ్రద్ధాంజలి

(మూలం : విందాకరందీకర్ మరాఠీ నుంచి)

(విందాకరందీకర్ ఆధునిక మహారాష్ట్రకవుల్లో ముఖ్యులైనవారిలో
ఒకరు. ఈ కవిత ఆయన మర్ధేకర్కు శ్రద్ధాంజలి సమర్పిస్తూ
వ్రాసింది.)

దాధల పొక్కులు గిల్లి జీవితాన్ని దర్శించినవారి కనుల

హారతులిస్తాయి నేడు పూజకు

ఒక పిడికెడు చీకటులేమి ? ఒక గుప్పెడు వెలుతురేమి ?

రెంటికి కావాలిగదా కరుణాసంసిక్త మూక మృత్తికావలంబం మరి

ఈ శ్రద్ధానవచ్చుష్క తనీ గళాన

వీణీయ ఇరవొందియున్న నీ గళాన

కాని నీవు ఆగలేదు మధ్యమంతో

మరి చెవులే గోడలైనవి

అనంతం మ్రింగేసింది, ఈ గ్రుక్కను తొందరపడి

కాని నీవు మటుకు దీన్ని తొందరపడటమనవు నాకు తెలుసునులే!

నీవు బయలుదేరక మునుపే చేరావచట,

నీవు మటుకు తొందరపడటము నాకు తెలుసునులే!

ఐనా నేడు తుకారాముని భజన చెక్కల తాళం తప్పింది

మొట్టమొదటిసారి ; తప్పిపోయింది.

బ్రహ్మభూతుడా !

దాధల పొక్కులు గిల్లి జీవితాన్ని దర్శించినవారి కనులు

హారతులిస్తాయి నేడు నీ పూజకు.

